(şecere-i terakime)

TÜRKLERİN SOY KÜTÜĞÜ

Ebülgazi Bahadır Han

Tercüman 1001 TEMEL ESER

Tercüman
1001 TEMEL ESER
33

Yazan :
Ebülgazi Bahadır Han

Hazırlayan :
Muharrem Ergin

TÜRKLERİN SOYKÜTÜĞÜ

Tercüman gazetesinde hazırlanan
bu eser Kervan Kitapçılık A. Ş.
ofset tesislerinde basılmıştır

1001 Temel Eser'i iftiharla sunuyoruz

Tarihimize mânâ, millî benliğimize güç katan kütüphaneler dolusu birbirinden seçme eserlere sahip bulunuyoruz. Edebiyat, tarih, sosyoloji, felsefe, folklor gibi millî ruhu geliştiren, ona yön veren konularda "Gerçek eserler" elimizin altındadır. Ne var ki, elimizin altındaki bu eserlerden çoğunlukla istifade edemeyiz. Çünkü devirler değişmelere yol açmış, dil değişmiş, yazı değişmiştir.

Gözden ve gönülden uzak kalmış unutulmaya yüz tutmuş -**Ama değerinden hiçbir şey kaybetmemiş, çoğunluğu daha da önem kazanmış**- binlerce cilt eser, bir süre daha el atılmazsa, tarihin derinliklerinde kaybolup gideceklerdir. Çünkü onları derleyip - toparlayacak ve günümüzün türkçesi ile baskıya hazırlayacak değerdeki kalemler, gün geçtikçe azalmaktadır.

Bin yıllık tarihimizin içinden süzülüp gelen ve bizi biz yapan, kültürümüzde "Köşetaşı" vazifesi gören bu eserleri, tozlu raflardan kurtarıp, nesillere ulaştırmayı plânladık.

Sevinçle karşılayıp, ümitle alkışladığımız **"1000 Temel Eser"** serisi, Millî Eğitim Bakanlığınca durdurulunca, bugüne kadar yayınlanan 66 esere yüzlerce ek yapmayı düşündük ve **"Tercüman 1001 Temel Eser"** dizisini yayınlamaya karar verdik. **"1000 Temel Eser"** serisini hazırlayan çok değerli bilginler heyetini, yeni üyelerle genişlettik. Ayrıca 200 ilim adamımızdan yardım vaadi aldık. Tercüman'ın yayın hayatındaki geniş imkânlarını 1001 Temel Eser için daha da güçlendirdik. Artık karşınıza gururla, cesaretle çıkmamız, eserlerimizi gözlere ve gönüllere sergilememiz zamanı gelmiş bulunuyor. Millî değer ve mânâda her kitap ve her yazar bu serimizde yerini bulacak, hiç bir art düşünce ile değerli değersiz, değersiz de değerli gibi ortaya konmayacaktır. Çünkü esas gaye bin yıllık tarihimizin temelini, mayasını gözler

önüne sermek, onları lâyık oldukları yere oturtmaktır.

Bu bakımdan 1001 Temel Eser'den maddî hiç bir kâr beklemiyoruz. Kârımız sadece gurur, iftihar, hizmet zevki olacaktır.

KEMAL ILICAK

Tercüman Gazetesi Sahibi

ÖN SÖZ

Ebülgazi Bahadır Han, tarihi hem yapan, hem yazan hükümdarlardan biridir. Çok hareketli, maceralı ve mücadeleli bir hayatı olmuş, fakat o şahsî merak ve kabiliyetiyle ve ele geçen fırsat ve imkânlarla bu çetin hayatı aynı zamanda ilim ve irfanla bezemesini de bilmiştir. Onun için eserlerinde kendisini kumandan, edebiyatçı ve tarihçi olarak takdim etmekte tamamiyle haklıdır.

Hanlıklar devri Orta Asyasının ve Türklüğünün kaderini teşkil eden çalkantıların ve yıpratıcı kısır çekişmelerin tabiî bir parçası ve neticesi olan hadiseli hayatı daha Ebülgazi'nin doğumu ile başlamış ve 1603' te ülkesine saldıran Rusların, babası tarafından mağlûp ve imha edilmesinden kırk gün sonra dünyaya gelmiştir. Zaten Ebülgazi ismi de kendisine bu gazânın zafer sevinciyle verilmiştir.

Cengiz soyundan gelen Ebülgazi'nin babası Hârezm Özbek hanlarından Arab Muhammed Han'dır. Annesi Mihr Bânû Hatun da babasının akrabası olup, her ikisi Hârezmdeki Özbek hanlarının ciddî ve Arab Muhammed Han'ın dördüncü göbekte atası olan Yâdgâr Han'da birleşirler.

Arab Muhammed Han'ın ilk payitahtı Ürgenç idi. Ebülgazi 16 yaşına kadar burada büyüdü. Sonra baba-

sı hanlığın merkezini Hîve'ye nakledince, Ebülgazi'yi de Kât vilâyeti valiliğine tayin etti. Fakat kısa bir müddet sonra, 1620'de İlbars ve Habeş adındaki kardeşleri kendi babaları Arab Muhammed Han'a isyan ettiler. Neticede Han öldürüldü, babasının tarafında çarpışmaya katılan Ebülgazi de yaralandı ve Buhara hanına iltica etti. Kardeşi Şerif Muhammed de Buhara'ya sığınmıştı. Diğer kardeşi İsfendiyar Sultan Nesa da Safevîlere sığındı.

Daha sonra, İsfendiyar Safevîlerin ve bilhassa bazı Türkmen kabilelerinin yardımı ve Ebülgazi'nin de desteği ile Hârezm'i ilk defa geri almağa teşebbüs etti ve ikincisinde muvaffak olarak, 1623'te İlbars ve Habeş'i öldürüp Hârezm hanı oldu. Ebülgazi ve Şerif Muhammed de memleketlerine dönmüş oldular. Ürgenç Ebülgazi'ye verildi.

Fakat çok geçmeden İsfendiyar ile Ebülgazi arasında ihtilâf çıktı. Hârezm'de Özbek ve Türkmen kabileleri yaşıyor ve bunlar arasında devamlı çatışmalar oluyordu. Bu mücadeleler, kendi taraftarları dolayısiyle, iki kardeşi de karşı karşıya getirdi ve Ebülgazi mağlûp olarak, bu sefer de Kazak hanına iltica etti (1626). Oradan Taşkent hanının yanına gidip iki sene kaldı. Arkasından yine Buhara hanının yanına gidip, bir ordu toplayarak, Hîve'yi ele geçirmeğe teşebbüs ettiyse de ağabeyisi İsfendiyar Han tarafından yakalanıp Safevî ülkesine sürgün gönderildi.

Safevîlerin yanında on sene kaldıktan sonra Ebülgazi geri dönerek Türkmen boylarının arasına girdi. Önce Teke ve sonra Mangışlak Türkmenlerinin arasın-

da bulundu. Bu sırada Kalmuk'lar Mangışlak'ı bastılar ve Ebülgazi de Kalmuk hanının yanına gitti.

1642'de Ebülgazi Kalmukların yanından geri dönerken İsfendiyar Han vefat etti. Ebülgazi önce Ürgenç'te idareyi ele aldı. Sonra bir iki yıl içinde bütün Hârezm'e hâkim olarak Hive hanı oldu. Yirmibir yıl hanlık yaparak 1663'te vefat etti. (Daha fazla bilgi için bk. Zeki Velidi Togan, İslâm Ansiklopedisi Ebülgazi Bahadır Han maddesi).

Ebülgazi'nin bu hareketli hayatından doğan tesadüfler onun Ürgenç'te çocukluk devresinde yaptığı kuvvetli ilim tahsilini büsbütün takviye etti. Etrafındaki Türk topluluklarını ve diğer kavimleri tetkik fırsatı bulduğu gibi, İran'da Türk tarihine ait Fars kaynaklarına, Kalmuklar arasında Moğolcaya ve Moğol kaynaklarına nüfuz etti. Ana dili Türkçeye ilâve olarak Arapça, Farsça ve Moğolcayı da elde etmişti. Bu ilmî hüviyetiyle gittiği her yerde, sürgünde bile itibar görüyordu.

Ebülgazi'nin denilebilir ki en çok Türkmenlerle münasebeti olmuş, en çok onlarla haşır neşir olmuştur. Bu münasebetin içinde zulüm de vardır, dostluk da. Hattâ Şecere-i Terakime'yi yaptığı Türkmen katliâmının günahına karşı bir sevap olsun diye ve Türkmenlerin isteği üzerine yazdığını eserinde kendisi söylemektedir. Ebülgazi Han Türkmenler arasındaki zengin, tarihî, destanî rivayetleri toplamış, böylece nev'i şahsına mahsus değerli bir Türk tarihçisi olmuştur.

Ebülgazi'nin iki mühim eseri vardır. Bunlardan biri Şecere-i Terakime, diğeri Şecere-i Türkî'dir. Şe-

cere-i Terakime'yi 1660'da yazmış, Şecere-i Türkî'yi ise tamamlayamadan 1663'de ölmüştür. Bu eser sonradan oğlu Enuşe Han tarafından tamamlanmıştır.

Şecere-i Türkî 15. asrın ikinci yarısından itibaren 1663'e kadar Hârezm'de hüküm süren kendi hanedanlarının, Yâdgâr sülâlesi Özbek Şıban hanlarının tarihini, Türkistan tarihini içine alır ve bu devrin esas kaynağı durumundadır. Bu eser çeşitli dillere tercüme edilmiş, bu arada biri Ahmet Vefik Paşa, diğeri Rıza Nur tarafından olmak üzere iki defa Türkiye Türkçesine de çevrilmiştir. Fakat bugün asıl metne dayanan ve eksiksiz, fazlasız yeni bir tercümeye ihtiyaç vardır.

Şecere-i Türkî'nin metin olarak bugün ilim âleminde kullanılan iki neşri mevcuttur. Bu iki neşrin edisiyon kritiğine dayanan transkripsiyonu, fakültedeki kürsü çalışmalarımız arasında asıl Çağatayca metin olarak tespit edilmiş ve işlenmiştir. Elimizin altında bulunan bu metnin Türkiye Türkçesine tercümesini de şimdi sunduğumuz bu Şecere-i Terakime'nin arkasından yayınlayacağız.

Bugün sunduğumuz bu kitap, Ebülgazi'nin ilk eseri olan Şecere-i Terakime'dir. Şecere-i Terakime Oğuznâme'nin Türkmen rivâyeti, daha doğrusu Çağataycasıdır. Oğuz destanı olan ve aslı ele geçmemiş bulunan Oğuznâme'nin bugün elimizde bazı ayrılmış parçaları ve bazı rivayetleri vardır. Bu rivayetlerin başlıcaları Reşidüddin'in Câmiü't-tevârîh'indeki Farsça Oğuznâme ile Ebülgazi'nin bu Çağatayca Oğuznâmesidir. Oğuznâme rivayetlerinin bir de Yazıcıoğlu tarafından Osmanlıcaya nakledilmiş şekli vardır. Oğuz Kağan Des-

tanı, Dede Korkut kitabı ve diğer Oğuz Destanı bakiyeleri de Oğuznâme'nin ayrılmış parçalarıdır.

Şecere-i Terakime için Ebülgazi, Reşidüddin'den faydalandığı gibi, bilhassa canlı Türkmen rivayetlerini de toplamıştır. Bu bakımdan bu Oğuznâme müstesna bir yer işgal eder. Bu arada Dede Korkut'un Türkmen rivayetlerinin bazı parçaları da Şecere-i Terakime'ye ayrı bir değer katar.

Ebülgazi Bahadır Han aynı zamanda 17. asır Çağataycasının parlak bir temsilcisidir. Akıcı, zengin ve renkli dili ve üslûbu Çağatay nesrinin en güzel örneklerini teşkil eder. Bu bakımdan eserleri destan ve tarih yönünden olduğu kadar, dil ve edebiyat itibariyle de büyük bir değer taşır.

Şecere-i Terakime'nin bir çok nüshaları vardır. Bunların arasında ikisi en sağlam metni veren nüshalardır ki, biri Taşkent, diğeri Leningrad nüshasıdır. Nuri İşan nüshası diye de tanınan Leningrad nüshasının fanksimilesi 1937'de Türk Dil Kurumu tarafından yayınlanmıştır. 1822 (1237) tarihinde istinsah edilmiş olan bu nüshanın başında fazla bir manzum Oğuznâme parçası vardır ve ayrıca Şecere-i Türkî'den veya dışarıdan alınmış bazı fazlalıklar da taşımaktadır. Diğer nüshalar da hep yeni istinsahlardır ve Türkmen yazıcılarının elinde bir çok değişikliklere uğramıştır. Taşkent nüshası ise mevcut nüshaların en eskisi ve en iyisidir. İstinsah tarihi belli olmamakla beraber bu nüshanın Ebülgazi devrine yakın ve asıl metne en uygun bir nüsha olduğu anlaşılmaktadır.

Bu nüsha esas alınarak ve yedi nüsha karşılaştırılmak suretiyle, Şecere-i Terakime'nin 1958'de Rus Türkoloğu Prof. Kononov tarafından mükemmel bir neşri yapılmış ve eser ilk defa tam mânasiyle ortaya konulmuştur. Daha önce Rusyada yapılan eski bir tercümesinden pek az faydalanılmış, faksimilesi de pek fazla kullanılmamıştı. Kononov neşrinde Leningrad nüshası ile diğer üç Taşkent ve iki Aşkabat nüshası da yardımcı nüsha olarak kullanılmıştır. Kononov eserinde metinden başka metnin Rusçaya tercümesini ve gramerini de vermiş, inceleme ve açıklamalariyle geniş bir araştırma da yapmıştır (A. N. Kononov, Rodoslovnaya Türkmen, Moskova — Leningrad, 1958, 194+94 s.)

İşte biz, sunduğumuz bu kitapta Kononov'un bu neşrindeki metnin tercümesini veriyoruz. Tercümenin arkasına Kononov metninin faksimilesi de eklenmiştir. Tercümede asıl metnin sayfa numaralarına da, yan tarafa konan rakamlarla, işaret edilmiştir. İndeks kısmında, tercümenin satır numaraları verilmediği için, asıl metnin satır numaraları ile yetinilmiştir. Oradan kolaylıkla tercümenin satır numaralarına geçilebilir. Leningrad nüshasının Çağatayca metni de kürsümüz çalışmaları arasında hazırlanmış olarak elimizin altındadır. Eser bugünkü Türkçeye çevrilirken bu metin de gözönünde bulundurulmuş ve ondan da bazı küçük tercihler yapılmıştır.

Türkçenin bir şivesinden bir şivesine nakil şüphesiz bir yabancı dilden yapılan tercümeye benzemez. Bu nakilde asıl metnin üslûbunu, sentaksını ve bütün kelime kadrosunu değiştirmeğe sebep yoktur. Bu bakımdan biz Şecere-i Terakime'yi Türkive Türkçesine çevirirken, kelime kelime nakletmeğe, asıl şivenin sen-

taksına ve müellifin üslûbuna dokunmamaya dikkat ettik. Bu arada bugünkü Türkçemize aykırı düşen ifadeleri, «dedi, diyip, diye» gibi tekrarları ortadan kaldırmağa çalışmadık. Okuyucuları o devrin ve o şivenin üslûbu ile bilhassa karşı karşıya bırakmak istedik.

Oğuznâme'nin Reşidüddin rivayeti olan Farsçası, rahmetli Prof. Zeki Velidi tarafından tercüme edilerek yayınlanmıştı. (Oğuz Destanı, Reşideddin Oğuznâmesi, tercüme ve tahlili, İstanbul 1972, 164 s.). Şimdi bu kitapla Ebülgazi Oğuznâmesi de Türk okuyucularının istifadesine sunulmaktadır. Eserin, 1001 Temel Eser Serisi için de faydalı ve hayırlı olmasını dilerken, bu kitabın hazırlanmasında kıymetli yardımlarını esirgemeyen aziz hocamız Ahmet Caferoğlu'na ve bu Oğuz Destanını çıkarmak için beni teşvik ederek böyle bir kitabın ortaya konmasına vesile olan çok değerli destan ve destanî roman sanatkârı M. Necati Sepetçioğlu'na şükranlarımı arz ederim.

Muharrem ERGİN

Bismillâhirrahmânirrahîm

Şükür ve övgü o sahibe ki, onun hiç evveli
ve âhiri yok ve yurdunun zevâli yok ve babası
ve anası yok ve hatunu ve oğlu ve kızı ve da-
4 nıştığı kimsesi yoktur. Aşı ve suyu öyle / üleş-
tirici yoktur ki kuldan tâ padişaha kadar ve ka-
rıncadan tâ file kadar ve sinekten tâ anka ku-
şuna kadar hepsinin ahvaline lâyık verir. Bir
gün hiç birinin payını noksan kılmaz. Eğer yer-
yüzünde yeşeren ağaçların hepsi kalem olsa ve
denizler mürekkep olsa, bütün insanoğlu yazı-
cı olsa, sonra yüzbin ve yüzbin yıl onun sıfatını
yazsa, denizden bir katre ve dağdan bir zerre
taşı yazmaktan daha az olur. Artık benim söy-
lediğim ne olacak.

Sayısız selâm ve dua o peygambere ki, bütün peygamberlerin iyisi ve Tanrının dostu ve bütün insanoğluna gönderdiği elçisidir. Onun yâran ve evlâtlarına çok çok Tanrı rahmeti olsun.

Şimdi bundan sonra Çingiz evlâdından Ürgencî Arab Muhammed Hanın oğlu Ebülgazi Han diyor ki :

Çok zahmetler gördükten sonra yaşımız otuzdokuza ulaşınca tarih binellibirde yılan

5 yılında Hârezm / memleketinde babamızın tahtında oturup yurt işiyle meşgul olduk. O vakitte Türkmenler Mang Kışlak ve Ebülhan ve Tecen suyunun yakasında oturuyorlardı. Hârezmde oturanları da bizim geldiğimizi işitip, kaçıp bu söylenen üç yurda vardılar. Ondan sonra, bir nicesi göç ile, bir nicesi yol ile, üç yurtta bir evli kalmazdan hepsi Hârezme geldiler. İyileri maiyet (nöker) ve kötüleri hizmetkâr (raiyet) oldular.

Bundan çok yıllar geçti. Türkmenin hocaları ve şeyhleri ve beyleri benim tarihi iyi bildiğimi işitmişler. Sonra bir gün hepsi gelip arz kıldılar ki bizim içimizde Oğuznâme çoktur, ama hiç iyisi yok, hepsi yanlış ve birbirini tutmuyor, her birisi bir türlü ve bir doğru itibar kılınacak tarih olsaydı iyi olurdu diye ricada bulununca, onların ricalarını kabul kıldım. Onun için ki: Bu kitabı söyledikten onyedi yıl önce bütün Türkmenler bize düşman olmuşlardı. O sebepten biz onları çok vurduk yağmaladık. Ve bir gün Horasanda Durun'a yakın Bur-
6 ma denilen suyun yakasında bizimle saf çekip / vuruştular. Tanrı bize verdi, baştan tâ sona kadar. Biz sebep olarak, iyi ve kötüden yirmibin yetişmiş insanları öldü. Onun içinde günahkârları da vardı ve günahsızları da vardı. Peygamber demişlerdir ki : **İdhâlu'-s-surûri fî kalbi'l mü'mini hayrun min' ibâdeti's-sakaleyni.** Mânası budur ki, eğer bir kişi bir müslüman kişinin gönlünü memnun kılsa, onun sevabı bütün

insanoğullarının ve cinlerin Tanrıya bendelik kılmalarının sevabından çoktur. O halde nice bin kişilerin, benim bu söylediklerimle, bilmediklerini bilip gönülleri hoş oluyor. Tanrı Taâlâdan ümidim var ki, bunun sevabı, eğer o katliâmda günah olmuş ise, ona galip gelecek deyip ve sonra odur ki, bir gün bir kimse bu kitabı okuyup bilmediğini bilse, bizim ruhumuza fâtiha okuyacak dedik. Sonra kitabı söylemeğe başladık. Ve bu kitaba Şecere-i Terâkime diye ad koyduk.

Hep bilin ki, bizden önce Türkçe tarih söyleyenler Arapça lûgatleri katmışlardır ve Farsçayı da katmışlardır ve Türkçeyi de seci kılmışlardır. Kendilerinin hünerlerini ve üstadlıklarını halka malûm kılmak için. Biz bunların hiç birisini yapmadık. Onun için ki : Bu kitabın okuyucusu ve dinleyicisi elbette Türk olacaktır. Tabii, Türklere Türkâne söylemek gerek. Tâ ki, onların hepsi anlasınlar. Bizim söylediği-
7 miz sözü / bilmeseler, ondan ne çıkar? Eğer onların içlerinde bir veya iki okuyan akıllı insan olsa, o bilse, bilmeyen çokluğun hangi birine söyleyip bildirir? O halde öyle söylemek gerek ki iyi ve kötü hepsi bilip, gönüllerine makul olsun.

Şimdi Âdemden tâ bu zamana kadar, ki tarih binyetmişbirdir, Türkmenlerin ve son Türkmen adını taşıyıp Türkmene katılan illerin bildiğimiz kadarını bir bir söyleyelim. Bilmediğimize çare ne?

Âdem aleyhisselâmın zikri

Tanrı Taâlâ meleklere dedi ki : Topraktan insan yapıp, can verip, yeryüzünde kendi yerime halife kılıp koyacağım, dedi. Bunun üzerine melekler dediler : Onlar yukarıki döşek ile aşağıki döşeği zaptedemezler, o sebepten sana âsi olurlar, yaratman daha iyidir, dediler. Tanrı Taâlâ dedi : Benim bildiğimi sizler bilmezsiniz, varınız, topraktan bir insanın suretini yapınız dedi.

Azrâil aleyhisselâm Tanrının emri ile bütün
yeryüzündeki her türlü topraktan alıp Mekke-i
muazzama ile Tâyif'in arasında toprağı balçık
kılıp, Âdem'in suretini yapıp, yatırdılar. Bir ni-
ce yıllar geçtikten sonra Tanrı Taâlâ ona can
verdi ve bin yıl bu dünyada durdu. Âdem de-
mek Arap dilidir. Arap, deriye âdem der. Her
nesnenin dışına deri derler. Melekler toprağı,
8 yeri kazıp içinden almadılar, dışından alıp / Â-
dem'in suretini yaptılar. Onun için Âdem dedi-
ler. Onların cennete vardıklarının ve ondan çık-
tıklarının ve yeryüzündeki hareketlerinin hikâ-
yeleri halk içinde meşhurdur. Onun için söyle-
medik.

Âdem ölecek olunca, Şeys adlı oğluna dedi ki : Benden sonra sen benim yerime oturup çocuklarıma baş ol, deyip, çok nasihatler kıldı, bu dünyadan o dünyaya gitti.

Ondan sonra Cebrâil aleyhisselâm Tanrı Taâlâ'dan Şeys'e kitap alıp geldi. Şeys, hem peygamber, hem padişah olup, ile adalet kılıp, dokuzyüzoniki yıl bu dünyada durup, cennet sarayına gitti. Şeys'in mânası Tanrı'nın heybeti demek olur. Şeys öleceği vakit oğlu Anuş'u yerine oturtup gitti.

Anuş dahi babası ve büyükbabasının şeriatine amel kılıp, o da babası gibi dokuzyüzoniki yıl bu menzilde oturup o menzile gitti. Anuş'un mânası sadık demek olur.

Anuş öleceği sırada oğlu Kınan'ı yerine oturtup çok nasihat ve vasiyet kıldı. O da sekizyüzkırk yıl babasının yürüdüğü yolda yürüyüp oğlu Mihlâîl'i kendi yerine oturtup Tanrı yakınına gitti.

Mihlâîl zamanında insanoğlu çok oldu, oturduğu yere sığmadılar. O sebepten Mihlâîl Bâbil iklimine varıp bir şehir kurdu. Adını Sus koydu ve çok ev yaptı ve köyler yaptırdı. Ondan önce şehir ve köy ve ev yok idi. Dağların
9 fundalıklarında veya ormanda / otururlardı. Halka emretti, yeryüzüne yayılın diye. Bütün insanoğulları Mihlâîl'in emri ile varıp, her nerde münasip yer varsa, köyler kurdular. Mihlâîl dokuzyüzyirmi yıl adı geçen şehirde durup oğlu Berd'i kendi yerine oturtup nefes almaz şehrine gitti.

Berd dahi dokuzyüzaltmış yıl bu yurtta oturup oğlu Ehnoh'u yurdunda koyup göçmez

ve konmaz yurduna gitti. Oğlunun adı Ehnoh idi ve lâkabı İdris. Tanrı Taâlâ onu peygamber kıldı. Sekseniki yıl peygamberlik yaptı. Halkı doğru yola çağırdı. Ondan sonra Tanrı'nın emri ile Azrâil gelip İdris aleyhisselâmı kanadının üstüne koyup, cennete alıp gitti. O günden tâ bu vakte kadar cennettedir.

İdris cennete gittikten sonra oğlu Matuşaleh babasının yerine oturdu. Doğruluk ve adalet kıldı. Yaşının sayısı malûm değildir. O da babasının gittiği yere gitti.

Ondan sonra Matuşaleh'in oğlu Leymek, babasının yerine oturup, çok yıllar doğruluk ve adalet kıldı. Sonra babasının gittiği yola düşüp gitti. Onun da yaşı malûm değildir.

Ondan sonra oğlu Nûh Peygamber, babasının yerine oturdu. Tanrı Taâlâ, ikiyüzelli yaşına gelince peygamberlik verdi. Yediyüz yıl halkı doğru yola çağırdı. Erkek ve kadından seksen kişi iman getirdiler. Yediyüz yıl içinde sek-
10 senden fazla / insanın iman getirmemesine kızıp halka beddua kıldı. Cebrâil geldi ve dedi ki : Tanrı Taâlâ senin duanı kabul kıldı, filân vakitte halkı suya gark kılacak, sen gemi yap, deyip, gemiyi nasıl yapacağını gösterdi.

Yerden su çıktı, gökten yağmur yağdı, yeryüzündeki canlının hepsi gark oldu. Nûh Peygamber, üç oğlu ve iman getiren seksen kişi ile gemiye bindi. Bir nice aydan sonra yer, Tan-

rı Taâlâ'nın emri ile, suyu kendisine çekti. Gemi Musul denilen şehrin çok yakınında Cûdi denilen dağdan çıktı.

Gemiden çıkan insanların hepsi hasta oldular. Nûh Peygamber, üç oğlu ve üç gelini ile, iyileştiler. Onlardan başka insanların hepsi öldüler.

Ondan sonra Nûh Peygamber üç oğlunun her birini bir yere gönderdi. Hâm adlı oğlunu Hindistan ülkesine gönderdi, Sâm adlı oğlunu İran memleketine gönderdi ve Yâfes adlı oğlunu Kuzey Kutbu tarafına gönderdi. Ve üçüne de dedi ki : İnsanoğullarından siz üçünüzden başka kimse kalmadı. Şimdi üçünüz üç yurtta durun. Ne zaman çoluk çocuğunuz çoğalırsa, o yerleri yurt kılıp oturun, dedi.

Yâfes'e bazıları peygamber idi demişlerdir
ve bazıları peygamber değil demişlerdir. Yâfes
babasının emri ile Cûdi dağından gidip İtil ve
Yayık suyunun yakasına vardı. İkiyüzelli yıl
orada durdu, sonra vefat etti. Sekiz oğlu var
idi. Çocukları pek çok olmuştu. Çocuklarının
adları şunlardır : Türk, Hazar, Saklap, Rus,
11 Ming, Çin, Kimeri, / Târih.

Yâfes, öleceği sırada büyük oğlu Türk'ü yerine oturtup diğer çocuklarına dedi ki : Türk'ü kendinize padişah bilip, onun sözünden çıkmayın, dedi. Türk'e Yâfes oğlu diye lâkap taktılar. Çok edepli ve akıllı insan idi. Babasından sonra bir çok yerleri gezdi ve gördü. Sonra bir

yeri beğenip orada oturdu. Bugün o yere Isıg Köl derler. Çadır evi (otağı) o çıkardı. Türklerin içindeki bazı âdetler var, ondan kaldı.

Türk'ün dört oğlu var idi. Birinci Tütek, ikinci Çigil (Çekel), üçüncü Barsçak (Berseçar), dördüncü Amlak (Emlak). Türk öleceği sırada Tütek'i kendi yerine padişah kılıp uzak sefere gitti. Tütek akıllı ve devletli iyi padişah idi. Türk içinde çok âdetleri o peydah kıldı. Acem padişahlarının ilki Keyûmers ile muasır idi. Günlerden bir gün ava çıkıp, geyik öldürüp, kebap kılıp, yiyip oturmuştu. Elinden bir doğram et yere düştü. Onu alıp yiyince ağzına çok hoş tad geldi. Çünkü o yer tuzla idi. Yemeğe tuz koymağı o çıkardı bu tuz âdeti ondan kaldı. İkiyüz kırk yıl ömründen geçtikten sonra oğlu Amılca Han'ı kendi yerine oturtup gidilse gelinmez denilen şehre gitti.

Amılca Han dahi çok yıllar padişahlık kılıp,
12 aşlarını yiyip, yaşlarını yaşayıp, babasının / ardından gitti. Öleceği sırada oğlu Bakuy Dip Han'ı yerine oturttu.

Dip'in mânası tahtın yeri, Bakuy'un mânası il büyüğü demek olur. O dahi çok yıllar padişahlık kılıp, dostlarının güldüğünü, düşmanlarının ağladığını görüp, sevinip, ondan sonra öleceği sırada oğlu Kök Han'ı tahtına oturtup öldü.

O dahi çok yıllar padişahlık kıldı. Babasının yolundan dışarı çıkmadı. Hasta olunca oğ-

lu Alınca Han'ı kendi yerine oturtup uzak sefere gitti.

O dahi çok yıllar padişahlık kıldı. Atalarından vilâyetleri, il ulusları çok oldu. Onun ikiz oğlu oldu. Birinin adı Tatar ve birinin adı Moğol. Babası ihtiyarladıktan sonra yurdunu ikiye bölüp, iki oğluna verip, vefat etti.

Alınca Han öldükten sonra Tatar ve Moğol, her birisi kendi yerlerinde padişahlık kıldılar.

Moğol Han'ın dört oğlu var idi. Büyüğünün adı Kara Han, ikinci Kür Han, üçüncü Kır Han, dördüncü Or Han. Moğol Han büyük oğlu Kara Han'a yurdunu verip, herkesin gittiği yurda gitti.

Kara Han Or dağı ve Kör dağını yayla yapmıştı. Bu zamanda onlara Uluğ Tağ (Ulu dağ) ve Kiçik Tağ (Küçük dağ) diyorlar. Kış olunca Sir suyunun ağağı, Kara Kum ve Bursuk'ta kışlardı.

13 Oğuz Han'ın dünyaya gelişinin / zikri

Kara Han'ın büyük hâtunundan bir oğlu oldu. Güzelliği aydan, güneşten fazla. Üç gece - gündüz anasını emmedi. Her gece o oğlan anasının rüyasına girip derdi : Ey ana, müslüman ol; eğer olmazsan, ölürsem ölürüm, senin memeni emmem, demişti. Anası oğluna kı-

yamadı ve Tanrı'nın birliğine iman getirdi. Ve ondan sonra o oğlan, memesini emdi. Ve anası gördüğü rüyayı ve müslüman olduğunu kimseye söylemedi ve gizli tuttu. Onun içindir ki, Türk halkı Yâfes'ten tâ Alınca Han zamanına kadar müslüman idi.

Alınca Han padişah olduktan sonra halkın nüfusu ve malı çok oldu. Servetten sarhoş oldular ve Tanrı'yı unuttular. Ve bütün ülke kâfir oldu. Ve Kara Han zamanında kâfirlikte öyle muhkem idiler ki, eğer babasının müslüman olduğunu işitse, oğlu öldürür idi ve oğlunun müslüman olduğunu işitse babası öldürür idi.

O çağda Moğol'un âdeti öyle idi ki, tâ oğlan bir yaşına gelmeyince ona ad koymazlardı. Oğlan bir yaşına gelince Kara Han ülkeye davet çıkardı ve büyük toy yaptı.

Toy günü oğlanı meydanın ortasına getirip Kara Han beylerine dedi : Bizim bu oğlumuz bir yaşına bastı, şimdi buna ne ad koyarsınız, diyip, beyler cevap vermeden önce oğlan dedi: Benim adım Oğuz'dur.

Şiir

İşbu bir yaşında oğlan orda revan
14 **Gelip / dile dedi biliniz ayan**
Adımdır Oğuz, namlı padişah
Biliniz iyice bütün hüner ehli!

Toya gelen büyük ve küçük herkes oğlanın bu sözüne şaştılar ve dediler ki : Bu oğlanın

kendisi adını söylüyor, bundan iyi ad olur mu, deyip adını Oğuz koydular. Sonra dediler ki : Bir yaşında çocuğun böyle söz söylediğini hiç bir zaman hiç kimsenin işittiği ve gördüğü yoktur, diyip, onu yorumlayıp dediler ki: Bu uzun ömürlü ve ulu devletli ve ucu uzayan ve yanı yayılan olacaktır, dediler.

Oğuz'un dili açılıp yürüdüğünde Allah, Allah diye hep söylerdi. Onu her kim işitse, derlerdi : Çocuktur, dili dönmediğinden ne dediğini bilmiyor, derlerdi. Onun için ki : Allah sözü Arap dilidir, Moğol'un hiç bir atası Arap dilini işitmiş değildir. Oğuz'u Tanrı Taâlâ anadan doğma velî yaratmıştı. Onun için gönlüne ve diline kendisinin adını getiriyordu.

Oğuz büyüyüp yiğit olunca Kara Han küçük
kardeşi Kür Han'ın kızını alıverdi. Oğuz, kimse
yokken kıza dedi : Âlemi, seni, bizi yaratan
var. Onun adı Allah'tır. Onu var bil ve bir bil.
Onun buyurduğundan başka işi yapma, dedi.
Fakat kız onu kabul etmedi. O zaman çıktı ve
kızdan ayrı yattı. Geceler ayrı yatıp, gündüz konuşmuyordu.
Bir nice vakitten sonra Kara
Han'a dediler ki : Oğlunuz karısını sevmiyor.
Sevmediğinden, aldığı gündenberi bir yerde
yatmıyor, dediler. Ve Kara Han bu sözü işittik-
15 ten sonra / yine bir küçük kardeşi Kır Han'ın
kızını alıverdi. Ona da; iman arz et, dedi. O kız
da kabul etmedi. Onunla da bir yerde yatmadı.

Bu hadiselerden bir nice yıllar geçtikten sonra Oğuz Han ava çıkıp dönüp geliyordu.

Gördü ki, suyun yakasında bir nice kadınlar ça-
maşır yıkıyorlar. Babasının küçük kardeşi Or
Han'ın kızı bunlar içinde oturmuş. Kıza adam
gönderip konuşmağa, sırrım aşikâr olur diye,
korktu. Sonra kızı köşeye çağırıp ant verip de-
di ki : Babam bana iki kız alıverdi. Onları sev-
mediğimin sebebi bu ki, ben müslüman, onlar
kâfir. Ne kadar müslüman olun dediysem kabul
kılmadılar. Eğer sen müslüman olsaydın seni
alırdım, dedi. Bunun üzerine kız : Sen ne yol-
da olursan, ben de o yolda olayım, dedi. On-
dan sonra Oğuz Han babasına söyledi. Babası
Or Han'ın kızını büyük düğün yapıp Oğuz'a
alıverdi. O kız müslüman oldu. Oğuz onu çok
severdi.

Bundan çok yıllar geçti. Bir gün Oğuz uzak
yere ava gitti. Kara Han bütün hanımlarını ve
gelinlerini çağırıp yemek verdi. Ve konuşup
otururken hâtunundan sordu ki : Bunun sebe-
bi nedir, Oğuz, son aldığı hâtununu sever ve ön-
ce aldığı iki hâtununun yanına hiç gitmez. Hâ-
tunu dedi ki : Ben bilmiyorum, gelinler daha
iyi bilirler, dedi. Han, gelinlerden sordu. Bunun
üzerine büyük gelin dedi : Oğlunuz müslüman
olmuştur. Bizim ikimize müslüman ol dedi, ka-
16 bul etmedik. Küçük gelininiz / müslüman ol-
muştur. Onun için oğlunuz onu çok seviyor, de-
di. Kara Han bu sözü işittikten sonra beylerini
çağırıp danıştı. Ve şuna karar verdiler ki, O-
ğuz'u avda gezerken tutup öldürecekler.

Kara Han ile adam gönderdi : Çabuk gel-
sinler, ava çıkıyorum, diye. Bu sözü Oğuz Han'

ın küçük hâtunu işitip, Kara Han'ın yaptığı danışmaların hepsini söyleyip, Oğuz Han'a adam gönderdi. Oğuz Han dahi, bu sözü işittikten sonra, il'e adamlar gönderdi : Babam asker çekip beni öldürmek için geliyor; beni tutan bana gelin, babamı tutan babama gidin, diye.

İlin çoğu Kara Han'a gitti, daha azı Oğuz Han'ın yanına gittiler. Kara Han'ın küçük kardeşlerinin çok oğulları var idi. Onlar Kara Han'dan ayrılır diye hiç kimsenin aklına gelmezdi. Onların hepsi Oğuz Han'ın yanına geldiler. Oğuz Han onlara Uygur adını verdi. Uygur Türk dilidir, mânasını herkes bilir, yapıştır mânasınadır. Derler : «Süt uydu». Süt iken birbirinden ayrılırdı, yoğurt olduktan sonra birbirine yapışıyor. Şunu da derler : «İmama uydum». İmam otursa oturuyor, kalksa kalkıyor. O halde yapışmak olmuyor mu? Onlar gelip Oğuz Han'ın eteğine iki kollarıyla muhkem yapıştılar. Bunun üzerine Han onlara Uygur dedi. Yapıştır demek olur.

17 Kara Han ile Oğuz Han / ikisi saf çekip savaştılar. Tanrı Taâlâ Oğuz Han'ı galip kıldı. Kara Han kaçtı. Savaşta Kara Han'ın başına ok değdi, ki atanı bilmediler. Kara Han o yaradan öldü. Oğuz Han babasının tahtına oturdu.

Oğuz Han'ın han olduğunun zikri

Oğuz Han ilin hepsini müslümanlığa davet etti. Müslüman olanları mükâfatlandırdı ve ol-

mayanlara hücum etti, kendilerini öldürdü, çocuklarını esir kıldı.

O vakitte Kara Han'a bağlı ilden başka iller çok idi. Her büyük ilin bir başka padişahı var idi. Küçük iller onlara katılırdı. Kara Han'ın müslüman olan illeri Oğuz Han'a katıldı.

Oğuz Han her yıl Moğol yurdunda bulunan illerle savaşırdı ve galip gelirdi. Sonunda hepsini aldı. Ve kaçıp kurtulanları Tatar Han'ına gidip sığındılar.

Tatar halkı o vakit Çürçüt'e (Çürçet'e) yakın oturuyorlardı. Çürçüt (Çürçet) denen bir büyük yurttur. Şehirleri ve köyleri çok. Hıtay'ın demir kazık tarafında olur. Hindî ve Tacik ona Çin Maçin derler.

Oğuz Han gidip Tatar'a hücum etti. Tatar
Han'ı çok asker ile savaştı. Oğuz Han yendi ve
askerini kırdı. Oğuz Han'ın askerinin hissesine
o kadar çok ganimet, mal düştü ki, yüklemeğe
yük hayvanı az geldi. Bir iyi akıllı insan var idi.
O düşünüp arabayı yaptı. Ondan görerek herkes
18 araba yapıp, / ganimetlerini yükleyip döndüler.
Arabaya kank adını koydular. Ondan önce adı
da yoktu, kendisi de yoktu. Onun için kank dediler ki, hareket edince kank yapıp ses çıkarır. Onu yapan kişiye Kanklı dediler. Bütün Kanklı ili o kişinin çocuklarıdır.

Oğuz Han yetmişiki yıla kadar Moğol ve Tatar, ki kendi kemiği (soyundan) idi, onlarla

savaştı. Yetmişüç yıl olunca hepsini kendi ağzına baktırıp, müslüman kıldı.

Ondan sonra yürüyüp Hıtay'ı aldı ve Çürçüt'ü aldı ve yine Tankut'u aldı. Tankut'a Tacikler Tibet derler.

Ondan sonra varıp Kara Hıtay'ı aldı. O da büyük yurttur. İnsanının çehresi Hindû gibi kara olur. Hindûstan ile Hıtay'ın arasında Okyanusun kenarında bulunur. Tankut'un kış olunca gün doğuşu ve yaz olunca güneyinde olur.

Hıtay'ın öbür yüzünde, deniz tarafında yüksek dağların içinde çok il var idi. Onun padişahının adına İt Barak Han derlerdi. Onun üstüne atlanıp vardı. Savaştılar. İt Barak Han galip geldi. Oğuz Han kaçtı. Savaştığı yerin beri tarafında akıp giden iki büyük şu var idi. O iki suyun arasında bir çok gün durup kaçan askerinin önünü, arkasını topladı.

Büyük padişahların âdetleridir, uzak sefere
gidince ailelerini alıp varmak. Mâiyet halkının
da bazılarını alıp giderler. Oğuz Han'ın bir beyi
19 karısını alıp gitmişti. Kendisi savaşta öldü, hâ-
tunu kurtulup iki suyun arasında Han'ın arka-
sından yetişti. Hâmile idi. Sancısı tuttu. Gün
soğuk idi, girmeğe ev yok. Bir çürük ağaç için-
de oğlan doğurdu. Bunu Han'a bildirdiler. Bu-
nun üzerine Han dedi : Bunun babası bizim
önümüzde öldü, üzüleni yok, deyip, oğulluğa al-
dı, adını Kıpçak koydu. Eski Türk dilinde içi
boş ağaca kıpçak derlermiş. Onun için o oğ-

lan ağaç içinde doğdu diye adını Kıpçak koydular. Bu zamanda içi boş ağaca çıpçak diyorlar. Kara halkın (avam tabakasının) dili dönmediğinden k'yı ç okuyor. O kıpçak'tır, çıpçak diyorlar.

O oğlanı Han kendi yanında büyüttü. Yiğit olduktan sonra, Urus ve Ulak ve Macar Başkurt illeri düşman idiler, Kıpçak'a çok halk ve mâiyet verip o tarafa, Tin ve İtil suyunun kenarına gönderdi. Üçyüz yıl Kıpçak o yerlerde padişahlık kılıp oturdu. Bütün Kıpçak halkı onun neslindendirler. Oğuz Han'ın zamanında tâ Çingiz Han zamanına kadar Tin ve İtil ve Yayık, bu üç suyun yakasında Kıpçak'tan başka il yok idi. Dörtbin yıla kadar o yerlerde oturdular. Onun için o yerlere Deşt-i Kıpçak derler.

Çingiz Han İran ve Turan üzerine gelince, bu yurtların padişahı Sultan Muhammed Hârezmşah denilen zat idi. Onun payitahtı Ürgenç idi. Çingiz Han ile savaşamadan kaçıp Mâzenderan'a gitti. Çingiz Han Buhara ve Semerkand ve
20 Taşkend'i alıp, Irak ve Gîlan / ve Mâzenderan ve Azerbaycan ve Gürcistan'a, Cebe Noyan, Sübedey Bahadır denilen iki beyini baş kılıp, otuzbin kişi ile gönderdi. Küçük oğlu Tüli Han'ı ellibin kişi ile Horasan'a gönderdi. Sultan Muhammed Hârezmşah'ın payitahtı ve mâiyet ve hazinenin bulunduğu yerdir diyerek büyük oğlu Cucı Han ve ikinci oğlu Çagatay Han ve üçüncü Ügedey Han, bu üçünü seksenbin kişi ile Ürgenç'e gönderdi.

Ürgenç'te padişah yok idi. Sultanlar dünya ve dini için sekiz ay şehre kapanıp savaştılar. Dokuzuncu ayda Çingiz Han'ın çocukları şehri aldılar ve halkı katliâm edip, Çagatay ile Ügedey dönüp, Tirmiz (Termez)'de babasının hizmetine vardı.

Cucı kendisine bağlı mâiyeti ile Ürgenç'ten Deşt-i Kıpçak'a gitti. Kıpçak halkı toplanıp savaştılar. Cucı Han yendi ve Kıpçak'ın ele geçenini öldürdüler. Kurtulanı İştek'e gitti. İştek'in ekseriyeti bu zamanda o Kıpçak'ın neslindendir. İtil (Atıl, Etil) ile Tin suyunun arasında oturan Kıpçaklar dört tarafa kaçıp gittiler. Ekseriyeti Çerkes ve Tuman yurduna gittiler. Cucı Han Kıpçak'ın çoluk çocuğunu esir kılıp Kıpçak yurdunda oturdu. Moğol'dan evini ve babasının verdiği kabilelerin hepsini getirdi. Özbek'in her uruğundan Kıpçak yurduna göçüp geldiler.

Ondan sonra Cucı Han öldü ve yurt oğlu Sayın Han'a kaldı. Cucı Han evlâtlarından yirmidört kişi o yurtta padişahlık kıldılar. Onun zamanında o yurda Sayın Han yurdu derlerdi.

Ondan sonra o yurt Mangıt'a düştü. Onların
21 ilki Ak Mangıt'lı / Kutlu Kayalı'nın oğlu İdügi
Bik denen zat idi. Ondan sonra Mangıt yurdu
dediler. Tarih binkırkta arka tarafından Kal-
mak (Kalmık) ilinden, padişahının adı Örlük,
onbin evlik halk gelip Mangıt yurdunda oturdu.
Bugün tarih 1071'de ve sıçan yılındadır. Şimdi
o yurda Kalmak yurdu diyorlar.

Evet, bu dünya bir hana (konak yerine) benzer. İnsanoğulları kervana benzerler. Biri göçer, biri konar.

Oğuz Han İt Barak Han'a yenildikten onyedi yıl sonra yine atlanıp, gidip İt Barak Han ile savaşıp, yenip, İt Barak Han'ı öldürüp, yurdunu alıp, müslüman olanlarına dokunmadan bırakıp, Tanrı'ya iman getirmeyenleri öldürüp, çocuklarını esir kılıp, dönüp evine indi.

Oğuz Han'ın Turan ve Hindûstan'a yürüdüğünün zikri

Oğuz Han bütün Moğol ve Tatar ilinin askerini toplayıp Talaş ve Sayram'a geldi. Taşkend ve Semerkand ve Buhara padişahları saf çekip dövüşemediler. Büyük şehirlere ve muhkem kalelere sığındılar. Oğuz Han Sayram ve Taşkend'i kendisi muhasara edip aldı. Türkistan ve Endican'a oğullarını gönderdi. Altı ayda Türkistan ile Endican'ı alıp babasının hizmetine geldiler.

Oğuz Han bu söylenen vilâyetlerin hepsine idareciler koyup Semerkand'a doğru yürüdü. Ve Semerkand'ı alıp, idareci koyup, Buhara'ya vardı. Buhara'yı da alıp, idareci koyup, Belh'e vardı. Belh'i de alıp, idareci koyup, Gur vilâyetinin üstüne yürüdü.

Kış idi. Günler müthiş soğuk idi. Gur'un bağlarına kar çok düşmüştü. Asker halkı yürü-

22 mekte zahmet çektiler. Han emretti ki: / Hiç kimse benden geri kalmasın, deyip, varıp Gur'u aldığı zaman yıl gelip yaz oldu. Askerin yoklamasını yaptı, bir çok kişi eksik geldi. Onları sordu, hiç kimse bilmedi. Bir nice günden sonra o kişiler Han'ın hizmetine geldiler. Han onların ahvalini sorunca dediler ki : Bir çok kişi askerin arkasından geliyorduk. Dağ içinde bir gece çok kar yağdı. Ondan sonra yürüyemeden o yerde yattık. Atlarımız ve develerimiz, hepsi öldü. Bahar olduktan sonra yaya geliyoruz, dediler. Han emretti, o cemaata Karlık desinler, diye. Bütün Karlık halkı onların neslindendir.

Ordan geçip Kâbul ve Gaznîn'i aldı. Ondan sonra Kâşmir üzerine yürüdü. O sırada Kâşmir'in padişahının adı Yağma idi. Kâşmir'in muhkem dağları, büyük suları çoktur. Yağma ona güvenip Oğuz Han'a itaat etmedi. Bir yıl çarpıştılar. İki taraftan çok kişiler öldü. Neticede Oğuz Han Kâşmir'i aldı ve Yağma'yı öldürdü, askerini katliâm kıldı. Bir nice vakit orada durup, dönüp Bedahşan üzerinden Semerkand'a geldi. Oradan Moğolistan'a gidip evine indi.

Oğuz Han'ın İran ve Şam ve Mısır'a doğru yürüdüğünün zikri

23 Bir yıl yurdunda oturup, ikinci yıl / halka ilân ettirdi: İran'a doğru yürüyorum, nice yıllık

gamlarını yesinler diye. İkinci yıl atlandı ve Talaş şehrine geldi.

Han'ın ordusunun gerisine koyduğu adamları var idi, yorulan ve hasta olan ve yolunu şaşıran ve geride kalanı alıp gelsin diye. O adamlar ordunun arkasında kalan bir evli kişiyi Han'ın huzuruna alıp geldiler. Han o kişiden sordu ki : Niçin geride kalmıştın, diye. O dedi : Gündeliğimin azlığından, ordunun arkasından geliyorum. Hâtunum hâmile idi. Doğurdu. Açlık sebebinden anasının sütü oğlana yetişmedi. Geliyordum, suyun yakasında gördüm ki bir çakal bir sülünü yakaladı. Ağaç ile çakala vurunca sülünü atıp kaçtı. Onu alıp, kebap yapıp, hâtunuma verip durmuştum. Arkaya koyduğunuz adamlar rastlayıp, alıp geldiler. Han fakire at ve azık ve mal verip, bu orduya gitme deyip, «kal aç» dedi. Bütün Kalaç halkı o adamın neslindendir. Bu zamanda Halac diyorlar. Mâveraünnehir'de çoktur. Aymak iline katılıyorlar. Horasan ve Irak'ta da çoktur. Onlar Çağatay iline katılıyorlar.

Belh'e bağlı Gur denilen şehirde oturan Ka-
laç'lardan adı Muhammed, lâkabı Bahtiyar olan
bir pehlivan yiğit var idi. Hindistan'ın Dehli de-
24 nilen şehrinde Kutbü / ddin adlı bir müslüman
padişah var idi. Muhammed gidip onun hizme-
tine girdi. Bir nice yıldan sonra büyük bey ol-
du. Hindistan denilen yer, bölük bölük bir çok
yurttur. Behar adlı bir yurt vardır. Kâşmir'in
yakınındadır. Kutbüddin, Muhammed Bahtiyar'ı

askerin başına geçirip oraya gönderdi. Muhammed Bahtiyar Behar yurdunu aldı.

Behar'ın gün doğuşunda yine bir yurt var idi. Onun büyük şehrinin adı Lekmir idi. Onun doksan yaşında bir padişahı var idi. Dededen babadan o yurdun padişahı idi. Varıp o yurdu da aldı. Nice yıllandanberi topladığı hazinesi eline geçti.

Lekmir'in demir kazık (kutup yıldızı, kuzey) tarafında bir büyük şehir var idi, Lektuni adlı. Varıp onu da aldı ve hutbeyi kendi adına okutup ve sikkeyi kendi adına bastırıp, Lektuni şehrini payitaht kılıp oturdu. Kalaç ilinden onbin kişi onun etrafına toplandılar. Çok yıllar orada durdu.

Lektuni ile Tibet'in arası atlı insanın bir gece yatıp varacağı kadar bir yerdir. Ama bir yüksek dağı vardır, bir yolu vardır, bir atlı yürür, iki atlı yanaşıp yürüyemez. Muhammed Bahtiyar onbin atlı ve otuzbin piyade ile o yoldan gidip Tibet'i vurup geldi.

Nihayet bir nice günden sonra vefat etti.
Bütün Kalaç halkı toplanıp Şiran denilen zâtı
padişah kıldılar. O öldükten sonra Merdan de-
25 nilen zâtı / padişah kıldılar.

Ve Merdan hızlı ve atıcı yiğit idi. Ama aklı hiç yok idi. O derecede ki, bir gün mecliste (kabul resminde) otururken beylerine bakıp dedi : İsfahan'ı falan sana verdim, Kazmin'i sana ver-

dim. Böyle deyip Horasan ve Irak ve Rûm'un bütün bildiği şehirlerinin bir bir adlarını sayıp mâiyetindekilere üleştirdi. Tanrım verse sizlere vereyim, demedi. Böyle dese kusur olmazdı. Benim vilâyetlerimdir, sizlere verdim, deyip tâzim kıldırdı.

Ve bir gün bir yardım isteyen (şikâyetçi) gelip, diz çöküp dedi ki : Tâcirim, bu gece şu kadar bin paramı hırsız almıştır, dedi. Ondan nerenin insanısın diye sordu. Tâcir; İsfahan'lıyım, dedi. Ona dedi : Para için sana İsfahan'ın valiliğini verdim, dedi ve divana emir yaz, dedi. Divan, İsfahan'ın valiliğini tâcirin adına yazıp mühür basıp eline verdi. Tâcir korkusundan söz söyleyemedi. Fermanı alıp, başına sançtı. Mecliste oturan halk da korkudan hiç bir şey söyleyemediler. Bir akıllı beyi var idi. O dedi : Padişahım, buna İsfahan'ın valiliğini verdiniz; bu adam eğer buradan İsfahan'a yalnız giderse, sizin adınıza kötü olur, bu adama çok şey veriniz ki, erkânlı ve mâiyetli olup gidecek, dedi. O bedbahtın aklına bu söz iyi gelip, yüzbin gümüş para bağışladı.

Ve daha bir kötülüğü bu ki, Kalaç halkının
iyi insanlarını suçsuz yere öldürmeğe başladı.
İl iyileri toplanıp, danışıp, Merdan'ı öldürüp
26 Evez denilen zâtı / Lektuni tahtına oturttular.
O da oniki yıldan sonra öldü.

Ondan sonra o yurt Kalaç'ların elinden çıktı, başka kimseye geçti. Ondan sonra Kalaç'lar

mâiyet (hizmetli) oldular. Kalaç'ların padişahlığı başından sonuna kadar ellidört yıl sürdü. Şimdi Kalaç'lar hakkında söylediğimiz sözü bırakalım, bu kadar söyledik, yeter.

Oğuz Han Talaş'tan geçip, Semerkand ve Buhara'ya gelip, Amu suyundan geçip, Horasan'a vardı. O zamanda İran yurdunda iyi padişah yok idi. Keyumers ölmüştü. Huşenk'i henüz padişah yapmıyorlardı. Öyle zamana Arap Mülûkü't-tavâyif der. Mânası bu ki: Her bir dip ilde bir töre demektir. Türkler öyle zamana «ev başına kara han» derler. Mânası her evde kara kişi bir han olmuştur, her eve bir han, demektir. O vakit İran yurdu böyle idi.

Horasan'ı aldı. Ordan geçip Irak-ı Acem ve Irak-ı Arap ve Azerbaycan ve Ermen ve Şam ve Mısır'a kadar aldı. Bu söylenen vilâyetlerin bir çoğunu savaşıp ve hepsini tâbi kılıp kendisine bağladı.

Oğuz Han Şam vilâyetinde iken gizlice bir mâiyetinin eline bir altın yay ve üç ok verdi ve dedi : Yayı gün doğusunda bir çölde insan ayağı ulaşmaz yerde toprağa gömüp, bir ucunu çıkarıp bırak ve okları gün batısı tarafına götürüp, yayı nasıl koyarsan onu da öyle koy, dedi. O adam emre göre hareket edip geldi.

27 Bu vâkıadan bir yıl / geçtikten sonra üç büyük oğlu Kün (Gün), Ay ve Yulduz (Yıldız)'ı çağırıp dedi : Yabancı ülkeye gelmişim, işim çok, av avlamağa elim değmiyor, gün doğusu tarafın-

da filân çölün avı çokmuş diye işittim, kendi mâiyetlerinizle oraya gidip, av avlayıp geliniz, dedi. Ondan sonra üç küçük oğlu Kök (Gök), Tağ (Dağ) ve Tingiz (Deniz), bu üçünü çağırıp ağabeylerine söylediği sözü söyleyip gün batısı tarafına gönderdi.

Bir nice günden sonra üç büyük oğlu bir altın yay ile pek çok avı han huzuruna getirdiler. Üç küçük oğlu da üç altın ok ile pek çok av getirdiler. O avın etlerine çok etler ve türlü yemekler ilâve edip, halkı davet edip, yayın ve okun bulunduğunu müjdeleyip, kendilerine geri verdi.

Üç büyük oğlu yayı kırıp bölüştüler. Üç küçük oğlu, her birisi bir ok aldılar. Aldığı vilâyetlerde çok yıllar kalıp, düşmanlarını yok edip, dostlarını ağırlayıp, başı Sayram, ayağı Mısır'a kadar aldığı vilâyetlerin hepsine idareciler koyup, dönüp kendi yurduna indi.

Oğuz Han'ın, yurduna gelip ziyafet tertip ettiğinin zikri

Oğullarım ve halkım ile sağ ve esen varıp geldim, deyip, büyük ziyafet hazırlığı yapıp, bir otağ yaptırdı. Bütün ağaçlarının dışına altın kapladı. Lâl ve yâkut ve zümrüt ve firûze ve inci ile süsledi. Bu beyti o evin vasfında söylemişlerdir :

Bir ev yaptı altından o şehriyâr,
Ki o ev felek evinden kıldı âr.

28 / Dokuzbin koyun ve dokuzyüz sığır (veya at) kestirdi. Derisinden doksandokuz havuz yaptırdı. Dokuzuna rakı ve doksanına kımız doldurttu. Bütün mâiyetini çağırıp getirtti. O altı oğluna çok nasihatler söyleyip ve beyler öğretip, yurtlar ve şehirler ve iller ve nimetler verdi. Bu beyitleri onun vasfında söylemişlerdir.

Ş i i r

Oğuz kıldı o ziyafette zevk ü sefâ
Bu altı oğula ihsanlar kıldı
Bunlar göstermişlerdi yiğitlikler
Baba ile her türlü bilgili işler
Babaya onlar sonra kıldılar yârlık
Savaş günlerinde hepsi de varlık.

Ondan sonra bütün mâiyettekilerin attığı ve vurduğu ve kıldığı hizmetlerine lâyık şehirler ve serhadlar ve kentler ve ihsanlar verdi.

Sonra oğullarına dedi : Siz üç büyüğünüz altın yayı bulup getirdiniz ve onu bozup üleştirdiniz. Sizin adınız Bozok (Bozuk) olsun. Sizlerden olan oğullara da tâ kıyamete kadar Bozok desinler. Üç ok getiren üç küçük oğula ve onlardan olanlara bugünden tâ dünya son buluncaya

kadar Üçok desinler. Yay ve oku, ki bulup getir-
diniz, o iş insandan olmadı ve Tanrı'dan oldu.
Bizden evvel geçen halklar yayı padişah yerinde
bilmişlerdir, oku elçi yerinde. Onun için ki, yay
oku hangi tarafa çekip gönderse, ok oraya gider.
Şimdi ben öldükten sonra Kün Han benim tahtı-
ma otursun. Ondan sonra Bozok neslinden her
29 kim kabiliyetli ise, halk onu padişah / kılsın.
Dünya sona erinceye kadar Bozok'un bir iyisi
padişah olsun. Başkaları sağda otursunlar.
Üçok'lar sol olsunlar, evin sol tarafında otur-
sunlar ve dünya son buluncaya kadar mâiyetli-
ğe razı olsunlar, diye söyledi. Ve yüzonaltı yıl
padişahlık kılıp Hakkın rahmetine vardı.

Oğuz Han'ın büyük oğlu Kün Han'ın padişahlığının zikri

Oğuz Han'ın Uygur diye ad koyduğu cemaatin büyüğünün ve ak sakalının oğlu var idi, Arkıl Hoca adlı. Oğuz Han, babasının tahtına oturup tâ ölünceye kadar, veziri, vekili o idi. Akıllı ve âlim ve çok bilgili insandı. Ve Kün Han da onu vezir kılıp, tâ kendisi ölünceye kadar onun sözü ile amel kılardı. Arkıl Hoca uzun ömür sürdü.

Günlerden bir gün Han, yalnız otururken dedi : Baban yüzonaltı yıl yazın sıcağında gölgede oturmadan ve kışın soğuğunda evde otur-

madan kılıç çalıp, çok yurtları fethedip siz altınıza bırakıp gitti. Eğer siz altınızın ve sizlerden olanlar, hepinizin ağzınız bir olursa uzun yıllar ve çok günler bu yurtlar elinizden çıkmaz. Eğer ağızlarınız bir olmazsa, fethettiğiniz yurdunuz da gider ve eski yurdunuz da gider ve malınız, canınız da gider, dedi. Kün Han dedi: Babamın müşaviri idiniz. Babamın yerine şimdi siz babamsınız. Siz hangi işi uygun görürseniz, ben onu yapayım, dedi. Bunun üzerine Arkıl Hoca dedi : Oğuz Han'dan çok yurtlar ve şehirler ve iller ve cansız mallar ve canlı mallar
30 kalmıştır. Siz altı oğulun her birinizden / dört oğul olup, hepsi yirmidört padişahzâde olmuş, siz altınızdan başka. Ve ben şundan korkuyorum: Dünyalık için ağızlarınız alaca olur, dedi. Kün Han Arkıl Hoca'nın sözünü kabul edip, büyük kurultay yaptı.

İyi ve kötü, halkın hepsi geldikten sonra o Oğuz Han'dan kalan vilâyetler ve iller ve cansız malların ve canlı malların hepsini, bu söylenen otuz padişahzâdelerin büyüğüne büyükçe ve küçüğüne küçükçe verdi. Bu yirmidört oğul asıl hâtunlardan olanlardı. Bunlardan başka kumalardan olan oğlanlar da çoktu. Onların da durumlarına lâyık nesneler verdiler. Ondan sonra Oğuz Han'ın yaptırdığı altın evini (otağını) diktirdi. Sağ tarafta altı ak çadır ve sol tarafta altı ak çadır kurdurdu. Ve yine sağ tarafta başına altın tavuk tutturulan kırk kulaç bir ağaç diktirdi. Ve sol tarafta başına gümüş tavuk tut-

turulan kırk kulaç bir ağaç diktirdi. Ve sonra hanın emri ile Bozuk oğulları mâiyetleri ile altın tavuğu, Üçok oğulları mâiyetleri ile gümüş tavuğu atla vurup attılar. Tavukları vuran kimselere çok nimetler verdi. Kün Han babasının kıldığına amel kılıp dokuzyüz sığır (veya at) ve dokuzbin koyun kestirtti ve dokuz deri havuza rakı doldurttu ve doksan deri havuza kımız koydurttu. Kırk gece ve gündüz yediler, içtiler.

Oğuz Han'ın oğulları ve torunlarının adlarının zikri

31 Şimdi onlar içip / yiye dursunlar, biz Oğuz Han'ın eteğinden yayılan oğulların adlarını söyleyelim. Evvelce de söylemiştik. Öyle de olsa oğullarını ve torunlarını ve hepsini bir yerde söylemeği münasip gördük.

Oğuz Han'ın büyük oğlunun adı Kün Han ve ondan küçüğünün adı Ay Han ve ondan küçüğünün adı Yulduz Han ve ondan kücüğünün adı Kök Han ve ondan küçüğünün adı Tağ Han ve ondan küçüğünün adı Tingiz Han.

Bu altısının her birisinin asıl (nikâhlı, kanunî) hâtunlarından olan dört oğlu var idi.

Kün Han'ın büyük oğlunun adı Kayı ve ikinci Bayat ve üçüncü Alka Evli ve dördüncü Kara Evli.

Ay Han'ın büyük oğlunun adı Yazır ve ikinci Yasır ve üçüncü Dodurga ve dördüncü Düker.

Yulduz Han'ın büyük oğlunun adı Avşar ve ikinci Kızık ve üçüncü Bigdili ve dördüncü Karkın.

Kök Han'ın büyük oğlunun adı Bayındır ve ikinci Becene ve üçüncü Çavuldur ve dördüncü Çepni.

Tağ Han'ın büyük oğlunun adı Sabır ve ikinci İmir ve üçüncü Ala Yuntlu ve dördüncü Üregir.

Tingiz Han'ın büyük oğlunun adı İgdir ve ikinci Bügdüz ve üçüncü Ava ve dördüncü Kınık.

Oğuz Han'ın bu altı oğlunun kumadan olan oğullarının adlarını söyleyelim. Ama hangi oğlundan olduğu malûm değildir : Kene, Köne, Turbatlı, Gireyli, Sultanlı, Oklı, Kökli, Suçlı, Horasanlı, Yurtçı, Çamçı, Torumçı, Kumı, Sor-
32 kı. Bu / zamanda ona Sorhı diyorlar, Kurçık, Suraçık, Karaçık, Kazgurt, Kırgız, Tigin (Tiken), Lala, Mürdeşuy, Sayır.

Şimdi bir çok kavimler, ki Oğuz Han onlara ad koymuştu, Oğuz Han neslinden değildirler. Öyle de olsa bu ziyafette var idiler. O sebepten adlarını kitapta yazıyorlar. Adları şunlardır: Kanklı ve Kıpçak ve Karlık ve Kalaç.

Kün Han'ın küçük kardeşleri ve oğullarına yer verdiğinin zikri

Şimdi oniki çadırda oturup pay alan kim ve o payı doğrayan kim, dışarıda atlarını tutup oturan kim, onları beyan edelim.

Altın çadırın başköşesinde Kün Han oturdu. Bütün il iyileri ittifak kılıp koyunun başını ve arkasını, kuyruk sokumunu ve bağrını sırtın üstünde bırakıp Kün Han'ın önüne koydular. Hem kim han olursa payları bu olsun, dediler.

Çadırın iç eşiğinde Arkıl Hoca oturdu. Göğsünü onun önüne koydular. Ve hem kim vezir olursa, onun payı bu olsun, dediler.

Sağ kolda birinci çadırda Kün Han'ın büyük oğlu Kayı'yı oturttular. Sağ aşıklı iliği pay verdiler. Bayat onu doğradı. Sorkı atlarını tuttu. Bu zamanda ona Sorhı diyorlar.

İkinci çadırda Alko Evli'yi oturttular. Sağ
kol iliğini pay verdiler. Kara Evli onu doğradı.
33 Lala atlarını / tuttu.

Üçüncü çadırda Ay Han'ın büyük oğlu Yazır'ı oturttular. Sağ yanbaşı pay verdiler. Yasır onu doğradı. Kumı atlarını tuttu.

Dördüncü çadırda Dodurga'yı oturttular. Sağ oyluk başını (omasını, kalçasını) pay verdiler. Düker onu doğradı. Mürdeşuy atlarını tuttu.

Beşinci çadırda Yulduz Han'ın büyük oğlu Avşar'ı oturttular. Sağ oyluğu pay verdiler. Kızık onu doğradı. Torumçı atlarını tuttu.

Altıncı çadırda Bigdili'yi oturttular. Sağ sırtı pay verdiler. Karkın onu doğradı. Karaçık atlarını tuttu.

Sol yandaki birinci çadırda Kök Han'ın büyük oğlu Bayındır'ı oturttular. Sol oyluğu pay verdiler. Becene onu doğradı. Kazgurt atlarını tuttu.

İkinci çadırda Çavuldur'u oturttular. Sol yanbaşı pay verdiler. Çepni onu doğradı. Kanklı atlarını tuttu.

Üçüncü çadırda Tağ Han'ın büyük oğlu Salur'u oturttular. Sol aşıklı iliği pay verdiler. İmir onu doğradı. Kalaç atlarını tuttu.

Dördüncü çadırda Alayuntlu'yu oturttular. Sol oyluk başını pay verdiler. Üregir onu doğradı. Tigin (Tiken) atlarını tuttu.

Beşinci çadırda Tingiz Han'ın büyük oğlu İgdir'i oturttular. Sol kol iliğini pay verdiler. Bügdüz onu doğradı. Karlık atlarını tuttu.

Altıncı çadırda Ava'yı oturttular. Sol sırtı pay verdiler. Kınık onu doğradı. Kıpçak atlarını tuttu.

Oniki yüzlük ve yirmidört oymağın mânasının zikri

Ey dinleyen yaşlılar ve ey anlayan yiğitler! Gönlünüzü bu söz tarafına iyice tutun ve kulağınızı verin. Hem de bu sözü düşünün.

34 Türkmenlerin / evvelce geçmiş iyileri ve ömrü harp meydanında geçiren iyileri öyle söylemişlerdir ki : Oğuz Han'ın altı oğlunun asıl hâtunlardan doğan çocukları yirmidört kişi idiler. Kün Han onların ikisini bir çadırda oturttu, oniki bölük oldular. Bu onikisinden doğanlara yüzlük dediler. Onun için ki, her şeyin yüzü arkasından güzel olur. İlin ve halkın yüzlerine tuttuğu yüzlükleridir demek oluyor.

Ve yine onlar ki Oğuz Han'ın bir çok ad koyduğu kimseler ve kumadan doğan çocuklardır, bunlar da yirmidört kişi idiler. Hepsinin adlarını yukarıda bir bir söylemiştik. Bunların hepsi evin dışarısında oturdular. Onikisi at tutup oturdu ve onikisi eşikte oturdu. Bu yirmidörtten doğanlara oymak dediler. Aslı omak'tır. Âdettir ki avam tabakasının hepsi sözü tamam söyleyemez, yarım söylerler. Bu devirde de bir kimse bir kimseden sorsa, ilinin omağı nedir diye sorar. Omak Moğol dilidir. Bu zamanda
35 kalmak ve omak deniyor. Omak'ın mânası / uruğ (oymak, kabile) demektir. Türkmenlerin oniki yüzlük ve yirmidört oymak demelerinin mânası budur.

Oğuz Han'ın torunlarının adlarının mânası ve damgaları ve kuşlarının zikri

Türkmenin tarih bilen bilgili yaşlılarının hepsi Oğuz Han'ın oniki çadırda oturan yirmi-

dört torununun adlarının mânalarını ve damgalarının nasıl olduğunu ve kuşları olan kuşlarının adlarını şöyle söylemişlerdir ki :

Kayı'nın mânası muhkem demek olur. Damgasının şekli budur: . Kuşu şahin (şunkar).

Bayat'ın mânası devletli demek olur. Damgasının şekli budur: . Kuşu baykuş (ügi).

Alka Evli'nin mânası muvafık demek olur. Damgasının şekli budur: . Kuşu çakır (köykenek, küykünek, keler).

Kara Evli'nin mânası nerede otursa, çadır ile oturucu demek olur. Damgasının şekli budur, kamçı gibi: . Kuşu çaylak (göbek sarı).

Yazır'ın mânası iller ağası demek olur. Damgasının şekli budur: . Kuşu turumtay (torumtay).

Yasır'ın mânası önüne her ne rastlasa onu yıkar demek olur. Damgasının şekli budur: . Kuşu atmaca (kırgu).

Dodurga'nın mânası yurt almayı ve onu tutmayı bilici demek olur. Damgasının şekli budur: . Kuşu kızıl kartal.

Düker'in mânası çevre demek olur. Damgasının şekli budur: . Kuşu atmaca (köçgen, çalağan).

36 Avşar'ın mânası işi çabuk işleyici / demek olur. Damgasının şekli budur: . Kuşu beyaz doğan (çerelaçin).

Kızık'ın mânası ejderha (kahraman) demek olur. Damgasının şekli budur. . Kuşu sarıca.

Bigdili'nin mânası sözü hürmetli demek olur. Damgasının şekli budur: . Kuşu karga (?) (bihri).

Karkın'ın mânası aşlı demek olur. Damgasının şekli budur: . Kuşu sürbükti.

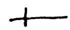
Bayındır'ın mânası nimetli demek olur. Damgasının şekli budur: . Kuşu şahin (laçin).

Becene'nin mânası yapıcı demek olur. Damgasının şekli budur: . Kuşu ala şahin (ala toğnak).

Çavuldur'un mânası nâmuslu demek olur. Damgasının şekli budur: . Kuşu anka (devlet kuşu, buğdayık).

Çepni'nin mânası cesur demek olur. Damgasının şekli budur: . Kuşu devlet kuşu (hümây).

Salur'un mânası kılıçlı demek olur. Damgasının şekli budur: . Kuşu kartal (bürgüt).

İmir'in mânası zenginlerin zengini demek olur. Damgasının şekli budur: . Kuşu ancarı.

Alayuntlu'nun mânası ala atlı demek olur. Damgasının şekli budur: beşik gibi . Kuşu yağılbay (yığılbay).

Üregir'in mânası iyi iş yapan demek olur. Damgasının şekli budur: . Kuşu atmaca (baygu).

İgdir'in mânası büyük demek olur. Damgasının şekli budur: . Kuşu kartal.

Bügdüz'ün mânası hizmetkâr demek olur. Damgasının şekli budur: . Kuşu şahin (italgu, yıtalgu).

Ava'nın mânası mertebesi yüksek demek olur. Damgasının şekli budur: . Kuşu beyaz şahin (toygun).

37 / Kınık'ın mânası aziz demek olur. Damgasının şekli budur: . Kuşu ak kartal.

Oğuz halkının ahid kıldıklarının zikri

Han başlı bütün halk dediler ki. Bir davar veya on veya yüz veya her ne kadar kesseniz, etini (budunu) bu söylendiği gibi paylaşıp alsınlar. Ve her biri kendi çocukları ile ve maiyetleri ile yesinler. Ve sonra dediler ki: Bir insan günahkâr olsa, o insan padişahın oturduğu yere yakın olsa veya uzak olsa, o günah işleyen insan padişahın uruğundan olsa, veya başka kabileden olsa, hanın bir adamı gidip onu yakalasa, ona hanın küçük kardeşi ve oğlu ve beyleri, hiç kimse el atmasın. Ve beni isteyip geliyor deyip, himaye edip, eğer bir kimse arka olsa, o arka olan kimseyi padişah eşiğine getirip, arkasına kılıç ile vurup iki parça kılmak gerek. Tâ ki görene göz, işitene kulak olsun. Ve sonra şu var ki, Oğuz neslinden ve Bozok oğullarından bir kimseyi padişah yaparlar, iki kişiyi yükseltmezler. Onun için han bir olsa il düzene girer, ve iki olsa il bozulur. Evvelki geçmiş bilgililer demişlerdir ki, bir kına iki kılıç sığmaz ve bir

kadını iki erkek alıp oturamaz ve bir yurda iki töre sığmaz.

Bir büyük kâğıda ahitnâme yazıp Gün Han
başlı kardeşleri ve oğulları ve beyleri ve halkın
yaşlılarının iyileri ve yiğitlerinin iyileri, hepsi
38 yazıda adlarını yazıp and / içtiler ki :

Yaşadıkça işbu söylenen sözlerden dönmeyiz. Eğer bizden çocuklar helâlzâde olurlarsa tâ dünya son buluncaya kadar bu ahitnâmeyi okuyup amel kılarlar, eğer haramzâde olup yurdu bozalım derlerse amel kılmazlar dediler.

Sonra adlarını yazıp, mühürlerini basıp ahitnameyi Gün Han'ın hazinesine koydular.

Oğuz Han öldüğünde Gün Han yetmiş yaşında idi. Ve daha yetmiş yıl babasının yerinde oturup adaletle hanlık kıldı ve ondan sonra Hak rahmetine gitti.

Gün Han'ın büyük oğlu Kayı'nın Han olduğunun zikri

Gün Han öldükten sonra bütün Oğuz Han'ın torunları ve halkın ileri gelenleri toplanıp Kayı'yı Hanlığa yükselttiler. O da babası gibi halka adalet kılıp, yirmiüç yıl padişahlık etti, Hak rahmetine gitti.

Dip Bakuy'un Han olduğunun zikri

Kayı Han'ın oğulları çoktu. Bir oğluna büyük babaları Dip Bakuy'un adını koymuştu. Büyük, küçük hep ittifak ile Dip Bakuy'u Hanlığa yükselttiler.

Günlerden bir gün Dip Bakuy Han halktan sordu ki: Bu zamanda Oğuz Han'ı gören insanlardan kimse var mı, diye. Dediler : Bir kişi kalmıştır, Salur ilinden Ulaş adlı, dediler.

Han adam gönderdi. Ulaş'ı getirip, Oğuz Han'ın yurtta kalınca ne iş yaptığını ve dostlara nasıl iyilik edip, düşmanlara nasıl iyi muamele ettiğini bir bir sordu. Ulaş da bildiklerini söyledi. Ondan sonra Ulaş'a çok nimetler verip evine gönderdi.

39 / Ve sonra Dip Bakuy Han'ın büyük beyleri Yazır halkından Alan ve Arlan, Düker halkından Çekes ve Başıbik ve Baygubik ve Bayındır halkından Kabıl Hoca idiler.

Han bir gün av avlayıp giderken attan düşüp yan baş kemiği kırıldı ve ondan öldü.

Kuzı Yavı adlı oğlu var idi. Onu padişah yaptılar. Otuz yıl padişahlık edip o dünyaya gitti. Ama o Kuzı Yavı, Han olunca, onun müşavir beyleri İmir halkından Kerünçek idi, Salur halkından Tabak (Batak, Budak) idi. Ve yine Salur'dan Engeş'in oğlu Ötken ve onun oğlu

Kul Sarı üç arka vezir oldular. Yüzyirmi yıl Hanlık kıldı ve sonra öldü.

Oğuz halkının yurtları ve orada kaç yıl ve ne şekilde oturdukları ve Türkmen diye nasıl ad koyulduğunun zikri

Oğuz Han'dan tâ Kuzı Yavı Han'a kadar, nasıl ki söyledik öyledir. Şimdi Inal Han'ı söylüyoruz. Tanrım buyursa, Inal Han'ın zamanından tâ bizim bu kitabı söylediğimiz çağa kadar bir bir söyleyeceğiz. Hepsi doğrudur. Hiç yanlışı yoktur. Ama Kuzı Yavı Han ile Inal Han'ın arasında kaç yıl geçtiğini kestiremiyoruz. Öyle olunca da az söyleyelim. Şayet çok söylersek
40 yalan olur, dörtbin yıl vardır. Ondan / biliyoruz ki Oğuz Han Kayumers zamanında idi. Inal Yavı Han'ın vezir vekili Kayı halkından Korkut Ata idi. O bizim peygamberin analarının küçük kardeşi Abbas evlâdının oğulları Bağdad şehrinde beşyüz yıl padişahlık kıldılar. Korkut onların zamanında idi. Kayumers ile Abbas oğullarının arası beşbin yıldır. Kuzı Yavı Han Oğuz Han'ın beşinci oğludur. Artık kendiniz hesap edin, Kuzı Yavı Han ile Korkut Ata'nın Hanı Inal'ın arası kaç yıl olur.

Şimdi biz bu söylenen dörtbin yılda bir bir ve ad ad kimin olduğunu ve kimin olmadığını bilmiyoruz. Günlük vakaları bilmesek de baş-

tan sona kadar umumî şeklini biliyoruz. Onu söyleyelim.

Oğuz ilinin yurtlarının gün doğusu Isığ Göl ve Almalık, ve kıblesi Sayram ve Kazgurt dağı ve Karacık dağı, ve Demir Kazığı Uluğ dağ ve Kiçik dağ ki, bakır menbaıdır, ve gün batısı Sir suyunun ayağı Yangıkent ve Karakum. İşbu söylenen yerlerin içinde üzerinde dörtbin ve beşbin yıl oturdular. Ve hangişinin kabilesi çok ise ondan padişah seçtiler.

Böylece Kayı'dan bir kişiyi padişah yaparlardı. Kayı kabilesi ve Bayat kabilesi ve daha beş, altı küçük kabile ona katılırlardı.

Ve sonra Salur'dan bir kişiyi padişah ya-
41 parlardı. Salur kabilesi ve / İmir kabilesi ve daha bir kaç küçük kabile ona katılırlardı.

Ve sonra Yazır'dan bir kişiyi padişah yaparlardı. Yazır kabilesi ve daha bir kaç küçük kabile ona katılırlardı.

Bundan kıyas kılın: Büyük kabileden padişah yapıp küçük kabileler ona katılıp, kâh altı, yedi grup olurlardı, kâh üç, dört grup olurlardı. Ve sonra birbiriyle düşman olup vuruşurlardı. Esir alırlardı. Kendilerinden artan esirleri Mâveraünnehr bezirgânlarına satarlardı.

O zamanda Irak ve Horasan ve Mâverâünnehr'in padişahları ve sipâhîleri ve raiyetleri hepsi Tat idi. Tat'tan başka kimse yoktu.

Sultan Mahmud Gaznevî'nin babası Sebük Tekin Kayı halkından idi. Kendisini Türkmenler esir edip tâcire sattılar.

Ve yine Becene kabilesi de kendisinden töre ileri sürüp Salur halkı ile düşman olup vuruşurlardı. Beş altı nesle kadar bu iki boyun arasında düşmanlık var idi. Becene boyu Salur boyuna galip gelirdi. Onun için Salur boyu Becene halkına İt Becene derler.

Becene ilinin Toymaduk adlı bir padişahı vardı. O ordu ile gelip Salur ilini vurup Salur Kazan Alp'ın anası Çaçaklı'yı rehin alıp gitti. Üç yıldan sonra kethüdası Enkeş'i çok mal ile gönderip Çaçaklı'yı geri aldı.

42 Bu sözlerden arz edilen odur ki, vuranları / yurtlarında oturup, vurulan ilin düşmandan kurtulanları Mâverâünnehr'e kaçıp giderlerdi. Ve böyle yapıp gide gide Türkmenin çoğu vilâyete indi, azı kaldı. O zamanda Türkmenden öte tarafta oturan kavimler çoktu. Onların hangi birini söyleyeyim? Bütün kavimlerden Türkmen'e daha yakın oturan Hıtay ve Kanklı ve Nayman idiler. O kavimler Türkmenin kalanını vurmağa başladılar. Isıg Göl ve Almalık ve Sayram ve Uluğ Dağlar ve Kiçik Dağlar, bu yurtların hepsini terkedip, Sir suyunun ayağına gelip, padişahlarını Yangıkent'te oturtup, kendileri Sir'in iki tarafında yaylayıp ve kışlayıp on nesil boyunca oturdular.

Ve Mâverâünnehr'e inen Türkmenlere Tâcik'ler önce Türk derlerdi. Beş, altı nesil geçtik-

ten sonra yere suya çekti, sonra çeneleri kısık ve gözleri büyük ve yüzleri küçük ve burunları büyük olmağa başladı. Türkmen yurduna gelip oturan kavimlerden esir ve tâcir Mâverâün-nehr'e gelmeğe başladı. Onları gördüler ve Tâcik'ler Türk dediler. Önceki Türklere Türk mânend deyip ad koydular. Onun mânası Türk'e benzer demektir. Kara halk (avam tabakası) Türk mânend diye söyleyemedi ve Türkmen dediler.

Inal Yavı'nın Han olduğunun zikri

Kayı Kara Hoca'nın oğlu Korkut Ata, Salur Enkeş Hoca ve Avaşban Hoca başlı bütün Oğuz ili toplanıp Kayı halkından Inal Yavı'yı padişah yaptılar.

Veziri Korkut Ata idi. Korkut Ata her ne
dese, Inal Yavı onun sözünden çıkmazdı. Kor-
43 kut Ata'nın kerametleri çok / idi. İkiyüzdok-
sanbeş yıl ömür sürdü. Üç padişaha vezir oldu.

Inal Yavı yedi yıl padişahlık yaptı. İki oğlu var idi. Büyük oğlunun adı Al, küçüğünün adı Duylı Kayı.

Inal Yavı Han, öleceği sırada Duylı Kayı'yı yerine oturtup gitti.

Duylı Kayı da Korkut Ata'nın sözü ile amel kılardı. Ve daha Korkut'tan başka iki müşavir

beyi (ınak beyi, ınanç beyi) var idi. Birisi Bayındır boyundan Bügdüz adlı ve yine biri İgdir' den Dünke adlı. Duylı Kayı çok yıllar padişahlık kıldı. Oğlu yoktu. Aşını yeyip yaşını yaşayıp, uzun ömür sürüp vefat etti.

Duylı Kayı'nın kardeşi İrki'nin padişah olduğu ve oğlu Tuman'ın dünyaya geldiğinin zikri

Duylı Kayı'nın bir yakın kardeşi var idi. İrki adlı. O mâtem sahibi olup oturdu. Bütün Oğuz halkı başsağlığına toplanıp geldiler. Korkut Ata başlı (başkanlığındaki) bütün beyler sordular: Hanın karılarının hiç hâmile olanı var mı diye. Bir dadı hâtun gelip dedi: Hanın bir haremi hâmiledir. Ümidimiz var, çabuk olacak diye söyledi.

Bir kaç gün sonra Hanın ölü aşını verip
44 oturuyorlardı. Hanın oğlu oldu, diye müjdeyi / istediler. İrki başlı bütün beyler müjdeyi verdiler.

İrki halka davet çıkardı. Herkes himmetine lâyık kurban getirdi. Dörtyüz sığır ve dörtbin koyun kestiler. Derisinden üç havuz yaptırdı. Birisini rakı ile ve birisini kımız ile ve birisini yoğurt ile doldurttu. Bir ay gece gündüz toy düğün oldu. Toyda (ziyafette) hepsi iyi ve kötü yiyip içmekle meşgul olup, ihtiyarlar yaşını

unuttu ve fakirler fakirliğini unuttu ve zenginler ölümünü unuttular.

Oğuz halkı Korkut'a dediler: Bu oğlana bir
iyi ad koy, dediler. Korkut Ata bunun adı Tuman
Han olsun, dedi. Halk dediler: Bundan daha iyi
ad koy dediler. Korkut Ata dedi: Bundan iyi ad
olmaz, dedi. O gün ki Duylı Kayı Han öldü, o
zaman bizim yurdumuza duman çöküp karanlık
oldu. Bu oğul dumanda doğdu. Onun için Du-
man ad koyduk. Ve ikincisi gönlümden iyi ümit
ve niyet kılıp onun için Duman ad koyuyorum
ki, duman uzun zaman durmaz, çabuk gidecek
nesnedir. Dumanlı gün güneş olur, dumanın so-
nu parlak olmadan olmaz. Azıcık duran dumanı
bu oğlanın küçüklüğüne benzetiyorum. Sonu
güneşli olmayı bu oğlanın yiğit olup, babasının
tahtına oturup, devletli ve uzun ömürlü olduğu-
na benzetiyorum, dedi. Bütün halk bunu işitip
Korkut'a âferin, âferin, deyip, memnun olup Tu-
man'a çok dualar kıldılar. Ve sonra Korkut baş-
lı bütün halk İrki'ye dediler: Bir ay toy yaptın,
yemeğin bitmedi ve havuzlara konulan kımız
45 ve ayranın / gölün suyundan çok oldu. Şimdi
bugünden sonra sana Köl İrki diyeceğiz. Tuman
kendi oğlundur. Ağabeyin Duylı Kayı'nın yerine
oturup Hanlık kıl. Ve ne zaman ki Tuman yiğit
olur, ona ne vereceğini kendin iyi bilirsin, dedi-
ler. Ve Köl İrki'yi Han yaptılar.

Halk ile iyi geçinip oturdular. Tuman yiğit oldu. Duylı Kayı Han'ın emektar adamları Tuman'a söz verdiler. Padişahlık babandan sana

miras kalmıştır. Bütün halk ittifak ile Köl İrki'ye geçici olarak emanet etmişlerdir. Şu şartla ki, ne zaman sen sinni rüşde erersen, sana emanet edecek, dediler.

Tuman bu sözü Köl İrki'ye birisiyle söyletti. Köl İrki bu sözü işittikten sonra gizlice Korkut'a söyledi. Ve onun tavsiyesi ile halkın ileri gelenlerini davet edip büyük ziyafet tertip etti.

Korkut'u otağın başköşesinde oturtup, Köl
İrki Han diz çöküp kımızlı kadehi sundu. Kor-
kut kımız içip bütün halk yemek yedikten son-
ra Köl İrki dedi: Ey il ve halk, hepiniz bilirsi-
niz, padişahlığın Tuman'ın hakkı olduğunu. Bu
zamana kadar Tuman küçük idi. Onun için ben
işi yapıyordum. Şimdi Tuman büyük delikanlı
oldu. Babasının tahtını emanet ediyorum, dedi.
Bütün halk Korkut'a dediler: Hanın ve bütün
Oğuz halkının iradesi senin elindedir, neyi mü-
nasip görürsen onu yap, dediler. Korkut bu sö-
zü işittikten sonra adam gönderip Tuman'ı ge-
tirip otağın ortasında oturtup dedi: Baban öl-
dü, sen küçük kaldın. Köl İrki hem babandır ve
46 hem de / ağabeyindir. Seni, dünyaya geldikten
tâ bu çağa kadar, çok emeklerle büyütmüştür.
Taç ve taht ve il bütün yurt senindir. Senden
ricamız şudur ki, bir müddet sabret. Ağabeyi-
nin kuvvetinden uzaklığı yaklaşmıştır, dedi. Bu-
nun üzerine Tuman dedi: Bütün Oğuz ilinin iyi-
si, babamın veziri ve benim babamsın. Sözünü-
zü kabul ettim, dedi.

Köl İrki'nin bir kızı var idi. Çok güzel, baba ve anasının bütün işlerine muktedir. Korkut

Köl İrki ile Tuman'a söyleyip, yedi gece, gündüz düğün yapıp, padişahlara lâyık esbap ve çeyiz ile kızı Tuman'a verdiler.

O zamanda Avşar ilinin Hanı var idi. Ayna
adlı. Bu kızı oğluna istetmişti. Köl İrki kabul
edip, kızı verecek olmuştu. Ayna Han, kızı Tu-
man'a verdiğini işittikten sonra asker çekip Köl
İrki'nin üzerine yürüdü. Köl İrki de büyük or-
du ile karşı varıp, vuruşup Ayna'yı mağlûp etti.
Ayna'nın oğlunu öldürdü ve Avşar'ın askerini
kırdı. Ayna'yı kovalayıp yurduna vardı. Yur-
47 dunu alıp altı ay orada oturdu. / Ayna kaçıp
başka ile gitti. Köl İrki and içip, Ayna'ya adam
gönderip dedi ki: Bu kötülüğü yapan sen değil-
din, oğlun idi. O da cezasını buldu. Şimdi, se-
ninle kardeşiz, gel ve yurduna sahip ol, ben
dönüyorum, dedi. Elçi varıp bu sözlerin hepsi-
ni söyledi. Ayna inanıp, gelip, Köl İrki'yi gördü.
Köl İrki de yurdunu teslim edip, dönüp, kendi
yurduna indi.

Tuman'ın oğlu olduğu ve ona Yavlı ad koydukları ve yiğit olduktan sonra Kanlı Yavlı ad koydukların zikri

Tuman'ın Köl İrki'nin kızından oğlu oldu. Adını Yavlı koydular. Devletli ve kahraman oldu ve yiğitlik çağına erişti.

Bir gün suyun kenarında gençlerle oynuyor-
du. Bir gençle kavga etti. Ona vurayım diye bir
şey aradı. Yakında bir dut kazığından başka bir
şey bulamadı. Onun ucundan tutup, dibinden çı-
karıp, o gencin boynuna vurdu. Vurunca boynu
koptu ve öldü. Köl İrki Han, Tuman ve Korkut,
bütün beyler oturuyorlardı. Yavlı'nın bu yaptı-
ğı işi söyleyince büyük ve küçük ve iyi ve kötü
ve gören ve işiten şaşıp hayrette kaldı. Tuman
48 dedi: Bu oğlanın adına bugüne kadar / Yavlı
diyorduk, şimdi Kanlı Yavlı demek gerek, dedi.
Böylece ondan sonra ona bütün halk Kanlı Yav-
lı dediler.

Günlerden bir gün Köl İrki Han çadırda oturmuştu. Tuman da orada bulunuyordu. Kanlı Yavlı eşikten girip geldi ve orta yerde oturdu. Sonra Köl İrki'ye bakıp dedi: Ey büyükbaba, bu oturduğun taht dedem Duylı Kayı'nındır. Bu zamana kadar babam Tuman'a küçüktür diyip, vermedin. Şimdi niçin vermiyorsun, dedi. Köl İrki Han başını aşağıya eğip çok oturdu. Ve bir müddet sonra başını kaldırıp dedi: Bu sözü ben senden daha önce söyler diye ümit ediyordum. Bilhassa o gün ki sopa ile adamın boynunu kopardın. Doğru söylüyorsun. İyi olur, güzel olur. Şimdi babana teslim etmek gerek.

Tuman'ın Han olduğunun zikri

Köl İrki bu sözleri torunundan işittikten sonra, Korkut başlı bütün Oğuz halkına adam

gönderip, getirtip, büyük ziyafet tertip edip, Tuman'ı Hanlığa yükseltip, tahta oturtup, Köl İrki ayakta durup, Tuman Han'a dedi. Baban ölüp, ben bu tahta oturup, ili idare edeli otuzbeş yıldır. Senden ümidim odur ki, ben nasıl ilin iyi ve kötüsünü sorup, ne yolla padişahlık kılmış isem, sen de o yolla yürüyeceksin, dedi. Tuman dedi: İyi söylüyorsunuz. Eğer benim devletim varsa, sizin bu nasihatlerinizi kabul ederim, dedi. Yurt sözleri tamam olduktan sonra Köl İrki
49 Han / Kanlı Yavı'nın yüzüne bakıp dedi: Ey kızım oğlu, kızdan olanın dostluğu olmaz diye işitmiştim. Evvelce geçenlerin sözlerini yalan çıkarmadın, dedi.

Tuman Han dört ay Hanlık yaptıktan sonra Korkut başlı bütün halk Tuman'a dediler: Tanrıya şükret, Kanlı Yavlı gibi iyi oğlun var. Münasip odur ki, padişahlığı ona verip, kendin yemek içmekle meşgul olasın, dediler. Öyle diyince, Tuman da kabul etti ve padişahlığı oğluna verip dinç gönülle (huzur-l kalp ile) Tanrının bendeliğini kılıp oturdu.

Kanlı Yavlı'nın Han olduğunun zikri

O, fevkalâde cesur ve atıcı ve kahraman idi. Dört tarafında yurtların hepsini harp edip, alıp, kendisine tâbi kıldı. Onun zamanında kurt

koyuna ve pars geyiğe ve bürgüt tavşana ve kartal kekliğe zorbalık yapamadı. İlleri düzene koyup, düşmanları bozup ve kendi zamanındaki padişahları geçip, doksan yıl padişahlık kılıp vefat etti.

Mur Yavı'nın Han olduğunun zikri

Kanlı Yavlı'nın iki oğlu var idi. Büyüğünün adı Mur Yavı ve küçüğünün adı Kara Alp Arslan. Öleceği sırada yurdunu ikiye böldü. Türkistan ve Yangıkend'i Mur Yavı'ya verdi. Talaş ile Sayram'ı Kara Alp Arslan'a verdi.

Bir kaç yıl geçtikten sonra Kara Alp, ağabeyisi Mur Yavı ile düşman oldu. Halkın iyileri araya girip, çok nasihatler kılıp barıştıralım dediler. Kara Alp Arslan razı olmadı. Sonunda ikisi ordu çekip Sayram üstünde harp ettiler. Mur Yavı galip geldi. Kara Alp Arslan savaşta öldü.
50 Bütün illerini vurup, bir yıl orada / kalıp, dönüp evine indi.

Kara Alp Arslan'ın bir küçük oğlu var idi. Onu ve karılarını Mur Yavı alıp geldi.

Ve bundan bir çok yıllar geçti. Bir gün Mur Yavı oturmuştu. Kara Alp Arslan'ın oğlu geldi. Onun yüzüne bakıp dedi: Eğer baban cahillik edip, benimle düşman olmasaydı, böyle yetim

olup sararıp gezmezdin, yazık, ne yapayım diyip çok ağladı. Sonra dedi: Senin adın Alp Tugaç olsun, dedi. Babasından kalan iyi adamları getirip, Alp Tugaç'ı onlara emanet edip, babasının yurdunu verip, göç ettirip gönderdi. Halka emir verdi: Kara Alp Arslan'ın halkından esir alıp getirilen kimseler geri gönderilsin, diyip, Alp Tugaç varıp babasının yurdunda oturdu. Dört tarafa gidenlerin hepsi oraya toplandı.

Mur Yavı Han yetmişbeş yıl padişahlık kılıp o dünyaya gitti.

Mur Yavı oğlu Kara'nın Han olduğunu zikri

Mur Yavı'nın hâtunlarından oğlu yok idi. Urca Han denen zatın ilini basıp aldığı zaman bir kadını esir edip, bir müddet bakıp, gönderdi. O kadın yurduna vardıktan sonra Mur Yavı Han'dan hâmile olmuşum, dedi. Bir kaç ay sonra oğlan doğurdu. Adını Kara koydular.

Dayılarının arasında büyüdü. Yiğit olduktan sonra kaçıp Mur Yavı Han katına geldi. Mur Yavı da onu oğul kıldı.

Mur Yavı öldükten sonra bütün halk toplanıp onu Han yaptılar. Halk ile iyi geçinip kırk yıl Hanlık kılıp vefat etti.

51 Buğra'nın Han / olduğunun zikri

Kara Han'ın Buğra adlı oğlu var idi. Bütün halk Kara Han öldükten sonra Buğra'yı padişah yaptılar.

Buğra Han bütün geçen atalarından üstün oldu. Büyük ordu ile gelip Buhara ve Semerkand'ı alıp, kendi kardeşleri yurdunda düşman olduğu için, duramadı, dönüp gitti.

Ondan sonra gelip Hârezm memleketini alıp, çok yıllar orada padişahlık yaptı.

Bir sefer kuzey tarafına ordu çekip vardığında bir gün Han dedi: Gönlümüz buğday unundan olan çorbayı diliyor. Erişte ve başka çorba yapacak aşçı ve çorbanın malzemesi bulunmadı. Han un getirtti ve hamur yoğurttu. Ve kendisi eli ile yapıp kazana koydu. Oturan maiyetleri de Hanı seyr ettiler. Pisirip içti ve dedi: Bu çorbanın adı Buğra Hanı olsun, dedi. Bugün halk içinde Buğra diyip pişiriyorlar, o çorbadır.

Buğra Hanın üç oğlu var idi. Büyüğünün adı İl Tekin ve ikincisinin adı Kuzı Tekin ve üçüncüsünün adı Bik Tekin (Big Tekin). Tekin'in mânası eski Türk dilinde güzel yüzlü demektir. Han ihtiyarladıktan sonra padişahlığı Kuzı Tekin'e verdi. Ve kendisi rahat oturdu.

Babür (Baber) adlı hâtunu var idi. Çok akıllı ve ibâdetinde ve iyi ve mükemmel idi. Oğlunun anası idi. O vefat edince Buğra Han büyük yas tuttu. Bir yıl kadar kimse ile konuşmadı ve evden çıkmadı.

Bir gün Kuzı Tekin babasına ne zamana ka-
52 dar yas tutup, kederli olup / oturacaksınız, ava
çıkın, belki gönlünüz açılır diyip, babasını her
gün bir tarafa ava ve gezmeğe alıp çıktı.

Bir nice günden sonra, şimdi Hanın gönlünde arzu ve heves peydah oldu, olacak derken, dedi: Beyler diyorlar, Hana münasip odur ki, evlensinler Han dedi: Öyle hâtun nereden bulunur ki, gelip annenin yerini tutsun, dedi. Kuzı Tekin annem gibi olmazsa, ondan daha aşağı olsun, dedi. Han, katiyen evlenmem, dedi. Ama Kuzı Tekin onun arzusuna bırakmadı. Avşar ilinde Egrençe denen zatın görülecek, iyi, yurtta ün yapmış güzel kızı var idi. Onu Hana alıverdi.

O bedbaht kızın gönlüne bu fikir geldi ki: Kuzı Tekin'in bana meyli var, onun için beni babasına bahane ile alıyor, tâ ki kendisi benimle gizlice sevişsin, yoksa ihtiyar adama benim gibi güzelliğe sahip kızı niçin alıversindi, dedi.

Bir gün Kuzı Tekin, babasını göreyim diye gelince, Han uyumuş, yatmış ve kadın oturmuştu. Kuzı Tekin'in yanına gelip yüzünü ve gözünü elleyip okşamıştı. Kocası ile oynaşırken kadınlar nasıl yaparlarsa öyle yapmağa başladı.

Kuzı Tekin gönlünden bu annem yerinde olup,
53 bana muhabbet gösteriyor / dedi.

Yine bir kaç gün sonra yalnız kalmak fırsatı bulup Kuzı Tekin'e dedi: Hiç benim halimden haberin var mı? Ben sana âşıkım. Geceleri uykum ve gündüzleri kararım yok. Benim hâlime bakmazsan, niçin beni ihtiyar adama alıverdin, dedi. Kuzı Tekin dedi: Sen benim annemsin. Eğer bugünden sonra bu huyunu bırakmazsan, seni parça parça edip, her parçanı bir yere koyarım, dedi.

Kadın olanları kendisinin kardeş karılarına söyleyip danışınca, onlar dediler: Kuzı Tekin bu sözü Hana, halka söylemeden önce söylemek gerek. Yoksa ölüme gidersin diyip, hepsi birleşerek bir kadını gönderdiler. O kadın varıp Kuzı Tekin'in evinden çizmesini çalıp, gelip, Buğra Han'ın evine gelip, sonra dönüp, gidip, çizmeyi yerine koyup, geldi.

O gece Han evde yoktu. Ava gitmişti. Gece yarısından sonra azıcık kar yağmıştı. Seher vaktinde kadın bağırmağa başladı. Tan ağardıktan sonra halk işittiler ki, çadırdan ağlayan kadının avazı çıkıyor. Erkek ve kadın hep toplanıp çadırın eşiğine varınca, gördüler ki hanım yüzünü yırtıp, her yerini kanatıp diyor ki: Bu gece seher vaktinde uyuyup yatmıştım. Bir adam gelip koynuma girdi. Görünce, Kuzı Tekin Han dedi. Bağırma, benim. Sana âşık olup, babama alıverdim. Onun için ki gündüz babamın olursan

gece benim olacaksın diye, yoksa babam kadını
54 ne yapacaktı, dedi. Ben bağırıverdim, / anasına böyle iş nerde var diye. Benden bu sözü işittikten sonra kaçıp çıkıp gitti. Yanında yatan kadınlar bu söze şahitlik ettiler. Ve yine hanım dedi: Bundan iyi şahit olmaz. Yer kardır, izine bakın, dedi. İzine baktılar, Kuzı Tekin'in evinden çıkıp, çadıra gelip, tekrar dönüp Kuzı Tekın'in evine varıyor. Kuzı Tekin izin yanına gelip, ayağını koydu, ikisi bir tek oldu.

Buğra Han avdan geldi. Ona da söylediler. Han başlı bütün beyler Kuzı Tekin'i çağırıp dediler: Bu ne iştir ki gece sen yapmışsın? Kuzı Tekin o kadından gördüğünü ve işittiğini söyledi. Sonra dedi: Ben utandığımdan söyleyemedim. İkincisi o ki; kadını babama ben alıvermiştim. Halk içinde rüsva olmasın dedim. O benden önce davrandı, dedi.

Halk iki kısma ayrıldı. Yarısı kadının sözüne inandılar, yarısı Kuzı Tekin'in sözüne inandılar. Sonunda hepsi ittifak edip, hanımın yanında yatan kadınları Hanın huzuruna getirip sordular. Söylemediler. Şiddet kullanınca baştan sona kadar yaptıkları meşveretleri, Avşarın kadınlarının söylediği sözleri ve çizmeyi çaldığını bir bir söylediler.

Bunun üzerine Buğra Han, Kuzı Tekin'e dedi: Bu kadını istemiyordum, böyle bir fitne olur diye. Sen beni kendi arzuma bırakmadın. Şimdi bunu ne yapacağını sen iyi bilirsin, dedi.

Diyince Kuzı Tekin buyurdu: Beş yabani tay ge-
55 tirip, iki ayağını ve iki / kolunu ve boynunu,
her birini bir tayın kuyruğuna bağlayıp tayların
butlarına mızrağın ucu ile dürttüler. Döne döne
kadını beş parça edip, her birisi bir parçasını
kendi yaylasına alıp gitti.

Buğra Han çok yıllar padişahlık kıldı ve doksan yaşına gelip öldü.

Buğra Han'ın oğlu Kuzı Tekin'in

Han olduğunun zikri

Kuzı Tekin, babasının tahtına oturup, düşmanları ağlatıp ve dostlarını güldürüp, halka adalet kılıp, fakir fukaraya hayır ve ihsan kılıp, kırk yıl Han olup, yetmişbeş yaşına gelince oğlu Arslan'ı yerine oturtup vefat etti.

Kuzı Tekin'in oğlu Arslan'ın

Han olduğunun zikri

Arslan, babasının tahtına oturup büyük Han oldu. Çok yıllardan sonra Soracık ili düşman oldu. Arslan, gidip Soracık ilini basıp, kalanını kendisine tâbi kılıp geldi.

Orada bir küçük oğlan çocuğunu esir alıp, getirip, adını Suvar koyup, elinde büyüttü. O

akıllı ve asil ve atıcı ve zeki hünerli, her makama ve her yola yürümeği bilici ve Hanın mutemedi oldu. Bütün eşik halkı çekememezlikten bununla kötü oldular. Suvar'ın gıybetini Hana nasıl söyleyeceklerini bilemiyorlardı.

Bir gün meydanda Han, Suvar'ın kulağına
bir söz söylüyordu. Sakalı, Hanın yüzüne değdi.
Suvar gittikten sonra Han beylerine bakıp dedi:
Şuvar çok kimseyi öpmüş olacak, dedi. Beyler
dediler: Biz bunun yaptığı işleri yalnızken arz
edelim diyip, yalnız kalınca söylediler: Filân
vakitte filân malınıza şöyle hiyanet kıldı ve fi-
56 lân sırrınızı halka fâş / etti. Ve düşmandan
alıp gelmiştiniz, aslına çekiyor. Biz onun yaptığı
kötülüklerin hangi birini söyleyelim. Bütün iş-
lerinden en kötüsü şu ki, sizin karınız ile bulu-
şup geziyor, dediler. Arslan Han dedi: Suvar'ı
Yangıkend'e hizmete gönderdim. Geldikten son-
ra sizlerle buluşturayım. Nasıl öldüreceğinizi
sizler iyi bilirsiniz, dedi. Sonra dedi: Filân yer
de geyik çok imiş. Kendim gideyim demiştim.
Dündenberi her yerim ağrıyor. Sizler halka baş
olup, gidip, av yakalayın. Fakir fukara kış azığı
alsınlar.

Beyler halkı alıp ava gittiler. Han, hâtunu ile danışıp hasta oldu. Bir kaç günden sonra fenalaştı. Bunun üzerine evde kalan beyler, ava giden beylere ve Suvar'a adam gönderdiler: Hanın hali kötü oldu, yetişmeğe baksınlar diye. Beyler avdan geldiği gün Han öldü. Gelince gördüler Han ölmüş. Bütün beyler danıştılar ve Hanın cansız ve canlı olan malının hepsini aldı-

lar. O anda Suvar da geldi. Suvar'a dediler :
Hanın ölüsünün ne zaman çıkarılacağını, nere-
ye konacağını ve mâtemin bütün icaplarını ha-
nım ile sen bilirsin, sen yap. Hayatta iken de siz
ikiniz bütün işi yaptığınız için, ölünce de sizler
yapın, dediler. Ve ölünün üstüne gelmediler, bı-
rakıp gittiler. Suvar, Hanın ayağının sakalını
kesip, bir taş alıp başına ve göğsüne vurup her
yerini parça parça edip, söyleyip ağlıyordu: Öl-
düğünde bulunmadım. Bir bardak su vereme-
dim ve hizmetine yaramadım. Şimdi seni bir
yere koymak için kalmışım. Ondan sonra sensiz
bu dünyada gezmek bana haramdır. Kendimi
57 kendim / öldürürüm ve senin ayak ucunda ya-
tarım diyip, ağlayıp, oturmuştu.

Han yerinden kalktı ve Suvar'ı kucaklayıp yüzünden öptü. Ve dedi: Senin ve seni çekiştiren beylerin hakikatini bilmek için kendimi ölü yapmıştım, dedi.

Hanın dirildiğini işitip bütün halk geldiler. Hanın mallarını alıp, ölüye bakmadan terk edip giden beyleri tutup, gözlerini kör edip ve kulaklarını kestirdi. Arslan Han yetmiş yıl padişahlık yapıp, vefat etti.

Buğra Han'ın büyük oğlu İl Tekin ve onun oğlu Osman'ın Han olduğunun zikri

Arslan Han'ın oğlu küçüktü. Büyük amcasının oğlu var idi. Osman adlı. Onu Han yaptılar. Onbeş yıl padişahlık kılıp, vefat etti.

İl Tekin oğlu İsli'nin Han olduğunun zikri

Osman'ın bir küçük kardeşi var idi. İsli. Onu Han yaptılar. O da üç yıl Han olup, babasının arkasından gitti.

İsli oğlu Şıban'ın (Şeyban'ın) Han olduğunun zikri

İsli'nin Şıban adlı oğlu var idi. Onu Han yaptılar. O da atalarının yürüdüğü yoldan yürüyüp iyiye iyi ve kötüye kötü olup, yirmi yıl babasının tahtında oturup büyük atalarının göçünün yerine inip, göçüp gitti.

Şıban oğlu Buran'ın Han olduğunun zikri

Şıban'ın oğlu var idi. Buran adlı. Onu Han yaptılar. Buran da halk ile iyi geçinip Oğuz ilinin âdetlerini ve kaidelerini bertaraf etmeden onsekiz yıl padişahlık yapıp vefat etti.

Ali'nin, Han olduğunun zikri

O zamanda Oğuz halkı, Sir suyunun iki ta-
58 rafında ayağına yakın oturuyorlardı. / Moğol

gelip çok baskın yaptı. Ona dayanamadan en çoğu göçüp gitti. Ürgenç'e vardılar. Kalanları Ali denen zatı Han yaptılar.

Ve Ali'nin bir küçük oğlu var idi. Kılıç Arslan adlı. Ona Şahmelik lâkabını takıp, Bügdüz ilinden Kuzıcı Bik (Big, Beg) denen yüz yaşında bir adam var idi. O zamanda Oğuz halkının yurdu Sir suyunun ayağı, Ürgenç ile Sir suyunun arası, Amu Deryasının iki tarafında Ürgenç ile Merv'in arasındaki kumun içi, tâ Murgab suyunun ayağına kadar. Ali Han kendisi Yangı Kent'te oturup, Şahmelik'i Kuzıcı'va emanet edip, oğluna Kuzıcı'nın sözünden çıkma, dedi. Kuzıcı'ya dedi: Şahmelik'i Oğuz halkının içine alıp git, orda büyüsün. Bu halka ve halk buna alışsın. İlin bir tarafında ben oturup ve bir tarafında oğlum ile sen bulun. diyip uğurladı.

Sahmelik halk içine geldi. Halk onu padişah yaptı.

Bir çok yıllar geçtikten sonra Şahmelik, yiğitlik çağına erişti. Ama zalim oldu. İnsanın görülecek güzel kızı ve karısı olsa. baktı. Kuzıcı çok nasihatler kıldı. Tesir etmedi. Halk, Şahmelik'e Bidâdger (Zâlim) diye ad koydu.

Gide gide, halkın ileri gelenlerinin kızları ve kadınlarına zor kullanmağa başladı. Bunun üzerine Oğuz halkı toplanıp öldürecek oldular. Onu işitip babasının yanına kaçtı. Kuzıcı Beg de arkasından gitti. Ve Ali Han'ın yanına Şah-

59 melik'ten önce / vardı. Ve olan hadiseleri bir bir söyledi.

Ondan sonra Şahmelik vardı. Ali Han Şahmelik'i tutup kamçılattılar. Sonra elini bağlatıp koydu. Bunu işitip Kuzıcı geldi ve Hana bunu bağlatıp ne yapıyorsun, dedi. Han dedi: Oğuz iline göndereyim diyorum, tâ ki onların gönlü benden razı olsun. Kuzıcı dedi: Eğer Şahmelik'i gönderirsen, öldürürler, sonra mağrur olup seninle düşman olurlar. Hem oğlundan ve hem halkından ayrılırsın, dedi.

Ali Han dedi: Halkln durumunu sen görüp gelmişsin, iyi bilirsin. Kendin uygununu söyle, dedi. Kuzıcı dedi: Muvafık odur ki, ben önceden gidip halka senin dilinden özür diliyeyim. Ali Han oğlunu dövdü ve elini, ayağını bağlayıp siz halka gönderdi. Ne yapacağını halk iyi bilir diye. Ben önden geldim, onu söyleyeyim diye. O benim arkamdan hemen geliyor diyeceğim. Sen bütün askerini oğluna verip, benim arkamdan gönder. Ben onları söze tutup oyalarken Şahmelik varıp iyilerini tutup öldürsün, tâ kötüleri emre boyun eğinceye kadar Ali Han da bu işi uygun görüp yapacak oldu.

Oğuz halkının Ali Han'a düşman olup Şahmelik'i öldürüp, ev başına kara Han olup dört tarafa gittiğinin zikri

Şimdi, Şahmelik kaçıp gittikten sonra halkın ne yaptığını söyleyelim.

O zamanda Ürgenç ve Murgab ve Tecen'de
oturan halkın büyük beyi Kayı ilinden Kırkut
60 denen zat idi. / Halk içinde bir cinli (deli) var
idi. Miran Kâhin derlerdi. Kırkut Bey onu çağırıp dedi: Şahmelik ile Kuzıcı Beg bizden incinip Ali Han'ın yanına kaçıp gitti. Halk ile Hanın işi nasıl olur acaba, dedi. Miran Kâhin bir saat konuşmadan oturdu. Sonra dedi: Hemen Oğuz halkının içinde savaş olup kızıl kan kara su gibi akıyor. Ali Han hemen ölüyor. Onun yerine bir kimse padişah oluyor, dedi.

Bu söz tamam oldu. Şimdi başka sözü söyleyelim.

Bir kişi var idi. Toğurmış adlı. Babasının adı Keranca Hoca. Kayı halkından ev yapan fakir bir adam idi. Bu hadiselerden çok yıllar önce Toğurmış bir gece yatmıştı. Rüya görüyor ki; göğsünden üç ağaç yeşerip yükseldi. Sonra budaklandı ve yapraklandı. Sabah kalkıp, gidip, bu rüyayı Miran Kâhin'e söyledi. Bu gördüğün rüyayı hiç kimseye söyleme, iyi rüyadır bu, dedi.

Toğurmış'ın üç oğlu var idi. Her oğlunun başı için Allah yoluna bir koyun kesip, pişirip halka verdi. Büyük oğlunun adı Tokat, ortancısının adı Tuğrul ve küçüğünün adı Arslan. Kırkut Beyin kardeşi idi. Her üçü de atıcı ve cesur idi. Kırkut Bey Tuğrul'u onbeyi yapıp, ona Tuğrul Onbeyi derlerdi.

Şimdi Şahmelik'i söyleyelim.

61 Kuzıcı Beg, Ali Han'a Şahmelik'i / benim arkamdan gönder, diyip, Yangıkent'den gidip Ürgenç'te oturan halkın içine geldi. O zamanda halk, Tuğrul'un ağzına bakıyordu. Tuğrul Kuzıcı'ya dedi: Sözün doğrusunu söyle. Yoksa ihtiyarlık çağında aklın gidip, sorgu üstünde ölürsün, dedi. Korktuğundan doğrusunu söyledi.

Kuzıcı'yı hapsettiler. Bütün halka adam koşturdular. Onaltıbin kişi toplandı. Şahmelik'in geldiği yola varıp, Kırkut Bey sekizbin kişi ile yolun bir yanında durup, Tuğrul Bey sekizbin kişi ile yolun bir yanında durdu ve uzağa keşif kolu çıkardı.

Bir gün keşif kolu geliyor, diye geldi. Atlanıp, yolun iki yanını alıp durdular. Şahmelik'in ordusu yirmibin kişi idi. Yarıyı geçiverince iki taraftan at sürdüler. Büyük savaş oldu. Tuğrul galip geldi. Sahmelik'i tutup öldürdüler ve beylerini de öldürdüler.

Ali Han bu haberi işittikten sonra çabuk öldü. Oğuz halkı birbiriyle öclü ve kanlı oldular. «Ev başına kara Han» denen şey oldu. Birbirine baskın yaptı ve birbirini öldürdü. Ve sonra Kılk Bey ve Kazan Bey ve Karaman Bey baş olup çok halk Mangkışlak'a gittiler.

Onların içinde her boydan var idi. Ama en çoğu İmir ve Düker ve İgdir ve Çuvaldur ve Karkın ve Salur ve Ağar idi.

Alicak Bey'in oğulları baş olup, Hisar dağına gittiler.

Ve bir çok boylar. Oklı ili ve Kökli ili ve Ağar ili ve Sultanlı ili Ebulhan dağına gittiler.

Yazır ili Horasan'a gidip, Durun etrafında
çok yıllar oturdular. O sebepten Durun'a Yazır
Yurdu derler. Yazır boyunun bir çoğu Durun
62 yakınında, dağ içinde, çiftçilik / yapıp, otur-
muşlardı. Bu zamanda onlara Karataşlı diyor-
lar.

Ve sonra Salur boyundan Dinkli Bey başlı onbin evli Horasan'a gittiler. Ve çok yıllar orada oturdular. Yine ondan küçük bir kısmı Irak ve Fars'a gittiler ve orda vatan tutup kaldılar.

Kınık uruğundan Sultan Sancar Mazi'nin babası Sultan Melikşah varıp, Irak ve Fars'ı alıp, İsfahan'ı payitaht yapıp oturduğu zamanda Salur boylu Dinkli Beyin kendisinin ve evvel giden cemaatin nesillerinden bir çok adamlar gelip, sultanın hizmetine girip arz kıldılar ki: Biz Oğuz ili Salur halkındanız. Büyük atalarımız Türkistan'dan gelmişlerdir. Böyle diyip kardeşliklerini bildirdiler.

O Salur'dan bir çoğu Irak'tan dönüp Mangkışlak'a geldiler. Onların nasıl geldiklerini, Tanrım buyurursa, söylüyeceğim. Evvelki geçmiş halk (tarihçiler) söylemişlerdir. Oğuz kavminin göçün, çekip yürümediği yol var mı, evini tutup oturmadığı yurt var mı?

Toğurmış oğlu Tuğrul'un, Han olduğunun zikri

Oğuz kavminin Şahmelik Bozokluğundan gitmeden, Sir suyunun ayağında ve Amu suyunda oturup kalanları Toğurmış oğlu Tuğrul'u Han yaptılar. O yirmi yıl padişahlık kılıp, vefat etti.

Ve ondan sonra Toğurmış'ın küçük oğlu Arslan'ı Han yaptılar. O da on yıl padişahlık kılıp, gidenlerin arkasından gitti.

Gidince, onun oğlu Asılzade'yi Han yaptılar. O da yirmi yıl dünyalık şarabı ile sarhoş olarak yürüyüp sarhoşluktan ayıldı. Ayılınca gözünü açıp gördü, büyük atalarının (dedelerinin) yanında yatmıştır.

Bir oğlu var idi. O oğlana dedesinin adını
63 koymuştu: Arslan diye Arslan'ı Han yaptılar. /
O da on yıl babasının yerinde oturup vefat etti.

Ondan iki küçük oğlan kaldı. Büyüğünün adı Kükem Bakuy, küçüğünün adı Serenk.

Kükem Bakuy'u padişah yaptılar. Çok küçük idi. İyi ve kötüyü bilmezdi. O zamanda Oğuz ilinin bir düşmanı var idi. Karasıt adlı. O Arslan Han'ın öldüğünü ve ondan küçük oğlanlar kaldığını ve onlar padişahlık yapamadığından, Oğuz halkının ağzının birlik olmadığını işitip

atlandı ve gelip Arslan Han'ın ordusunu ve beylerin evlerini bastı. Kükem Bakuy'u at önüne (kucağına) alıp kaçtılar. O vakit Serenk, beşikte idi. Onu yağı esir edip alıp gitti.

Ondan sonra çok yıllar geçti. Serenk yiğit olduktan sonra ağabeyi Kükem Bakuy'a adam gönderdi. Ben kaçamıyorum, ağabeyim beni almaya baksın, diye. Bunu işitip Kükem Bakuy bütün Oğuz ilinin ordusunu alıp, gidip, Karaşıt'ı basıp, kardeşi Serenk'i alıp sağ salim evine geldi.

Kükem Bakuy, yirmi yıl padişahlık kılıp vefat etti.

Arslan oğlu Serenk'in Han olduğunun zikri

Kükem Bakuy öldükten sonra küçük kardeşi Serenk'i padişah yaptılar. O da on yıl padişahlık kılıp babasının arkasından gitti.

Ondan sonra Oğuz ilinden padişah olan Kınık uruğundan Selçuk Bay başlı çok halk, göçüp Sir yakasında Hocend şehrine geldiler. Orada çok yıllar oturup Nur vilâyetine gittiler. Orada yüz yıl oturup, göç edip Ürgenç'e vardılar. Ürgenç'te oturamadan göçüp Horasan'a gittiler ve Merv'den Ebulhan'a kadar oturdular.

O zamanda Horasan, Sultan Mahmud Gaznevî'nin torunlarının ellerinde idi. Onların dev-

letlerinin, kâseleri dolup döktü denilen vakit idi. Selçukiler Merv-i Şâhıcan şehrini alıp, Tuğ-
64 rul Bey'i / padişah yaptılar. Alp Arslan ve Sultan Melikşah ve Sancar Mazi, bunlar o cemaattendirler. O padişahların hikâyelerini bizim söylememize lüzum yoktur. Bizden önce geçenler o padişahların neseplerini beyan kılmak için ne kadar kitap yazmışlardır, onun hesabını Tanrı Taâlâ iyi bilir.

Selçukiler Türkmen olup, kardeşiz diyip, il'e ve halka faydası dokunmadı. Padişah olunca, Türkmen'in Kınık uruğundanız, dediler. Ve padişah olduktan sonra Efrasiyab'ın bir oğlu Keyhusrev'den kaçıp, Türkmen'in Kınık uruğunun içine varıp, orda büyüyüp kalmıştır, biz onun oğulları ve Efrasiyab'ın neslinden oluyoruz, diyip, atalarını sayıp, otuz beş göbekte Efrasiyab'a eriştirdiler.

Oğuz ili Kükem Bakuy ile Serenk'ten sonra, kendi başına, padişah çıkarıp oturamadılar. Oğuz kavminin Mangkışlak ve Ebulhan'da oturanları Ürgenç'te kim padişah olsa ona tâbi oldular. Ve Horasan'da oturanları Horasan'da kim padişah olsa ona tâbi oldular. Ve Mâveraünnehir'de ve her yurtta oturanları şöyle oldular:

Salur Öğürcik Alp'ın atalarının ve kardeşlerinin ve oğullarının zikri

Şahmelik Bozokluğunda Dingli Bey başlı Irak'a giden Salur halkı çok yıllar orada otur-

duktan sonra, onların içinde Öğürcik adlı bir
asil yiğit peyda oldu. Türkmenlerin tarih bilen
kişileri Öğürcik Alp'ı on altı göbekte Oğuz
Han'a ulaştırıp, şöyle sayıyorlar ki: Öğürcik
Alp, babası Kara Gazi Bey, onun babası Karaç,
65 / onun babası Benam Gazi, onun babası Burıcı
Gazi, onun babası Kılal Gazi, onun babası İnal
Gazi, onun babası Süleyman Gazi, onun babası
Haydar Gazi, onun babası Ötküzli Urus, onun
babası Kazan Alp, onun babası Enkeş, onun
babası Ender, onun babası Ata, onun babası
Timür, onun babası Salur, onun babası Dağ
Han, onun babası Oğuz Han. Bu söz tamamiyle
yanlıştır. Onun için ki Oğuz zamanından ta bu
vakte kadar beş bin yıl geçmiştir. Öğürcik zamanından ta bu vakte kadar beş yüz yıl altı
yüz yıl olmuştur. Oğuz ile Öğürcik'in arası dört
bin dört yüz yıl. On altı böbek dört yüz yılda
her ne kadar çok olsa dört yüz elli yılda geçer.
Peki, Öğürcik'in dört bin yılda geçen atalarının
adı hani? Bu yazılan on altı kişinin Oğuz oğulları olduğu doğru ve Öğürcik'in ataları olduğu da
doğru. Ama hangi kişi ki kavim içinde meşhur
ise onu yazmışlardır. Ve meşhur olmayan kişileri yazmamışlardır. Allah bilir ki bu yazılan
kimselerin her hangi birisinin arasında onbeş
veya yirmi kişinin adı yazılmadan kalmıştır.
Onun için söylüyorum ki Oğuz ile Öğürcik'in
arasında dört bin dört yüz yıl geçmiştir. Her
bin yılda kırk göbek geçse gerek ki iki yüz göbek geçecekti. Peki yanlış denen şey nasıl olur?

Bu feleğin dönüşünü ve nesnelerini unuttur-
mayandır (Tanrı'dır) ki bu onun yanında ko-
laydır. Bu sözün yanlışlığı yine aynı şekilde şu
ki Salur Kazan'ı altı göbek geçip yedinci gö-
bekte Oğuz Han'a vardırmışlardır. Şimdi bu
sözü okuyan ve dinleyen kimseler, iyi düşü-
nün: Oğuz Han bizim peygamberden dört bin
yıl önce geçmiştir. Kazan Alp bizim peygam-
berden üç yüz yıl sonra idi. İhtiyarlık çağında
66 Mekke'ye / gidip, hacı olup geldi.O halde Sa-
lur Kazan altı göbekte Oğuz Han'a nasıl erişir?
Ve yine Salur Kazan Kayı Korkut Ata ile bir
zamanda idi. Korkut Ata'nın Salur Kazan Alp'ı
methedip söylediği manzume şudur.

Kazgurt dağdan aşağıya taşı yuvarlattı
Salur Kazan karşı varıp çekip
İt Becene görüp onu aklı gitti
Alplar beyler gören var mı Kazan gibi?

Bir Kazana kırk bir atlı atın saldı
O Kazan'ı sol eliyle tutup aldı
Sağ eliyle memlekete ulaştırdı
Alplar beyler gören var mı Kazan gibi?

Gök yüzünden inip geldi canlı yılan
Her insanı yutardı gördüğü zaman
Salur Kazan başını kesti vermeden aman
Alplar beyler gören var mı Kazan gibi?

Otuz kırk bin asker ile Kazan varıp
İt Becene illerini geldi kırıp
Bir nicesi kurtuldular çok yalvarıp
Alplar beyler gören var mı Kazan gibi?

Türk ve Türkmen Arap Acem raiyetler
Kazan kıldı müslümana terbiyetler
Kâfirleri kırdı öyle çok fırsatlar
Alplar beyler gören var mı Kazan gibi?

Ondan hüner öğrendiler her bir ulu
Bazılarına yer verdi sağlı sollu
Bize oldu bütün ilin yeri denkli
Alplar beyler gören var mı Kazan gibi?

Seyyah Korkut öler oldun şimdi bilgil (bil)
O Kazan'ın devletine dua kılgıl (kıl)
67 / Kervan gitti çok geç kaldın yola girgil (gir)
Alplar beyler gören var mı Kazan gibi?

Şimdi Ögürcik'in hikâyesini söylüyelim.

O zamanda Irak'ın güçlü halkı Bayındır boyu idi. Ögürcik Alp, Bayındır beyinin emrini dinlemedi. Bayındır Bey, Ögürcik ile bozuştu. Ögürcik'in Bayındır ile savaşacak kadar kuvveti yoktu. Bin evlik halkı ile Irak'tan kaçıp Şamahı'ya geldi. Dokuz yüz evliği Salur ve yüz evliği Karkın idi. Orada da oturmak için Bayındır'dan korkup Kırım'a geldi. Ondan göç edip İtil suyunu geçip Yayık suyuna geldi. O zamanda Ala Kenk ve Kara Kaş denen yerde

Kanglı halkı oturmuştu. Onların Hanlarının adı Kök Tonlı (Gök Donlu) denen zat idi. Onun yanına gelip bir nice yıllar oturdu. Sonunda onunla da kötü olup göçüp kaçtı. Kök Tonlı arkasından yetişip yedi yüz evliğini alıp kaldı. Üç yüz evlik ile kaçıp Mangkışlak'a gidip Kara Han denen yerde üç yıl oturdu.

Kök Tonlı, Ögürcik'in nereye gittiğini bilmiyordu. üç yıldan sonra işitip atlandı. Onun atlandığını Ögürcik işitip, halkı ile kaçıp, kurtulup, Ebulhan dağına gitti.

O zamanda Ögürcik'in söylediği manzume şudur:

Döndüm kaçıp Kanklı Han'dan kıble sordum
Kar yel aşıp gelen er önünden döndüm
68 / Karcılara yercilere yol başlattım
Yağışlı karlı iki kola yol yumşattım

Kürkle kürkle kırlara döşek saldım
Art önüme bize salıp göçümü çektim
Kar atımda dağ yolumdan aşıp vardım
Kabaklı'dan Alata'ya yurt yurtlattım

Gürüldeşip ardımdan düşman yetti
Kaygu başlı katı yaya iş buyurdum
Kanlı irinli kayın oka kan yürüttüm
Vursa keser keskin kılıca tuğ bağlattım

Kılıcımı sıyırıp bel ensemde kuyu kazdım
Derede kışlayıp kırda yaylayıp balkan aştır
Eğse yayını kara dağa uğrayıp geldim
Hangi topluluk toy tutmadı orda oldum

Altın gözlü tavşanı getirdi diye
Kaz ayağı üç ayrı damga verdim

Kara Gazi Bey'in dört oğlu var idi. Birinci Ögürcik Alp, ikinci Suvarcık, üçüncü Dudık, dördüncü Kabacık. Bu dördünün oğullarını,
69 Tanrım buyurursa, / bir bir söyleyelim.

Öğürcik'in altı oğlu var idi. Her ikisi bir ikiz olmuştu. Üç defa birbirinin arkasından ikiz olup, adları şudur: Berdi, Buka bir ikiz. Avşar, Kusar, bir ikiz. Yaycı, Dingli bir ikiz.

Berdi'nin iki oğlu var idi. Birinin adı Kulmı ve birinin adı Kulahcı.

Kulmı'nın oğulları Yomut ve Kaltak halkıdır. Ama Yomut'un iki oğlu var idi. Birinin adı Özli Timür idi, birinin adı Kutlı Timür.

Öte yandan Özli Timür'ün üç oğlu var idi. Adları şudur: İsa ve Musa ve Behramşah.

Kutlı Timür'ün üç oğlu var idi. Adları şudur: Cunı ve Şiran ve Kucık.

Kulhacı'nın oğlu Arsarı Bay. Onun üç oğlu var idi: İnal Gazi ve Zeynal Gazi ve Mustafa Gazi.

İnal Gazi'nin iki oğlu var idi. Birinin adı Tura ve birinin adı Sokman. Layna ve Çarşankı bu ikisinin oğullarıdır.

Zeynal Gazi'nin oğulları Kara ve Bekârul'dur.

/ Mustafa Gazi'nin oğulları Uluğ Töpe ve Küneş'dir.

Buka oğulları İçki, Salur'dur.

Ve yine bir kitapta şöyle demişler ki: Salur ilinde bir kişi var idi. Enkeş adlı. Hatununun adı Çaçaklı, oğlunun adı Kazan. Salur Kazan Alp denen odur. O zamanda Becene ilinin bir padişahı var idi, Toymaduk adlı. O gelip Enkeş'in evini basıp, Çaçaklı'yı esir edip, alıp gitti. Üç yıldan sonra Enkeş mal verip onu geri aldı.

Çaçaklı eve geldikten altı ay sonra bir erkek oğul doğurdu. Kazan Alp anasına bu oğlanı sen nerden aldın deyip ağaçla vurup başını yardı. Çaçaklı dedi:

Düşman geldi kararıp
Kaçıp gittin bozarıp
Deveye binip ardından
Gidiyordum kabarıp

İt Becene izinden yetti
Devemin başını tutu
İçi kaynadı dışı kızardı.
Üstüme binip oynadı·

İhtiyarımı aldı
Bu oğlanı içime saldı

dedi. O oğlanı İt Becene kavminden oldu diyip, adını İrek koydular. Türk içinde adet budur: İtin adını İrek, Şirek koymak.

İrek'in bir oğlu var idi. Arıklı adlı. İçki Salur Arıklı'nın oğullarıdır diyorlar. O zaman-

da biz yok idik. Doğrusunu ve yalanını Allah iyi bilir.. Eğer yalan ise günahı daha önce söyleyenlerin boynuna.

71 / Avsar oğulları Terakime (Terekeme) Salur'dur.

Dingli oğulları Cabı halkıdır.

Yaycı oğulları bu zamanda Amu suyunun yakasında Kara Kul yakınında oturuyorlar. Bu devirde de onlara Yaycı diyorlar.

Öğürcik'in beş oğlunun neslini beyan kıldık. Ama Küsar adlı oğlundan nesil kaldığı mâlûm değildir. Şimdi Ögürcik'in küçük kardeşlerinin neslini beyan kılalım.

Suvarcık'ın bir oğlu var idi. Hurşid adlı. Olam Ürgençli halkı Hurşid'in oğullarıdır.

Azlar uruğu Duduk'un neslidir.

Sakar halkı Kabacık'ın neslidir.

Ögürcik'in kardeşleri ve oğullarının nesillerini söyledik. Şimdi başka boyları söyleyelim.

Agar ve Aymaklı halkı Uygur Irkıl Hoca, ki Oğuz Han'ın oğlu Kün Han'ın veziri idi, onun oğullarıdır.

Yimir (Yemir, Yimer) ili halkının aslı şöyledir ki: Mangkışlak'ta İçki Salur'dan bir kişi bir İçki Salur'u öldürüp, kaçıp Durun'da oturan Salur halkının içine gelmiştir. Sonra onlardan bir kız alıp, orada vatan tutup oturmuştur. Bütün Yimir ili halkı o şahsın oğullarıdırlar.

Burkas, Salur ilinde Timür Tuğlı Han denen biri var idi. Ve yine Salur'dan Işık İsmail adlı bir kimse var idi. Bir yerden geliyordu. Gördü ki Timür Tuğlı Han'ın evi göç ediyor,
72 attan inip oturdu. Göç uzaklaşıp gittikten / sonra belki bir şey kalmış olur diyip, evin yerine gitti. Gidince gördü ki ocak içinde bir küçük erkek çocuk yatıyor. O adamın oğlu yok idi. Onu kendisine oğul edinip baktı ve adını Burkas koydu. Bütün Burkas halkı onun neslidir.

Teke ve Sarık. Salur ilinde bir adam var idi: Toy Tutmaz. Teke ve Sarık halkı onun oğullarıdır. Son.

Türkmen olup Türkmen'e katılan boyların zikri

Eski evvel zamanda ki Ürgenç'de Ebulhan ve Mangkışlak, Özbek Han'ın oğlu Adil Cambik Han'a bağlı idi, Cambik Han, Uygur Sanklı Sin denen birini Türkmen içine gönderdi ki onların ayıplı ve günahkârlarını sorsun. O gelip halk arasında bir yıl kaldı. Her nerede günakkâr ve ayıplı varsa arıyordu. Maiyeti ve kulları çok idi. Ayaz adlı bir kulu var idi. Bütün kullardan beş defa önde idi. Türkmen'in günahkârları, ki başımdan veya malımdan ayrılıyorum diyenleri, hepsi bir yere toplanıp, Ayaz'a

çok rüşvetler verip dediler ki: Eğer sen beyini öldürürsen biz halktan alınan malları ve evden getirilen kuşu, hepsini sana verelim. Ne zaman Cambik Han adam gönderip seni isterse, biz halk senin için ölelim ve yok olalım, seni tutup vermeyelim dediler.

73 Ayaz çok mala ve bunların tatlı / sözüne gönlünü verip bir gece gafil yatarken Sanklı Sin'i öldürdü. Efendisinin malından Ayaz'a bir oğlak bile düşmedi. Her yerde bıraktığı mallara, kim yakın ise, onlar çekip aldılar.

Sanklı Sin'in maiyetindekiler Cambik Han'ın yanına dönüp gittiler. Ayaz korkusundan gidemedi. Ebulhan dağında oturan Türkmen'lerin içinde kaldı.

O yıl Cambik Han, İtil suyunun yakasında Saray şehrinde Hak rahmetine gitti. Ve bütün Eski halkı bu Ayaz'ın oğullarıdır.

Hızır İli. Salur ilinden Ebulhan'da Arsarı Bay denen biri var idi. Uzun ömür süren, devletli ve müslümanlığa gayret eden insan idi. Bu sözümün delili şu ki: O zamanda Ürgenç'te bir aziz insan var idi, Şeref adlı. Şeyhlik makamında oturuyordu ve aynı zamanda hoca idi. Arsarı Bay gidip, adı geçen şeyhe kırk deve sunup, pişmanlık kılıp rica olarak arz etti ki: Biz Türk halkıyız. Arapça kitapları okuyup, mânasını anlayıp, amel kılmak çok müşkül oluyor. Eğer Arapça meseleleri Türkçeye tercüme

edip inayet kılsaydınız sevaba ortak olurdunuz dedi. Bunun üzerine Şeyh Şeref Hoca da bütün dinî meseleleri tercüme edip, bir kitap söyleyip, Muînü'l-Mürîd ad koyup Arsarı Bay'a verdi. O zamandan tâ bugüne kadar bütün Türkmenler o kitabın meselelerine göre amel kılıyorlar.

O zamanda İran padişahı Horasan'ı Koma
74 Bey denen zata vermiş / ti. O Horasan'a geldikten sonra işitti ki Ebulhan'da Arsarı Bay'ın Mama adlı görülecek güzel bir kızı varmış (diye). Adam gönderip, çok mal vereyim diyip istetti. Bay vermedi. Vermediğini öğrendikten sonra Koma Bey çok asker ile atlanıp Ebulhan'da Düker denen kuyuda Arsarı Bay'ı şehit kılıp, ilini basıp, Mama Bike'yi alıp, gidip, nikâh yapıp, çok yıllar evli kaldı (sakladı, baktı).

Mama Bike'den hiç oğlan olmadı. O sebepten Arsarı Bay'ın oğullarına adam gönderip, kardeşlerini alsınlar dedi. Onlar Kultak Karaca Mirgen denileni gönderdiler. Koma Bey, Mama Bike'ye çok mal verip Karaca Mirgen'e teslim edip gönderdi. Bir evli kul dahi vermişti.

O kulun dört oğlu ve iki kızı var idi. Büyük oğlunun adı Hızır ve ikinci oğlunun adı Ali ve üçüncü oğlunun adı İgbik ve dördüncü oğlunun adı Kaşga.

Mama Bike ihtiyarladıktan sonra mallarının hepsini Allah yoluna verdi. Koma Bey'in verdiği kulun kendisi ve karısı ölmüştü. Dört

oğlu ve iki kızını azad kılıp gönderdi. Dördü de evli ve çok mallı kethüdalar olup her biri bir yerde oturdular.

Hızır Çora, Amu suyunun yakasında Kür-
diş denilen yerde ekin ekip ve hem hayvancı-
75 lık kılıp / büyük zengin oldu. O zamanda Öz-
bek'e Moğol derlerdi. Dört Moğol gelip Hızır
Çora'ya hizmetkâr olup, mallarına baktı. On-
dan sonra altı Salur gelip hizmetkâr oldu. On-
ların hepsi zengin oldular. Etraf ve civardan
aç, zayıf ve yağma edilmiş ve dağılmışlar, gelip,
bunlara katılıp oturdular. Kalabalık halk oldu-
lar. Onların yurtlarının yukarısı Tan Kırı ve
ayağı Karı Kiçit idi. Kim onlardan hangi halk-
sınız diyip sorsa, Hızır Bey'in adamlarıyız der-
lerdi. Gide gide halk onlara Hızır ili dediler.
Hızır halkının bir uruğu vardır, ona Kütlar der-
ler. Onlar Hızır Çora'nın neslindendirler.

Şimdi Hızır'ın küçük kardeşi Ali'yi söyleyelim.

Ali Çora da ağabeyisi gibi Amu suyunun yakasında yurt tutup oturdu. Ve devletli oldu. Özbek ve Türkmenin fakiri ve düşkünü onun yanında oturdular. Onların hepsine Ali ili dediler. Ali İli'nin içinde bir uruğ vardır, Moğolcıklar denen. Onlar Ali Çora'nın neslindendirler. Onların yurdu Amu suyunun iki tarafında, yukarısı Karı Kiçit, ayağı Aktam.

Üçüncü kardeşi İglik (İgbek) azad olduktan sonra Arsarı Bay oğullarının yanından ayrılıp

başka yere gitmedi. Onun oğullarına Kullar de-
diler. Onlar da iki bölük oldular. Birisine Kul-
lar derler ve birisine Çagatay Kullar derler.
Çagatay demenin mânâsı odur ki Horasan Ti-
76 mürli'nin / evlâdının elinde iken Uluğ Töpe
halkı Ebulhan'da Amu suyunun yakasında otur-
muşlardı. Amu suyunun kıble tarafından bir
boz atlı adam gelip, feryad kılıp demiştir: Be-
ni geçiriniz (diye). Uluğ Töpeler sal gönderip,
geçirip, sormuşlar: Kimsin ve nereden geliyor-
sun diye. O yiğit demiş. Çagatay'ın Arlat denen
uruğundanım. Bir gün Horasan'ın Durun deni-
len vilâyetinde bir çok yiğitlerle şarap içip otu-
ruyorduk. İçimizde bir iyi insan var idi. O be-
nimle dövüştü. Ben onu bıçakla sançtım. O
adam o anda öldü. Gece idi. Öldüğünü kardeş-
leri haber almadan önce kaçıp sizin halka ye-
tişip gelmişim dedi. Sonra çok yıllar Uluğ Töpe
içinde yaşadı. Hiç kimse ona kız vermedi. So-
nunda İgbik Çora'nın oğullarından birisi ona
kız verdi. Ondan doğanlara Çagatay Kullar de-
diler.

Dördüncü Kaşga Çora. O da Amu suyunun
yakasında Acı Deniz'in yakınında yurt tutup
oturdular. Onun oğullarına Kara İsliler dedi-
ler. Büyük ağabeyleri gibi devletli olup, bunun
yanına hiç kimse gelip katılmadı. Onun için
ki oturduğu yer kötü idi. Ekin eker yeri yok
idi. Hayvan otlar otu da az idi.

Tiveci İli. Sayın Han evlâdından müslü-
77 man olan / Özbek Han (Tanrı'nın rahmeti

onun üzerine olsun) idi. O İtil suyunun yakasında Saray şehrinde vefat etti. Oğlu Cambik Han babasının tahtına oturdu. Ürgenç ve başı Kargalı İlik ve ayağı Esterâbâd'a kadar oturan Türkmen Cambik Han'a bağlı idi. Han'a dediler ki: Ebulhan dağı deve yetiştirmek için fevkalâde iyi yerdir (diye). Bu sebepten Han otuz evli deveciyi göç ettirip Ebulhan dağına gönderdi. Onun içinde her uruğdan var idi. Herkes bilir ki padişahların hizmetinde her tayifeden bulunur. Onlar da böyle idiler.

Cambik Han'ın bir adamı Ebulhan Türkmen'ine gelip her ilde aldığı hayvanları alıp, çok deveyi söylenen otuzlu deveciye teslim edip gitti. Tâ Cambik Han ölünceye kadar Ebulhan'da oturdular. Onlara Tiveciler dediler. Cambik Han da Hakk'ın rahmetine vardı. Ve oğlu Birdi Bik, Han oldu.

Onun zamanında da Tiveciler hanlık deveye bakıp oturmuşlardı. Birdi Bik Han öldükten sonra Özbek'in içi bozuk oldu. Onu Ebulhan Türkmen'i işitip Hanın develerini yağmaladılar, devecilerini bastılar. Ondan sonra Tiveciler açlık sebebinden balık avlarız diyip Kaşga Çora'nın oğulları Kara İsliler'in yanına gidip oturdular.

Bir nice yıldan sonra Tiveciler kalabalık halk oldular. Onların yurtlarının yukarısı Akdam, ayağı Ogurça idi. Kara İsliler Tiveciler içinde çok nesiller oturdular.

78 / Onlardan Halil adlı bir yiğit peyda oldu. O zamanda Kara İsliler fakir düşmüşlerdi. O

sebepten Halil başlı hepsi, Arsarı halkının onbeyi ve iyilerinin önüne gelip dediler ki: Kendiniz, hizmetkârlarınız idik. Çok aç ve fakir olmuşuz. Sizlerden ricamız odur ki büyük Ebulhan ve küçük Ebulhan dağının kuşlarını ve ekin ekilen çeşmelerini bize verseniz. Siz her ne deseniz, her yılda onu biz size verelim dediler. Arsarı iyileri toplanıp oturup dediler ki. Büyük babamız Arsarı Bay'ın satın aldığı büyük Ebulhan'da altı akar çeşme, on yuva şahin ve ve on sekiz yuva yıtalgu ve küçük Ebulhan'da dört yuva şahin ve altı yuva italgu vardır. Çeşmelerden hem ne kadar aşlık hasıl olsa onun yarısını bize verin. Ve yine ağıl yapmak için iki bin kamış verin. On büyük şahin ve dört beyaz şahin ve on sekiz büyük italgu ve altı sarıca her yılda getirip verin dediler. Kara İsli Halil kabul etti ve sonra dedi ki: Bizim kuşları tutmak için urganımız yok ve azığımız yok dediler. Onbeyi ve iyileri ilden toplayıp ip ördürüp, yüz kulaç halat ve altı oğlaklı içki ve iki tulum çökelek ve bir eşek verdiler. Onlar çok yıllara kadar bu söylenen nesneleri verirlerdi. Bu zamanda onlara Tağ Sarı diyorlar. Onun için
79 Kaşga Çora'nın oğullarıdır. Kaşga ile / sakar'ın mânası birdir.

Oğuz İline beylik kılan kızların zikri

Türkmenin tarih bilen iyileri ve yazıcıları

söylemişlerdir: Yedi kız bütün Oğuz ilinin ağzına bakındırıp çok yıllar beylik kıldılar.

Onların birisi Altun Közeki Sundun Bay'ın kızı ve Salur Kazan Alp'ın karısı Boyı Uzun Burla (Bular) idi.

İkinci Karmış Bay'ın kızı ve Mamış Bik'in karısı Barçın Salur idi. Onun kabri Sir suyunun yakasındadır ve halk arasında meşhurdur. Özbek ona Barçının Kök Kâşânesi der. Sanatkârane işlenmiş güzel künbetdir.

Üçüncü Kayı Bay'ın kızı ve Çavul'dur Bala Alp'ın karısı Şabatı idi.

Dördüncü Kondı Bay'ın kızı Biyeken Alp'ın karısı Künin Körkli idi.

Beşinci Yumak Bay'ın kızı Kalkın Konak Alpın karısı yine bir Künin Körkli idi.

Altıncı Alp Arslan'ın kızı, Kestan Kara Alp'ın karısı Kerce Buladı idi.

Yedinci Kınık Bay'ın kızı, Dudal Bay'-
80 ın oğlu / Kımaç'ın karısı Kugadlı idi.

Tarih 1071de' Harezm memleketinde yazıldı. Tamamlandı kitap yazıldı.

Peygamber Aleyhisselâm kalem dünyanın izzeti ve ahiretin şerefidir diyor.

شجرۂ تراکمہ

بسم الله الرحمن الرحیم

[Λ. 1a] سپاس و ستایش *اول ایکاکا کم[1] انینك هیچ اولی[2] و اخری *یوق و یورتی‌نینك زوالی یوق[3] و *آتاسی و آناسی یوق و خاتونی و اغولی و قیزی و کنکاشاتورغان کشی‌سی[4] یوق تورور آشنی و سونی[5] انداق.

Условные обозначения списков. использованных при составлении сводного текста:

T = Ташкентский. См.: Собрание восточных рукописей Академии Наук Узбекской ССР. Т. I, Ташкент, 1952, № 171.

Λ = Ленинградский. Ленинградское Отделение ИВ АН СССР (Шифр: А-895).

T_1 = Ташкентский. См.: Собрание восточных рукописей Академии Наук Узбекской ССР. Т. I, Ташкент, 1952, № 174.

T_2 = Ташкентский. См.: Собрание восточных рукописей Академии Наук Узбекской ССР, т. I, Ташкент, 1952, № 172.

T_3 = Ташкентский. См.: Собрание восточных рукописей Академии Наук Узбекской ССР, т. I, Ташкент, 1952, № 173.

A = Ашхабадский. Институт языка и литературы Академии Наук Туркменской ССР. Рукописный фонд, инв. № 546.

A_1 = Ашхабадский. Институт языка и литературы Академии Наук Туркменской ССР. Рукописный фонд, инв. № 555.

Подробнее об этих списках см. стр. 25—29.

DK = O. Ş. Gökyay. Dede Korkut. Istanbul, 1938.

Условное обозначение:

— (минус) = опущено

+ (плюс) = добавлено

---

*1 Λ یعنی یخشی یاد اتماکلك بولور
2 Λ اوّل
*3 Λ یوقتور و منکزشی و تنکداشی یوق ترور
*4 Λ آتا آناسی و خاتونی
5 Λ سو کولیمی

* اولاشتورغوجی یوق تورور کم[1] کدایدین تا پادشاه‌غاجا و قومرسقه‌دین تا بیل‌غاجا و جیبین‌دین[2] تا سیمرغ‌غاجا بارچه‌سی‌نینک احوالیغه لایق برور بر کون هیچ قایوسی‌نینک الوشینی کم ییلماس اکر یر یوزیندا[3] کوکارکان یغاچ‌لارنینک بارجاسی[4] قلم بولسه و تینکزلار سیاه[5] بولسه بارچا *آدم فرزندی[6] بیتکچی بولسه تقی یوز منک **و یوز منک ییل آنینک صفتی‌نی *بیتسا تینکزدین بر قطره و تاغ‌دین بر مثقال تاش‌نی بیتکاندین[7] آزراق بولغای بس منینک ایدغانم نی بولغای **درود و تحیه[8] بی شمار اول بیغامبرغه[9] کم *بارچا بیغامبرلارنینک یخشی‌سی و **خدای[10] دوستی و برجا[11] آدم فرزندیغه بیبارکان ایاچی‌سی تورور[12] انینک یاران و اوغلان لاریغه کوبدین کوب تنکری[13] رحمتی بولغای ایمدی موندین سونک جنکیز *اولادیندین اورکنجی عرب محمد خان‌نینک اوغلی[14] ابوالغازی

[Λ. 16] 15 خان ایتاتورور کم کوب ایمکاک‌لار کورکاندین سونک یاشمیز اوتوز توقوزغه یتکاندا تاریخ منک تقی الیک بردا[15] ییلان یلیندا خوارزم

حمد بى [4] A сначала до этого места: يوزينده‌كى [3] Λ — [2] Λ اولاشتورور *[1] Λ
حد و ثنا بى عدد اول تنكرى تبارك و تعالى كيم انينك حمدنى جهانينك نباتاتى
انجه **[7] A انس و جن و ملايك سبع سمواآت *[6] A فرزندلارى [6] Λ سياهى [5] TΛA
*[8] Λ ايل و يوزمينك ييل بيتسه‌لار تنكيزدين و تاغدين بر مثقال اليب بتكان
خداينينك **[8] A بيتسه‌لار بر قطره‌سين بته‌بيلمكايلار و تقى درود بسيار و تحيت
افضل آنبيآء عليه *[10] A پيغمبر [9] Λ (и всюду) حمددين سونك درود بسيار
آدم اوغليغه كوب + [12] Λ خداى تعالى‌نينك **[11] Λ السلام تورور و خداينينك
كوب شفاعت قيلغوجى بولغاى اندين سونك بو كتابغه شجرهٔ تركيه آت قويوب
تنكرى‌نينك [13] A تورورلار تاريغ ايكالارى تورورلار راويلار انداغ روايت قيلورلار كيم
*[14] A اولادى عرب محمد خان اوركنجى‌نينك Затем по Λ до л. 4а — пропуск; по T_1 и другим спискам весь этот лист — пропуск. [15] $T_2 T_3$ с начала до этого места след. текст: حمد ثابت دور الله تعالى اوجون صفتى الله تعالى نينك شولدور كه تربيت
اينتكوجى دور اون سكز مينك عالمنى اوچ قسم قيليب دور آلتى مينك حيوانات
آلتى مينك جمادات و الصلوة السلام يعنى رحمت خدا نازل بولسون رسوليغه
شول رسول خدانينك نام شريفلارى محمد توروره و ينه رحمت نازل بولسون
اولادينه و اصحابنه شول محمدنينك و جمعلاريغه شولارنينك اما حمد خدادين
سونكره دورور محمد مصطفى عليه الصلوة السلام‌دين سونك بو كتابه‌نى ايتماقغه
مشغول بولدوق اما ايمدى تاريغ نقلى‌ليك بوده

مملكتيندا آتاميز تختيندا اولتوروب[1] يورت ايشيكا مشغول بولدوق اول وقتدا تركمان‌لار *مانك قشلاق[2] و ابوالخان و تجن[3] سوى‌نينك يقاسيدا اولتوروب ايردى‌لار خوارزمدا اولتورغانلارى هم بزنينك كاورميزنى ايشتيب قاجب بو ايتلغان اوچ يورتغا بارديلار اندين سونك بر نجاسى كوچ برلان و بر نجاسى يول برلان اوچ يورتدا[4] بر ايولى قالماى[5] بارجاسى خوارزمغا كلديلار تقى يخشى‌لارى نوكر و *يمانلارى رعيت بولديلار[7] موندين كوب ييل‌لار *اوتى تركمان‌نينك[8] ملالارى و شيخ‌لارى و بيك‌لارى منينك[9] تاريخ‌نى يخشى بيلورمنى[10] ايشتب تورورلار تقى بر كون بارجالارى كليب عرض قيلديلار كم بزنينك[11] ايجميزدا[12] اوغوز نامه كوب تورور اما هيچ[13] يخشى‌سى يوق بارجاسى غلط[14] و *بريسى بريسيغه[15] موافق ايرماس هر قايسى‌سى بر تورلوك و بر درست اعتبار قيلغو دك تاريخ بولسه ايردى يخشى بولور ايردى *تيب اوتون قيلديلار ايرسا انلارنينك اوتون‌لارينى قبول قيلديم[16] انينك اوجون *كم بو كتابنى ايتقاندين[17] اون يتى ييل ايلكارى بارجا تركمانلار بزكا[18] ياغى بولوب ايرديلار اول[19] [A. 2a] سبب‌دين[20] *بز انلارنى كوب[21] جابدوق و بر كرت خراساندا دورون‌غه[22] تعلق بورمه تيكان سونينك يقاسيندا بزنينك برلان صف تارتيب[23]

---

1 $T_2 T_3$ + ايرديك   *2 $T_2 T_3$ مانغشلاق A مانقشلاق   3 $T_2 T_3$ تعجن   4 $T_2 T_3$ +
باردى‌لار   5 $T_2 T_3$ A قالمادى   6 $T_2 T_3$ A + بولديلار   *7 A يمان ايغاقلارى فقراء و
رعيت چليق قيلديلار   *8 A وِ كوب اى‌لار اونكاندين سونك و باريلارى توفيقغه
كلكاندين سونك و ولايته اولتورماق‌نينك حسنينى و يخشى‌لقينى بيلكاندين سونك
تركمان‌لارنينك   9 $T_2 T_3$ بزنينك   10 T_2 بيلور يميزنى T_3 بيلوربنده   11 $T_2 T_3$ بزلارنينك
12 С этого места начинается T_1 словами: اوغوزنامه بولسه‌لار بتكوچى   13 $T_2 T_3$ —
14 $T_2 T_3$ + تورور   *15 $T_2 T_3$ بوبربنه A بوى برينه   16 A قيليب بو سوز كه شروع
قيلديم   *16 $T_2 T_3$ ديديلار عرض‌لارين قبول ايلاب بو سوزيغه مشغول بولدوك
*17 $T_2 T_3$ آيتلغاندين بولكتاب   18 T_1 — $T_2 T_3$ بزنينك برلان A بزنينك برلا   19 T_1 —
20 так A; T سبب‌دين بو سبب T_1 —   *21 $T_2 T_3$ بزلار آنى   22 T درونغه A درونغه
T_1 — T_2 و آنكا   23 $T_2 T_3$ توتوب

اورشدیلار *تنکری بزکا بردی[1] اولادین تا آخرغاچا بز سبب‌لی بخشی و یماندین یکرمه مینك چاقلیق[2] کشی‌لاری اولدی انینك ایچیندا کناه‌کارلاری هم بار ایردی *و بیکناه‌لاری هم بار[3] ایردی[4] بیغامبر *ایتب تورورلار کم[5] قال النبی علیه السلام ادخال السرور فی قلب المؤمن خیر من عبادة الثقلین معنی‌سی بو تورور کم اکر *بر کشی بر مسلمان[6] کشی‌نینك کونکلی‌نی خوشحال[7] قیلسا انینك ثوابی بارچا آدم فرزندلاری‌نینك و جین‌لارنینك تنکریغه *بنده‌لیك قیلغان ثوابندین کوب تورور[8] بس نیچه مینك کشی‌لار منینك بو سوز ایتقانمغا بیلمکان‌لارین بیلیب کونکل‌لاری[9] خوش بولاتورور خدای تعالی‌دین *امیدیمْ بار که مونینك[10] ثوابی اکر اول قتل عامدا کناه بولغان بولسه انغا غالب *کلکای تیب[11] و تقی اول کم بر کون بر کشی بو کتاب‌نی اوقوب بیلماکانی‌نی[12] بیلسا بزنینك روحمیزکا **فاتحه اوقوغای تیدوك تقی کتاب‌نی ایتماقغا رجوع[13] قیلدوق *تقی بو کتاب‌غه[14] شجرهٔ تراکمه تیب آت قویدوق[15] بارچا بیلینك کم[16] بزدین برون ترکی [A. 26] تاریخ ایتقانلار عربی *لغت‌لارنی قوشوب[17] تورورلار *و فارسی‌نی هم قوشوب تورورلار و[18] ترکی‌نی هم *سجع قیلیب تورورلار[19] اوزلاری‌نینك هنرلارین و استادلیق‌لارینی خلقغه معلوم قیلماق اوچون بز مونلارنینك هیچ قایسی‌سینی قیلمادوق انینك اوچون کم بو کتاب‌نی اوقوغوچی *و تینکلاغوچی البته[20] ترك بولغوسی تورور بس ترك‌لارکا ترکانه ایتماك[21] کراك تا اولارنینك بارچاسی فهم قیلغای‌لار بزنینك ایتغان سوزمیزنی

---

1 T_2 * بزلارکه تنکری تبارك و تعالی یار بولدی T_3 بزلارگه تنکری تعالی یار بولدی *

2 T_1 — $T_2 T_3$ چاقلی   3 так T, A; T یوق   *4 $T_2 T_3$ —   *5 T_1 ایتوب ایردیلار   *6 T_1 —

7 $T_2 T_3 A$ خوش وقت   *8 $T_2 T_3$ تابغای ثوابین بنده‌لیك‌لاری‌نینك قیلغان A

9 T کوذکل‌لارین   *10 $T_2 T_3$ امیدیمز بنده‌لیك‌لاری‌نینك ثوابندین کوب بولغای

11 A —   *11 T_1 آیتیب $T_2 T_3$ کیلکان   12 $T_2 T_3$ کوب تورور کیم شونینك بیلماکلیکنی

13 T_1 شروع   14 A —   15 A + بریلدی ات تراکمه کتابغه بول   بیلماکانلارین A

**16 $T_2 T_3$ رجوع بو کتابغه سونکره اندین قیلغای شاد اوقوب برلان فاتحه دعای

*17 T_3 همراه لغت‌لار   *18 T_1 — قیلیب شجرهٔ تراکما آت قویوب بس بارچه

*19 T_2 قوشو ترورلار   *20 $T_1 T_2$ —   21 $T_2 T_3$ ایتماق

بیلماسالار اندین نی *حاصل اکر[1] انلارنینک ایچلاریندا *بر ویا ایکی[2] اووغان عاقل کشی بولسه اول بیلسا بیلماکان کوب‌نینک فایسی برینه ایتب بیلدورور[3] بس انداق ایتماق کراك کم بخشی و یمان بارچالاری بیلیب کونکل‌لاری‌کا *معقول بولغای ایمدی آدم‌دین[4] تا بو وقت‌غاچا کم تاریخ منك دا یتمش بردا تورور ترکمانلارنینک و سونك ترکمان آتین کوتاریب ترکمانکا قوشولغان ایل‌لارنینک

آنچه بیلکانیمیزنی بربر ایتالینك بیلماکانیمیزکا علاج نی[5] *آدم علیه‌السلام نینك ذکری[6] خدای تعالی فرشته‌لارکا ایتدیکم *توریاقدین[7] کشی یاساب جان بریب یر یوزیندا[8] اوز اورنومغه خلیفه *قیلیب قویاتورورمن[9] [Λ. 3a] تیدی ایرسا فرشته‌لار ایتدیلار انلار *یوفاریغی توشلك[10] برلان قویغی توشلکنی[11] ضبط قلابیلماس‌لار[12] اول سبب‌دین سنکا عاصی بولورلار یراتغانینك اولا[13] تورور تیدیلار خدای تعالی ایتدی *من بیلکان‌نی[14] سیزلار بیلماس‌سیزلار بارینك لار توریاقدین بر کشی‌نینك صورتین یسانك‌لار[15] تیدی عزرائیل علیه‌السلام خدای‌نینك امری برلان[16] بارچا یر یوزینداکی هر تورلوك توریاقدین الیب مکهٔ معظمه برلان طایف‌نینك[17] اراسیندا توریاقنی بالچیق قیلیب آدم‌نینك صورتی‌نی یساب یاتغوزدیلار بر نیچه ییل‌لار اوتکاندین سونك خدای[18] تعالی انقا جان بردی و مینك ییل بو دنیادا توردی آدم دیماکلیك[19] عرب تیلی تورور عرب تیری‌نی ادم دیر *هر نمرسانینك تاشی‌نی تیری دیرلار[20] فرشته‌لار توریاقنی برنی قازیب ایچیندین الادیلار تاشندین الیب

معنوم بولغای دیب توکی T_3 [4] * بیلدورکای A [3] برنجه T_2 [2] * فایده T_3 [1] *
یوقتورور T_3 یوق تورور حضرت T_2 [5] سنحن‌لارغا اختیار ایلادیك ایمدی خاطریم‌دین
ادم . . . نینك ذکریدین بیان قیلورمیزلار :Λ с этого места вновь начинается [6] * یوق A
یر یوزیندین Λ [8] * توفراقدین $T_1 T_2 T_3 \Lambda$ A [7] (и всюду) ترور+ ΛT_2 [6] (и всюду)
نفسی T_3 [11] نفسی T_3 [10] قیلورمن Λ [9] * بر قسم توفراق الیب کلینك‌لار یر یوزینه
سنکا بنده‌لیك قیلمس‌لار و معصیت‌لار قیلورلار و تکبرلیك‌دین منلیك (!) Λ [12] *
قیلاآلماس‌لار A [12] قیلورلار و شراب‌خوار و زناد (!) ناحق قان توکوجی بولورلار
مینینك بیلکانیم‌نی $T_1 T_2 T_3$ ای فرشته‌لاریم مینینك بیلکانمی Λ [14] * اولی $\Lambda T_1 T_2$ [13]
قیلینك‌لار Λ [15] کلیب + Λ [16] طائفه‌نینك A [17] الله Λ [18] اینماق‌لیق A [19] — A [20] *

آدم‌نینك صورتی‌نی یسادیلار[1] انینك اوجون آدم تین‌بلار انلارنینك بهشت‌غه
*بارغان‌لاری و اندین جقان‌لاری[2] و یر یوزیندا یورکانلاری‌نینك حکایت‌لاری
خلق ایجندا مشهور تورور انینك اوجون[3] ایتمادوق آدم[4] *اولار[5] بولدی
ایرسا[6] شیث[7] آتلی اوغلیغه ایتدیکم میندین سونك سن منینك
اورنومغا[8] اولتوروب اغلان‌لارمغا باش بولغیل تیب کوب
نصیحت‌لار قیلدی[9] *بو دنیادین[10] اول دنیاغه کیتدی اندین سونك جبرائیل
[Λ. 36] علیه السلام خدای تعالی‌دین شیثکا کتاب[11] الیب کلدی شیث هم بیغامبر
و هم پادشاه بولوب ایلکا عدالت قیلیب توقوز یوز اون ایکی ییل
بو دنیادا توروب جنت سراییغه کیتدی شیث‌نینك معنی‌سی خدای‌نینك[12] هیبتی[13]
دیماك بولور شیث[14] اولار وقتیندا اوغلی انوش‌نی اورنیندا اولتورتوب[15]
کیتدی انوش تقی آتاسی و اولوغ آتاسی‌نینك شریعتی‌غه عمل
قیلیب اول تقی آتاسی‌تك توقوز یوز اون ایکی ییل بو منزلدا اوتوروب
اول منزلکا کیتدی انوش‌نینك معنی‌سی صادق تیماك بولور *انوش تقی
اولاریندا[16] اوغلی قینان‌نی اورنیندا اولتورتوب کوب *نصیحت و[17]
وصیت قیلدی اول تقی سیکز یوز قرق ییل آتاسی یورکان یولدا
یوروب اوغلی مهلائیل‌نی اوز یریندا[18] *اولتورتوب تنکری یقینی‌غه[19]
کیتدی مهلائیل زمانیندا آدم فرزندی کوب بولدی التورغان
یرکا سغیش‌مادیلار[20] اول سبب‌دین مهلائیل بابل[21] اقلیمیغه باریب بر شهر
سالدی[22] آتی‌نی سوس قویدی و تام ایو سالدی و کیندلار[23] قیلدوردی
اندین ایلکاری شهر و *کیند و ایو[24] یوق ایردی تاغ‌لارنینك قواقیندا ویا
جنکلدا

کیرکانلاری و جیقغانلاری Λ [2*]   جیقغان‌لاری $T_1 T_2 T_3$ A [2]   قیلدیلار Λ [1]
اولور اولغانده A [6*]   اولور T_1 [5]   علیه‌السلام + T_1 [4]   کیم + T_1 بو یرده + Λ [3]
پیغمبرلیك Λ [11]   — A [10*]   قیلیب T_1 [9]   اورنومده A [8]   شیشر A (и всюду) [7]
قویب Λ [15]   اوزی + T_1 [14]   دوستی T_2 [13]   خدای تعالی‌نینك Λ [12]   هدیه‌سنی
— Λ [17*]   اول تقی اولار وقتده Λ [16*]   اولور وقتنده A [16]   اولتورغوزب T_1
سغمادیلار Λ [20]   قویوب یاقیغه Λ [19*]   اورنیداه T_2 اورنونده T_1 اورنیدا Λ [18]
کندلار Λ (и всюду) [23]   بنا قیلدی Λ [22]   بابیل T_1 Λ [21]   سغماز بولدیلار T_2
کنت و اوی T_1 کند Λ [24*]   کنت‌لار $T_2 T_3$ کنت‌لار بنا T_1

اولتورور ایردیلار خلقغه حکم قیلدی بر یوزیکا یایلینك تیب بارچا
آدم فرزندلاری مهلائیل‌نینك امری برلان باریب هر قیدا مناسب یر بولسا
کیندلار سالدی‌لار مهلائیل توقوز یوز یکرمی بیل *سوزلای تورغان شهردا[1] [Λ. 4a]
توروب اوغلی بردنی[2] اوز یریندا اولتورتوب[3] دم اورماس شهریکا کیتدی برد[4]
تقی توقوز یوز التمیش بیل بو یورتدا اولتوروب اوغلی اخنوغ‌نی
یورتیندا قویوب کوچماس و قونماس یورتغه کیتدی اوغلی‌نینك آتی اخنوغ
ایردی و لقبی ادریس خدای تعالی آنی بیغامبر قیلدی سکسان ایکی بیل
بیغامبرلیق
قیلدی خلقنی توغری یولکا اوندادی اندین سونك تنکری‌نینك امری برلان
عزرائیل کلیب ادریس علیه السلام‌نی *پرئینك اوستیدا قویوب[5] بهشت‌کا
*الیب
باردی[6] اولکوندین تا بو وقت‌غاچا بهشت‌دا تورور ادریس بهشت‌کا
بارغاندین سونك اوغلی متوشلخ آتاسی اورنیندا اولتوردی داد و عدل
قیلدی *عمری‌نینك سانی معلوم ایرماس اول تقی آتاسی بارغان یرکا باردی[7]
اندین سونك متوشلخ‌نینك اوغلی لیمك[8] آتاسی یریندا اولتوروب
کوب بیل‌لار داد و عدل قیلدی تقی آتاسی کیتکان یولغا توشوب کیتدی
انینك هم عمری معلوم ایرماس اندین سونك اوغلی نوح بیغامبر آتاسی
اورنیندا اولتوردی[9] خدای تعالی. ایکی یوز الیك یاشیغه یتکاندا بیغامبرلیك
بردی یتی یوز بیل خلقنی توغری بولغه اوندادی[10] ایر[11] و خاتون‌دین سکسان
کشی ایمان کلتوردی‌لار یتی یوز *بیل‌نینك ایچیدا[12] سکسان‌دین ارتوق

---

[1] Λ بو شهرلارده [2] T_1 بردینی T_2 بردانی [3] ΛT_1 قویوب [4] $T \Lambda T_1$ بردی قاناتی‌نینك؛ T_2 فیرنینك اوستون‌ده قویوب T_1 جایدین کوتاریب *[5] Λ بردا T_2 مهلائیل اوستونداه قویوب *[6] Λ یباردی [7] Начиная со строки 87 (после слов مهلائیل تقی اول هم آتاسی زمانیندا) до этого места по A — пропуск. [8] A لابیك *[9] Λ آتاسی کیتکان یولغه کیتکان تورور آنینك عمری معلوم ایرمس آندین سونك اوغلی نوح پیغمبرنی اولتورغوزدی [10] ΛT_1 سالدی [11] T_1 ایرکاك T_2 آر *[12] Λ یل‌لیقده Вся эта страница в T_2 — опущена

[Λ. 4b] کشی ایمان[1] کلتورمکانیکا آجیغلانیب خلققه *دعا بد[2] قیلدی *جبرائیل[3]

کلدی تقی ایتدی کیم خدای تعالی سنینك دعانکنی قبول قیلدی فلان وقتدا

خلقنی سوغا غرق قیلور بولدی سن کیمه[4] یساغیل تیب کیمه‌نی نجوك یسارین

کورساتدی یردین سو چقدی آسماندین یامغور یاغدی یر یوزینداکی

جانلی نینك بارجاسی غرق بولدی نوح بیغامبر اوچ اوغلی و ایمان کلتورغان

سکسان کشی برلان کیمه‌کا مینذی بر نجه آیدین سونك یر خدای تعالی‌نینك

امری برلان[5] سونی اوزیکا تارتدی کیمه موصل[6] تیکان شهرینینك تقی یقینندا

جودی تیکان تاغ‌دین چقدی کیمه‌دین جقان[7] کشی‌لارنینك بارجاسی

بیمار بولدی‌لار نوح بیغامبر اوچ اوغلی و اوچ کلینی برلان یخشی

بولدی‌لار اندین اوزکا کشی‌لارنینك بارجاسی اولدیلار اندین سونك

نوح بیغامبر اوچ اوغلی‌نینك هر قایسی‌سین بر یرکا یباردی خام آتلی

اوغلینی هندوستان یریغه یباردی سام آتلی

اوغلینی[8] *ایران زمین‌یکا[9] یباردی و یافث آتلی[10] اوغلینی قطب شمالی

طرفی‌کا یباردی تقی اوچیکا[11] هم ایتدی کم آدم فرزندلاربندین سز

اوجونکیزدین اوزکا کشی قالمادی ایمدی اوجونکیز[12] اوچ *یورتدا تورونك[13]

هر قاچان اوغلان اوشاقینکیز[14] کوب بولسا اول یرلارنی یورت[15]

[Λ. 5a] قیلیب اولتورونك تیدی یافث‌نی بعضی‌لار بیغامبر ایردی دیب

تورورلار[16] و بعضی‌لار بیغامبر ایرماس دیب تورورلار یافث آتاسی‌نینك

حکمی برلان جودی تاغی‌دین کیتب آتل[17] و یایق سوی‌نینك یاقاسیغه

باردی ایکی یوز الیك ییل اندا توردی تقی وفات بولدی سکیز اوغلی بار

ایردی اولادی بسیار کوب بولوب[18] ایردی اوغلان‌لارنینك آتلاری

مونلار[19] تورور ترك خزر[20] سقلاب روس منك جین کماری

---

[1] Λ + ایمان کلتورمادی‌لار [2]* Λ بد دعا A دعای بد [3] A + علیه السلام [4] T₁ کیمه‌نی T₂ کامی [5] T₁ + یر [6] T₁ موصیل [7] T₁ T₂ A جیقغان [8]* Λ — [9]* Λ ایران طرفغه [10] Λ — [11] Λ آلارغه T₁ اوچاویکا [12] T₁ اوچاونیکز [13]* Λ یورتغه بارینك‌لار

[14] Λ после этого слова идет пропущенный выше текст (*8) [15] T₂ عمارت [16] Λ آیدیلار

[17] Λ عدل T₁ T₂ ادیل [18] Λ — [19] Λ بولار T₁ بو [20] Λ خذر T₂ حضر

تارخ[1] یافث اولاریندا[2] اولغ اوغلی ترکنی اورنیندا اولتوردیب
اوزکا اوغلانلاری‌غه ایتدیکیم ترکنی اوزونکیزکا[3] پادشاه بلیب[4]
انینك سوزیندین جیقمانك[5] تیدی ترککا یافث اوغلانی تیب لقب[6]
قویدیلار بسیار ادب‌لیك و عاقل کشی ایردی آتاسندین سونك یرلارینی
یوردی[7] *و کوردی[8] ...[9] *تقی بر یرینی خوشلاب[10] اندا *اولتوروب بو
کون[11] اول یرینی
اسیغ کول دیرلار خرکاه ایونی اول جقاردی ترکلار ایجیدا کیم بعضی
رسم‌لار بار اندین قالدی ترکنینك تورت اوغلی بار ایردی اول تونك
ایکنجی جکل اوجونجی برسجار[12] تورتونجی املاق ترك[13] اولار بولغانیدا تونکنی
اوز اورنیغه پادشاه قیلیب اوزاق سفرغه کیتدی تونك عقل‌لی و دولت‌لی
یخشی پادشاه ایردی ترك ایجیندا کوب رسم‌لارنی اول پیدا قیلدی عجم
پادشاه‌لاری‌نینك
[Λ. 5a] اولی[14] کیومرث برلان معاصر ایردی[15] کون‌لاردا بر کون آوغا
جقیب کیك اولتوروب کباب قیلیب ییب اولتوروب ایردی ایلکیدین
بر توغرام ایت یرکا توشدی انی الیب یدی ایرسا آغزیغه بسیار خوش
مزه کلدی انینك اوجون اول یر تورلاق ایردی آشقا[16] توز سالماقنی
اول جقاردی بو نمکین رسم اندین قالدی ایکی یوز قرق ییل
*عمری‌ندین اوتکاندین[17] سونك اوغلی اماجه خان‌نی اوز یریندا[18]
اولتوردیب بارسا کلماس *تیکان شهرکا[19] کیتدی اماجه خان تقی کوب ییل‌لار
پادشاه‌لیق قیلیب آشلارینی آشاب و یاشلارینی یاشاب آتاسی

---

[1] Λ A تاریخ [2] A وقتنده اولور; T (всюду) اولار A (всюду) اولور [3] Λ — [4] Λ قیلیب [5] Λ جیقمایینك‌لار $T_1 T_2$ جیقمانك‌لار [6] Λ آت [7] Λ کزدی *[8] A — [9] Λ не прочитано одно слово *[10] Λ بر یر قیشلاب *[11] Λ اولتوردی ایمدی [12] Λ برسجاق [13] так ΛT_1; T — [14] Λ اولوق [15] A + تونك ایردی کیومرث عجم پادشاه‌لاریندین پادشاه ترك پادشاه اوغلی ایردی کیومرشاه (sic) تونك پادشاه برله هم عصر ایردی یافث بن نوح پیغمبر علیه السلام‌نینك اوغلی ایردی [16] Λ + طعامغه *[17] عمر سوردی [18] Λ آندین T_1 اورنیغه T_2 اورنیندە اورنونیداه *[19] A شهریکا

کینندین[1] کیتدی[2] اولار وقتیندا اوغلی *باقوی دیب خان‌نی اورنیدا اولتورتی[3] دیب‌نینك معنی‌سی تخت‌نینك یری[4] باقوی‌نینك معنی‌سی ایل اولغی دیماك بولور اول تقی کوب ییل‌لار پادشاه‌لیق قیلیب دوست‌لارنینك کولکانین دوشمن‌لارنینك یغلاغانین کوروب سیونوب * اندین سونك اولار بولغاندا اوغلی کوك خان‌نی تختیندا[5] اولتوردیب اولدی[6]

* اول تقی[7] کوب ییل‌لار پادشاه‌لیق قیلدی آتاسی یولیندین تاشقاری چیقمادی خسته بولدی ایرسا اوغلی النجه خان‌نی اوز یریندا[8] اولتورتوب اوزاق سفرغه کیتدی اول تقی[9] کوب ییل‌لار پادشاه‌لیق قیلدی آتالاریندین ولایت‌لاری * ایل اولوس‌لاری[10] کوب بولدی انینك ایکیز اوغلی بولدی بری‌نینك [Λ. 6a] آتی تاتار و بری‌نینك آتی مغول آتاسی[11] فاری[12] بولغاندین سونك یورتی‌نی ایکی بولوب ایکی اوغلیغه بریب[13] وفات بولدی[14] النجه خان اولکان‌دین سونك تاتار و مغول هر قایسی‌سی اوز برلاریندا پادشاه‌لیق قیلدیلار مغول خان‌نینك تورت اوغلی بار ایردی اولغی‌نینك آتی قرا خان ایکنچی کور خان اوچونچی قیر خان[15]

تورتونچی اور خان[16] *مغول خان[17] اولغ اوغلی قرا خان‌غه یورتی‌نی بریب بارچانینك باراتورغان

یورتیغه[18] کیتدی قرا خان اور تاغی و کر تاغی‌نی یایلار ایردی *بو جاقدا[19] انی اولغ تاغ و کیچیك تاغ دی‌تورورلار قیش بولغاندا سیر سوی‌نینك اذاقی[20] و قرا قوم و بورسوقنی[21] قیشلار ایردی اوغوز خان‌نینك دنیاغه کیلکانی‌نینك

---

[1] Λ آرتندین بو هم [2] Λ + املجه خان [3]* A دیب باقوینی اورنونده خان قیلیب کیننی [4] Λ + تیماك بولور; здесь возобновляется повествование по T_3 [5] Λ اورننده [6] Λ اول هم کیتدی [7]* Λ تقی کوك خان [8] Λ اورننده [9] Λ آلنجه خان هم [10]* Λ و ایل‌لاری اوروغلاری [11] Λ T_2 آلنجه خان [12] A فانی [13] Λ بردی اوزی [14] T_1 T_3 تابدی [15] Λ غیر خان [16] T_1 T_2 имена без слова خان, т. е. قرا کور قیر اور; T слово خان написано позднее над строкой. [17] Λ خان نینك [17]* A — [18] Λ یریکا T_1 یرینه T. یرغا [19]* T_1 بول وقتده T_3 بول وقتلارده [20] Λ T_2 آیاقی T_1 ازاقی T_3 اوقینی A اداق [21] A تیورسوقنی

ذکری قرا خان‌نینك اولغ خاتونی‌دین بر اوغلی بولدی کورکی[1] *آی کون‌دین[2]
آرتوق[3] اوج کیچه کوندوز آناسی‌نی ایمادی هر کیچه اول اوغلان
آناسی‌نینك توشیکا کیریب ایتور ایردی ای آنا مسلمان بولغیل
اکر[4] بولماسانك اولسام اولارمن سیننك ایمچاکنك‌نی ایماسمن[5] *تیب ایردی[6]
آناسی اوغلینه قیابیلمادی تقی تنکری‌نینك برلکینه ایمان کلتوردی
و اندین سونك اول اوغلان ایمچاکین ایمدی و آناسی کورکان توشینی
و مسلمان بولغانینی کشی‌کا ایتمادی تقی یاشوردی انینك اوجون کیم ترك
خلقی یافث‌دین تا النجه خان زمانیغه‌چا مسلمان ایردیلار النجه خان پادشاه
بولغاندین سونك خلق‌نینك[7] باشی و مالی کوب بولدی *دولتکا ایسردیلار[8] تقی [Λ. 66]
تنکری‌نی اونوتدیلار و بارچا ایل کافر بولدی‌لار و قرا خان زمانیدا کافرلیکدا
انداغ
محکم ایردیلار کیم اکر آتاسی مسلمان بولغانین اشیتسا[9] اوغلی[10] اولتورور ایردی
*و اوغلی‌نینك مسلمان بولغانین اشیتسا آتاسی[11] اولتورور ایردی اول چاقدا
مغول‌نینك
رسمی انداغ ایردی کم تا اوغلان بر یاشیغه یتماکونچه انغا آت قویماسلار
ایردی اوغلان بر یاشیغه یتدی ایرسا قرا خان ایلکا *ساون[12] سالدی[13]
تقی اولغ توی قیلدی[14] توی کونی اوغلان‌نی *معرك[15] ایچیکا[16] کلتوروب قرا خان
بیکلاریکا ایتدی، بزنینك بو اوغلیمیز بر یاشیغه یتدی ایمدی مونغا قا[17] آت
قویارسیز[18] تیب بیکلار جواب برماسدین برون اوغلان ایتدی منینك
آتم اوغوز تورور[19] بیت اوشال بر یاشار اوغلان اندا روان * کلیب

---

1 так Λ $T_2 T_3$; TA کورکالی; T_1 کورکان دایین بولسانك 2* Λ آیدین کوندین
3 Λ -ا- تورور T_2 ارتوقراق ترور A + ایردی 4 Λ T_1 + مسلمان 5 A ایمام 6* Λ تیدی
ایرسه T_1 دیب 7 Λ خلقی‌نینك 8* Λ دولتلی ایردیلار T_2 دولتکار بولدیلار T_3 دولتکا
غوالیك ایلادیلار 9 Λ اشتدی ایرسه T_3 اشتیب 10 Λ اوغلین 11* Λ اوغلی هم
مونداق آتاسین 12 Λ سوقوم 13* T_1 جار جارلاندی 14 Λ T_3 + اوشال T_2 + شول
15 T معرکه 16* A معرکه‌کا 17 T_1 نه Λ—A نی 18 Λ قویوینك‌لار A قویارسزلار
19 A + تیب

تیلکا تیدی بیلینك‌لار عیان * آتیم تورور[1] اوغوز *خسرو نام‌ور[2] * بیلینك‌لار یقین بارچا اهل هنر[3] * تویغه کلکان اولغ و کیچیك بارچا اوغلان‌نینك بو سوزیکا تانك قالدیلار تقی ایتدیلار کیم بو اوغلان‌نینك اوزی آتینی ایتاتورور موندین یخشی آت بولورمو تیب *آتینی اوغوز[4] قویدیلار تقی ایتدیلار کم بر یاشار اوغلان‌نینك مونداق سوزنی سوزلکانینی هیچ زماندا هیچ کم اشیتکان و کورکان یوقتورور تیب انی ایرم ایتیب. ایتدی‌لار[5] کم بو اوزاق عمرلی و اولغ دولتلی و اوجی اوزاغان و یانی یایلغان [A. 7a] بولغوسی تورور تیدیلار اوغوزنینك تل جقیب یورکانیندا الله الله تیب همیشه ایتور ایردی انی هر کم ایشیدسا[6] ایتورلار ایردی اوغلان تورور تل کیلماسلیکیندین نی ایتورین بیلمای تورور دیرلار ایردی انینك اوجون کم لفظ الله عرب تلی تورور مغول‌نینك هیچ آتاسی عرب تلینی ایشتکان ایرماس اوغوزنی[7] خدای[8] تعالی مادرزاد[9] ولی *یراتیب ایردی[10] انینك اوچون[11] کونکلینه و تلینه اوزی‌نینك آتینی سالاتورور ایردی[12] چون اوغوز یکیت یتشدی[13] ایرسا قرا خان اینیسی کور خان‌نینك قزی‌نی الیب بردی اوغوز* کشی یوقدا[14] قزغه ایتدی[15] عالم‌نی سنی بزنی[16] یراتغان بار[17] انینك آتی الله[18] تورور انی بار بیلکل و[19] بر بیلکل انینك بیورغانیندین

اوزکا ایشنی قیلماغیل تیدی ایرسا قیز انی قبول قیلمادی شول زمان[20] قوبدی تقی قیزدین باشقا یاتدی کیچه‌لار باشقا یاتیب کوندوز سوزلاش‌ماس ایردی بر نیچه وقت‌دین سونك قرا خانغه ایتدیلار کم اوغلونکیز کوچینی[21] سیومای‌تورور سوماسلکیندین‌الغان کونیندین باری بر یردا یاتمای تورور تیدیلار ایرسا[22] قرا خان بو سوزنی ایشتکان‌دین سونك

[1] A دور [2] * Λ بی خبر و آنام ترور [3] Λ هنرمند [4] * A اوغوزات [5] Λ آیدیلار A ایتی‌لار T تیدیلار [6] Λ اشتدی ایرسه [7] T_1 اوغوز خان‌نی [8] Λ الله [9] T_2 انادین توغمادین [10] * T_1 یراتدی [11] • T_1 — [12] T_1 — [13] Λ ینتدی [14] Λ بوطغانده [14] * T_2 آدم بوطغان وقتیداه [15] Λ اینتور ایردی [16] T_1 منی [17] Λ + ترور [18] T_1 + تعالی [19] T_1 + ینه [20] T_1 زمان‌دان سونك [21] T_1 کلین‌نی T_3 خاتونینی [22] T A —

تقی بر اینیسی قیر خان‌نینك قیزی‌نی الیب بردی انغا هم ایمان عرض *قیل تیلدی[1]

اول قیز هم قبول قیلمادی انینك برلان هم بر یردا یاتمادی بو واقعاتدین[2]

[Λ. 76] بر نجه ییل‌لار اوتکاندین سونك اوغوز خان اوغا جقیب قایتب کلا[3] ایردی

کوردی کم سونینك یقاسیندا بر نجه ضعیفه‌لار کیر یواتورورلار آتاسی‌نینك اینیسی

اور خان‌نینك قیزی مونلارنینك[4] یجیندا اولتوروب تورور[5] قیزغه

کشی یباریب سوزلاشماککا سرم آشکارا بولور تیب قورقتی تقی قیزنی

کوشه‌کا[6] جارلاب[7] آنت بریب ایتدیکم آتام مانفا ایکی قیز الیب بردی

انلارنی سیومکانم‌نینك سببی بو کم من مسلمان انلار کافر[8] هر جند مسلمان

بولونك تیدیم قبول قیلمادی‌لار اکر سن مسلمان بولسانك ایردی سنی *الور ایردیم[9] تیدی ایرسا قیز سن نی یولدا بولسانك من شول *یولدا بولاین[10] تیدی

اندین سونك اوغوز خان آتاسیغه ایتدی آتاسی اور خان‌نینك قیزی‌نی اولوغ توی

قیلیب اوغوزغه الیب بردی اول قیز مسلمان بولدی اوغوز[11] انی *کوب سیوار[12] ایردی

موندین کوب ییل‌لار اوتدی[13] برکون اوغوز[14] یراق یرکا اوغا کیتدی قرا خان بارجا

کوچ‌لارین[15] و کیلین‌لارین جاقریب‌ش ب اِردی تقی سوزلاشیب اولتورغان‌دا[16]

خاتونیندین سوردیکم مونینك سببی نی تورور اوغوز سونکی الغان

خاتونی‌نی سیور و برونغی الغان ایکی خاتونی‌نینك قاتیغه[17] هیچ بارماس

خاتونی ایتدی[18] من بلمای‌من کلین‌لار یخشی‌راق بیلورلار تیدی خان[19]

کلین‌لاردین سوردی ایرسا اولغ کلین ایتدی اوغلونکیز[20] مسلمان

بولوب‌تورور[21] بز ایکی‌میزکا مسلمان بول[22] تیدی[23] قبول قیلمادوق کیچك کلین‌ینکیز[24]

---

* 1 A قیلدی 2 Λ وقغه‌دین T$_1$ وقتدین T$_3$ واقعه‌دین 3 Λ T$_1$ A کلور 4 Λ هم
بو ضعیفه‌لارنینك 5 Λ ایردی 6 T$_1$ کوجه‌کا 7 так T$_1$; T جلاب Λ جیقاریب
T$_2$ جاغریب A جاقریب 8 T$_1$ + تورور T$_2$ + ترور * 9 Λ آلورمن * 10 T$_2$ یولداه‌من
11 Λ T اوغوز خان * 12 так Λ T$_1$; T سیوب کوب 13 так Λ T$_1$ T$_2$ T$_3$; T اوتی 14 Λ اوغوز
خان 15 T$_1$ خاتونلارینی 16 так Λ T$_1$; T یردا اولتورغان 17 T$_1$ T$_3$ قاشیغه 18 T —
19 Λ قرا خان 20 Λ اوغوز 21 Λ + اوجون انینك 22 A بولونك 23 Λ + بز A + بزلار
24 A کلین

[Λ. 8a] مسلمان بولوب‌تورور انینك اوجون اوغلونکیز[1] آنی کوب سیواتورور[2]
تیدی قرا خان بو سوزنی *ایشتکاندین سونك[3] بیکلارین جاقریب
کنکاشتی[4] تقی سوزنی مونکا قویدی‌لار کیم اوغوزنی اودا یورکاندا[5]
توتوب اولتورکای‌لار[6] قرا خان ایلکا کشی یباردی تیز کیل‌سونلار
اوغا جقامن[7] تیب بو سوزنی اوغوز خان‌نینك کجك خاتونی ایشتیب
قرا خان‌نینك قیلغان *کنکاش‌لاری‌نینك بارجاسین[8] ایتیب اوغوز
خان‌غه کشی یباردی اوغوز خان تقی بو سوزنی ایشتکاندین سونك
ایلکا کشی‌لار یباردی آتام جریك تارتیب منی اولتورکالی
کلاتورور[9] منی تیکان منکا کلینك[10] آتامنی تیکان آتامکا بارینك[11] تیب[12]
ایل‌نینك کوبی[13] قرا خانغه باردی آزراقی اوغوز *خان قاتیغه[14] باردیلار
قرا خان‌نینك اینی‌لاری‌نینك کوب اوغلان‌لاری بار ایردی *انلارنی[15]
قرا خاندین ایریلور تیب هیج کم‌نینك کونکلینه کلماس ایردی[16] انلارنینك
بارجالاری اوغوز خان قاتیغه کلدیلار اوغوز خان انلارغه اویغور
آت قویدیلار اویغور[17] ترك تلی تورور معنی‌سی بارجاغه معلوم تورور
یاپشغور معنی‌سینه[18] تورور ایتورلار سوت اویدی سوت ایرکانیندا[19] بیری[20]
بریندین ایریلور ایردی قاتق بولغاندین سونك بری[21] بریکا یاپشاتورور
بو تقی ایتورلار کم *امامغه اویدم[22] امام اولتورسا اولتوراتورور تورسا توراتورور
[Λ. 8б] بس یاپشقانی بولماس‌مو انلار کلیب اوغوز خان‌نینك
ایتاکینه ایکی قول‌لاری برلان محکم یاپشدیلار ایرسا خان[23] انلارغه
اویغور تیدی یاپشغور تیماك بولور قرا خان برلان اوغوز خان

---

1 Λ A —   2 Λ T_1 سوار   *3 Λ T_2 اشتدی ایرسه   4 Λ کنکاش قیلدیلار
5 Λ یوروکانده   6 Λ آنی اولتورینك تیب آیدیلار ایرسه T_2 اولتورالی تیب
7 Λ T_3 جیقارمن T_1 جیقارمیز   *8 T_1 کنکاشلارینی A کنکاش‌لارین   9 A کلا
تورورمیش   10 Λ کاینکلار T_2 T_3 کلسون   11 Λ T_3 بارسون   12 Λ + آیدیلار
13 Λ T_2 T_3 کوب‌راکی   *14 T قاتیغه خانغه Λ T_1 خانغه   15 так Λ; T انلارینی
*16 T_1 —   17 Λ — T_1 لفظ اویغور   18 Λ معنیسی تیماك   19 так Λ; T ایکانیندا
T_1 ایلان‌ده   20 Λ بر   21 Λ بر   *22 Λ —.   23 A اوغوز خان

ایکیسی صف تارتیب اورشتیلار خدای تعالی اوغوز خان‌نی غالب
قیلدی قرا خان قاجتی[1] اورشدا قرا خان‌نینک باشینه اوق تکدی کم
آنغانین[2] بیلمادیلار قرا خان اول یرادین اولدی اوغوز خان آتاسی[3]
تختیندا اولتوردی اوغوز خان‌نینک خان بولغانی‌نینک[4] ذکری
اوغوز خان ایل‌نینک بارچاسی‌نی مسلمان‌لیقغه دعوت قیلدی مسلمان
بولغان‌لارنی سیلادی و بولمغان‌لارنی *چابتی اوزلارینی[5] اولتوردی
اوغلان‌لارینی اسیر قیلدی اول وقتدا قرا خانغه تعلق ایل‌دین باشقا
ایل‌لار کوب ایردی هر اولغ ایل‌نینک *بر باشقا[6] پادشاهی بار ایردی
کجك ایل‌لار انلارغه قوشولور ایردی قرا خان‌نینک مسلمان بولغان ایل‌لاری
اوغوز خانغه[7] قوشولدی[8] اوغوز خان هر یلدا مغول یورتیندا اولتورغان
ایل‌لار[9] برلان اوروشور ایردی تقی غالب کیلور ایردی آخر بارچاسینی
الدی و قاچیب قورتولغان‌لاری تاتار خانینه[10] باریب سغیندیلار
تاتار خلقی اول وقتدا جورجتغه[11] یقین اولتورورلار ایردی جورجت
تیکان بر اولوغ یورت تورور شهرلاری و کیندلاری[12] کوب[13] خطای‌نینک
[Λ. 9a] تیمور قازوق طرفیندا بولور هندی و تاجك آنی *جین ماجین[14] دیرلار[15] اوغوز
خان باریب تاتارنی چابتی تاتار خانی کوب چریك برلان کلیب اورشدی
اوغوز خان باستی تقی لشکرینی قردی اوغوز خان‌نینک لشکری‌نینک قولینه
اولجالی[16] اولوك[17] مال توشدی کم یوکلاماککا[18] کولك آزلیق قیلدی بریخشی
جیبر[19] کشی
بار ایردی اول فکر قیلیب ارابه‌نی یسادی اندین کورماکنجا[20] بارچا ارابه
یساب

---

[1] A قاشتی
[2] Λ اوزین T_2 اورغان کشی
[3] Λ آتاسی‌نینک
[4] A + بیبانی‌نینک
[5] A — *
[6] Λ — *
[7] $T_1 T_2$ + باریب
[8] Λ A + قوشولدی خانغه اوزکا بولماغانلار و
[9] T_1 + بار ایردی اولار
[10] Λ خانغه
[11] A چورچتغه Λ چورچت خلقیغه
[12] Λ A کندلاری T_1 کنت‌لاری
[13] Λ — T_2 + ایردی T_3 + بولور
[14] * так Λ; T ماجین و $T_1 T_2 T_3$ ماجین A ماچین
[15] Λ دیارلار
[16] Λ T_3 اولچاقلی T_1 اولچه T_2 قدر او
[17] $T_1 T_2$ —
[18] Λ یوکلانماککا.
[19] T_1 چقار
[20] Λ کورکانلار T_1 کورکوجی A کوروب

اولجالارنی[1] یوکلاب قایتدیلار ارابه‌غه قانق آت قویدیلار اندین ایلکاری
* آتی‌دا[2]
یوق ایردی اوزیدا[3] یوق ایردی انینك اوجون قانق تیدیلار کم *یوروکاندا
قانق[4] قیلیب اواز قیلور آنی[5] یساغان کشی‌نی[6] *قانقلی تیدیلار
بارجا[7] قانقلی ایلی اول کشی‌نینك اوغلانلاری تورور اوغوز خان یتمش
ایکی[8] بلغاجا مغول و تاتار *اوز سنکاکی[9] ایردی انلار برلان اورشدی
یتمش اوج
ییل بولغاندا بارجاسینی اوز اغزیغه باقتوروب مسلمان قیلدی اندین
سونك[10] یوروب خطای‌نی الدی و جورجت‌نی الدی و تقی تانقوت‌نی الدی
تانقوت‌نی تاجیك‌لار تبت دیرکار اندین سونك باریب قرا خطای‌نی الدی
اول هم اولغ یورت بولور کشی‌سی‌نینك جراسی هندو تك[11] قرا بولور
هندوستان
برلان حطای‌نینك اراسیندا محیط تنکیزی‌نینك یقاسیندا بولور
تانقوت‌نینك قیش بولغاندا کون تغوشی و یای[12] بولغاندا توشلوقندا
بولور خطای‌نینك ناری یوزیندا تنکیز یقاسندا برك تاغلارنینك ایجیندا
کوب ایل بار ایردی انینك پادشاهی‌نینك آتینی ایت براق خان دیرلار
ایردی
انینك اوستنه آتلانیب باردی اوروشدی‌لار ایت براق خان غالب کلدی
اوغوز خان قاجتی اوروشقان یری‌نینك باری[13] یوزیندا اقیب باراتورغان [A. 96]
ایکی اولوغ سو بار ایردی اول ایکی سونینك اراسندا بر نجه کون تورو‌ب
قاجغان لشکرینینك آلدین[14] آرتین یغدی اولغ پادشاه‌لارنینك عادت‌لاری
تورور اوزاق سفرغه بارغندا کوج‌لارین[15] الیب بارماق[16] نوکر
خلقی‌نینك هم بعضی‌لاری الیب بارورلار اوغوز خان‌نینك بر بیکی کوجین

اتی اوزی A 3* اوزی هم Λ 3 آت T_1 آتی هم Λ 2 اولجه مال‌لارنی Λ A 1
کشی T_1 6 قانق قانق تیب اواز برور ایردی A 5* قانق‌لی‌لیق T_1 قانق قانق T_3 T_2 Λ 4
باز A T_3 T_2 T_1 یازی Λ 12 دیك T_1 Λ 11 — Λ 10 اوستنده Λ 9* — T_1 8 — T_1 7*
بارور ایردیلار T_1 16 کلین‌لارین T_1 15 اونکین و T_2 و+ T_1 14 بری A Λ 13

الیب باریب ایردی اوزی اورش‌دا اولدی خاتونی قورتولوب ایکی
سونینك اراسندا خان کینیدین *یتدی یوکلی[1]* ایردی تولغاغی توتدی
کون سوق[2] ایردی کیرماککا[3] ایو یوق[4] بر جیرك اغاج ایچندا اوغلان
توغوردی مونی خانغه معلوم قیلدی‌لار ایرسا خان ایتدی مونینك
آتاسی بزنینك الدیمیزدا اولدی غمخوری[5] یوق[6] تیب اوغیل اوقوندی
آتینی قبچاق قویدی قدیم ترك تلیندا ایچی قوش[7] اغاجنی قبچاق
دیرلار ایرکاندورلار *انینك اوچون اول اوغلان اغاج ایچندا توغدی
تیب آتین[8] قبچاق قویدیلار[9] بو وقتدا[10] ایچی قوش اغاجنی جبجاق
دی‌تورورلار[11] *قرا خلق‌نینك[12] تلی کلماس‌لیکیندین قاف‌نی
جیم اوقویتورور شول قبچاق تورور جبجاق دیتورورلار[13] اول اوغلان‌نی
خان اوز قولیندا سقلادی یکیت *بولغاندین سونك[14] اورس[15] و اولاق
و ماجار و باشقرد ایل‌لاری یاغی ایردی‌لار قبجاقغه کوب ایل و نوکر
بریب *اول یاوقا[16] تین و اتل سوی‌نینك یقاسیغه یباردی اوچ یوز [A. 10a]
ییل قبچاق اول یرلاردا پادشاه‌لیق قیلیب اولتوردی بارچا قبچاق
ایلی انینك نسلیندین تورورلار اوغوز خان‌نینك زمانیندین تا جنکیز[17]
خان زمانیغه‌چا تین و اتل و یایق بو اوچ سونینك یقاسیندا قبچاق‌دین
اوزکا ایل یوق ایردی تورت مینك ییل‌غاچا اول یرلاردا
اولتوردیلار انینك اوچون اول یرلارنی دشت قبچاق دیرلار
جنکیز خان ایران و توران اوستینه کلکاندا بو یورت‌لارنینك پادشاهی
سلطان[18] محمد خوارزم شاه تیکان ایردی انینك پای‌تختی اورکنج ایردی
جنکیز خان برلان اورشابیلمای[19] قاچیب مازندران کیتدی
جنکیز خان بخارا و سمرقند و تاشکندنی الیب عراق و کیلان

---

^{1} A حامله ایردی کلور * — ^{2} A ساویق T_1 سویق A ساوق — ^{3} T_1 کیبریمکا

^{4} A + ایردی — ^{5} A T_1 غمخاری — ^{6} A + ایردی — ^{7} A T_1 قویمش T_2 قواق A قاوش

^{8} A آنینك آدین — * ^{9} A — — ^{10} A + هم — ^{11} A دیرلار — ^{12} T_1 خلق‌نی — * ^{13} A —

* ^{14} A بولغانده — ^{15} A اوروس — ^{16} A — — ^{17} (и всюду) A جینکفز — ^{18} A —

^{19} T_1 T_2 T_3 اوروشه‌بیلمادی‌لار A اوروشابیلمادی

و مازندران و آذربایجان و کرجستان‌غه *جبه نویان سوبدای[1] بهادر تیکان ایکی بیکی‌نی باش قیلیب اوتوز مینك کشی برلان یباردی *کیچک اوغلی تولی خان‌نی الیك منك کشی برلان خراسانغه یباردی[2] سلطان محمد خوارزم شاه‌نینك پای‌تختی و نوکر و خزینه‌نینك تورغان یری تورور تیب اولوغ اوغلی جوجی خان و ایکنچی اوغلی جغتای خان و اوچنچی اوکدی[3] خان بو اوچی‌سنی سکسان مینك کشی برلان اورکنج‌کا[4] یباردی

اورکنج‌دا پادشاه یوق ایردی سلطانلار[5] دنیا و دینی اوچون سکز ای شهرکا قبالب اورشدیلار توقوزلانچی[6] آی‌دا جنکیز خان‌نینك اوغلان‌لاری [Λ. 106] شهرنی الدیلار تقی خلقنی قتل عام قیلیب جغتای برلان اوکدی[7] قایتیب ترمزدا آتاسی خدمتیغه باردی جوجی اوزینه تعلق نوکری برلان اورکنج‌دین دشت قبجاق‌قا باردی قبجاق خلقی یغلیب اورشدیلار جوجی خان باستی تقی قبجاق‌نینك قولغا توشکانین اولتوردیلار قورتولغانی ایشتك‌غه باردی ایشتك‌نینك کوبراغی بو[8] وقتدا شول قبجاق‌نینك نسلیندین تورور آتل برلان تین سوی‌نینك اراسیندا اولتورغان قبجاق‌لار تورت طرف‌کا قاچیب کیتدیلار کوبراکی جرکس و تومان یورتیغه باردیلار جوجی خان قبجاق‌نینك اوغلان اوشاغین اولجه قیلیب قبجاق یورتیندا اولتوردی مغول‌دین ابوی‌نی و آتاسی برکان ایل‌لارنینك بارچاسین کلتوردی *اوزبك‌نینك هر اوروغیندین قبجاق یورتیغه کوچوب کلدیلار اندین سونك[9] جوجی خان اولدی و یورت اوغلی ساین[10] خانغه قالدی جوجی خان اوغلان‌لاریندین بیکرمی تورت کشی اول یورت‌دا پادشاه‌لیق قیلدی‌لار انینك زمانیندا اول یورت‌نی ساین خان یورتی دیرلار ایردی اندین سونك اول یورت منغت‌غه[11] توشدی انلارنینك اولی آق منغتلی[12]

---

*1 T Λ T_1 T_2 T_3 جبه نویان سویدای A تومان سویدای *2 Λ — 3 T_1 A اوکدای
4 A اورکنج 5 Λ T_1 T_2 T_3 A مسلمان 6 A توقوزونچ 7 T_1 A اوکدای 8 Λ بول
*9 T_1 — 10 (и всюду) A صاین 11 T_1 منکغت‌غه 12 T منغتی Λ منغیت‌نی
T_1 منکغتی T_2 منکغغه T_3 منغت A منقت

قتلی قیالی‌نینك اوغلی ایدکی بی تیکان ایردی اندین سونك منغت یورتی
تیدیلار تاریخ مینك تقی قرقدا ارقه طرقندین مالماق ایلیندین پادشاهی‌نینك
آتی اورلوك اون مینك ایولیك کیلیب منغت یورتندا
اولتوردی بو کون تاریخ منك‌دا یتمیش بردا و سچقان یلی تورور ایمدی
[Λ. 11a] اول یورت‌نی قلماق[1] یورتی دیتورورلار بلی بو دنیا بر رباطغه اوخشار آدم
فرزندلاری کاروانغه اوخشارلار بری[2] کوچار بری[3] قونار اوغوز خان ایت
براق خانغه باستورغاندین اون یتی ییل سونك تقی آتلانیب باریب ایت
براق خان برلان اوروشوب باسیب ایت براق خان‌نی اولتوروب یورتینی
الیب مسلمان بولغان‌لاریغه تکمای[4] قویوب[5] تنکریغه ایمان کلتورماکاللارینی
اولتوروب اوغلانلارینی اسیر قیلیب قایتیب ایوی‌کا توشدی اوغوز خان‌نینك
توران و هندوستانغه یورکانی‌نینك ذکری اوغوز خان تمام مغول
و تاتار ایلی‌نینك لشکرینی جمع قیلیب تلاش و سیرامغه کلدی تاشلند و
سمرقند و بخارا پادشاه‌لاری صف تارتیب اورشا بلمادیلار اولغ شهرلارکا و محکم
قلعه‌لارغه برکیندیلار[6] اوغوز خان سیرام و تاشکندنی اوزی قباب الدی
ترکستان
و اندجانغه اوغلان‌لارینی یباردی آلتی آی‌دا ترکستان برلان اندجان‌نی
الیب آتاسی خدمتیغه کلدیلار اوغوز خان بو ایتلغان ولایت‌لارنینك بارجاسیغه
داروغه‌لار قویوب سمرقند ساری یوردی تقی سمرقندنی الیب داروغه قویوب
بخاراغه باردی بخارانی هم الیب *داروغه قویوب[7] بلخ[8] باردی بلخ‌نی هم
الیب داروغه قویوب[9]
غور ولایتی‌نینك اوستیکا یوردی قیش ایردی کونلار یمان ساوق ایردی
غورنینك[10] تاغلاریغه[11]
قار کوب توشوب ایردی لشکر خلقی *یورماککا قینالدیلار[12] خان حکم
قیلدیکم[13]

[1] так A; T قیلماق Λ T_1 T_2 قالماق T_3 قلمق [2] T_1 بر کون [3] T_1 و ینه بر کون
[4] Λ T_3 A تیکمادی [5] Λ — [6] Λ برکلاندیلار *[7] так Λ; T T_1 — [8] Λ بلخغه [9] так Λ;
T T_1 — [10] T_1 غور [11] Λ خلق‌لاریغه *[12] T_1 قیشیلدیلار [13] с начала этого листа
T_2 — A قیلدی

[Λ. 12a] ایل‌کا جار[1] قیلدوردی ایران ساری بوروب توروردمن نجه ییل‌لیق غم‌لارین یسونلار تیب ایکنچی ییلی[2] آتلاندی نفی تلاش شهریغه کلدی خان‌نینك لشکری

کیندا[3] قویغان کشی‌لاری بار ایردی آریغان و آجغان و اداشقان وتیکان‌نی الیب کلسون تیب اول کشی‌لار لشکر سونکیندا قالغان بر ایولیك کشی‌نی

خان آلدیغه الیب[4] کلدیلار خان اول کشی‌دین سوردیکم نی اوچون کین قالیب ایردینك

تیب اول[5] ایتدی کونلکیم‌نینك[6] آزلقیندین *لشکرنینك سونکیندین[7] کلاتورور ایردوم خاتونوم[8] حامله ایردی[9] توغوردی آجلیق سببندین آناسی‌نینك سوتی

اوغلانغه یتشمادی[10] کلاتورور ایردم سونینك یقاسیندا* کوردم که[11] بر شغال بر

قرغاول‌نی[12] الدی[13] اغاج برلان شغال‌نی اوردم ایرسا قرغاول‌نی[12] تاشلاب قاچتی

انی آلیب کباب قیلیب خاتونومغا بریب توروب[14] ایردم سونك‌دا قویغان کشی‌لارینکیز بولقوب آلیب کلدی‌لار[15] خان فقیرغه آت و آزوق و مال بریب بو

*جریك‌کا بارماغیل[16] تیب قال آچ تیدی بارجا قال آچ ایلی شول کشی‌نینك نسلیندین

تورورلار بو وقتدا خلج دیتورورلار ماوراء النهردا کوب تورور ایماق ایلینه قوشولاتورورلار خراسان و عراقدا هم کوب بولور انلار جغتای ایلینه قوشولاتورورلار

بلخ‌غه[17] تعلق غور تیکان شهردا اولتورغان قال آچ‌لاردین آتی محمد لقبی بختیار[18] بر بهلوان یکیت[19] بار ایردی هندوستان‌نینك دهلی تیکان شهریندا قطب

---

[1] так Λ T_1 A; T T_3 جاره T_2 جاری [2] Λ A یل [3] Λ آرتنده [4] T — [5] Λ T_1 + کشی
[6] Λ اولاغم‌نینك T_3 کون‌لیغم *[7] Λ کیبین [8] Λ + هم [9] Λ + اوغول T_2 + اوغلان
[10] Λ یتمادی [11] A کوردوم ایرسه [12] T_1 سولکین‌نی [13] A + یماککا مشغول بولدی
[14] Λ — [15] A + تیدی [16] так T_1; T Λ بوماغیل T_3 بارماغین *[16] T_2 جریکدین
[17] T بلخ [18] Λ + تیکان [19] Λ — کیتماکیل

[Λ. 116] هیچ کم مندین قالماسون تیب[1] باریب غورنی الدی ایرسا یل. کلیب یاز بولدی
لشکرنینك سانین الدی بر نجه کشی کم کلدی انلارنی سوردی هیچ کم بیلمادیلار
بر نجه کوندین سونك اول[2] کشی‌لار خان خدمتیغه کلدیلار[3] خان انلارنینك اخوالین
سوردی ایرسا ایتدیلار کم *بر نجه کشی لشکرنینك سوفلیندین کلانورور ایردوك[4]
تاغ ایجندا بر کیجه اولوغ فار یاغدی اندین سونك *یوری‌بلمای اوشول یردا یاتتوق
آتلاریمز و تیوه‌لاریمز بارجاسی اولدی بهار بولغاندین سونك[5] پیاده کلاتورورمیز
تیدیلار خان حکم قیلدی اول جماعت‌کا قارلیق دیسونلار تیب
بارجا قارلیق ایلی انلارنینك نسلیندین تورور اندین اوتوب کابل و غزنین‌نی
الدی اندین سونك[6] کشمیر اوستیکا یوردی اولجاهدا[7] کشمیرنینك پادشاهی‌نینك
آتی یغما ایردی کشمیرنینك محکم تاغلاری[8] اولوغ سولاری کوب بولور[9] یغما
انغا[10] ارقا بریب اوغوز خان‌غه باقینمادی بر ییل اورشتیلار ایکی طرفدین کوب
کشی لار اولدی عاقبت *اوغوز خان[11] کشمیرنی الدی تقی یغمانی اولتوردی لشکرینی
قتل عام قیلدی بر نجه وقت اندا توروب[12] قایتب بدخشان اوستی برلان سمرقند
کلدی اندین مغولستان‌غه باریب ابوی‌غه[13] توشدی اوغوز خان‌نینك ایران
و شام و مصر ساری یورکانی‌نینك ذکری بر ییل یورتیندا توروب ایکنجی ییل

[1] Λ + یورودی T₁ + ایرسه [2] Λ + قالغان [3] так Λ T₁ T₂; T A باردیلار *[4] A —
*[5] T₁ — [6] T A — [7] Λ اول وقتده [8] A + و بار ایردی [9] Λ + ایردی [10] Λ تاغغه
*[11] так Λ; T T₁ T₃ A — [12] Λ بولدی آندین سونك [13] T ایوی.

[Λ. 13a] پادشاه قیلدیلار و مردان یلدام و آتقوچی یکیت ایردی اما عقلی هیچ یوق ایردی بو غایتدا کیم بر کون کورنشدا اولتورغاندا بیکلارینه یاقب ایتدی اصفهان‌نی فلان‌نی سنکا بردم قزمین‌نی[1] سنکا بردم شونداق تیب خراسان و عراق و روم‌نینک آنچه *بیله تورغان[2] شهرلاری‌نینک بربر آتلارین توتوب نوکرلارینه اولاشتوردی *تنکریم برسا سیزلارکا برایم[3] تیمادی *مونداق تیسا تیشك

بولماس ایردی[4] منینك ولایت‌لارم تورور سیزلارکا بردم تیب تعظیم قیلدوردی و بر کون بر دادخواه کلیب یوکنیب ایتدی کیم سوداکرمن بو کیچه فلانچه مینك تنکه‌منی اوغری[5] آلیب تورور تیدی[6] اندین[7] نی یرنینك فرزندی‌سن تیب سوردی سوداکر اصفهانلیق‌من[8] تیدی *انغا ایتدی[9] تنکه[10] اوچون سنکا اصفهان‌نینك داروغه‌لقین بردم تیدی تقی دیوانغه حکم بتی[11] تیدی دیوان اصفهان‌نینك داروغه‌لقینی سوداکرنینك آتیغه بتیب مهر قیلیب قولیغه بردی سوداکر قورقانیندین[12] سوز ایتابیلمای یارلیق‌نی الیب باشیغه سنچدی کورنشدا اولتورغان خلق هم قورقنجدین هیچ نمرسا ایتابیلمادیلار بر عاقل بیکی بار ایردی اول ایتدی پادشاهم مونغا اصفهان‌نینك داروغه‌لقین بردینکز بو کشی اکر موندین اصفهانغه یالغوز بارسا سیزنینك آتنکیزغه یمان بولور بو کشی‌کا اولجاقلی نیمرسا برینکز کم قوشلی و نوکرلی بولوب بارغای تیدی

*اول بد بخت‌نینك[13] کونکلیکا *بو سوز یخشی کلیب[14] یوز مینك تنکه انعام قیلدی و

تقی بر یمانلغی بو کیم قال آج خلقی‌نینك یخشی کشی‌لارینی بیکناه اولتوراباشلادی ایل یخشی‌لاری یغلیب *کنکاش قیلیب[15] مردان‌نی اولتوریب عوض تیکان‌نی [Λ. 136]

---

1 Λ غزمین‌نی T1 قازوین‌نی A قزوینی فلانی *2 так ΛA; T کشی بیلان

*3 Λ انشاء الله A تنکریم بویورسه سنلارکه براین 3 $T_1 T_2$ برایبین *4 ΛA —

5 A اوغرلاب 6 так Λ; $T T_1$ A — 7 Λ + سوردی 8 Λ آیدی من اصفهان‌نینك

T_1 ایلی‌دین‌من اصفهان‌لی بولورمن *9 Λ — 9 T_1 آیدیکیم 10 T_1 A تنکانك

11 Λ بتب T_1 بیتدی 12 T Λ قورقانیندین *13 Λ آنینك *14 T_1 معقول کیلدی

*15 Λ —

[Λ. 126] الدین آتلی *بر مسلمان[1] پادشاه بار ایردی[2] محمد باریب انغا نوکر بولدی بر نچه ییل‌دین

سونك اولغ بیك بولدی هندوستان تیکان بولك بولك کوب[3] یورت بولور بهار آتلی

بر یورت بولور کشمیر یقینندا بولور قطب الدین محمد بختیارنی *ایلغار[4] باشی قیلیب[5]

انغا بیاردی محمد بختیار بهار یورتینی آلدی بهارنینك *آفتاب جقاریندا[6] تقی بر یورت بار ایردی انینك اولغ شهری‌نینك آتی لکمیر ایردی[7] انینك توفسان یاشار

پادشاهی بار ایردی *آتا آتادین اول یورت‌نینك پادشاهی ایردی باریب اول یورت‌نی[8] الدی نچه ییل‌لاردین بری یغیشتورغان خزینه‌سی[9] قولینه توشدی

لکمیرنینك تمور فازوق طرفیندا بر اولغ شهر بار ایردی لکتونی آتلیق باریب آنی تقی[10] آلدی و خطبه‌نی اوز آتیغه اوقوتوب و سکه‌نی اوز آتیغه سوقتوروب[11]

لکتونی شهرینی پای‌تخت قیلیب اولتوردی قال آچ ایلیندین اون مینك کشی انینك قاتیغه[12] یغلدی‌لار کوب ییل‌لار اندا توردی لکتونی برلان تبت‌نینك

** اراسی[13] آتلیق کشی بر یاتیب باراتورغان *یر بولور[14] اما بر بلند تاغی بولور

بر یولی بولور[15] بر آتلیق[16] یورور[17] ایکی آتلیق[16] یناشیب[18] یوری‌بلماس محمد بختیار

اون مینك آتلیق و اوتوز مینك پیاده برلان اوشول یولدین باریب تبت‌نی جاییب کلدی تقی بر نچه کوندین سونك وفات بولدی[19] بارجا قال آچ خلقی یغلیب شیران تیکان‌نی پادشاه قیلدیلار اول اولکاندین سونك مردان تیکان‌نی

---

*[1] Λ — [2] Λ + مسلمان ایردی [3] так Λ $T_1 T_2$; T — [4] T_1 لشکر *[5] T_2 —
[6] Λ چیقار یرینده *[6] T_1 کون توغارینده T_2 کون جقار طرافینداه T_3 کون چقارنده
[7] так Λ; T — [8] Λ + هم *[8] A باریب [9] так Λ; T T_1 خزینه [10] Λ هم
[11] Λ سالدریب [12] T_1 قاشیغه [13] A اراسنده *[14] T_2 یول ایردی [15] A بار تورور
[16] Λ T_1 آطلی **[17] Λ آراسیده آطلیق یورور ایردی [18] T_1 — [19] Λ A تابتی T_1 تافدی

[Λ. 126] الدین آتلی *بر مسلمان[1] پادشاه بار ایردی[2] محمد باریب انغا نوکر بولدی بر نجه ییل‌دین

سونك اولغ بیك بولدی هندوستان تیکان بولك بولك کوب[3] یورت بولور بهار آتلی

بر یورت بولور کشمیر یقینندا بولور قطب الدین محمد بختیارنی *ایلغار[4] باشی قیلیب[5]

انغا یباردی محمد بختیار بهار یورتینی آلدی بهارنینك *آفتاب جقاریندا[6] تقی بر یورت بار ایردی انینك اولغ شهری‌نینك آتی لکمیر ایردی[7] انینك توقسان یاشار

پادشاهی بار ایردی *آتا آتادین اول یورت‌نینك پادشاهی ایردی باریب اول یورت‌نی[8] آلدی نجه ییل‌لاردین بری یغیشتورغان خزینه‌سی[9] قولینه توشدی

لکمیرنینك تمور فازوق طرفیندا بر اولغ شهر بار ایردی لکتونی آتلیق باریب آنی تقی[10] آلدی و خطبه‌نی اوز آتیغه اوقوتوب و سکه‌نی اوز آتیغه سوقتوروب[11] لکتونی شهرینی پای‌تخت قیلیب اولتوردی قال آچ ایلیندین اون مینك کشی انینك قاتیغه[12] یغلدی‌لار کوب ییل‌لار اندا توردی لکتونی برلان تبت‌نینك ** اراسی[13] آتلیق کشی بر یاتیب باراتورغان *یر بولور[14] اما بر بلند تاغی بولور

بر یولی بولور[15] بر آتلیق[16] یورور[17] ایکی آتلیق[16] یناشیب[18] یوری‌بلماس محمد بختیار

اون مینك آتلیق و اوتوز مینك پیاده برلان اوشول یولدین باریب تبت‌نی جاییب کلدی تقی بر نجه کوندین سونك وفات بولدی[19] بارجا قال آچ خلقی یغلیب شیران تیکان‌نی پادشاه قیلدیلار اول اولکاندین سونك مردان تیکان‌نی

---

*1 Λ —

2 Λ + مسلمان ایردی

3 так Λ T_1 T_2; T —

4 T_1 لشکر

*5 T_2 —

6 Λ چیقار یریندە

*6 T_1 کون قوغاریندە T_2 کون جقار طرافینداه T_3 کون چقارنده

7 так Λ; T —

8 Λ + هم

*8 A باریب

9 так Λ; T T_1 خزینه

10 Λ هم

11 Λ سالدریب

12 T_1 قاشیغه

13 A اراسنده

*14 T_2 یول ایردی

15 A بار تورور

16 Λ T_1 آطلی

**17 Λ آراسیده آطلیق یورور ایردی

18 T_1 —

19 Λ A تابتی T_1 تافدی

[Λ. 13a] پادشاه قیلدیلار و مردان بلدام و آنقوچی یکیت ایردی اما عقلی هیچ یوق
ایردی بو غایتدا کیم بر کون کورنشدا اولتورغاندا بیکلارینه باقب ایتدی
اصفهان‌نی فلان‌نی سنکا بردم قزمین‌نی[1] سنکا بردم شونداق تیب خراسان و
عراق و روم‌نینك آنچه *بیله تورغان[2] شهرلاری‌نینك بربر آتلارین توتوب
نوکرلارینه اولاشتوردی *تنکریم برسا سیزلارکا برایم[3] تیمادی *مونداق تیسا تیشك
بولماس ایردی[4] منینك ولایت‌لارم تورور سیزلارکا بردم تیب تعظیم قیلدوردی
و بر کون بر دادخواه کلیب یوکنیب ایتدی کیم سوداکرمن بو کیچه فلانچه
مینك تنکه‌منی اوغری[5] آلیب تورور تیدی[6] اندین[7] نی یرنینك فرزندی‌سن
تیب سوردی سوداکر اصفهانلیق‌من[8] تیدی *انغا ایتدی[9] تنکه[10] اوجون سنکا
اصفهان‌نینك داروغه‌لقین بردم تیدی تقی دیوانغه حکم بتی[11] تیدی
دیوان اصفهان‌نینك داروغه‌لقینی سوداکرنینك آتیغه بتیب مهر قیلیب
قولیغه بردی سوداکر قورقانیندین[12] سوز ایتابیلمای یارلیق‌نی الیب باشیغه
سنجدی کورنشدا اولتورغان خلق هم قورقنج‌دین هیچ نمرسا ایتابیلمادیلار
بر عاقل بیکی بار ایردی اول ایتدی پادشاهم مونغا اصفهان‌نینك داروغه‌لقین
بردینکز بو کشی اکر موندین اصفهانغه یالغوز بارسا سیزنینك آتنکیزغه
یمان بولور بو کشیکا اولجاقلی نیمرسا برینکز کم قوشلی و نوکرلی بولوب بارغای تیدی
*اول بد بخت‌نینك[13] کونکلیکا *بو سوز یخشی کلیب[14] یوز مینك تنکه انعام قیلدی و
تقی بر یمانلغی بو کیم قال آج خلقی‌نینك یخشی کشی‌لارینی بیکناه اولتوراباشلادی
[Λ. 13б] ایل یخشی‌لاری یغلیب *کنکاش قیلیب[15] مردان‌نی اولتوریب عوض تیکان‌نی

کشی بیلان T ;ΛA так 2* قزوینی فلانی A قازوین‌نی T1 غزمین‌نی Λ 1
—ΛA 4* برابیین T1 T2 3 تنکریم بوبورسه سنلارکه براین A انشاء الله Λ 3*
آیدی من اصفهان‌نینك Λ 8 سوردی + Λ 7 —TT1A ;Λ так 6 اوغلاب A 5
تنکانك T1A 10 آیدیکیم T1 9 —Λ 9* اصفهان‌لی بولورمن T1 ایلی‌دین‌من
معقول کیلدی T1 14* آنینك Λ 13* قورقانیندین TΛ 12 بیتدی T1 بتب Λ 11
*15 Λ —

[Λ. 13a] پادشاه قیلدیلار و مردان بلدام و آنقوچی یکیت ایردی اما عقلی هیچ یوق
ایردی بو غایتدا کیم بر کون کورنشدا اولتورغاندا بیکلارینه یاقب ایتدی
اصفهان‌نی فلان‌نی سنکا بردم قزمین‌نی[1] سنکا بردم شونداق تیب خراسان و
عراق و روم‌نینك آنچه *بیله تورغان[2] شهرلاری‌نینك بربر آتلارین توتوب
نوکرلارینه اولاشتوردی *تنکریم برسا سیزلارکا برایم[3] تیمادی *مونداق تیسا تیشك
بولماس ایردی[4] منینك ولایت‌لارم تورور سیزلارکا بردم تیب تعظیم قیلدوردی
و بر کون بر دادخواه کلیب یوکنیب ایتدی کیم سوداکرمن بو کیچه فلانچه
مینك تنکه‌منی اوغری[5] آلیب تورور تیدی[6] اندین[7] نی یرنینك فرزندی‌سن
تیب سوردی سوداکر اصفهانلیق‌من[8] تیدی *انغا ایتدی[9] تنکه[10] اوچون سنکا
اصفهان‌نینك داروغه‌لقین بردم تیدی تقی دیوانغه حکم بتی[11] تیدی
دیوان اصفهان‌نینك داروغه‌لقینی سوداکرنینك آتیغه بتیب مهر قیلیب
قولیغه بردی سوداکر قورقانیندین[12] سوز ایتابیلمای یارلیق‌نی الیب باشیغه
سنچدی کورنشدا اولتورغان خلق هم قورقنچ‌دین هیچ نمرسا ایتابیلمادیلار
بر عاقل بیکی بار ایردی اول ایتدی پادشاهم مونغا اصفهان‌نینك داروغه‌لقین
مردینکز بو کشی اکر موندین اصفهانغه یالغوز بارسا سیزنینك آتنکیزغه
یمان بولور بو کشی‌کا اولجاقلی نیمرسا برینکز کم وشلی و نوکرلی بولوب
بارغای تیدی
*اول بد بخت‌نینك[13] کونکلیکا *بو سوز یخشی کلیب[14] بوز مینك تنکه انعام قیلدی و
تقی بر یمانلغی بو کیم قال آج خلقی‌نینك یخشی کشی‌لارینی بیکناه اولتوراباشلادی
[Λ. 13б] ایل یخشی‌لاری یغلیب *کنکاش قیلیب[15] مردان‌نی اولتوریب عوض تیکان‌نی

1 Λ غزمین‌نی T_1 قازوین‌نی A قزوینی فلانی   *2 так ΛA; T کشی بیلان
*3 Λ انشاء الله A تنکریم بویورسه سنلارکه براین   3 $T_1 T_2$ برابیین   *4 ΛA —
5 A اوغلاب   6 так Λ; T T_1 A —   7 Λ + سوردی   8 Λ آیدی من اصفهان‌نینك
*9 Λ —   9 T_1 آیدیکیم   10 T_1 A تنکانك T_1 ایلی‌دین‌من اصفهان‌لی بولورمن
11 Λ بتب T_1 بیتدی   12 T Λ قورقانیندین   *13 Λ آنینك   *14 T_1 معقول کیلدی
*15 Λ —

[Λ. 126] الدین آتلی *بر مسلمان[1] پادشاه بار ایردی[2] محمد باریب انغا نوکر
بولدی بر نچه ییل‌دین
سونك اولغ بیك بولدی هندوستان تیکان بولك بولك کوب[3] یورت بولور
بهار آتلی
بر یورت بولور کشمیر یقیننداا بولور قطب الدین محمد بختیارنی *ایلغار[4]
باشی قیلیب[5]
انغا یباردی محمد بختیار بهار یورتینی آلدی بهارنینك *آفتاب جقاریندا[6]
تقی بر یورت بار ایردی انینك اولغ شهری‌نینك آتی لکمیر ایردی[7]
انینك توقسان یاشار
پادشاهی بار ایردی *آتا آتادین اول یورت‌نینك پادشاهی ایردی باریب
اول یورت‌نی[8] آلدی نچه ییللاردین بری یغیشتورغان خزینه‌سی[9] قولینه
توشدی
لکمیرنینك تمور قازوق طرفینداا بر اولغ شهر بار ایردی لکتونی آتلیق باریب
آنی تقی[10] آلدی و خطبه‌نی اوز آتیغه اوقوتوب و سکه‌نی اوز آتیغه سوقتوروب[11]
لکتونی شهرینی پای‌تخت قیلیب اولتوردی قال آچ ایلیندین اون مینك کشی
انینك قاتیغه[12] یغلدی‌لار کوب ییل‌لار اندا توردی لکتونی برلان تبت‌نینك
** اراسی[13] آتلیق کشی بر یاتیب باراتورغان *یر بولور[14] اما بر بلند تاغی
بولور
بر یولی بولور[15] بر آتلیق[16] یورور[17] ایکی آتلیق[16] یناشیب[18] یوری‌بلماس
محمد بختیار
اون مینك آتلیق و اوتوز مینك پیاده برلان اوشول یولدین باریب تبت‌نی
چاییب کلدی تقی بر نچه کوندین سونك وفات بولدی[19] بارچا قال آچ خلقی
یغلیب شیران تیکان‌نی پادشاه قیلدیلار اول اولکاندین سونك مردان تیکان‌نی

*1 Λ —   2 Λ + مسلمان ایردی   3 так Λ T_1 T_2; T —   4 T_1 لشکر   *5 T_2 —
6 Λ چیقار یرینده   *6 T_1 کون توغاریندا T_2 کون جقار طرافینداه T_3 کون چقارنده
7 так Λ; T —   8 Λ + هم   *8 A باریب   9 так Λ; T T_1 خزینه   10 Λ هم
11 Λ سالدریب   12 T_1 قاشیغه   13 A اراسنده   *14 T_2 یول ایردی   15 A بار تورور
16 Λ T_1 آطلی   **17 Λ آراسیده آطلیق یورور ایردی   18 T_1 —   19 Λ A تابتی T_1 تافدی

[Λ. 14a] اوتکاندین سونك اوچ اولوغ اوغلی کون و آی و یولدوزنی جارلاب
ایتدی یات یورتغه[1] کلیب‌من ایشم کوب آو آولاماقغا قولوم یتشمای‌تورور
کون توغشی طرفیندا فلان جول‌نینك آوی کوب ایرمیش تیب اشیتدم اوز نوکرلارینکز
برلان انداغ باریب[2] اوتو سوقرب کاینك‌لار تیدی اندین سونك اوچ کیچك اوغلی کوك[3]
و تاغ و تینکیز بو اوچوسینی جارلاب اقالارینه[4] ایتقان سوزنی ایتیب کون باتیشی طرفیغه یباردی بر نیچه کوندین سونك اوچ اولغ اوغلانلاری بر آلتون یای برلان
کوب آونی خان الدیغه کلتوردیلار اوچ کیچك اوغلانلاری تقی اوچ آلتون اوق برلان کوب آونی کلتوردیلار اول[5] آونینك ایت‌لارینه کوب ایت‌لار و تورلوك اش‌لارنی قوشوب خلق‌نی جاقریب یای‌نینك[6] و اوق‌نینك تابلغانینی[7] ایرم قیلیب اوزلاریکا مایتابردی[8] اوچ اولغ اوغلی یای‌نی سیندرب آلیشدیلار اوچ کیچك اوغلی هر قایسی بر اوق‌نی آلدیلار الغان ولایت‌لاردا کوب ییل‌لار
توروب دوشمن‌لارینی[9] یوق قیلیب[10] دوست‌لارینی سیلاب باشی سیرام اباغی مصرغاجا الغان ولایت‌لاری‌نینك بارجاسینه حاکم‌لار قویوب قایتیب اوز یورتیغه
توشدی اوغوز خان‌نینك یورتینه کلیب توی قیلغانی‌نینك ذکری اوغلان‌لارم خلقم برلان ایسن و امان باریب کلدیم تیب اولغ توی براغین قیلیب برخرکاه یساتتوردی بارجا اغاچ‌لاری‌نینك تاشینه آلتون قابلادی لعل و یاقوت
و زمرود و فیروزه و در برلان مرصّع قیلدوردی بو بیت‌نی[11]
اول ایونینك وصفندا ایتیب توررلار بیت[12]
[Λ. 14б] * بر ابو تیکتی آلتوندین اول شهریار * کیم اول ایو فلك ایوندین قیلدی عار *

---

1 Λ بورتیغه   2 T بریب   3 T (и другие списки) کوك حان   4 Λ اولوغ
5 Λ — اوغلانلارینه   6 T یای‌نی   7 Λ تابیلغانیغه   8 Λ T_1 قایتب بردی   9 так Λ; $T T_1$ دوشمن‌لارنی   10 Λ ایتیب   11 Λ میثلی   12 T_1 —

لکتونی تختیندا اولتورتدیلار اول هم اون ایکی ییل‌دین سونك اولدی * اندین سونك [1]
اول یورت قال آچ‌لارنینك قولیندین جقدی اوزکا کشی‌کا توشدی اندین سونك
قال آچ‌لار نوکر بولدیلار قال آچ‌لارنینك پادشاه‌لیقی اوّلیدین تا اخری‌غه‌جا الیك
تورت ییل بولدی ایمدی قال‌ا آچ‌لارغه بولوب ایتاتورغان سوزمیزنی قویغالی [2]
*مونجاقلیق ایتدوك [3] یتار [4] اوغوز خان تلاشدین [5] اوتوب سمرقند و بخاراغه کلیب
آمو [6] سویدین اوتوب خراسانغه باردی اول جاقدا ایران یورتیندا یخشی پادشاه
یوق ایردی *کیومرث اولوب ایردی [7] هوشنك‌نی هنوز پادشاه کوتارمای تورور
ایردیلار انداق وقت‌نی عرب *ملوك الطوایف [8] دیر معنی‌سی بو کم هر بر توب ایلدا بر توره
دیماك بولور ترك‌لار انداق وقت‌نی ایو باشیغه قرا خان دیرلار معنی‌سی هر ایودا قرا
کشی بر [9] خان بولیب‌تورور هر ایوکا بر خان تیماك بولور اول جاقدا ایران یورتی
شونداق ایردی خراسان‌نی الدی اندین اوتوب عراق عجم و عراق عرب و آذربیجان
و ارمن و شام و مصرغه‌جا آلدی بو آیتلغان ولایت‌لارنینك بر قیجه‌سینی
*اوروشیب و بارجاسینی [10] باقیندوروب اوزیکا تعلق قیلدی اوغوز خان شام ولایتندا تورغاندا
پنهانی بر نوکری‌نینك قولینه بر التون یای و اوچ اوقنی بردی تقی ایتدی یای‌نی کون
توغشیندا بر چولدا کشی ایاغی یتماس یردا تورپاققه کوموب بر اوچینی چقاریب
قویغیل و اوق‌لارنی کون باتشی طرفی‌غه ایلتب یای‌نی نچوك قوسانك انی شونداغ
قویغیل تیدی اول کشی یارلیققه عمل قیلیب کلدی *بو واقعه‌دین [11] بر ییل

---

*1 Λ — 2 Λ + تیدی *3 Λ مونجه آیدوق T_1 آن جاقلی آیندوق 4 T_1 بولور T_3 — 5 так Λ T_1 A; T تلاشیندین 6 Λ عمو *7 T_1 — *8 T A ملوك طوایف 9 T باری *10 так Λ T_1 T_2 A; T — , 10 T_1 بونجه‌سینی *11 T_1 —

توقوز مینك دوی و *توقوز بوز[1] ییلقی اولتورتدی[2] بولغاریدین توقسان
توقوز دوض قیلدردی[3] توقوزیغه عرق و توقسانیغه قمیز تولتورتدی[4]
بارچا نوکرلاری‌نی چاقریب کلتورتدی[5] اول آلتی اوغلیغه کوب نصیحت‌لار ایتیب
و بیکلار[6] اورکاتیب یورت‌لار و شهرلار و ایل‌لار و انعام‌لار بردی بو بیت‌لارنی
انینك وصفندا ایتیب تورور شعر[7] اوغوز قیلدی اول تویدا جیرغامیشی *
بو التی اوغلنی سیورغامیشی * بولار کورساتیب ایردی مردانه‌لیق *
آتا برلان کوب تورلی فرزانه‌لیق * آتاغه[آنلر][8] بس قیلدیلار یارلیق * اوروش
کون[لرین] دا بارچاسی بارلیق *
اندین سونك بارچا نوکرلاری‌نینك آتقان و چابقان و قیلغان خذمت‌لاریغه لایق
شهرلار و سردلار و کیندلار و انعام‌لار بردی تقی اوغلانلاریغه ایتدی سیز اوچ
اولغینکیز آلتون یای‌نی[9] تاپب کیلتوردینکیز تقی انی بزوب اولشتنکیز[10]
سیزلارنینك
آتینکیز بزوق بولسون[11] سیزلاردین بولغان[12] اوغلان‌لارنی هم تا
قیامت‌غاچا بزوق تی‌سونلار اوچ اوق[13] کلتورکان اوچ کیچك اوغلینی
و اندین بولغانلارنی بو کوندین تا دنیا آخر بولغونچه اوچ اوق تیسونلار
یای و اوقنی که[14] تاپیب کلتوردینکیزلار اول[15] کشیدین بولمادی و تنکریدین[16]
بولدی
بزدین برون *اوتکان خلق‌لار[17] یای‌نی پادشاه اورنیندا بلیب‌تورورلار اوقنی
ایلچی یریندا انینك اوچون کم[18] یای اوقنی‌قایسی طرفغه تارتیب یبارسا اوق
انقا بارور ایمدی من اولکاندین سونك کون خان[19] مینینك تختیمدا اولتورسون
[Λ. 15a] اندین سونك بزوق نسلیندین هر کم قابل بولسا خلق آنی پادشاه

---

*[1] A اوچ مینك   [2] Λ سویدی   [3] так T_3 A; Λ T T_2 قیلدورب T_1 قازدوروب
[4] Λ تولدورروب A تولدوردی   *[5] 447 строка — одиннадцатисложные стихи, строки 448—449 — рифмованная проза.   [6] A بیکلارکه   [7] A بیت   [8] Добавлено в квадратных скобках для размера; это тоже одиннадцатисложные стихи.   [9] так Λ; T T_1 یای
[10] T_1 آلوشدینکز   [11] Λ + تیب   [12] Λ قالغون   [13] Λ اوق‌نی A + تابیب   [14] Λ بس
[15] Λ + ایشی   [16] A خدادین .   *[17] Λ اوتکانلار   [18] Λ —   [19] Λ T_1 A —

قیلسونلار دنیا آخر بولغونچه بزوق‌نینك بر بخشی‌سی پادشاه بولسون اوزکالاری اونکطا اولتورسونلار اوج اوقلار سول بولسون‌لار ایونینك سول طرفیندا اولتورسونلار و دنیا آخر بولغونچه نوکرلیکیکا[1] راضی بولسونلار تیب ایتدی و بوز تقی اون[2] التی ییل پادشاه‌لیق قیلیب حق رحمتیغه باردی * اوغوز خان‌نینك اولغ اوغلی کون خان‌نینك پادشاه‌لقی‌نینك[3] ذکری[4] اوغوز خان‌نینك[5] اویغور تیب آت قویغانی[6] جماعت‌نینك اولغی و آق سقالی‌نینك‌اوغلی بار ایردی * ارقیل[7] خواجه آتلیق اوغوز خان آتاسی تختیندا اولتوروب تا اولکونچه وزیر وکیلی اول ایردی[8] عاقل و دانشلی و کوب بیلیکلی کشی ایردی و کون خان[9] تقی آنی وزیر[10] قیلیب تا اوزی اولکونچه انینك سوزینه عمل قیلور ایردی ارقیل خواجه اوزاق عمر تابدی کونلاردا بر کون خان یلغوز اولتورغاندا ایتدی آتانك یوزدا اون التی ییل یازنینك اسغیندا سایه‌دا اولتورمای و قیش‌نینك ساوقیندا ایودا اولتورمای قلچ اوروب کوب یورت‌لارنی[11] آجیب سیز آلتینکیزغا قویوب کیتدی اکر سیز[12] آلتینکیزنینك و سیزلاردین بولغان‌لار بارچانکیزنینك آغزینکیز بر بولسا اوزاق ییل‌لار و کوب کونلار بو یورت‌لار قولونکیزدین [Λ. 156] چقماس اکر آغزلارینکیز بر بولماسا اولجا[13] یورتینکیز دا کیتار و بایری یورتینکیز دا کیتار و مالینکیز[14] جانینکیز دا[15] کیتار تیدی[16] کون‌خان ایتدی آتامغا کنکاش براتورغان ایردینکیز آتام اورنیغه ایمدی آتام‌سیز سیز نی ایشنی اوخشات‌سانکیز من انی قلاین[17] تیدی ابرسا ارقیل[18] خواجه ایتدی اوغوز خان‌دین کوب یورت‌لار و شهرلار و ایل‌لار و اولوك مال‌لار و *تیرك مال‌لار[19] واليب‌تورور سیز آلتی اوغول‌نینك هر برینکیزدین

[1] так T_3 A; T نوکرلیکا Λ نوکرلیك   [2] T_1 —   [3] A خان بولغانی‌نینك   *[4] T_1 —
[5] Λ T_3 اوغوز خان   [6] T Λ T_1 A قویغان   [7] Λ آرقیل   *[8] T_1 —   [9] T کون خان‌نینك
[10] T_1 وزیر وکیل   [11] Λ + آلدی   [12] Λ سنرنینك   [13] T_1 اولچه بولوب   [14] Λ + و
[15] Λ هم   [16] так Λ T_1; T —   [17] Λ A قلورمن T_1 قبول قیلورمن   [18] Λ آرغیل   *[19] Λ —

تورت اوغل بۅلوب *بارجاسی یکرمی تورت پادشاه‌زاده بولوب[1] سیز

آلتینکیزدین باشقه و من اندین ۅورقاتورورمن دنیالیك اوجون آغزلارینکیز آله بولور تیب کون خان ارقیل[2] خواجه‌نینك سوزینی قبول قیلیب اولغ قورالطای قیلدی بخشی و یمان خلق‌نینك بارجاسی کلکاندین سونك

اول اوغوز خان‌دین قالغان ولایت‌لار و ایل‌لار و اولوك *مال‌لارنینك و[3] *تیرك مال‌لارنینك[4] بارجاسنی بو ایتلغان اوتوز پادشاه‌زاده‌لارنینك اولغینه اولغجا و کیجکینه

کیجکجا بردی بو یکرمی تورت اوغل آدمی خاتون‌لاردین بولغان ایردی مونلاردین اوزکا قمالاردین بولغان هم اوغلانلار کوب ایردی انلارنینك هم احوال‌لاریغه[5] لایق نمرسالار بردیلار اندین سونك اوغوز خان قیلدورغان[6] آلتون ایونی تکتوردی *اونك یاقدا[7] آلتی آق اورکا[8] و سول یاقدا[9] آلتی آق اورکا تکتوردی و تقی اونك یاقدا باشینه آلتون تقوق برکتکان

قرق قلاج اغاجنی تکتوردی *و سول یاقدا باشینه کوموش تقوق برکتکان قرق قلاج اغاجنی تکتوردی[10] و تنی خان یارلقی برلان بزوق اوغلانلاری ،

[Λ. 16a] نوکرلاری برلان آلتون تقوقنی *اوج اوق اوغلانلاری نوکرلاری برلان کومیش تقوقنی[11] آت برلان جابیب

آتدیلار تقوق‌لارنی اورغان کشی‌لارغه کوب انعام‌لار بردی کون خان[12] آتاسی‌نینك قیلغانیغه عمل

قیلیب توقوز یوز یلقی و توقوز مینك قوی اولتورتدی و توقوز بولغار حوض‌غه عرق تولتورتدی و توقسان[13] بولغار حوض‌غه قمیز سالدورتدی[14]

قرق کیجه و کوندوز عیش عشرت قیلدیلار اوغوز خان‌نینك اوغلانلاری و نبیره‌لاری‌نینك[15] آنلاری‌نینك ذکری ایمدی[16] انلار ایجیب

---

*[1] Λ — ـ[1] A + تورور   [2] Λ ایرقیل   *[3] (все списки) مال‌لار   *[4] так $\Lambda T_1 A$; $T T_3$ —   [5] ΛT_3 احوالیغه   [6] T_1 ایت‌تورغان $T_2 T_3$ سالدورغان   *[7] $T_1 T_2$ ساغ یانیده   [8] (и всюду) T_1 اوی   [9] (и всюду) T_1 یانیده   *[10] так $\Lambda T_1 T_2$; $T T_3$ —   *[11] так ΛT_1; $T T_2$ — A اوج اوق نوکرلاری برلان کومیش تقوقنی   [12] T —   [13] $\Lambda T_1 A$ دوقسان   [14] A تولتورتدی   [15] так $T_1 T_3$; $T T_2$ فرزندلاری‌نینك Λ نبولاری‌نینك   [16] Λ —

یی‌تورسونلار بز اوغوز خان‌نینک ایتاکیندین بایلغان اوغلان‌لارنینک
آتلاری‌نی ایتالینک اول هم ایتیب ایردوک انداق هم بولسا اوغلانلارین
و نبیره‌لارین و بارچالارین بر بردا ایتماق‌نی مناسب کوردوک[1] اوغوز خان‌نینک
اولغ اوغلی‌نینک آتی کون خان و اندین کچکی‌نینک[2] آتی آی خان
و اندین کچکی‌نینک آتی یولدوز خان و اندین کچکی‌نینک آتی کوك خان و
اندین
کچکی‌نینک آتی تاغ خان و اندین کچکی‌نینک آتی تینکیز خان بو التی‌سی‌نینک
هر قایسی‌سی‌نینک آدمی خاتونلاری‌دین بولغان تورت اوغلی بار ایردی
کون خان‌نینک اولغ اوغلی‌نینک آتی قایی[3] و ایکنچی بیات و اوچونچی
القه ایولی[4] و تورتونچی قرا ایولی[4]
آی خان‌نینک اولغ اوغلی‌نینک آتی یازیر[5] و ایکنچی یاسر[6]
[Λ. 166] و اوچونچی دودرغه و تورتونچی دوکر یولدوز خان‌نینک اولغ
اوغلی‌نینک آتی اوشار و ایکنچی قزیق و اوچونچی بیکدلی و تورتونچی
قارقین[7] کوك خان‌نینک اولغ اوغلی‌نینک آتی بایندر و
ایکنچی بچنه و اوچونچی جاولدر[8] و تورتونچی چبنی تاغ خان‌نینک
اولغ اوغلی‌نینک آتی سالور و ایکنچی ایمر[9] و اوچونچی اله[10] یونتلی
و تورتونچی اورکیر[11] تینکیز خان‌نینک اولغ اوغلی‌نینک آتی ایکدر
و ایکنچی بکدز[12] و اوچونچی اوا و تورتونچی قنق اوغوز خان‌نینک
بو *آلتی اوغلی‌نینک[13] قومادین بولغان اوغلانلاری‌نینك آتلاری‌نی
ایتالینک اما قایسی اوغلیندین بولغانی معلوم ایرماس
*کنه کونه[14] توریاتلی کرایلی سلطانلی اوقلی کوکلی
سوچلی خراسانلی[15] بورتچی[16] جامچی[17] تورمچی[18] قومی[19] سورقی بو

1 Λ + ایمدی 2 (и всюду) Λ T_2 کیچك نینك T_1 کیجی‌سی‌نینك 3 Λ قای
4 Λ T_1 T_2 T_3 اویلی خان 5 T_3 یانر 6 T_2 یابیر T_1 یابرد A یاسر (без точек!)
7 T_1 T_2 T_3 A قرقین 8 T_1 T_2 جاودیر T_3 جودر A چاولدور 9 так Λ T_1 ; T ایمرو
10 Λ T_1 T_2 T_3 آله T_3 آیمر T_2 آیمیر 11 T_2 اواکیر A اورکر 12 Λ بوکدوز T_1 بوکدیز
* 13 Λ — * 14 T_1 A کنه‌کوز 15 A برسانلی 16 Λ T_1 یورنجی T_3 بورتومی 17 Λ جاپیچ T_3 جاجی
18 T — 19 A قومجی

وقتدا انی سرخی دینورلار[1] وورجق[2] سوراجیق قراجیق قازغورت قیرغز[3] تکان[4] لالا مرده‌شوی[5] سایر ایمدی بر نچه ایللار کیم اوغوز خان انلارغه آت قویوب ایدوق[6] اوغوز خان[7] نسلیندین ایرماس‌لار انداق هم بولسا شول تویدا .بار ایردی اول سببدین آتلارینی نامه‌دا [Λ. 17a] بتی‌تورورلار[8] آتلاری بولار[9] تورور کیم قانقلی و قبجاق[10] و قارلیق و قال آچ کون خان‌نینک اینی‌لاری و اوغلانلاریغه اورون *برکان‌نینک ذکری[11] ایمدی اون ایکی اورکادا[12] اولتوروب اولوش *الغان کم و اول اولوش‌نی[13] توغراغان کم[14] تاشقاریدا آتلارین *توتوب اولتورغان کم آتلارنی بیان[15] قلالینک[16] آلتون اورکانینک[17] توریندا کون‌خان .اولتوردی بارجه ایل[18] یخشی‌لاری اتفاق قیلیب قوی‌نینک باشین و ارقاسین قویروقلی[19] اوجاسین *و بغرین اوجانینک اوستیندا قویوب[20] کون‌خان‌نینک آلدیندا قویدیلار هم کم خان بولسا اولوش‌لاری[21] بو[22] بولسون تیدیلار[23] اورکانینک[24] ایچکی[25] ایشکیندا اروبیل خواجه اولتوردی توشنی انینک آلدیندا قویدیلار تقی هم کم وزیر بولسا انینک اولوشی بو[26] بولسون تیدیلار[27] ساغ قولدا[28] اولکی اورکادا کون‌خان‌نینک اولغ اوغلی قایی‌نی[29] اولتورتدیلار ساغ اشقلی ایلکی[30] اولوش بردیلار بیات انی توغرادی سورقی آتلاربن توتدی *بو وقتدا[31] انی سرخی دینورورلار ایکنجی اورکادا القه ایولی‌نی اولتورتدیلار ساغ قرایلکی[32] اولوش بردیلار قرا ایولی انی توغرادی لالا آتلارین

---

1 Λ دیرلار 2 Λ T_1 T_3 A قورجیق T_2 قوارجیق 3 T_2 قیبزغیر 4 A تکا 5 A مرده
6 Λ T_1 T_3 ایردی T_2 ازلار A ترور تورور 7 Λ اوغوز خان‌نینک 8 Λ T_1 T_2 T_3 بتیب‌تورورلار
9 T_1 T_2 بو 10 A قمجاق * 11 T_2 برکانینی ایتالینک 12 T_1 A اویده * 13 T_2 الغانلار
14 T_2 کم‌لار ترور * 15 T_2 تونقفانلار کیملار ترور اولارنینک هم بولغانی کم‌لار ترور و آتی
16 T_2 + اما تعالی الله انشاء 17 T_1 اوی‌نینک 18 T_2 خلقلارنینک 19 Λ قویروق
* 20 A — 21 Λ T_1 T_2 اولوش 22 T_1 T_2 شول 23 T_1 دیدیلار T_2 تیب آیدیلار و ینه
24 T_1 A اوی‌نینک 25 T_2 ایچ 26 T_1 T_2 شول 27 T_1 دیدیلار T_2 تیب آیدیلار و ینه
28 T_1 ایلکینده T_2 یانینداقی 29 A قینی 30 Λ یلیک‌لی T_1 T_2 یلیکنی A ییلکنی
* 31 A — 32 A قری یلکنی

توتدی اوچونجی اورکادا آی خان‌نینك اولغ اوغلی یازیرنی اولتورتدیلار ساغ یانباشنی اولوش بردیلار یاسر [Λ. 17б] * آنی توغرادی قومی آتلارین توتدی[1] تورتونجی اورکادا[2] دودرغەنی اولتورتدیلار ساغ اومجانی[3] اولوش بردیلار دوکر آنی توغرادی مردەشوی آتلارین توتدی بشنجی اورکادا یولدوز خان‌نینك اولغ اوغلی اوشارنی اولتورتدیلار[4] ساغ[5] او یلوقنی اولوش بردیلار قزیق آنی توغرادی توروجی آتلارین توتدی آلتنجی اورکادا بیکدلی‌نی اولتورتدیلار ساغ یغرین‌نی[6] اولوش بردیلار قارقین آنی توغرادی قراجیق اتلارین توتدی سول یانداغی اولکی اورکادا کوك خان‌نینك اولغ اوغلی بایندرنی اولتورتدیلار سول اویلوقنی اولوش بردیلار بجنه انی توغرادی قازغورت آتلارین توتدی ایکنجی اورکادا جاولدرنی اولتورتدیلار سول یانباشنی اولوش بردیلار جبنی آنی توغرادی قانقلی[7] آتلارین توتدی اوچونجی اورکادا تاغ خان‌نینك اولغ اوغلی سالورنی اولتورتدیلار سول * آشقلی یلکنی[8] اولوش بردیلار ایمر انی توغرادی قال آچ آتلارین توتدی تورتونجی اورکادا آله یونتلی‌نی اولتورتدیلار سول اومجانی[9] اولوش بردیلار اورکیر[10] انی توغرادی تکان[11] آتلارین توتدی بشنجی اورکادا تینکیز خان‌نینك اولغ اوغلی ایکدرنی اولتورتدیلار سول قاری یلکنی اولوش بردیلار بوکدوز انی توغرادی قارلیق[12] آتلارین توتدی آلتنجی اورکادا اوانی اولتورتدیلار سول یغرین‌نی[13] اولوش بردیلار قنق انی توغرادی قبچاق[14] آتلارین توتدی

[Λ. 18a] اون ایکی یوزلوك[15] و یکرمی تورت آیماق‌نینك * معنی‌سی‌نینك ذکری[16]

ای تینکلاغوچی قاریلار و ای انکلاغوچی یکیت‌لار کونکلینکزنی بو سوز طرفیغه بیك توتونك و قلاقینکزنی * قوبی‌سالینك[17] تقی بو[18] سوزکا توشونونك ترکمان‌لارنینك

---

*1 T_1 —   2 (и всюду) T_1 اوبده   3 Λ اوماجانی T_2 اومەجانی A اوماچەنی
4 (и всюду) T_1 اولتورغوزدیلار   5 A + قبوی   6 Λ T_1 T_2 یاغرینىنی A یغرینی
7 T_1 قانیکلی T_2 قانکلی   *8 Λ اشقلنی   9 Λ اوماجانی T_2 اومەجانی A اوماچەنی
10 Λ A اورکو T_2 اوراکیر   11 Λ A تیکان T_2 تکەنه   12 Λ قارولیق   13 A یغرینی
14 A قمجاق   15 T_2 بوزلیکنینك و   *16 T_2 معنیسی بوکم   *17 T_2 آشاق سالینك
18 Λ —

توتدی اوجونجی اورکادا آی خان‌نینك اولغ اوغلی یازیرنی اولتورتدیلار ساغ یانباشنی اولوش بردیلار یاسر

[Λ. 17б] * آنی توغرادی قومی آتلارین توتدی[1] تورتونجی اورکادا[2] دودرغەنی اولتورتدیلار ساغ اومجانی[3] اولوش بردیلار دوکر آنی توغرادی مردەشوی آتلارین توتدی بشنجی اورکادا یولدوز خان‌نینك اولغ اوغلی اوشارنی اولتورتدیلار[4] ساغ[5] اویلوقنی اولوش بردیلار قزیق آنی توغرادی توروجی آتلارین توتدی آلتنجی اورکادا بیکدلی‌نی اولتورتدیلار ساغ یغرین‌نی[6] اولوش بردیلار قارویین آنی توغرادی قراجیق اتلارین توتدی سول یانداغی اولکی اورکادا کوك خان‌نینك اولغ اوغلی بایندرنی اولتورتدیلار سول اویلوقنی اولوش بردیلار بچنه انی توغرادی قازغورت آتلارین توتدی ایکنجی اورکادا جاولدرنی اولتورتدیلار سول یانباشنی اولوش بردیلار جبنی آنی توغرادی قانقلی[7] آتلارین توتدی اوجونجی اورکادا تاغ خان‌نینك اولغ اوغلی سالورنی اولتورتدیلار سول * آشقلی یلکنی[8] اولوش بردیلار ایمر انی توغرادی قال آج آتلارین توتدی تورتونجی اورکادا آله یونتلی‌نی اولتورتدیلار سول اومجانی[9] اولوش بردیلار اورکیر[10] انی توغرادی تکان[11] آتلارین توتدی بشنجی اورکادا تینکیز خان‌نینك اولغ اوغلی ایکدرنی اولتورتدیلار سول قاری یلکنی اولوش بردیلار بوکدوز انی توغرادی مارلیق[12] آتلارین توتدی آلتنجی اورکادا اوانی اولتورتدیلار سول یغرین‌نی[13] اولوش بردیلار قنق انی توغرادی مبجاق[14] آتلارین توتدی

[Λ. 18a] اون ایکی یوزلوك[15] و یکرمی تورت آیماق‌نینك * معنی‌سی‌نینك ذکری[16]

ای تینکلاغوچی قاریلار و ای انکلاغوچی یکیت‌لار کونکلینکزنی بو سوز طرفیغه بیك توتونك وقلاقینکزنی * قوبی‌سالینك[17] تقی بو[18] سوزکا توشونونك ترکمان‌لارنینك

*1 T1 —   2 (и всюду) T1 اوبده   3 Λ اوماجانی T2 اومەجانی A اوماچەنی
4 (и всюду) T1 اولتورغوزدیلار   5 A + قبری   6 Λ T1 T2 یاغریننی A یغرینی
7 T1 قانیکلی T2 قانکلی   *8 Λ اشقلنی   9 Λ اوماجانی T2 اومەجانی A اوماچەنی

وقتدا انی سرخی دیتورلار[1] وورجق[2] سوراجیق قراجیق قازغورت
قیرغز[3] تکان[4] لالا مردەشوی[5] سایر ایمدی بر نیچه ایل‌لار کیم
اوغوز خان انلارغه آت قویوب ایدوق[6] اوغوز خان[7] نسلیندین ایرماس‌لار
انداق هم بولسا شول تویدا .بار ایردی اول سببدین آتلارینی نامەدا
[Λ. 17a] بتی‌تورورلار[8] آتلاری بولار[9] تورور کیم قانقلی
و قبچاق[10] و قارلیق و قال آچ کون خان‌نینک ابنی‌لاری و
اوغلانلاریغه اورون *برکان‌نینک ذکری[11] ایمدی اون ایکی
اورکادا[12] اولتوروب اولوش *الغان کم و اول اولوش‌نی[13] توغراغان
کم[14] تاشقاریدا آتلارین *توتوب اولتورغان کم آتلارنی بیان[15] قلالینک[16]
آلتون اورکانینک[17] توریندا کون‌خان .اولتوردی بارچه ایل[18]
یخشی‌لاری اتفاق قیلیب قوی‌نینک باشین و ارقاسین قویروقلی[19]
اوجاسین *و بغرین اوجانینک اوستیندا وبوب[20] کون‌خان‌نینک
آلدیندا قویدیلار هم کم خان بولسا اولوش‌لاری[21] بو[22] بولسون تیدیلار[23]
اورکانینک[24]
ایچکی[25] ایشکیندا ارویل خواجه اولتوردی توشنی انینک الدیندا قویدیلار
تقی هم کم وزیر بولسا انینک اولوشی بو[26] بولسون تیدیلار[27] ساغ قولدا[28] اولکی
اورکادا کون‌خان‌نینک اولغ اوغلی قایی‌نی[29] اولتورتدیلار ساغ اشقلی
ایلکی[30] اولوش بردیلار بیات انی توغرادی سورقی آتلاربن توتدی *بو
وقتدا[31] انی سرخی دیتورورلار ایکنچی اورکادا الغه ایولی‌نی اولتورتدیلار
ساغ قرایلکی[32] اولوش بردیلار قرا ایولی انی توغرادی لالا آتلارین

---

[1] Λ دیرلار [2] Λ T_1 T_3 A قورجیق T_2 قوارجیق [3] T_2 قیزغیر [4] A تکا [5] A مرده
[6] Λ T_1 T_3 ایردی T_2 ازلار A ترور تورور [7] Λ اوغوز خان‌نینک [8] Λ T_1 T_2 T_3 بتیب‌تورورلار
[9] T_1 T_2 بو [10] A قمجاق [11] * T_2 برکانینی ایتالینک [12] T_1 A اویده [13] * T_2 الغانلار
[14] T_2 کم‌لار ترور و آتی [15] * T_2 کم‌لار ترور اولارنینک هم بولغانی توتقانلار کیملار ترور
[16] T_2 + اما تعالی انشاء الله [17] T_1 اوی‌نینک [18] T_2 خلقلارنینک [19] Λ قویروق
[20] * A — [21] Λ T_1 T_2 اولوش [22] T_1 T_2 شول [23] T_1 دیدیلار T_2 یله و تیب آیدیلار
[24] T_1 A اوی‌نینک [25] T_2 ایچ [26] T_1 T_2 شول [27] T_1 دیدیلار T_2 ینه و تیب آیدیلار
[28] T_1 ایلکینده T_2 یانیندداقی [29] A قینی [30] Λ یلیک‌لی T_1 T_2 یلیکنی A ییلکنی
[31] * A — [32] A قری یلکنی

برونغی[1] اوتکان بخشی‌لاری[2] و عمرنی معرکه‌دا * اوتکان[3] بخشی‌لاری[4]
انداق ایتب تورورلار کم اوغوز خان‌نینک آلتی اوغلی‌نینک اصل خاتون‌لاریدین
توغغان[5] نبیره‌لاری[6] یکرمی تورت کشی ایردیلار کون خان انلارنینک
هر ایکی‌سینی بر اورکادا اولتورتدی[7] اون ایکی بولک بولدیلار بو اون
ایکی‌سیندین
توغغان‌لارغه[8] یوزلیك تیدیلار انینك اوچون کم هر نمرسانینک یوزی کینندین[9]
بخشی بولور ایل‌نینک و خلق‌نینک یوزلاریغه توتقان یوزلیك‌لاری تورور تیماك
بولور و تقی اول کیم اوغوز خان‌نینک بر نچه آت قویغان کشی‌لاری و مونادین
توغغان نبیره‌لاری[10] مونلار هم[11] یکرمی تورت کشی‌لار ایردیلار بارچاسی‌نینک
آتلارینی
یوقاریدا بر بر ایتب تورورمیز بولارنینک بارچاسی ایونینك تاشقاریسندا
اولتوردیلار اون
ایکی‌سی آت توتوب اولتوردی و اون ایکی‌سی ایشکدا اولتوردی بو یکرمی
تورت‌دین[12] توغغان‌لارغه ایماق[13] تیدیلار اصلی اوماق تورور رسم تورور کم[14]
قرا الوس‌نینک بارچاسی سوزنی بتون ایتابیلماس یارتی[15] ایتورلار اوشبو
چاقدا هم بر کشی بر کشی‌دین سورسا ایلینك‌نینك اوماقی نی تورور تیب سورار
اوماق مغول تلی تورور بو وقتدا قلماق هم اوماق دیتورور اوماق‌نینک معنی‌سی

---

[1] Λ اولقی [2] T Λ T_1 یخشی‌لاری [3] Λ اورکان T_1 اوتکوزکان T_2 اوتوکورکان
[4] T_2 کدخدالاری *[4] A اوتکارکان‌لاری [5] T توققان T_2 بولغان A توقغان
[6] Λ فرزندلاری [7] T_1 اولتورغوزدیلار [8] T توققان‌لارغه T_2 بولغان‌لاریغه [9] T_2 ارقاسندین
[10] Λ فرزندلاری T_1 ایزیدین [11] Λ کیم [12] T تورتیدین [13] T_2 اویماق [14] так T_1;
T Λ T_3 — [15] Λ یاریم T_1 نقص A یاریمی

A. 186| اوروغ تیماك بولور ترکمان‌لارنینك اون ایکی بوزلیك و ایکرمی تورت اوماق[1] تیکان‌لاری‌نینك

معنی‌سی *بو تورور[2] اوغوز خان‌نینك نبیره‌لاری‌نینك[*] آتلاری‌نینك معنی‌سی و تامغالاری و قوشلاری‌نینك ذکری ترکمان‌نینك تاریخ بلاتورغان بیلیکلی ماربلارنینك باری‌لاری اوغوز خان‌نینك اون ایکی اورکادا اولتورغان یکرمی تورت

نبیره‌سی‌نینك[3] آتلاری‌نینك معنی‌لاری‌نی و تامغالاری‌نینك نجوك ایرکانینی و قوشلاری

تورغان قوشلاری‌نینك آتلارینی موندانق ایتب تورورلار کیم قایی‌نینك معنی‌سی محکم تیماك بولور تامغاسی‌نینك صورتی بو تورور قوشی شونقار بیات‌نینك معنی‌سی دولتلی تیماك بولور تامغاسی‌نینك صورتی بو تورور قوشی اوکی[5] القه ایولی‌نینك معنی‌سی موافق تیماك بولور تامغاسی‌نینك صورتی بو تورور قوشی کویکنك[6] قرا ایولی‌نینك معنی‌سی هر قیدا اولتورسا خرکاه برلان اولتورغیجی تیماك

بولور تامغاسی‌نینك صورتی بو تورور قامچی تك قوشی کوبك ساری بازیرنینك معنی‌سی ایل‌لار آقاسی تیماك بولور تامغاسی‌نینك صورتی بو تورور قوشی تورمطای یاسرنینك معنی‌سی آلدیغه هر[7] نمرسا اوچراسا[8] انی[9] یقار تیماك بولور تامغاسی‌نینك صورتی بو تورور قوشی ورغو[10] دودرغه‌نینك معنی‌سی یورت الماقنی

و انی سقلاماقنی بیلکجی تیماك بولور تامغاسی‌نینك صورتی بو تورور قوشی قزل قارچغای دوکرنینك معنی‌سی نوکرك[11] تیماك بولور تامغاسی‌نینك صورتی بو تورور قوشی کوچکن[12] اوشارنینك معنی‌سی ایشنی یلدام ایشلاکجی

[1] A اوروغلاری تیماك بولور ایمدی + T_2 اویماق T_2 آیماق A [*] [2] A — [2] T_2 + کم
[3] A فرزندلاری‌نینك [4] A فرزندلاری‌نینك [5] T_2 اوکمی (?) [6] $T_1 T_2$ کوینك [7] T بر
[8] T_2 کلسه [9] A A — [10] A غرغو [11] T_1 A تورك [12] T_1 کوجکان A کوچکان

В T_3 все изображения тамг — опущены. Фиксировать все, — порой весьма значительные, — различия в изображении тамг технически невозможно.

[A. 19a] تیماك بولور تامغاسی‌نینك صورتی بو تورور ロ قوشی جره لاچین قزیونینك معنی‌سی *بوکه تیماك بولور تامغاسی‌نینك صورتی بو تورور ∪ قوشی ساریجه بیکدلی‌نینك معنی‌سی[1] سوزی حرمتلی تیماك بولور تامغه‌سی‌نینك صورتی بو تورور ᖶ
قوشی بهری قاروین‌نینك معنی‌سی آشلی[2] تیماك بولور تامغاسی‌نینك صورتی بو تورور //
قوشی سو بورکتی[3] بایندرنینك معنی‌سی نعمت‌لی تیماك بولور تامغاسی‌نینك صورتی بو تورور V قوشی لاچین بجنه‌نینك معنی‌سی قیلغوجی[4] تیماك بولور تامغاسی‌نینك صورتی بو تورور ∧ قوشی آله توغناق[5] جاولدرنینك معنی‌سی ناموسلی تیماك بولور تامغاسی‌نینك
صورتی بو تورور ∪ قوشی بوغدا‌اینق جبنی‌نینك معنی‌سی بهادر تیماك بولور تامغاسی‌نینك
صورتی بو تورور Y قوشی همای سالورنینك معنی‌سی قلجلی تیماك بولور تامغاسی‌نینك صورتی بو تورور Ψ قوشی بورکت[6] ایمرنینك معنی‌سی *بایلارنینك بایی[7] تیماك بولور تامغاسی‌نینك صورتی بو تورور + قوشی انجاری[8]
*[9] آله یونتلی‌نینك معنی‌سی آله آتلی تیماك بولور تامغاسی‌نینك صورتی بو تورور *بیشك تپك[9] قوشی یغلبای[10] اورکیرنینك معنی‌سی یخشی ایش قلغچی تیماك بولور تامغاسی‌نینك صورتی بو تورور قوشی بیقو[11] ایکدرنینك معنی‌سی اولغ تیماك بولور تامغاسی‌نینك صورتی بو تورور ∼ قوشی قارجغای بوکدزنینك معنی‌سی خذمتکار تیماك بولور تامغاسی‌نینك صورتی بو تورور ▭ قوشی ایت‌الغر[12] اوانینك معنی‌سی مرتبه‌سی بلند تیماك بولور تامغاسی‌نینك صورتی بو تورور ‿ قوشی تویغون[13]

---

*1 A — 2 Λ ایشلی T_2 اشلی و ناذلی 3 так Λ; T سوربوکتی T_1 سوبوکتی‌تورور
T_2 سو برکوتی T_3 سو بوکورکونی A سو بورکیتی 4 Λ T_3 A قیلغوجی T_1 سعی سغی
قیلوجی، 5 T_1 T_2 توغان 6 Λ T_2 T_3 A بورکوت *7 T_1 بایلار بابی 8 Λ T_1 انجازی
T_2 انجابی T_3 انجاز A انجازنی *9 Λ T_1 — 10 Λ یقالبای 11 T_1 T_2 میقوا T_3 نیقو
12 T_1 T_2 اوتلکو T_3 ایت آلغوجی 13 T_2 قرجغای A جره طویغون

[A. 196] قنق‌نینك معنی‌سی عزیز تیماك بولور تامغاسی‌نینك صورتی بو تورور

قوشی جره قارجغای اوغوز[1] ایلی‌نینك عهد[2] قیلغانلاری‌نینك ذکری
خان باشلیق[3] بارجا خلق ایتدیلار کم *بر توار یا اون یا یوز و یا هر نجاقلیقنی
اولتورسانکز اوماجه‌سنی[4] اوشبو ایتلغان نك اولاشیب الیش‌سونلار
تقی هر قایسی‌سی اوزنیناك[5] اوغلانلاری برلان و نوکرلاری برلان یسونلار و تقی
ایتدیلار کم بر کشی کناه‌کار بولسا اول کشی پادشاه اولتورغان یرکا یاوق بولسا
ویا یراق بولسا اول کناه قیلغان کشی پادشاه‌نینك اوروغیندین بولسا
ویا اوزکا اوروغدین[6] بولسا خان‌نینك بر کشی‌سی باریب انی یارغو قیلسا
انغا خان‌نینك اینی‌سی و اوغلی و بیك‌لاری هیچ کیم‌رسا قول یاپماسون‌لار
و منی تیب کلیب تورور تیب یوشت پناه بولوب اکر هر کم[7] ارقه بولسالار
اول ارقه بولغان کشی‌نی پادشاه ایشکینه کلتوروب ارقه‌سینه قلیچ برلان
چابیب ایکی بولك قیلماق کرك تا کورکان‌کا کوز و اشتکان‌کا قولاق بولغای
و تقی اول کم اوغوز نسلیندین و بزوق اوغلان‌لاریندین *بر کشینی[8] پادشاه
قیلغای‌لار ایکی کشی‌نی کوتارمکایلار انینك اوچون خان بر بولسا
ایل توزالور[9] *و ایکی بولسا ایل بوزولور[10] برونغی اوتکان بیلیکلی‌لار[11] ایتیب
تورورلار کیم[12] بر قین‌غه ایکی قلیچ سیغماس و بر خاتون‌نی ایکی آر آلیب
اولتورابلماس
و بر یورت‌غه ایکی توره سیغماس بر اولوغ کاغذغه عهدنامه بتیب[13] کون خان
باشلیق اینیلاری و اوغل‌لاری و بیکلاری و *ایل‌نینك قاری‌لاری‌نینك یخشی‌لاری و
یکیت‌لاری‌نینك یخشی‌لاری[14] *بارچالاری خطدا آتلاربن[15] بتیب آنت

1 ΛT_2 اوغوز خان‌نینك 2 T_1 عزم 3 Λ باشلیق‌لی 4* T اون و تواریدہ بر
تواره و اون یوز و هر Λ ، یوز و هر نجاقلیق خلقنی اولتورسانکز موجاسینی
اکر بر توار اون یا یوز و هر نجاقلی هم T_1 نجاقلی‌نی اولتورسانکز موجه‌سنی
اکر بر تواره یا اون تواره (!) یا کوب هر نامه جاقلی T_2 اولتورسه‌نکیز موجاسینی
بهر او صورت اون یوز بر نجه قوینی اولتورسنکز T_3 اولتورسه‌نکز موجاسنی
اکر بر توارا اون یوز ، هر نجا قلیقنی اولتورسنکیز موجاسینی A اوماجه‌سنی
بر T_1 5* کموسه انکا قنا بولوب T_2 کموسه Λ 7 اوروغیندین ΛA 6 اوزی‌نینك Λ 5
بیلیکلی $\Lambda T_2 T_3 A$ 11 — Λ 10* توزولور $T \Lambda T_1 T_3 A$; так T_2 9 بر کموسه T_2 کموسه‌نی
یازیب T_3 یازیب تورورلار T_1 13 — $T A$; так ΛT_1 12 بیلکوچی کشی‌لار T_2 کشی‌لار
قاری یخشی‌لاری و یخشی T_2 قری یخشی‌لاری و یکیت یخشی‌لاری ΛT_3 14*
قطار ات A 15* یکیت‌لاری

[A. 206] و تقی دیب باقوی خان‌نینک اولغ بیکلاری یازیر[1] ایلیندین
آلان[2] و ارلان دوکر ایلیندین جکس و باشی‌بیک[3] و بیغوبیک و بایندر
ایلیندین وبل[4] خواجه ایردیلار خان بر کون آو آولاب یوری‌تورغاندا[5]
آتدین یقلیب یان باش سونکاکی سیندی تقی اندین اولدی قوزی[6] یاوی
آتلی اوغلی بار ایردی[7] آنی پادشاه کوتاردی اوتوز ییل پادشاه‌لیق
قیلیب اولدنباغه کیتدی * اما اول قوزی یاوی خان بولغاندا[8]
انی[9] کنکاش بیکلاری ایمر ایلیندین کرونجک ایردی سالور ایلیندین تباق[10]
ایردی و تقی سالوردین * انکش‌نینک اوغلی اوتکان[11] و انینک اوغلی مل
ساری

⊗ اوج اروه وزیر بولدی‌لار یوز یکرمی ییل خانلیق قیلدی و تقی اولدی[12]

اوغوز ایلی‌نینک یورت‌لاری و اندا نجه ییل[13] * و نی[14] روش برلان[15]
اولتورغانلاری

و ترکمان تیب نجوک آت قیولغانی‌نینک ذکری اوغوز خان‌دین
تا قوزی یاوی خان‌غه‌جا نجوک که ایتوق شونداق تورور ایمدی
اینال خان‌نی ایتورمیز * تنکرم بیورسا[16] اینال خان‌نینک زمانیندین تا[17]
بز بو کتاب‌نی * ایتغان جاقغاجا[18] بربر * ایتورمیز تورور[19] بارچاسی راست
تورور هیچ غلطی یوق تورور[20] اما قوزی یاوی خان برلان اینال خان‌نینک
اراسندا * نجه ییل اوتکانی‌نی جزم ایتابیلمای‌میز[21] انداق هم بولسا آز[22] ایتالی
شاید[23] کوب ایتساق * یلغان بولغای[24] تورت مینک ییل بار تورور اندین

---

1 T یازر . 2 Λ آلانی T_3 — 3 T_3 قاش بیک 4 Λ T_1 T_2 T_3 A ارقبیل 5 T_3 A بورکا ده
6 T_2 قوز 7 T_2 + خلقلار *8 так T_2; T قوزی یاوی آتلی اوغلی‌نی پادشاه کوتاردیلار
Λ T_3 A — 9 Λ A آنینک T_2 — 10 Λ بتاق T_3 بوراق A بوداق *11 T_2 انکش دیو
انکش آتلی سالور قازان انینک اوغلی T_3 ایردیلار و انینک اوغلی اوزی اوتکان سونک
ایرکان 12 Λ + اولاندین سونک T_3 + حقی رحمت که باردی 13 Λ — 14 Λ نمه
*15 T_3 — *16 Λ انشاء الله تعالی 16 T_3 + انشاء الله تعالی 17 Λ + ابولغازی قبره
18 Λ T_1 وقت‌غه‌جه *18 T_3 آیتغونجه *19 Λ ایتوق T_1 آیتقانمیزتورور نور الله
T_3 آیتغومیزتورور 20 T — *21 так T_1; T T_3 جزم بیلمای‌میز نیجه ییل اوتکانینی
22 Λ آزراق اوکوش 23 Λ — *24 Λ ساید کذاب بیلمای‌میز نجه یل اوتکاننی Λ
بولغالی

ایچکی‌لار کیم تا تیریکمز اوشبو اینلغان سوزلاردین [A. 20a] قایتماس‌بز[1] اکر بزدین بولغان اوغلانلار حلال‌زاده بولسالار تا دنیا آخر[2] بولغونچا بو عهدنامه‌نی اوقوب عمل قیلغای‌لار اکر حرام‌زاده بولوب[3] یورت‌نی بوزالی تیسالار عمل قیلماغای‌لار تیدی‌لار تقی آنلارین بتیب[4] مهرلارین باسیب عهدنامه‌نی کون خان‌نینك خزینه‌سیندا[5] قویدیلار اوغوز خان اولکاندا کون خان یتمیش یاشار[6] ایردی و تقی یتمیش ییل آتاسی بربندا[7] اولتوروب داد و عدل برلان خانلیق قیلدی و تقی اندین سونك حق رحمتی‌غه کیتدی کون خان‌نینك اولغ اوغلی قایی‌نینك خان بولغانی‌نینك ذکری کون خان اولکاندین سونك بارچا اوغوز خان‌نینك نبیره‌لاری[8] و ایل یخشی‌لاری یغلیب قایی‌نی خان کوتاردیلار اول تقی آتاسی تك ایلکا عدالت قیلیب یکرمی اوچ ییل پادشاه‌لیق قیلدی حق رحمتی‌غه کیتدی دیب باقوی‌نینك خان بولغانی‌نینك ذکری قایی خان‌نینك اوغلانلاری کوب ایردی بر اوغلینه اولغ آتالاری دیب باقوی‌نینك آتین قویوب ایردی اولغ کچك بارچا اتفاق برلان دیب باقوی‌نی خان کوتاردیلار کونلاردا بر کون دیب[9] باقوی خان خلق‌دین سوردیکم بو وقتدا اوغوز خان‌نی کورکان کیشیدین کشی بارمو تیب ایتدیلار بر کشی قالیب توروور سالور ایلیندین اولاش آتلی تیدیلار خان کشی یباردی[10] اولاش‌نی کلتورتوب اوغوز خان‌نینك یورتدا تورغاندا[11] نی ایش قیلاتورغانین[12] و دوست‌لارغه نیچوك مروت قیلیب دوشمن‌لارغه نی طور مدارا قلاتورغانین بربر سوردی اولاش هم بیلکانلاری‌نی ایتدی اندین سونك اولاش‌غه کوب انعام‌لار بریب ایویکا یباردی

---

[1] Λ قایتمازمیز T₁ جیقماس T₂ قایتمزمیزلار تیب ایدیلار کیم T₃ A قایتماس‌میز
[2] Λ آخرت
[3] T₁ بولسه T₂ بولسه‌لار
[4] T₁ یازیب
[5] так Λ T₁ T₂ T₃ A; T خزینه‌سندین
[6] T₁ یاشینده
[7] Λ اورننده T₂ اورنونداه T₃ یورتیده
[8] Λ فرزندلاری
[9] Λ T₃ —
[10] Λ یباریب
[11] Λ تورغانداکی
[12] Λ T₃ + و جریککا باراتورغانده نجوک یوری‌تورغانین T₁ + و کافرغه بارغان‌ده نیجوک توری‌تورغانین T₂ + عسکریکا نجوک حرمت قیلغانین

ایمر اوروغی[1] و تقی بر نجه آز اوروغ‌لار انغا قوشولور ایردی و تقی یازیردین بر کشی‌نی پادشاه کوتارورلار ایردی یازیر اوروغی و تقی بر نجه آز اوروغ‌لار انغا

قوشولورلار ایردی موندین میاس قیلینک کوب اوروغ‌دین پادشاه کوتاریب آز اوروغ‌لار انغا قوشولوب کاه آلتی یتی توب *بولورلار ایردی کاه اوچ تورت توب بولورلار ایردی و تقی[2] بری بری برلان یاغی بولوب جابشورلار ایردی اسیر قیلورلار ایردی

[A. 216] اوزلاریندین آرتقان اسیرلارنی ماوراءالنهر بازارکان‌لارینه[3] ساتارلار ایردی اول وقتدا عراق و خراسان و ماوراءالنهرنینک پادشاه‌لاری *و سپاهی‌لاری و رعیت‌لاری[4] بارحالاری تات[5] ایردی تات‌دین[5] اوزکا کشی[6] یوق ایردی سلطان محمود غزنوی‌نینک آتاسی سبک تکین[7] قایی خلقیندین ایردی *اوزینی[8] ترکمان‌لار[9] اسیر قیلیب سوداکرکا ساتدیلار و تقی بجنه *اوروغی هم[10] اوزیندین توره کوتاریب سالور ایلی برلان یاغی بولوب جابیشرلار ایردی بش آلتی آرقه‌غاخا بو ایکی ایل‌نینک اراسیندا دشمن‌لیق[11] بار ایردی بجنه ایلی سالور ایلینه غالب کلور ایردی انینک اوچون سالور ایلی بجنه خلقی‌نی[12] ایت بجنه دیرلار بجنه ایلی‌نینک تویمادوق آتلی بر پادشاهی *بار ایردی اول قوشون برلان کلیب[13] سالور ایلی‌نی جابیب سالور *قزان آلب‌نینک[14] آناسی

جاقلی‌نی اولجه‌لاب الیب کیتدی[15] اوچ ییل‌دین[16] سونک کدخداسی *انکش کوب[17] مال *برلان یباریب[18] جاقلینی قایتاآلدی **بو سوزلاردین عرض اول کم جابقانلاری

---

[1] так T_2; Λ T T_1 — *[2] Λ بولوب [3] Λ بازارینه *[4] Λ — [5] T_2 تاطدین ; تاط

[6] Λ — [7] Λ T_2 تیکان T_3 تکین دیکان [8] Моя конъектура (А. К.); T T_1 اوز; T_2 A اوزکه T_3 اوزکا

[9] A Моя конъектура (А. К.); A ترکمان‌لارنی; другие: ترکمان‌لاری *9* Λ اوزکالارنی

*[10] A خلقی [11] Λ بیمان‌لیق [12] A ایلینی *[13] так A; T_2 بار ایردی قوشون برله کلیب T_1 کلیب T T_3 A کلیب

*[14] Λ قازان‌نی الیب [15] T T_1 T_2 A کیتب Λ کلتوروب [16] Λ آیدین *[17] так T_3; T Λ T_1 T_2 —

*[18] T_2 بر نجه (sic) انکشکا باریب T A مال برله ایباریب

بیلاتورورمیز کم اوغوز خان کیومرث زمانیندا ایردی *اینال یاوی خان‌نینک[1] وزیر وکیلی قایی خلقیندین[2] قورقوت آتا[3] ایردی

[Λ. 21a] اول بزنینک *پیغامبرنینک آتالاری‌نینک[4] اینیسی عباس اولادینینک اوغلانلاری بغداد شهریندا بش یوز ییل پادشاهلیق قیلدی‌لار

قورقوت[5] انلارنینک زمانیندا ایردی کیومرث برلان عباس اوغلانلارینینک اراسی بش[6] مینک ییل توروز قوزی یاوی خان اوغوز خان‌نینک[7] بش‌لانچی[8] اوغلی تورور بس اوزینکز[9] حساب قلینک قوزی یاوی خان[10] برلان قورقوت آتانینک *خانی اینال‌نینک[11] اراسی نچه[12] ییل بولور[13] ایمدی بز بو ایتلغان تورت مینک ییل‌دا بربر و آت بآت کم‌نینک بولغانین *و کم‌نینک بولماغانین[14] بلمای‌تورورمیز *مون‌جا مون‌جا[15] بیلماساک هم باشدین اياقغاجا صورتی‌نی بیلاتورورمیز آنی آیتالینک[16] اوغوز ایلی‌نینک یورت‌لاری‌نینک کون توغوشی[17] اسیغ کول و الماليق و قبلەسی سیرام و قازغورت تاغی و قراجیق تاغی و تەور قازوغی اولغ تاغ و کچک تاغ که مس‌نینک[18] کانی بولور و کون باتشی سیر سوی‌نینک اياغی *یانکی کنت[19] و قراقوم اوشبو ایتلغان برلارنینک ایچندا اورنیدا تورت مینک *و بش مینک ییل[20] اولتوردیلار تقی قایسی[21] اوروغی کوب

بولسا اندین پادشاه کوتاردیلار[22] مونداق[23] قایی‌دین بر کشی‌نی پادشاه *کوتارورلار ایردی[24] قایی اوروغی و بیات اوروغی[25] و تقی بش آلتی آز اوروغ‌لار انغا قوشولورلار

ایردی و تقی سالوردین بر کشی‌نی پادشاه کوتارورلار ایردی سالور اوروغی و

---

*1 Λ اینال خان یاوی خان‌نینک 2 T_1 ایلیدین 3 T آتاسی *4 Λ پیغمبرمیزنینک A اتلاری‌نینک 5 Λ + آتا A — 6 T_3 تورت 7 T اوغوزنینک 8 T_3 A بشنجی 9 T_2 — с отметки ⊗ (Λ. 20б) до этого места — пропуск 10 T T_3 A — *11 Λ T_2 اینال خان‌نینک 12 A + مینک 13 T_2 + تیبب ایتدیلار کم ایرسه حساب قیلسه‌لار تورت مینک یل بولوبدور *14 T_2 — *15 Λ موجا موجا T^2 هم بولسه باشقه باشقه ایتیبب 16 T_2 بیان قیلالینک اما 17 T_2 + طرفی 18 T مس‌کونینک کانی *19 так T_1 T_3; T ینک کیتدر Λ ایاغی‌نینک کنت T_2 کنت A ینکی کند *20 T_3 A — 21 T_2 + ایل Λ هر قیسی‌نینک 22 Λ قیلور ایربلار 23 Λ T_1 A + کیم T_3 اما *24 Λ کوتاردیلار T_1 T_2 کوتاردیلار ایرسه 25 так Λ; T T_1 T_2 —

و تقی دیب باقوی خان‌نینك اولغ بیکلاری یازیر[1] ایلیندین [A. 206]
آلان[2] و ارلان دوکر ایلیندین جکس و باشی‌بیك[3] و بیغوبیك و بایندر
ایلیندین ویل[4] خواجه ایردیلار خان بر کون آو آولاب یوری‌تورغاندا[5]
آتدین یقلیب یان باش سونکاکی سیندی تقی اندین اولدی قوزی[6] یاوی
آتلی اوغلی بار ایردی[7] آنی پادشاه کوتاردی اوتوز ییل پادشاهلیق
قیلیب اولدنباغه کیتدی * اما اول قوزی یاوی خان بولغاندا[8]
انی[9] کنکاش بیکلاری ایمر ایلیندین کرونجك ایردی سالور ایلیندین تباق[10]
ایردی و تقی سالوردین * انکش‌نینك اوغلی اوتکان[11] و انینك اوغلی ول
ساری
⊗ اوچ اروه وزیر بولدی‌لار یوز یکرمی ییل خانلیق قیلدی و تقی اولدی[12]
اوغوز ایلی‌نینك یورت‌لاری و اندا نجه ییل[13] * و نی[14] روش برلان[15]
اولتورغانلاری
و ترکمان تیب نچوك آت قیولغانی‌نینك ذکری اوغوز خان‌دین
تا قوزی یاوی خان‌غه‌جا نچوك که اینوق شونداق تورور ایمدی
اینال خان‌نی ایتورمیز * تنکرم بیورسا[16] اینال خان‌نینك زمانیندین تا[17]
بز بو کتاب‌نی * ایتغان جاقغاجا[18] بربر * ایتورمیز تورور[19] بارجاسی راست
تورور هیچ غلطی یوق تورور[20] اما قوزی یاوی خان برلان اینال خان‌نینك
اراسندا * نچه ییل اوتکانی‌نی جزم ایتابیلمای‌میز[21] انداق هم بولسا آز[22] ایتالی
شاید[23] کوب ایتساق * یلغان بولغای[24] تورت مینك ییل بار تورور اندین

---

[1] T یازر . [2] Λ آلانی — T_3 [3] T_3 تاش‌بیك [4] Λ T_1 T_2 T_3 A ارقیبل [5] T_3 A بورکا ده
[6] T_2 قوز [7] T_2 + خلقلار * [8] так T_2; T قوزی یاوی آتلی اوغلی‌نی پادشاه کوتاردیلار
[9] Λ A آنینك T_2 — [10] Λ بتاق T_3 بوراق A بوداق * [11] T_2 انکش دیو Λ T_3 A —
انکش آتلی سالور قازان انینك اوغلی T_3 ایردیلار و انینك اوغلی اوزی اوتکان سونك
[12] Λ + اولاندین سونك T_3 + حقی رحمت که باردی [13] Λ — [14] Λ نمه ایرکان
* [15] T_3 — * [16] Λ انشاء الله تعالی [16] T_3 + انشاء الله تعالی [17] Λ + ابولغازی قبره *
[18] Λ T_1 وقت‌غه‌جه * [18] T_3 آیتغونچه * [19] Λ ایتوق T_1 آیتغانمیزتورور نور الله
[20] T — * [21] так T_1; T T_3 جزم بیلمای‌میز نیچه ییل اوتکانینی آیتغومیزتورور T_3
[22] Λ آزراق اوکوش [23] Λ — * [24] Λ ساید کذاب بیلمای‌میز نجه یل اوتکاننی Λ
بولغالی

ایچدی‌لار کم
تا تیریکمز اوشبو ایتلغان سوزلاردین
[A. 20a] قایتماس‌بز[1] اکر بزدین بولغان اوغلانلار حلال‌زاده بولسالار تا دنیا
آخر[2] بولغونچا بو عهدنامه‌نی اووب عمل قیلغای‌لار اکر حرام‌زاده بولوب[3]
یورت‌نی بوزالی تیسالار عمل قیلماغای‌لار تیدی‌لار تقی آنلارین بتیب[4]
مهرلارین باسیب عهدنامه‌نی کون خان‌نینک خزینه‌سیندا[5] قویدیلار
اوغوز خان اولکاندا کون خان بتمیش یاشار[6] ایردی و تقی بتمیش ییل آتاسی
یربندا[7] اولتوروب داد و عدل برلان خانلیق قیلدی و تقی اندین سونك حق
رحمتی‌غه کیتدی کون خان‌نینک اولغ اوغلی قایی‌نینک خان بولغانی‌نینک
ذکری کون خان اولکاندین سونك بارچا اوغوز خان‌نینک نبیره‌لاری[8]
و ایل بخشی‌لاری یغلیب قایی‌نی خان کوتاردیلار اول تقی آتاسی نك
ایلکا عدالت قیلیب یکرمی اوچ ییل پادشاه‌لیق قیلدی حق
رحمتی‌غه کیتدی دیب باقوی‌نینک خان بولغانی‌نینک ذکری
قایی خان‌نینک اوغلانلاری کوب ایردی بر اوغلینه اولغ آتالاری دیب
باقوی‌نینک آتین قویوب ایردی اولغ کچك بارچا اتفاق برلان
دیب باقوی‌نی خان کوتاردیلار کونلاردا بر کون دیب[9] باقوی خان خلق‌دین
سوردیکم بو وقتدا اوغوز خان‌نی کورکان کیشیدین کشی بارمو تیب ایندیلار
بر کشی قالیب نورور سالور ایلیندین اولاش آتلی تیدیلار خان کشی
یباردی[10] اولاش‌نی کلتوروب اوغوز خان‌نینک یورتدا تورغاندا[11] نی ایش
قیلاتورغانین[12] و دوست‌لارغه نچوك مروت قیلیب دوشمن‌لارغه نی
طور مدارا قلاتورغانین بربر سوردی اولاش هم بیلکانلاری‌نی ایتدی
اندین سونك اولاش‌غه کوب انعام‌لار بریب ایویکا یباردی

---

1 Λ قایتمازمیز T1 جیقماس T2 قایتمزمیزلار تیب ایدیلار کیم T3 A قایتماس‌میز
2 Λ آخرت 3 T1 بولسه T2 بۆلسه‌لار 4 T1 یازیب 5 так Λ T1 T2 T3 A; T خزینه‌سندین
6 T1 یاشینده 7 Λ اورننده T2 اورنونداه T3 یورتیده 8 Λ فرزندلاری 9 Λ T3 —
10 Λ یباریب 11 Λ تورغانداکی 12 Λ T3 + و جریک‌کا باراتورغانده نجوك یوری‌تورغانین
T2 + عسکریکا نجوك حرمت قیلنغانین T1 + و کافرغه بارغان‌ده نیجوك توری‌تورغانین

ایمر اوروغی[1] و تقی بر نجه آز اوروغلار انغا قوشولور ایردی و تقی یازیردین
بر کشی‌نی پادشاه کوتارورلار ایردی یازیر اوروغی و تقی بر نجه آز اوروغلار
انغا
قوشولورلار ایردی موندین قیاس قیلینك کوب اوروغ‌دین پادشاه کوتاریب آز
اوروغلار انغا قوشولوب گاه آلتی یتی توب *بولورلار ایردی گاه اوچ تورت توب
بولورلار ایردی و تقی[2] بری بری برلان یاغی بولوب جابشورلار ایردی اسیر
قیلورلار ایردی
[Λ. 216] اوزلاریندین آرتقان اسیرلارنی ماوراءالنهر بازارکانلارینه[3] ساتارلار
ایردی اول وقتدا عراق و خراسان و ماوراءالنهرنینك پادشاه‌لاری
*و سپاهی‌لاری و رعیت‌لاری[4] بارحالاری تات[5] ایردی تات‌دین[5] اوزگا
کشی[6] یوق ایردی سلطان محمود غزنوی‌نینك آتاسی سبك تکین[7] قایی
خلقیندین ایردی *اوزینی[8] ترکمان‌لار[9] اسیر قیلیب سوداگرگا ساتدیلار
و تقی بجنه *اوروغی هم[10] اوزیندین توره کوتاریب سالور ایلی برلان
یاغی بولوب جابیشرلار ایردی بش آلتی آرقه‌غاغا بو ایکی ایل‌نینك اراسیندا
دشمن‌لیق[11] بار ایردی بجنه ایلی سالور ایلینه غالب کلور ایردی انینك اوچون
سالور ایلی بجنه خلقی‌نی[12] ایت بجنه دیرلار بجنه ایلی‌نینك تویمادوق آتلی
بر پادشاهی *بار ایردی اول قوشون برلان کلیب[13] سالور ایلی‌نی جابیب سالور
*قزان آلب‌نینك[14] آناسی
ججاقلی‌نی اولجه‌لاب الیب کیتدی[15] اوچ ییل‌دین[16] سونك کدخداسی *انکش
کوب[17] مال *برلان یباریب[18] ججاقلینی قایتاآلدی **بو سوزلاردین عرض اول
کم جابقانلاری

---

[1] так T_2; $\Lambda T T_1$ — *[2] Λ بولوب [3] Λ بازارینه *[4] Λ — [5] T_2 تاط ; تاطدین
[6] Λ — [7] ΛT_2 تیکان T_3 تکین دیکان [8] Моя конъектура (А. К.); $T T_1$ اوز; $T_2 A$ اوزکه
T_3 اوزکا [9] A Моя конъектура (А. К.); A ترکمان‌لارنی; другие: ترکمان‌لاری
*[9] Λ اوزکالارنی *[10] A خلقی [11] Λ یمان‌لیق [12] A ایلینی *[13] так A; T_2 بار ایردی
$T T_3 A$ کلیب T_1 کلیب قوشون برله کلیب *[14] Λ قازان‌نی الیب [15] $T T_1 T_2 A$ کیتب
Λ کلتوروب [16] Λ آیدین *[17] так T_3; $T \Lambda T_1 T_2$ — *[18] T_2 بر نجه (sic) انکش‌کا
باریب $T A$ مال برله ایباریب

بیلاتورورمیز کم اوغوز خان کیومرث زمانیندا ایردی *اینال یاوی خان‌نینک[1] وزیر وکیلی قایی خلقیندین[2] قورقوت آتا[3] ایردی

[Λ. 21a] اول بزنینک *بیغامبرنینک آنالاری‌نینک[4] اینیسی عباس اولادینینک اوغلانلاری بغداد شهریندا بش یوز ییل پادشاه‌لیق قیلدی‌لار قورقوت[5] انلارنینک زمانیندا ایردی کیومرث برلان عباس اوغلانلارینینک اراسی بش[6] مینک ییل تورور قوزی یاوی خان اوغوز خان‌نینک[7] بش‌لانچی[8] اوغلی تورور بس اوزینکز[9] حساب قلینک قوزی یاوی خان[10] برلان قورقوت آتانینک *خانی اینال‌نینک[11] اراسی نچه[12] ییل بولور[13] ایمدی بز بو ایتلغان تورت مینک ییلدا بربر و آت بآت کم‌نینک بولغانین *و کم‌نینک بولماغانین[14] بلمای‌تورورمیز *مون‌جا مون‌جا[15] بیلماساك هم باشدین اياقغاجا صورتی‌نی بیلاتورورمیز آنی آیتالینك[16] اوغوز ایلی‌نینك یورت‌لاری‌نینك کون توغوشی[17] اسیغ کول و المالیق و قبلەسی سیرام و قازغورت تاغی و قراجیق تاغی و تەور قازوغی اولغ تاغ و کچك تاغ که مس‌نینك[18] کانی بولور و کون باتشی سیر سوی‌نینك اياغی *یانکی کنت[19] و قراقوم اوشبو ایتلغان برلارنینك ایچندا اورنیدا تورت مینك *و بش مینك ییل[20] اولتوردیلار تقی قایسی[21] اوروغی کوب بولسا اندین پادشاه کوتاردیلار[22] مونداق[23] قایی‌دین بر کشی‌نی پادشاه *کوتارورلار ایردی[24] قایی اوروغی و بیات اوروغی[25] و تقی بش آلتی آز اوروغ‌لار انغا قوشولورلار

ایردی و تقی سالوردین بر کشی‌نی پادشاه کوتارورلار ایردی سالور اوروغی و

پیغمبرمیزنینك Λ *4 آتاسی T 3 ایلیدین T_1 2 اینال خان یاوی خان‌نینك Λ 1*
A اتلاری‌نینك 5 Λ + آتا A — 6 T_3 تورت 7 T اوغوزنینك 8 T_3 A بشنجی 9 T_2 —
с отметки ⊗ (Λ. 20б) до этого места — пропуск 10 T T_3 A — *11 Λ T_2 اینال
تیبب ایتدیلار کم ایرسه حساب قیلسه‌لار تورت + T_2 13 مینك + A 12 خان‌نینك
هم بولسه باشقه باشقه ایتیب T^2 موجا موجا Λ *15 — T_2 *14 مینك یل بولوبدور
16 T_2 اما قیلالینك بیان 17 T_2 + طرفی 18 T کانی مس‌کونینك *19 так T_1 T_3;
T ایل + T_2 21 — T_3 A *20 ینكی کند A کنت T_2 اياغی‌نینك کنت Λ ینك کیتدر
Λ کوتاردیلار *24 اما T_3 کیم + Λ T_1 A 23 قیلور ایربلار Λ 22 هر قیبسی‌نینك Λ
T_1 T_2 کوتاردیلار ایرسه 25 так Λ; T T_1 T_2 —

ایردی ایکی یوز توخسان بش یل عمر تابدی اوج پادشاهغه وزیر بولدی اینال یاوی

یتی[1] بیل پادشاهلیق قلدی ایکی اوغلی بار ایردی اولغ اوغلی‌نینک آتی آل[2]
کچکی‌نینک آتی دویلی قایی *اینال یاوی[3] خان[4] اولار بولغاندا دویلی قایی‌نی اورنیندا

اولتورتوب کیتدی دویلی قایی هم* قورقوت آتانینک[5] سوزینه عمل قلور ایردی
و تقی قورقوت‌دین *باشقه ایکی اتاق[6] بیکی[7] بار ایردی بریسی بایندر ایلیندین
بکدز[8] آتلی و تقی بری ایکدردین *دونکه اتلی[9] دویلی قایی کوب یللار
پادشاهلیق قیلدی اوغلی یوق ایردی آشین اشاب و یاشین یاشاب اوزاق

عمر تابب وفات تابدی[10] دویلی قایی‌نینک اینیسی ایرکی‌نینک[11] پادشاه بولغانی
و اوغلی تومان‌نینک دنیاغه کلکانی‌نینک ذکری

[Λ. 226] *دویلی[12] قایی‌نینک[13] بر یقین قرینداشی بار ایردی ایرکی آتلی اول عزا[14] ایکاسی
بولوب اولتوردی بارچا اوغوز ایلی عزاغه[15] یغلیب کلدیلار قورقوت آتا باشلیق
بارچا بیکلار سوردیلار[16] خان‌نینک[17] کوچلاری‌نینک[18] هیچ بویلاریندا بارمو تیب
بر دایه خاتون کلیب ایتدی خان‌نینک[19] بر حرمی[20] حامله تورور امیدیمیز
بار تیز بولغای تیب ایتدی[21] بر نچه کوندین سونک خان‌نینک[22] اولوک
آشینی بریب اولتوروب ایردیلار خان‌نینک[23] اوغلی بولدی تیب سیونچی

---

[1] A مونجه [2] Λ آلی *[3] T — [4] T Λ — *[4] A — *[5] T T_1 A قورقوت‌نینک
[6] T_1 A ایناق T_3 عیان *[7] Λ باشقالار هم [7] A کشی‌سی [8] Λ بوکدوز *[9] T_3 دونکی
[10] Λ آتلیغ T_3 A بولدیلار بولدی [11] T_2 ارکی تیکان‌نینک Сказание об Инал-Йавы-хане, сказание о царствовании Эрки, сказание о рождении Тумана приводится также в ДК, стр. XXIII — XXVII. [12] T_2 T_3 دولی *[13] T T_1 A —; T_2 + ارکی آتلی [14] Λ قرا
[15] Λ قراغه T_1 — [16] Λ A + کم [17] T_2 دولی خان قایی‌نینک T_2 اوبی شول یورتداه
[18] T_1 A خان ضعیفه‌نینک [19] T_2 دولی خان قایی‌نینک [20] Λ عیالی T_1 خاتونی
[21] A — [22] T_2 دولی خان قایی‌نینک [23] T_2 دولی قایی خاننینک

یورت‌لاربندا اولتوروب جابیلغان ایل‌نینک *یاودین قورتلغان‌لاری[1] ماوراءالنهرغه
*قاچیب بارورلار ایردی و شونداق[2] قیلیب بارا بارا ترکمان‌نینک کوبی
ولایت‌غه توشدی آزی[3] قالدی اول وقتدا ترکماندین ناری[4] طرفندا
اولتورغان ایل‌لار کوب ایردی انینک قایسی برینی ایتاین[5] بارجا ایل‌لاردین
ترکمانغه یقین‌راق اولتورغان خطای و قانقلی و نایمان ایردیلار اول ایل‌لار
ترکمان‌نینک قالغانین جاباباشلادی‌لار[6] اسیغ کول و الماليق و سیرام و اولغ
تاغ‌لار و کیچك تاغ‌لار بو یورت‌لارنینك بارجاسین تاشلاب سر سوی‌نینك
ایاقینه کلیب پادشاه‌لارینی ینکی کنتدا اولتورتوب اوزلاری سرنینك ایکی
طرفین[7] یایلاب و قشلاب اون ارقه‌لاری *اوتکونچه اولتوردیلار[8] و
[A. 22a] ماوراءالنهرغه توشکان ترکمان‌لارنی *تاجك‌لار اول ترك[9] دیرلار ایردی
بش آلتی[10] آروه اوتکاندین سونك یرکا سوغه[11] تارتدی تقی چکه‌لاری[12]
قسیق[13] و کوزلاری[14]
اولغ و یوزلاری کیچك[15] و برونلاری اولغ بولاباشلادی ترکمان یورتیغه[16] کلیب
اولتورغان[17] ایل‌لاردین اسیر و سوداکر ماوراءالنهرکا کلاباشلادی انلارنی کوردیلار
تقی تاجیك‌لار ترك تیدیلار برونقی ترك‌لارغه *ترك‌مانند تیب آت قویدیلار
انینك معنی‌سی ترككا اوخشار تیماك بولور ورا خلق ترك‌مانند تیب

ایتابیلمادی تقی ترکمان[18] تیدیلار[19] اینال یاوی‌نینك خان بولغانی‌نینك ذکری
قایی قرا خواجه‌نینك اوغلی قوروت آتا سالور انکش *خواجه و اواشبان[20] خواجه
باشلیق[21] بارچا اوغوز ایلی یغلیب قایی خلقیندین اینال یاوی‌نی پادشاه
کوتاردیلار وزیری[22] قوروت آتا[23] ایردی[24] قوروت آتا[25] هر نمرسا تیسا اینال
یاوی انینك سوزیندین چقماس ایردی قوروت آتانینك کرامت‌لاری کوب

1** T_2 جابلغان‌دین قالغان ایل‌لار   1* Λ یاغیدین قورقوب قچیب   2* A باردیلار
و شونده   3 $ΛT_1$ آز   4 T_1 آری   5 A ایتالینک   6 A جفوف (=جبوب)   7 A طرافنده
8* A اوتدی   9* T_2T_3 تاجیك   9 A ترك‌لار   10 Λ —   11 T_3 تاجیك‌نینك سویغه
12 T_2 انکسه‌لاری   13 T_2 قسغه   14 Λ + اوتدیك ایردی   15 Λ + یردی   16 T_2 یورتلاردین
17 Λ —   18 T —   19* Λ ترکمان تیدیلار   20* Λ ضیا خان   21 T_1 + بولوب   22 T وزیر
23 TA — T_3 خواجه   24 Λ —   25 TA —

کول‌نینك[1] سویندین کوب بولدی ایمدی *بو کوندین[2] سونك سنی کول ایرکی خان
تیکالی تومان اوزونك‌نینك اوغلینك[3] تورور آغانك دویلی قایی‌نینك اورنیندا
اولتووروب خانلیق قیل[4] و هر قچان تومان یکیت بولسا *انغا نی بروروڭ‌نی
اوزونك یخشی بیلورسن[5] تیدیلار تقی کول ایرکی‌نی خان قیلدیلار
خلق برلان بخشی معاش قیلیب. اولتوردیلار تومان یکیت بولدی
دویلی قایی خان‌نینك *بایری کشی‌لاری[6] تومان‌غه سوز بردیلار پادشاه‌لیق
آتانك‌دین سنغا میراث قالغان[7] تورور بارچا خلق اتفاق برلان کول ایرکی‌کا
عاریت تابشوروب ایردیلار بو شرط برلان کم هر قچان سن بالغ بولسانك
سنغا تابشورغای تیب[8] تومان بو سوزنی کول ایرکی‌کا بر کشی‌دین
[Λ. 236] ایتوردی کول ایرکی بو سوزنی ایشتکان‌دین سونك خلوت‌دا قورقوتغه ایتدی
تقی انینك مصلحتی برلان ایل‌نینك بخشی‌لارینی جارلاب اولغ توی قیلدی
قورقوت‌نی ایونینك توریندا اولتورتوب کول ایرکی خان یوکنوب قمیزلی ایاقنی
سوندی قورقوت[9] قمیز ایچیب بارچا خلق آش یکاندین[10] سونك کول ایرکی
ایتدی ای *ایل و خلق بارچانکز[11] بیلورسزلار پادشاه‌لیق تومان‌نینك حقی
ایرکانین[12]
بو وقت‌غاچا تومان یاش ایردی انینك اوچون من[13] ایشنی قلاتورور ایردم ایمدی
تومان اولغ یکیت بولدی آتاسی‌نینك تختینی[14] تابشوراتورورمن تیدی بارچا خلق
قورقوتغه ایتدیلار خان‌نینك و برچا اوغوز ایلی‌نینك اختیاری سنینك قولونکدا
تورور نی ایشنی مناسب کورسانك آنی قیلغیل تیدیلار قورقوت بو سوزنی
ایشتکان‌دین سونك کشی یباریب تومان‌نی کلتورتوب ایونینك اورتاسیندا
اولتورتوب ایتدی آتانك اولدی سن یاش قالدینك کول ایرکی هم آتانك
تورور و هم

---

*[1] T_3 ایران سوییدین [1] A کول‌لاری‌نینك *[2] T_1 موندین [3] Λ اوغلانینك [4] T_3 قیلغیل *[5] T_3 انکا دکیل خالیقنی *[6] T_1 یابو دیکان بو کشی‌سی بار ایردی [6] Λ + بار ایردی [7] Λ قالیب T_3 قالدی [8] T T_1 A — T_2 (л. 276) начинается большой пропуск. [9] (и всюду) Λ قورقوت آتا [10] T ینکاندین *[11] T_2 قورقوت اتا و ایل‌لارنینك انکا + T_3 بخشی‌لاری بارچه‌لارینکز [12] A تورور راست [13] Λ T_2 + بو [14] T_1 + اوزینه

نبلادیلار[1] * ایرکی باشلیق بارجا بیکلار سیونجی بردیلار[2] ایرکی خلققه
ساون[3] سالدی هر کم همتی‌غه لایق ساون[4] کلتوردیلار تورت یوز یلقی و تورت
مینك دوی اولتوردیلار بولغاریدین اوج دوض تیکتوردی[5] بریسینی عرق برلان
و بریسینی قمیز برلان و بریسینی قاتق برلان تولتورتدی بر آی کیچه کوندوز
تویدا[6] بارجاسی یخشی و یمان عیش و عشرت‌غه مشغول بولوب واریلار
یاشین اونوتدی و بارلی‌لار[7] مال‌سیزلقین اونوتدی و بایلار اولومین اونوتدیلار
اوغوز ایلی قورقوت‌غه ایتدیلار بو اوغلانغه بر یخشی آت قویغیل تیدیلار
قوروت آتا[8] مونینك آتی تومان خان بولسون تیدی خلق ایتدیلار
موندین یخشی‌راق آت قویغیل تیدیلار[9] قورقوت آتا[10] ایتدی موندین یخشی[11]
آت بولماس تیدی اول کونکه دویلی قابی خان اولدی ایرسا بزنینك یورتمیزنی
تومان توتوب[12] قرانغو[13] بولدی بو اوغل[14] توماندا توغدی انینك اوجون تومان
* آت قویدوق[15] و ایکنجی کونکاومدین یخشی ایرم و نیت قیلیب انینك اوجون
تومان
[A. 23a] آت قویوب توروری‌من کم[16] تومان اوزاق تورماس تیز *کیتاتورغان نیمرسا بولور[17]
تومانلی کون آفتاب بولور تومان‌نینك سونکی یروق[18] * بولمای بولماس[19] آزغینه[20]
تورغان تومان‌نی بو اوغلان‌نینك یاشلقینه اوخشاتیب‌من سونکی آفتاب‌نی
* بو اوغلان‌نینك[21] بکیت بولوب آتاسی تختیندا اولتوروب دولتلی[22] و اوزاق
عمرلی بولغانینه اوخشاتیب‌من تیدی[23] بارها خلق بونی[24] اشیتیب
قورقوتغه آفرین آفرین تیب خوشحال بولوب تومانغه کوب دعالار
قیلدیلار و تقی قوروت باشلیق بارجا خلق ایرکی‌غه ایتدیلار بر آی توی
قیلدینك آشینك تمام بولمادی و دوض‌لارغه سالغان قمیز و * ایران‌ینك

---

[1] T_1 بدیلار *[2] T_1 — [3] Λ سوقوم T_2 جاوبن [4] Λ سوقوم T_2 جاوبن [5] T_2 سالدوردی
کم [6] Λ طویدا طوی بولدی T توی توتدی [7] T_1 فقیرلار [8] T T_1 A — [9] T T_1 A —
[10] T T_1 — A خان [11] A یخشی‌راق [12] Λ بولوب T_1 باسدی [13] A قرانغولوق [14] Λ اوغلان
*[15] T قویدی T_1 T_2 قویدوق [16] T_1 بلکیم *[17] Λ کیتار باسم یوق بولور [18] T_2 یروقلیق
*[19] Λ T_2 A بولور [19] T_1 قالماس [20] Λ آزغانا *[21] Λ اوخشاتوب‌من بو اوغلانغه
[22] T_2 خلقلارغه باش بولوب [23] Λ + ایرسه [24] Λ T_1 T_3 A مونی

قاجیب اوزکا ایلکا باردی کول ایرکی آنت ایجیب آینه‌غه کشی یباریب ایتدیکه
بو یمانلیقنی قیلغان سن ایماس ایردینك اوغلونك ایردی *ایریا جزاسین[1]
تابدی[2]
*ایدی سنینك برلان[3] قرین‌تاش توروریمیز کیل تقی یورتونکا ایکا بول من
قایتاتورورمن تیدی ایلچی باریب بو سوزلارنینك[4] بارجاسین ایتدی[5] آینه
اینانب
کلیب کول ایرکی‌نی کوردی کول ایرکی تقی یورتینی تابشوروب قایتب اوز
یورتیغه توشدی[6]

تومان‌نینك اوغلی بولغانی و انغا یاولی آت قویغان‌لاری و یکیت یتشکان‌دین
سونك قاذلی یاولی آت قویغان‌لاری‌نینك ذکری تومان‌نینك کول ایرکی‌نینك
قزیندین[7] اوغلی بولدی آتینی یاولی قویدی‌لار[8] توغشلی و آلب بولدی و
یکیت
یتلدی بر کون سونینك یقاسیندا یکیت‌لار برلان اویناب‌تورور[9] ایردی بر
یکیت برلان اورشدی انی اوراین تیب *نیمرسا ایزلادی[10] یقیندا *بر توب
قزغان‌دین[11]
[A. 246] اوزکا نیمرسا تابمادی[12] انینك اوجیندین توتوب توبندین جقاریب[13] اول
یکیت‌نینك بوینیغه اوردی[14] ایرسا بوینی[15] اوزلدی[16] *تقی اولدی[17] کول ایرکی
خان
تومان و قورقوت[18] بارجا بیکلار اولتوروب ایردیلار یاولی‌نینك بو قیلغان
ایشین ایندیلار ایرسا *اولغ و کچك و بخشی و یمان و کورکان و ابشتکان
تانکلاب حیران قالدی[19] تومان ایتدی *بو اوغلان‌نینك[20] آتینی بو وقت‌غاجا

---

[1] TA —

*[2] T_1 —; Л اول هم اولدی *

*[3] TA —

[4] T_1 سوزلارنی

[5] Л + ایرسه

[6] T_3 کیلیب توردی

[7] T_1 A + بر

[8] T T_3 قویدی T_2 تیدیلار

[9] Л اویناشور

*[10] T_3 A هیچ نمرسه تابمدی *

*[11] ДК (стр. XXVI) کوردی بر قازوق اولتوروب آنك اوجندن توتوب چیقاروب آلوب

[12] T_3 یوق ایدی

[13] T_3 + سوغوریب آلیب

[14] Л برا اوردی

[15] Л بوینینی T_1 یوزینی

[16] A + ایرسه

[17] T_1 — пропуск.

*[17] A —

[18] Л + آتنا

*[19] T_3 بو اولتورغان بارجه تانك قالدیلار *

[20] A مونینك

اقانك سنی دنیاغه کلکاندین تا بو جاقغاجا کوب ایمکاکلار برلان یخشی اسراب[1]
تورور *تاج و تخت و ایل بارجا یورت سنینکی[2] تورور[3] سندین اوتونومیز بو
تورور کم بر نچه کون صبر قیل‌غیل * اقانك‌نینك برکیندین ناری‌لقی[4] یاوق[5]
بولوب تورور
تیدی ایرسا تومان ایتدی بارجا اوغوز ایلی‌نینك یخشی‌سی آتام‌نینك وزیری
و مینینك بابام[6] توروسن[7] سوزینکزنی[8] قبول قیلدیم[9] تیدی کول ایرکی‌نینك
بر قیزی بار ایردی بسیار کورکلی آتا آناسی‌نینك بارجا ایشلارینه ایرکلی
قوروقوت کول ایرکی برلان تومانغه
[A. 24a] سوزلاشب یتی کیجه کوندوز توی قیلیب پادشاه‌لارغه لایق * اسباب و
**توزوق برلان[10] قزنی تومانغه تابشوردیلار[11] * اول وقتدا[12] اوشار ایلی‌نینك
خانی بار
ایردی آینه آتلی بو قیزنی اوغلیغه ایتوروب[13] ایردی گول ایرکی قبول قلیب
برماك[14]
بولوب ایردی آینه خان قزنی تومانغه برکانین * ایشتکاندین سونك[15] جریك
تارتیب
کول ایرکی‌نینك اوستیکا یوردی[16] کول ایرکی هم اولغ جریك برلان قارشی[17]
باریب
اوروشب[18] آینه‌نی باستی آینه‌نینك اوغلینی[19] اولتوردی و اوشارنینك لشکرین[20]
قردی آینه‌نی قاوب یورتینه باردی یورتینی الیب آلتی آی اندا اولتوردی[21]
آینه[22]

---

1 T اسرب 2 ΛA سنینك *3 T_1 — 4 Λ آری *4 T_2T_3 بو آغانینك عمری آز
قالیب ترور *5 T_1 آغانك بارلیقیدین آنكری‌لیقی یقین 6 T_1 آتام A اتام‌سز هم
7 $ΛT_1$ تورورسز A سزنینك 8 T_1 نه دسانكز سزنینك سوزینكزنی 9 T_2 опять зна-
чительный пропуск. *10 Λ اسباب‌لار توزاتدی **10 A توزوك‌لار برلان 11 T_3 نكاح‌لاب
بردیلار *12 TT_1T_3 — A مهر و بر برونیدین عشرت قیلدیلار و عیش یاشوروب قوچاقیغه
و محبت الیشدیلار 13 $ΛT_3$ تیلاتیب A ایتیب 14 Λ برماکچی *15 ΛA ایشتب
16 $ΛT_1T_3$ یورودی 17 T_3 قارشوسیغه 18 T_3 + کوب جنك قیلیب 19 T_3 + توتوب
20 T_3 + تمام 21 T_3 بولدی 22 A + خان

قانلی یاولی‌نینك یوزیکا باقیب ایندی[1] ای قزیم اوغلی قزدین بولغان‌نینك دوست‌لقی بولماس تیب *ایشتیب ایردم[2] برونقی اوتکان‌لارنینك سوزلارینی یلغان قیلمادینك تیدی‌تومان خان تورت آی خانلیق قلغاندین سونك قورقوت[3] باشلیق بارجا خلق تومانغه ایتدیلار تنکریغه شکر قیل‌غیل قانلی *یاولی دای[4] یخشی اوغلونك بار مناسب اولتورور[5] کم پادشاه‌لیقنی انغا بریب[6] اوزونك عیش و عشرت‌غه مشغول بولغای‌سن تیدیلار ایرسا تومان هم قبول قیلدی تقی پادشاه‌لیقنی اوغلیغه بریب[7] تینج کونکل برلان تنکری‌نینك بنده‌لیکین قیلیب اولتوردی قانلی یاولی‌نینك خان بولغانی‌نینك ذکری اول عجایب بهادر *و میرکان[8] و آلب ایردی تورت طرفیندا[9] یورت‌لارنینك [л. 256] بارجاسین *یاولاب آلیب[10] اوزیکا باقتوردی انینك زمانیندا بوری قویغا و بارس[11] کیك‌کا و بورکت قویانغه و قارجغای کاکلیك‌کا[12] زور قیلابیلمادی[13] ایل‌لارنی توزوب و یاغی‌لارنی[14] بوزوب و اوز زمانینداقی پادشاه‌لاردین اوزوب توخسان بیل پادشاه‌لیق قیلیب وفات تابدی مور یاوی‌نینك خان بولغانی‌نینك ذکری قانلی یاولی‌نینك ایکی اوغلی بار ایردی اولغ‌نینك[15] آتی مور یاوی و کیچك‌نینك[16] آتی قرا آلب ارسلان اولار بولغانیندا یورتینی *ایکی بولدی[17] ترکستان و ینکی کیندنی مور یاوی‌غه بردی تلاش برلان سیرامنی قرا آلب ارسلانغه بردی *بر نیچه ییل اوتکاندین سونك قرا آلب[18] اقاسی مور یاوی برلان یاغی بولدی ایل یخشی‌لاری ارادا یوروب کوب نصیحت‌لار قیلیب یراشتورالی تیدیلار قرا آلب ارسلان راضی بولمادی آخر ایکی‌سی لشکر تارتیب سیرام اوستیندا اورشدیلار مور یاوی غالب کلدی قرا آلب ارسلان اورشدا اولدی بارجا ایل‌لارینی جابیب بر ییل اندا

[1] T_1 до этого места пропуск; см. л. 24б *[2] Λ آیتیب ایردیم [3] Λ + آتا
[4]* Λ یاوی تك [5] Λ + ایتدیلار [6] A برکای‌سن [7] A + اوزی [8] T_1 — [9] A طرفنده‌غی
*[10] A الدی [11] T_2 یولبارص [12] Λ + بری بریکا [13] Λ قیلابیلماس ایردی [14] A یاولارنی
[15] T_1 اولی‌سی‌نینك A اولوغی‌نیك [16] T_1 کچی‌سی‌نینك *[17] T_1 بولوب ایکی اوغلیغه
*[18] $T T_1$ — [18] A + ارسلان بردی

یاولی دیتورور ایردوك ایمدی قانلی یاولی *تیماك كرك[1] تیدی ایرسا اندین سونك انغا بارجا خلق قانلی یاولی تیدیلار كونلاردا بر كون كول[2] ایركی خان اوركادا اولتوروب ایردی تومان تقی اندا[3] حاضر ایردی قانلی یاولی ایشكدین كریب كلدی و اورتا یردا اولتوردی تقی كول ایركی‌كا باقیب ایتدی ای بابا بو *اولتورغان تختینك[4] اولغ آتام دویلی قایی‌نینك[5] تورور بو وقت‌قاجا آتام تومان‌نی یاش تورور تیب برمادینك ایمدی نی اوچون برمای‌تورورسن تیدی كول ایركی خان باشینی قویی‌سالیب كوب اولتوردی تقی بر فرصت‌دین سونك *باشین كوتاریب ایتدی[6] بو سوزنی من سندین برونراق ایتور تیب امید قیلور ایردیم و خاصه اول كون كم تیكان برلان كشی‌نینك بوی‌نین اوزدونك *راست ایتاتورورسن خوب بولور[7] *یخشی بولور[8] ایمدی[9] آتانك‌غا

تابشورماك كرك تومان‌نینك خان بولغانی‌نینك ذكری كول ایركی بو سوزلارنی نبیره‌سیدین ایشتكاندین سونك قورقوت باشلیق بارجا اوغوز ایلینه [A. 25a] كشی[10] یباریب كلتورتوب *اولغ توی قیلیب تومان‌نی خان كوتاریب تختدا[11] اولتورتوب كول ایركی ایاق اوستندا توروب تومان خانغه ایتدی آتانك اولوب من *بو تختدا[12] اولتوروب ایلنی[13] *سورای‌تورغالی[14]

اوتوز بش ییل تورور سندین امیدیم اولتورور[15] كم من نیجوك ایل‌نینك یخشی و یمانی سوروب نی یول برلان پادشاهلیق قیلیب یوریكان بولسام سن هم اوشول[16] یول برلان یوریكای‌سن تیدی تومان ایتدی یخشی ایتاتورورسیز اكر *میننك دولتم[17] بولسا سزنینك بو[18] نصیحت‌لارنیكزنی قبول قیلغای‌من[19] تیدی یورت سوزلاری تمام بولغاندین سونك كول ایركی خان

---

*[1] T_3 بولسون [2] T — [3] A A — *[4] T تخت اولتورغان‌نینك A اولتورغانیك
*[5] A — [6] A قایی‌نینكقی [4] A تخت منیك اولوقتدین باری من قارقار ایردیم *[7] A
[8] (с 814 по 822 и с 824) T_1 — *[8] A — ایمدی بو سوزنی آیدینك [10] T_1 آدم
*[11] A تختندا *[12] A T_1 تختندا [13] A — *[14] A سورغالی [15] A بو تورور
[16] A T_1 شول *[17] A بزنینك دولتیمز [18] A — [19] T من A قیلغای‌میز

بولغانی‌نینك ذکری قرا خان‌نینك بوغرا آتلی اوغلی بار ایردی بارجا
خلق[1] قرا خان اولکاندین سونك بوغرانی پادشاه کوتاردیلار
[A. 266] بوغرا خان بارجا اوتکان آتالاریندین آرتوق بولدی اولغ لشکر برلان
کلیب بخارا و سمرقندنی الیب اوز قرینداش‌لاری[2] یورتیندا یاغی
بولغان سبب‌دین تورابلمای قایتب کیتدی اندین سونك کلیب[3]
خوارزم مملکتنی الیب کوب بیل‌لار اندا پادشاه‌لیق قیلدی *بر کرت[4]
ارقه طرفیغه لشکر تارتیب باراتورغاندا بر کون خان ایتدی کونکلیمز
بوغدای اونیندین بولغان آشنی تلای‌تورور اوکرا[5] و اوزکا آش *قلغالی.
باورجی و[6] آش‌نینك اسبابی تابیلمادی خان اون کلتوردی و
خمیر قلدوردی و اوزی قولی برلان یازیب[7] قزانغه سالدی اولتورغان
نوکرلاری هم خانغه یارولیق قلدیلار بشریب ایجدی[8] تقی ایتدی بو
آش‌نینك آتی بوغرا خانی بولسون تیدی بو کون خلق ایجندا بوغرا تیب
بشراتورورلار اول آش توزور خان‌نینك[9] اوغلی بار ایردی اولغ‌نینك[10] آتی
ایل تکین و ایکنجی‌سی‌نینك آتی قوزی تکین و اوجونجی‌سی‌نینك آتی
بیك تکین تکین معنی‌سی قدیم ترك تلی برلان یخشی صورت‌لی تیماك بولور
خان قاری بولغاندین سونك پادشاه‌لقنی[11] قوزی تکین‌غه بردی تقی اوزی
تینج[12] اولتوردی بابر آتلی خاتونی بار ایردی بسیار عاقله و زاهده و عابده
و صالحه و کافیه ایردی[13] اوغلی‌نینك آناسی ایردی[14] اول وفات تابدی ایرسا[15].
بوغرا خان اولغ *عزا توتدی[16] *بر بیل‌غاجا[17] کشی برلان سوزلاشمادی و ایودین
جقمادی برکون قوزی تکین آتاسیغه قجانغاجا عزا[18] توتوب غمکین بولوب

---

[1] Λ + اتفاق برله [2] Λ قریب [3] A — [4]* Λ کم [5] A — [6]* Λ قیلدی بارجه‌سی
[7] T_1 یاتوب [8] Λ ایجدیلار خان [9] Λ بوغرا خان‌نینك [10] T_1 اولکیسی‌نینك
A اولوغی‌نینك [11] A خان‌لیق‌نی [12] T_1 جامی [13] T T_1 A — [14] T T_1 A —
[15] Λ + آندین سونك [16]* Λ غزات تاپدی [17]* Λ برنجه بیل‌لار [18] Λ غزات

توروب قایتب ایویکا توشدی قرا آلب ارسلان‌نینك بر کچك اوغلی بار ابردی
انی و کوچلارینی[1] مور یاوی آلیب کلدی و موندین بر نچه ییل‌لار اوتدی بر
کون مور یاوی اولتوروب ایردی قرا آلب ارسلان‌نینك اوغلی کلدی انینك
یوزیکا باقیب ایتدی اکر آتانك نادانلیق قیلیب مینك برلان یاغی بولماسا
ایردی[2] مونداق یتیم بولوب سارغاریب
[A. 26a] یورماس ایردینك دریغه نه قلاین تیب کوب یغلادی تقی ایتدی سیننك
آتینك آلب توغاج بولسون تیدی آتاسندین قالغان یخشی کشیلارنی
کلتوروب آلب توغاج‌نی انقا تابشوروب آتاسی‌نینك یورتینی بریب
کوچوروب یباردی خلقغه حکم قیلدی قرا آلب ارسلان‌نینك ایلیندین
اولجه قیلیب کلتورکان کشیلارنی *قایتارا[3] یبارسون[4] تیب آلب توغاج
باریب آتاسی‌نینك یورتیندا اولتوردی تورت یاقغه[5] کتکان‌نینك بارجاسی
انغا یغلدی مور یاوی خان یتمش بش ییل پادشاه‌لیق قیلیب

اول‌دنیاغه کیتدی مور یاوی اوغلی قرانینك خان بولغانی‌نینك ذکری
مور یاوی‌نینك خاتونلاریندین اوغلی یوق ایردی *اورجه خان تیکان‌نینك[6]
[illegible] ین جانب آلغاندا[7] بر ضعیفه‌نی اولجه قیلیب بر نچه کون باقیب یباردی اول
ضعیفه یورتیغه بارغاندین سونك مور یاوی خان‌دین حامله بولوب
توروروب تیدی بر نچه آی‌دین اوغل تغوردی آتینی قرا قوییلار
تغایلاری‌نینك[8]
ایچندا اوسدی یکیت بولغاندین سونك قاجیب مور یاری خان قاتیغه[9]
کلدی مور یاوی هم انی اوغل قیلدی[10] مور یاوی اولکاندین سونك بارجا
خلق یغلیب آنی خان کوتاردیلار ایل برلان یخشی معاش قیلیب
قرق یل خانلیق قیلیب وفات تابدی بوغرانینك[11] خان

[1] T_1 کیل‌لاریدن [2] ΛT_1 + سن [3] ΛT_1 قایتاریب [4] * A قیتارابرسونلار [5] A طرفقه
[6] * Λ اوغرجاه حانی‌نینك [7] T_1 آلغاندین کین [8] T_1 ایل‌لارنینك [9] T خاتیغه
[10] T_3 اوقودی $T_1 T_3$ قاشیغه [11] $T A$ بوغرا خان‌نینك

تورور تیدی ینه بر نچه کوندین سونك خلوت تاپیب قوزی تکین‌گا
ایتدی هیچ منینك حالم‌دین خبرینك بارمو من سنغا
[A. 27b] *عاشق تورورمن[1] کچه‌لار اویقوم و کوندوزلار قرارم یوق منینك حالمغه
قراماس بولسانك نی اوچون منی[2] قاری کشیگا الیب بردینك[3] تیدی
قوزی تکین ایتدی سن منینك آتام تورورسن اکر بو کوندین سونك
بو قلغیننك‌نی[4] قویماسانك سنی پاره پاره قیلیب هر موجانکنی بر یردا
قویارمن تیدی خاتون واقعاتنی اوزی‌نینك قرین‌تاش خاتون‌لاریغه
ایتیب کنکاشتی ایرسا انلار ایتدیلار قوزی تکین بو سوزنی خانغه
خلقغه ایتماس‌دین بورون ایتماق کرك یوق ایرسا اولومغه کتارسن
تیب بارجاسی اتفاق برلان بر خاتون‌نی یباردی‌لار اول خاتون باریب[5]
قوزی تکین‌نینك ایویندین[6] اوتکین اوغورلاب کلیب بوغرا خان‌نینك
ایویکا کلیب تقی قایتب باریب اوتکنی یریندا قویوب کلدی اول
کچه خان ایودا ایوق ایردی آوغه باریب ایردی تون یارمندین[7]
سونك آزغینه قار یاغیب ایردی سحر وقتندا خاتون قچقراباشلادی
تانك اتغاندین سونك خلق ایشتدیلار کم اورکادین یغلاغان
خاتون‌نینك اوازی جقاتورور[8] آیر و خاتون بارجا یغلیب اورکانینك
اشکینه باردیلار[9] ایرسا کوردیلار کم خانم یوزین یرتیب بارجا یرینی
قان قیلیب ایتاتورور کم بو کچه *سحر وقتیندا[10] اوغلاب یاتیب ایردم بر
کشی کلیب قوینومغه کردی کوردوم ایرسا قوزی تکین خان ایتدی قچقرما[11]
من تورورمن سنغا عاشق بولوب[12] آتامغه الیب بردم انینك اوچون کم
کوندوز آتام‌نینك[13] بولسانك کچه منینکی بولغای‌سن
[A. 28a] تیب یوق ایرسا آتام خاتون‌نی نی قلور ایردی تیدی من قچقرابردم

---

[1] A * عاشق بولدوم تیدی A عاشق‌من [2] TA — [3] TT₁ + منی [4] A ایشنکنی
[5] T بریب [6] A — [7] A یاریندین [8] A کیلاتورور [9] A کلدیلار [10] * A — [11] T₁
قچقوماغیل [12] A بولوب‌من [13] A T₁ A آتام‌نیکی T₃ آتام‌ینکقی

اولتوراسیز اوغا جقینك شاید
[A. 27a] کونکلینکز اجلغای تیب آتاسنی *هر بر کون[1] بر طرفکا آوغا و سیرکا
الیب جقدی بر نجه کوندین سونك ایمدی خان‌نینك کونکلینه هوا و هوس
پیدا بولدی **بولغای *تیکان وقتدا[2] ایتدی بیکلار ایتاتورورلار خانغه
مناسب
اولتورور کم کدخدا بولغایلار[3] خان ایتدی انداق خاتون نی یردین تابیلور که
*کلیب آنانك‌نینك[4] اورنین توتغای تیدی قوزی تکین[5] آنام تك بولماسا
اندین یك‌راك[6] بولسون تیدی خان هر چند کدخدا بولمان[7] تیدی اما
قوزی تکین اختیارینه قویمادی اوشار ایلندا اکرنجه[8] تیکان‌نینك *کورکالی
یخشی[9] *یورت‌دا آت کوتارکان کورکلی[10] قزی بار ایردی[11] انی خانغه
الیب بردی
اول بدبخت قزنینك کونکلینه بو معقول بولدیکم قوزی تکین‌نینك
منغا میلی بار انینك اوجون منی آتاسی‌غه *بهانه برلان الیب[12] برانورور
تا اوزی منینك برلان بنهانی عیش قیلغای یوق ایرسا قاری کشیکا منینك‌تك
صاحب جمال قزنی نی اوجون الیب برور ایردی تیب بر کون قوزی تکین
آناسین
*کوراین تیب[13] کلدی ایرسا خان اوخلاب یاتیب[14] و خاتون * اولتوروب
ایردی[15] قوزی
تکین‌نینك قاتیغه کلیب یوزین و کوزین سلاب سیباب ایردی آیری
برلان اویناغاندا* خاتون‌لار نتك[16] قلورلار شونداق قلاباشلادی
قوزی تکین کونکلایندین[17] بو آنام اورنیغه بولوب منغا مهربانلیق قیلاتورغان[18]

---

*[1] A هر کون T_1 A بر کون *[2] A تیب **[3] A بوغرا بولوب جمع بیکلار بر نجه
*[4] A خاتونوم A اناك‌نیك خانغه ایتدیلار نه بولغای کدخدا بولسانکزلار اندا
بر A [9]* اتکرانجه T_3 [8] بوطایدن A [7] بری‌راك A باری‌راك A [6] ایدی + A [5]
ایردی + A [14] کورکالی A [13]* — A [12]* ترور A [11] — A T_3 A [10] یخشی کورکلی
ایتدی + A [17] خاتونلار نجوك A خاتونلارنی توك T [16]* توروب A [15]*
قیلار توروغانی A A T [18]

قولین و بوی‌نین هر قایسی‌سن بر بایتال‌نینك قویروغینه باغلاب بایتال‌لارنینك بوت‌لارینه نیزه‌نینك اوچی برلان سانجدیلار تولای خاتون‌نی[1] بش پاره قیلیب هر قایسی‌سی بر اندامنی *اوز اورکورینه[2] الیب کیتدی بوغرا خان کوب ییل‌لار پادشاه‌لیق قیلدی و توخسان یاشاب اولدی *بوغرا خان‌نینك[3] اوغلی قوزی تکین‌نینك خان بولغانی‌نینك ذکری قوزی تکین آتاسی تختیندا اولتوروب *دشمن‌لاری‌نی یغلاتیب و دوست‌لاری‌نی کولدوروب[4] ایلکا عدالت قیلیب فقیر مسکین‌غه خیر و احسان قیلیب قرق ییل خان بولوب یتمیش بش یاشیغه یتکاندا اوغلی ارسلان‌نی اورنیندا اولتورتوب وفات تابدی قوزی تکین اوغلی ارسلان‌نینك خان بولغانی‌نینك ذکری ارسلان آتاسی[5] تختندا اولتوروب اولغ خان بولدی کوب ییل‌لاردین سونك سوراجیق ایلی یاغی بولدی ارسلان باریب سوراجیق ایلینی جابیب قالغانی‌نی اوزینه باقیندوروب کالدی اندا بر یاش اوغلان‌نی اولجه‌لاب کلتورب آتی‌نی سوار[6] قویوب قولیندا اوستوردی اول عقل‌لی و توغشلی[7] و میرکان و جچن هنرلی[8] [Λ. 29a] هر مقامغه و هر یولغه یوروماکنی بیلاتورغان[9] و خانغه ایناق[10] بولدی[11] بارچا ایشلک خلقی[12] کورابیلماس‌لیکیندین مونونك برلان یمان بولدیلار سوارنینك عیبتی‌نی خانغه نچوك ایتورلارینی *بیلابلمای‌یوروب ایردیلار[13] برکون معرکه‌دا خان سوارنینك قلاقینه سوز ایتاتورور ایردی سقالی خان‌نینك یوزیکا تیکدی سوار کتکاندین سونك خان *بکلاریکا[14] باقیب[15] ایتدی سوار اسرونی اوبوب بولوب تورور تیدی بیکلار ایتدیلار بز مونینك قیلاتورغان اشلارینی خلوت‌دا عرض قلالی تیب *خلوت بولغاندا ایندی‌لار[16] فلان وقتدا فلان مالینکزکا مونداغ خیانت قلدی و فلان سرینکزنی خلقغه فاش[17]

اوزوب A اوز اوغریغه T_3 اوز یایلاغینه T_1 اوزوب Λ [2]* بیشی بیتال‌لار + Λ [1]
سوارجیق T_1 (и всюду) [6] آتاسی‌نینك Λ [5] — A [4]* بوغرانینك T [3]* اوز اوکورینه
اینياق یکیت T_1 خرم یکیت Λ [10] بیلاترور ایردی Λ [9] — A [8] دانشلی T_3 A [7]
بیلمای یوروب ایردی‌لار Λ [13]* آدم‌لاری T_2 [12] بولدیلار T [11] اینياق و یکت A
بیک‌لارکه قراب A [15]* بکلارکا $T T_1$ [14] بیلمایین تورغانده A بیلاآلمای یوروب ایردیلار T_2
پاش Λ [17] وقت تابمای ایردوك ایدیلار A [16]*

آناسیغه مونداق ایش[1] نی یردا بار[2] تیب مندین بو سوزنی ایشتکاندین
سونك قاجیب جقیب [3] کیتدی یانیندا یاتقان خاتون‌لار بو سوزکا
کواه‌لیق بردیلار و تقی خانم ابتدی موندین بخشی‌راق کواه بولماس
بر مار تورور ایزیمی کورونك تیدی ایزنی کوردیلار قوزی تکین‌نینك
ایویندین جقهب اورکاکا کلیب تقی قایتیب قوزی تکین‌نینك ایویغه *باریب
تورور[4] قوزی تکین ایزنینك قاتیغه[5] کلیب اباغین قویدی ایکیسی بر تك
بولدی بوغرا خان آودین کلدی انغا هم ایتدیلار خان باشلیق[6] بارجا
بیکلار قوزی *تکین‌نی جاقریب ایتدیلار[7] بو نی ایش تورور کم کجه سن
قیلیب‌سن قوزی تکین اول خاتون‌دین کورکانین و ایشیتکانین ایتدی تقی
تیدی من اویالغانیمدین[8] ایتابیلمادم ایکنجی اول کم ضعیفه‌نی آنامغه من
آلیب بریب ایردم خلق ایجندا رسوا بولماسون تیدم اول مندین برون
قرباندی[9] تیدی خلق ایکی بولك بولدیلار یاریمی خاتون سوزیکا
اینان‌دیلار یاریمی قوزی تکین سوزیکا اینان‌دیلار آخر بارجالاری اتفاق
قیلیب[10] خانم یانیندا یاتقان خاتون‌لارنی خان الدیغه کلتوروب
سوردیلار ایتمادیلار سیاست قیلور بولدی‌لار ایرسا اول‌دین تا آخرغاجا
قلغان کنکاش‌لارینی اوشارنینك خاتون‌لاری‌نینك ایتغان سوزلارینی
و اوتکنی اوغورلاغانی‌نی[11]
[A. 286] بر بر ایتدیلار ایرسا بوغرا خان قوزی تکین‌غه ایتدی بو خاتون‌نی
*اونامای ایردیم[12] شوندراق بر فتنه[13] بولور تیب سن منی اختیارمغه
قویمادینك ایمدی مونی[14] نی قیلورونکنی[15] *سن بخشی[16] بیلورسن تیدی
ایرسا
قوزی تکین بیوردی بش ایملك[17] بایتال‌نی کلتوروب ایکی اباغین و ایکی

---

[1] A+ قیلماق [2] A+ تورور [3] T_1 — [4] A* باردی [5] T_1 Λ قاشیغه T_2 اوستیکا
[6] T_1+ بولوب [7] Λ* تکین قاشیغه باردیلار [8] T_1 اویالقان‌دین [9] T_1 آیتوبدی
[10] A بولان [11] T_1 اوغورلاب الغانی [12] T* الورامن T_2 آیتیب تورور A T_3 قارباندی
T_1 آلورده الورده من آینده‌مای ایردیم A آلورده اونمای ایردیم Λ (sic) اونامای ایردیم
[13] T_1 قینه‌لیك A فساد [14] A — [15] T_1 قیلورسن [16] A* اوزنك من اوخشاتیب ایدوم
[17] Λ املیك T_1 قیسراق‌لی T_2 املوك T_3 امکاش‌نی

اولتورورمن تقی سنینك اياق اوجینکدا یاتورمن[1] تیب یغلاب اولتوروب
ایردی خان یریندین *ووپا کلدی[2] تقی سوارنی قوجاقلاب یوزیندین اوپدی تقی
ایتدی سنینك و سندین غیبت قلاتورغان بیکلارنینك حقیقتین[3]
بلماك[4] اوجون اوزمنی اولوك قیلیب ایردم تیدی خان‌نینك تریلکانین
ایشتیب بارجا خلق کلدیلار خان‌نینك مال‌لارین آلیب اولوکگا قرامای
تاشلاب کیتکان بیکلارنی توتوب کوزلارین کور قیلیب و قول‌لارین
[A. 30a] کستوردی ارسلان خان یتمش ییل پادشاه‌لیق قیلیب وفات تابدی
بوغرا خان‌نینك[5] اولغ اوغلی ایل تکین و انینك اوغلی عثمان‌نینك خان
بولغانی‌نینك ذکری ارسلان خان‌نینك اوغلی کچك ایردی اولغ عمی‌نینك[6]
اوغلی بار ایردی عثمان آتلی آنی خان قلدیلار اون بش ییل[7] پادشاه‌لیق
قیلیب وفات تابدی *ایل تکین[8] اوغلی ایسلی‌نینك خان بولغانی‌نینك[9] ذکری[10]
*عثمان‌نینك بر اینیسی بار ایردی ایسلی[11] آنی خان قلدیلار اول تقی
اوج ییل *خان بولوب[12] آتاسی[13] کینیندین کیتدی ایسلی اوغلی شبان‌نینك
خان بولغانی‌نینك ذکری ایسلی‌نینك شبان آتلی اوغلی بار ایردی
انی خان قلدیلار اول تقی آتالاری بورکان بولدین یوروب یخشی‌غه
یخشی و یمانغه یمان بولوب[14] یکرمی ییلی آتاسی تختندا اولتوروب
اولغ آتالاری‌نینك کوجی‌نینك یرینه توشوب کوجوب کیتدی
شبان اوغلی بوران‌نینك خان بولغانی‌نینك ذکری شبان‌نینك
اوغلی بار ایردی بوران آتلی آنی خان قلدیلار بوران تقی ایل برلان
یخشی سلوك قیلیب اوغوز ایلی‌نینك رسم‌لارین و قاعده‌لارین
بر طرف *قلمای اون[15] سکیز ییل پادشاه‌لیق قیلیب وفات تابدی
علی‌نینك خان بولغانی‌نینك ذکری اول وقتدا اوغوز ایلی
سر سوی‌نینك ایکی طرفیندا اياقینه یامین اولتوروب ایردیلار

[1] A یاتارمن [2] T₁ تورا کیلدی* [3] T₁ حقیقت احوالین [4] T بیلماك‌لیك
[5] T A بوغرانینك [6] T₁ آغاسی‌نینك A — [7] T ییل‌دین [8] T₁ ایل A تکین‌نینك
ایل تکین اوغلی عثمان‌نینك اصلی اتلی [9] T تکین‌نیك [10] A —* [11] A بولغانی
[12] A پادشاه‌لیق قیلدی* [13] A آخر آتاسینینك [14] так T A; اوغلی بار ایردی
[15] T₁ قیلمادیلار اون ییل پادشاه‌لیق و ینه* T₃ ایش قیلیب A پیش‌کلیب

قلدی و یاغیدین الیب کایب ایردینکز اصلی‌کا تارتاتورور بز انینك
قلغان یمانلیق‌لاری‌نینك قایسی بربن ایتالی بارجا ایشلاریندین یمانراق
بو کم سزنینك کوجینکز[1] برلان *بریکیب یوری‌تورور[2] تیدیلار ارسلان
خان ایتدی سوارنی ینکی کیندکا خذمتکا یباردم کلکاندین سونك
سزلارکا تابشتوراین نجوك اولنورورنکزنی سیزلار یخشی بیلورسیزلار
تیدی تقی ایتدی فلان بردا کیك کوب ایرمیش اوزوم باراین *تیب
ایردم[3] تونا کوندین بری برجا یرم *آغری‌تورور[4] سیزلار خلقغه باش بولوب
باریب *اوتو سوقونینك[5] فقیر و مسکین قیش آزوقی آلسونلار بیکلار
خلقنی الیب آوغه کیتدی‌لار خان خاتونی برلان کنکاشب خسته بولدی
بر نجه کوندین سونك خراب بولدی ایرسا ایودا قالغان بیکلار آوغه کیتکان
بیکلارکا و سوارغه کشی یباردیلار خان‌نینك حالی یمان بولدی یتشا[6]
[A. 296] کورسونلار تیب بیکلار آودین کلور کونی خان اولدی کلدیلار[7] ایرسا[8]
کوردیلار[9] خان اولوب تورور بارجا بیکلار کنکاشتی‌لار تقی خان‌نینك اولوك
و تریك بولغان مالی‌نینك بارجاسنی الدیلار اول وقت‌دا سوار هم کلدی
سوارغه ایتدیلار خان‌نینك اولوکینی قجان جقارورینی نی یردا قویارینی
و عزانینك بارجا تکلیفی‌نی **خانم برلان *سن بلورسن[10] سن قلغیل[11]
آنینك اوجون تریك‌لکیندا[12] هم سیز ایکینکز[13] بارجا ایشنی قلاتورغان[14] اولکاندا
هم سیزلار قلینك تیدی‌لار تقی اولوك اوستینه کلمادیلار تاشلاب
کیتدی‌لار سوار خان اایاق‌نینك اوجیندا سقالینی کسب بر تاشنی
آلیب باشیغه و کوکسیکا اوروب بارجا یرینی پاره پاره قیلیب ایتیب
*یغلای‌تورور ایردی[15] اولکانینکدا بولمادم بر اایاق[16] سو برابیلمادم و خذمتنکا
یرامادم ایمدی سنی بر یردا قویماق اوجون توروب‌من اندین سونك
سن‌سیز بو دنیادا یورماك[17] منغا حرام تورور اوزومنی اوزوم

[1] T_1 خاتونلارینکز
*[2] ΛT_3 بریکیب ترور A یوری‌تورور
*[3] T_1 دیسام A —
*[4] Λ آغریر
*[5] T اوتو سو قنق T_1 اوتون سوقنق A او سوقونوب
[6] A بنه
[7] T_1 کیلیب
[8] ΛT_1 —
[9] T_1 کورسه‌لار
*[10] $\Lambda T_1 T_3$ —
**[11] Λ سنینك بیلا خانیم قیلسون
[12] Λ تریکدا
[13] A + ایردینکز
[14] T_1 + ایمدی
*[15] Λ یغلادیلار آنداغ
[16] T —
[17] $\Lambda T_1 A$ یورماك

باردی تقی بولغان واقعاتنی بر بر ایتدی آندین سونك شاه ملك باردی علی خان
[A. 31a] شاه ملك‌نی توتوب قامچی‌لانی‌لار تقی مولین باغلاتب قویدی مونی[1] اینشب
قوزیجی کلدی تقی خانغه مونی بندلاتب نه قلای‌دیتورورسن[2] تیدی خان ایتدی
اوغوز ایلینه یباراین[3] دی‌تورورمن تا اولارنینك کونکلی مندین راضی بولسون[4]
قوزیجی ایتدی اکر شاه ملك‌نی یبارسانك اولتورورلار تقی مغرور بولوب
سنینك برلان یاغی بولورلار هم اوغلونك‌دین *و هم ایلنك‌دین[5] ایرلورسن
تیدی

علی خان ایتدی ایل‌نینك روشینی سن کوروب کلیبسن یخشی بیلورسن
اوزینینك[6] اوخشارینی ایتقیل تیدی قوزیجی ایتدی مصلحت اولتورور کم
من ایلکاری باریب ایلکا سنینك تلینك‌دین عذر ایتاین علی خان اوغلینی
اوردی و فولین ایاقین باغلابسن[7] خلقغه یباردی *نی قیلورین[8] خلق
یخشی بیلور تیب من ایلکاری کلدم انی ایتاین تیب اول مینینك سونکومدین
تیز کاور *تیکاین سن[9] بارچا لشکرینکنی اوغلنك‌غه بریب منینك کینم‌دین[10]
یبارکیل من انلارنی سوزکا یوباتب تورغاندا[11] شاه ملك باریب یخشی‌لارینی
توتوب اولتورسون *تا یمانلاری حکمکا بویون قویغای تیدی[12] علی خان
هم بو ایشنی[13] اوخشاتیب[14] قیلور[15] بولدی اوغوز ایلی‌نینك علی خان‌غه
یاغی بولوب شاه ملك‌نی اولتوروب ابو باشینه قرا خان بولوب تورت
طرفکا کینتکانی‌ننك ذکری ایمدی شاه ملك قاچیب کتکاندین سونك
ایل‌نینك نی قیلغانین ایتالی اول وقتدا اورکنج و مرغاب و تجندا
اولتورغان ایل‌نینك اولغ بیکی قایی ایلیندین قرقوت[16] تیکان ایردی

---

1 T —   2 Λ قلاسن   3 T بیمارییین   4 A بولغای   5* Λ —   6 T Λ A +   7 T_3 —
8* Λ قول‌لارین   9* A تیکان‌دین سونك   10 Λ ارتیمدین   11 T_3 توریبین   12* Λ تا
یمانلارنی هم اولتورسون بو حکمکا بویون قویدی‌لار   13 T_1 + معقول بیلیب
14 T_3 اوخشار کوروب   15 Λ قالور   16 Λ T_3 قیرقوت T_1 قیرقورت T_2 قورقوت

[A. 306] مغول کلیب کوب[1] جابتی انغا تاب[2] کلتورابیلمای کوبراکی *کوجوب کیتدی[3]
اورکنج باردیلار[4] قالغان‌لاری علی تیکان‌نی خان کوتاردیلار و علی‌نینک بر یاش
اوغلی بار ایردی قلیج ارسلان آتلیق انغا شاه ملك لقب قویوب[5] بوکدز
ایلیندین *قوزیجی بیك[6] تیکان یوز یاشار کشی بار ایردی اول وقتدا اوغوز ایلی‌نینك
بورتی *سر سوی‌نینك[7] ایاقی اورکنج برلان *سر سوی‌نینك[7] آراسی *آمو دریاسی‌نینك[8]
ایکی طرفیندا اورکنج برلان مرونینك اراسینداقی *قوم‌نینك ایجی[9] تا
مرغاب سوی‌نینك ایاقی‌غاجا علی خان اوزی ینکی کیتدا اولتوروب شاه
ملك‌نی قوزیجیغه تابشوروب اوغلیغه قوزیجی‌نینك سوزیندین جقما[10]
تیدی قوزیجیغه ایتدی شاه ملك‌نی اوغوز ایلی‌نینك ایجینه آلب
بار اندا اوسسون[11] بو خلقغه و خلق مونغا اورکان‌سون ایل‌نینك
بر جتندا[12] من اولتوروب و بر جتندا[12] اوغولوم برلان سن بولغیل[13]
تیب اوزاتدی شاه ملك ایل ایجیکا کلدی خلق آنی[14] پادشاه کوتاردیلار
بر نیچه *ییل‌لار اوتکاندین[15] سونك شاه ملك یکیت یتشدی اما ظالم بولدی
کشی‌نینك کورماکا[16] بخشی قزی و خاتونی بولسا بامتی[17] قوزیجی کوب
نصیحت‌لار قیلدی قبول قیلمادی ایل شاه ملك‌کا بیداد کر تیب آت قویدیلار[18]
بارا بارا ایل یخشی‌لاری‌نینك قزلاری و خاتون‌لاری‌غه زور[19] ولاباشلادی
ایرسا اوغوز ایلی[20] یغلیب اولتورور بولدیلار آنی ایشتیب آتاسی قاتیغه[21]
قاجتی قوزیجی بیك هم کینیندین کیتدی نقی علی خان قاتیغه[22] شاه ملك‌دین
برون

---

1 T_1 + مرتبه‌لار 2 T_1 + طاقت *3 Λ — 3 T_1 A — 4 Λ کوجوب 5 T_1 + ایردی
*6 Λ قوزجی *7 T T_1 سرنینك *8 T_3 امو سوی‌نینك *9 T_3 قرا قوم‌نینك
10 Λ T_1 جیقماغیل A جیقماغای‌سن 11 T_3 A بولسون 12 T_1 جایندا
13 T_1 اولتورغیل 14 T Λ A — *15 Λ ییل‌لاردین 16 Λ کورمکای T_1 کورماکان
T_2 کورماکلی T_3 کورکلی 17 Λ قرادی 18 Λ قویوب ایردیلار 19 T_1 T_3 زورلیق
20 Λ + بارجه 21 T_1 یانیغه *21 T_3 اتاسیغه قارشو 22 T_1 T_3 قاشیغه

[A. 32a] منینك کینمدین[1] یبارکیل تیب ینکی کنتمدین کیتب اورکنج دا اولتورغان
ایل‌نینك ایچیکا کلدی اول وقتدا خلق طغرل‌نینك آغزیغه قرای تورور
ایردی‌لار طغرل قوزیجیغه ایتدی سوزنینك راستینی ایتغیل یوق ایرسا
قاریغان *جاقنکدا اسینك کیتیب[2] قین اسندا[3] اولارسن تیدی[4]
قورقانیندین راستینی ایتدی قوزیجینی بند قلدیلار بارچا ایلکا کشی
جابتوردیلار[5] اون آلتی مینك کشی یغلدی *شاه ملك‌نینك کلاتورغان[6] یولینه
باریب قیرقوت[7] بیك سکیز مینك کشی برلان یول‌نینك بر یانیندا توروب
طغرل بیك سکیز مینك کشی برلان یول‌نینك بر یانیندا توردی تقی اوزاق
قراول سالدی بر کون قراول کلاتورور تیب کلدیلار[8] آتلانب یول‌نینك
ایکی یانین آلب توردیلار شاه ملك‌نینك لشکری یکرمی مینك کشی ایردی
یاربنی[9] اوتابرکاندا ایکی طرفدین آت سالدیلار اولغ اورش بولدی طغرل
غالب کلدی شاه ملك‌نی توتوب اولتوردیلار و بیکلارینی هم اولتوردیلار
علی خان بو خبرنی ایشیتکاندین سونك تیز اولدی اوغوز ایلی بری بری برلان
اوچلی و قانلی[10] بولدیلار ایو باشینه قرا خان تیکان بولدی بری برینی جابتی
و بری برینی اولتوردی و تقی قیلق[11] بیك و قزان بیك و قرامان[12] بیك
باش[13] بولوب
کوب ایل مانکقشلاق کیتدیلار آنلارنینك ایچیندا هر ایلدین بار ایردی
اما کوبراکی ایمر و دوکر و ایکدر و جاولدر و قارقین و سالور و آغار
ایردی علیچاق بیك‌نینك اوغلانلاری باش بولوب حصار تاغینه
[A. 32b] کیتدیلار و بر نیچه[14] ایل‌لار اوقلی ایلی و کوکلی ایلی و آغار ایلی و
سلطانلی ایلی ابوالخان تاغینه کیتدیلار یازر[15] ایلی خراسانغا باریب درون[16]
اطرافیندا کوب ییل‌لار اولتوردیلار اول سببدین درونغا یازر یورتی
دیرلار یازر ایلی‌نینك بر نیچه‌سی درون یقینیدا تاغ ایچندا دهقانلیق

---

[1] ارتمدین Λ *[2] چاقدا Λ [3] برله T_2 [4] ایوسه + ΛT_1 [5] یبارديلار T_1
[6] کیلدی بولار هم T_1 کلدی Λ [7] قیرقورت A [8] کیبلان T_1 *[6] شاه ملك کلاتورور Λ*
[9] یاریمی $\Lambda T_1 A$ [10] یاغی + T_1 [11] قوتلوق A [12] قربان A [13] یاغی Λ [14] کوب + $T A$
[15] یازیر ΛT_1 [16] دورون ΛT_1

[Λ. 316] ایل ایچیندا بر جنلی بار ایردی مران[1] کاهن دیرلار ایردی قیرقوت[2] بیک[3]
آنی جافرتیب آیتدی شاه ملك برلان قوزیجی بیك بزدین آغریب علی خان
قاتیغه[4] قاچیب کیتی ایل برلان خان‌نینك ایشی نجوك بولور ایرکان تیدی
میران کاهن بر ساعت سوزلامای اولتوردی تقی ایتدی تیز اوغوز ایلی‌نینك
ایچیندا اوروش بولوب قزل قان قرا سو تك آقاتورور *علی خان تیز
اولاتورور انینك اورنیغه برکشی پادشاه بولاتورور[5] تیدی بو سوز[6] تمام بولدی
ایمدی اوزکا سوزنی ایتالینك برکشی بار ایردی طغورمش آتلی آتاسی‌نینك آتی
کرانجه[7] خواجه قایی ایلیندین *ایو یسای‌تورغان یارلی[8] کشی ایردی بو
واقعاتدین
*کوب بیل‌لار[9] برون طغورمش بر کیجه یاتب ایردی توش کورار کیم
کوکسیندین
اوچ درخت کوکاریب بلند جقدی تقی بوتاق‌لاندی و یابراق‌لاندی ایرتا
توروب باریب بو توشنی میران کاهن‌غه ایتدی بو کورکان توشنکنی
هیچ کشیغه[10] ایتماغیل *یخشی توش تورور بو[11] تیدی طغورمش‌نینك
اوچ اوغلی بار ایردی هر اوغلی‌نینك باشیندین خدای یولینه *بر قوی
اولتوروب
بشرب خلقغه[12] بردی اولوغ اوغلی‌نینك آتی توتات اورتانجی‌سی‌نینك آتی
طغرل و کیچی‌سی‌نینك آتی آرسلان قیرقوت[13] بیك‌کا[14] قرینتاشی ایردی اوجوسی
تقی میرکان و بوکه ایردی قیرقوت[15] بیك طغرلنی اونبیکی قیلیب آتی طغرل
اونبیکی دیرلار ایردی ایمدی شاه ملك‌نی ایتالنك قوزیجی بیك علی خانغه
شاه ملك‌نی

[1] Λ T$_1$ A میران [2] Λ تیکان قورقوت T$_1$ قیرقورت T$_2$ T$_3$ قورقوت [3] A —
[4] T$_1$ قاشی‌غه T$_3$ قاشیغه [5]* A — [6] A سوزوم [7] T$_3$ کمرایم [8]* Λ اوی سایی‌تورغان
[9]* A — یوراکلی [10] T$_1$ کیم‌کا [11] Λ T$_1$ A — [11]* Λ بو یخشی تورور [12]* Λ صدقه
[13] T T$_1$ A قیوقورت [14] T بیکا [15] Λ قورقوت T$_1$ A قیرقورت

اول تقی اون ییل آتاسی یریندا اولتوروب وفات تابدی اندین ایکی[1] *یاش اوغلان[2] قالدی اولغی‌نینک آتی کوکم باقوی کیچکی‌نینک آتی سرنک کوکم باقوی‌نی پادشاه قیلدیلار کوب کیچک ایردی یخشی و یمان‌نی بلماس ایردی اول زماندا اوغوز ایلی‌نینک بر یاغی‌سی بار ایردی قراشیت آتلی اول ارسلان خان‌نینک اولکانین و اندین یاش اوغلانلار قالغانین و انلار پادشاه‌لیق قلابیلمای اوغوز ایلی‌نینک آغزی آله بولوب تورغانین ایشتیب آتلاندی تقی کلیب ارسلان خان‌نینک اورداسین و بیکلارنینک ایولارین جابتی کوکم باقوی‌نی *آت الدینه آلب قاچتی‌لار[3]

[A.336] *اول وقت[4] سرنک بشیکدا ایردی آنی یاغی اولجه قیلیب آلیب[5] کیتدی اندین سونک کوب ییل‌لار[6] اوتدی سرنک بکیت یتشکان‌دین سونک آغاسی کوکم باقویغه کشی یباردی من قاچابلمای‌من اقام کلیب منی* الا کورسون[7] تیب مونی ایشتب کوکم باقوی بارچا اوغوز ایلی‌نینک لشکرین الیب باریب قراشیت‌نی جابب اینیسی سرنک‌نی آلیب ایسان امان ایوینه کلدی کوکم باقوی یکرمی ییل پادشاه‌لیق قیلیب وفات تابدی ارسلان اوغلی *سرنک‌نینک خان بولغانی‌نینک[8] ذکری کوکم باقوی اولکاندین سونک اینیسی سرنک‌نی پادشاه قیلدیلار[9] اول تقی اون ییل پادشاه‌لیق قیلیب آتاسی[10] کینندین[11] کیتی اندین سونک اوغوز ایلیندین پادشاه بولغان قنق اوروغیندین سلجوق[12] بای باشلیق کوب ایل کوچوب سر یقاسیندا خجند شهرینه کلدیلار اندا کوب ییل‌لار اولتوروب *نور ولایتیکا[13] باردیلار اندا یوز ییل اولتوروب کوچوب اورکنج باردیلار اورکنجدا اولتورابلمای کوچوب خراسان باردیلار تقی مرودین[14] ابوالخان‌غاجا اولتوردیلار اول وقتدا خراسان سلطان محمود غزنوی‌نینک نبیره‌لاری‌نینک قول‌لاریندا ایردی اولارنینک دولت‌لاری‌نینک کاسه‌لاری تولوب توکلدی[15] دیب تورغان وقت ایردی سلجوقی‌لار مرو شاه جان[16] شهرینی الیب طغرل بیک‌نی

---

[1] A بر *[2] T اوغلونی *[3] T_3 اطغه مینب قاچدی *[4] TT_1A — [5] A — [6] T ییل

*[7] A الیب کیتا کورسون *[8] T_1 سراینک‌نی پادشاه بولغانی‌نی [9] Λ کوتاردیلار

[10] T_1 آغاسی [11] Λ ارتیندین [12] T_1 سال‌جوق T Λ سلجوقی *[13] T_3 ینه ولایت‌لاریغه

[14] A موردین [15] $ΛT_1$ توکولاییین T تۆکولاتیین A توکولادین [16] A جهان

قیلیب اولتوریب ایردیلار بو وقتدا انلارنی قراتاشلی دیتورلار و تقی
سالور ایلیندین دینکلی بیك باشلیق اون مینك ایولی خراسانغه باردیلار
تقی کوب ییل‌لار* اندا اولتوردیلار تقی اندین کوچوب عراق و فارس
باردیلار تقی[1] اندا وطن توتوب قالدیلار قنق اوروغیندین سلطان سنجر
ماضی‌نینك[2] آتاسی سلطان ملك شاه باریب عراق و فارسنی[3] آلیب اصفهان‌نی
پای تخت قیلیب اولتورغان وقتدا سالور ایلی دینکلی بیك‌نینك اوزی‌نینك
و اول بارغان جماعت‌نینك نسل‌لاریندین بر نچه کشی‌لار کلیب سلطانغه
نوکر بولوب عرض قیلدیلار کم بز[4] اوغوز ایلی سالور خلقندین تورورمیز
اولغ آتالاریمز ترکستاندین کلکان تورورلار تیب قرینتاش‌لیق‌لارینی
معلوم قلدیلار اول سالوردین بر نچه‌سی عراق‌دین قایتیب مانکقشلاق
کلدیلار انلارنینك نچوك کلکانلاری‌نی *تنکرم بیورسا[5] ایتقوم تورور[6]
*برونقی اوتکان خلق[7] ایتیب تورورلار اوغوز ایلی کوچیب جکیب یورومادوك[8]
[Λ. 33a] یول بارمو ایوین توتوب اولتورمادوق[9] یورت بارمو طغورمش اوغلی
طغرل‌نینك خان بولغانی‌نینك ذکری اوغوز ایلی‌نینك شاه ملك
بزوقلقیندین کیتمای سر سوی‌نینك آیاغیندا و امو سویدا اولتوروب
قالغانلاری طغورمیش اوغلی طغرلنی خان کوتاردیلار اول یکرمی ییل
پادشاه‌لیق قیلیب وفات تابدی و اندین سونك طغورمیش‌نینك
کیچك اوغلی ارسلان‌نی خان قیلدیلار اول تقی اون ییل پادشاه‌لیق
قیلیب *کتکانلارنینك کینیندین[10] کیتی ایرسا انینك[11] اوغلی * اصل‌زاده‌نی[12]
خان قیلدیلار اول هم یکرمی ییل دنیالیق شرابنه اسراب یوروب
اسرکلیکدین آیلدی ایرسا کوزین آچیب کوردی اولغ آتالاری‌نینك قاتیندا
یاتیب تورور انینك بر اوغلی بار ایردی اول اوغلانغه اولغ آتاسی‌نینك
آتین دویوب ایردی ارسلان تیب ارسلان‌نی خان قلدیلار

[1] Λ —*
[2] T غازی‌نینك
[3] Λ پارسنی
[4] $\Lambda T_1 A$ بزلار
[5] Λ —*
[6] Λ + انشاء الله تعالی
[7] Λ* تاریخ ایکالاری
[8] T یوروماك
[9] T اولتورماق
[10] T_1* کیتکان‌لارنی ایزیندین
[11] Λ* وفات تابتی اندین ایوساری‌نینك
[12] Λ* اصل ذاتنی

انینك آتاسی بنام غازی انینك آتاسی بوریجی غازی انینك آتاسی قلال غازی انینك آتاسی اینال غازی انینك آتاسی سلیمان غازی انینك آتاسی حیدر غازی انینك آتاسی اونکوزلی اورس انینك آتاسی قزان آلب انینك آتاسی انکش انینك آتاسی اندر انینك آتاسی آتا انینك آتاسی تیمور انینك آتاسی سالور انینك آتاسی تاغ خان انینك آتاسی اوغوز خان بو سوز محض غلط تورور انینك اوچون کم اوغوز زمانیندین تا بو وقت‌قاچا بش مینك *بیل اوتوب تورور اوکورجیق زمانیندین تا بو وقت‌قاچا بش بوز[1] بیل[2] *آلتی یوز بیل[3] بولوب تورور اوغوز برلان اوکورجیق‌نینك اراسی تورت مینك تورت یوز بیل اون آلتی آرقه[4] تورت یوز بیل‌دا هر جند کوب بولسا تورت یوز الیك بیل‌دا اوتار بس اوکورجیق‌نینك تورت مینك بیل‌دا .اوتکان آتالاری‌نینك آتی قانی بو بتلکان اون آلتی کشی اوغوز اوغلانلاری ایرکانی راست [Λ. 35a] و اوکورجیق‌نینك آتالاری ایرکانی هم راست اما قایسی کشی کم ایل ایچندا مشهور بولسا انی بتیب تورور و غیر مشهور کشی‌لارنی بتمای تورورلار خدای بیلور کم بو بتلکان کشی‌لارنینك هر قایسی‌سی‌نینك اراسیندا اون بش یا یکرمی کشی‌نینك آتی بتلمای قالب تورور انینك اوچون ایناتورورمن کم اوغوز برلان اوکورجیق‌نینك اراسیندا تورت مینك تورت یوز بیل کچیب تورور هر مینك بیل‌دا قرق ارقه *اوتسا کرك[5] کم ایکی یوز ارقه[6] اوتکای ایردی بس غلط تیکان‌نچوك بولور بو فلك‌نینك کردشی‌نی نیمرسالارینی *اونوتورمغان تورور کم[7] بو انینك قتیندا[8] سهل تورور *بو سوزنینك غلطلقی ینا بروجه بو کم سالور قزان‌نی آلتی آرقه اوتوب ینی‌لانجی ارقه‌دا اوغوز خانغه ینکوروب تورورلار ایمدی[9] بو سوزینی اوقوغان[10] و تینکلاغان کشی‌لار بخشی فکر قلینك اوغوز خان بزنینك بیغمبردین تورت مینك بیل ایلکارو اوتکان تورور قزان آلب بزنینك بیغامبردین اوچ یوز بیل سونك[11] ایردی قاریغان جاقیندا[12] مکه‌کا

1 A — 2 T_1 + یا 3 Λ —* 4 A اوتار ارقه‌ده *5 A اوتار *6 T_1 — *7 A اونوتورمان
8 T_1 قاشیندا *9 Λ — 10 T اوغان 11 Λ + اوتکان 12 Λ ایردی

پادشاه قیلدیلار آلب ارسلان و سلطان ملك شاه و سنجر ماضی مونلار شول جماعت‌دین تورورلار اول پادشاه‌لارنینك

[Λ. 34a] حکایت‌لارینی *بزنینك ایتماغیمیز[1] حاجات ایرماس بزدین بورونقی اوتکانلار اول پادشاه‌لارنینك نسب‌لارین بیان قلماق اوجون چندان کتاب ایتیب تورورلار انینك حسابینی *خدای تعالی[2] بخشی بیلور سلجوقی‌لار ترکمان بولوب قرینتاش‌میز تیب ایلکا و خلقغه فایده‌سی[3] تیکمادی *پادشاه بولغونچه ترکمان‌نینك قنق[4] اوروغیندین‌میز تیدیلار[5] تقی پادشاه بولغاندین سونك افراسیاب‌نینك بر اوغلی کیخسرودین[6] قاچیب ترکمان‌نینك قنق اوروغی‌نینك ایچینه[7] باریب اندا اوسوب قالیب تورور بز انینك اوغلانلاری و افراسیاب‌نینك نسلیندین بولورمیز تیب آتالارینی ساناب اوتوز بش ارقه‌دا افراسیاب‌غه یتکوردیلار اوغوز ایلی کوکم باقوی برلان *سرنك‌دین سونك[8] اوز باشینه پادشاه کوتاریب اولتورابیلمادی‌لار اوغوز ایلی‌نینك مانکقشلاق و ابوالخان‌دا اولتورغانلاری *اورکنجدا هر کم پادشاه بولسا انغا[9] تابع بولدیلار و خراساندا اولتورغانلاری خراساندا هر کم پادشاه بولسا انغا تابع بولدیلار و ماوراءالنهردا و هر یورتدا اولتورغان‌لاری شونداق بولدی‌لار

سالور[10] اوکورجیق[11] آلب‌نینك *آتالاری‌نینك و اینی‌لاری‌نینك[12] و اوغلانلاری‌نینك[13] ذکری

[Λ. 34б] شاه ملك بوزوق‌لغیندا دینکلی بیك باشلیق عراقغه بارغان سالور ایلی کوب ییل‌لار اندا اولتورغاندین سونك اولارنینك ایچندا *اوکورجیق آتلی[14] بر توغشلی یکیت پیدا بولدی *ترکمان‌لارنینك تاریخ بلاتورغان کشی‌لاری[15] اوکورجیق آلب‌نی اون آلتی ارقه‌دا اوغوز خانغه یتکورب مونداق سناب تورورلار کم اوکورجیق آلب آتاسی قرا غازی[16] بیك آنینك آتاسی قزاج

[1]* Λ هر یرده مشهور ایتب تورورلار مونداق ایتماق‌نی [2]* T_2 الله خدا
[2] T Λ A — [3] Λ پیداسی T_1 پایده‌سی [4] A + تیکان [5]* Λ — [6] Λ اول بار ایردی
کیجیکلیکدین [7] T_1 ایشکینه A ایجنده [8]* Так A; T T_2 سونك‌دین [9]* Λ اورکنجداکی
پادشاه‌لارغه [10] A + ایلی [11] (и всюду) A اوکورجوك [12] T اینی‌لاری [13]* Λ ایل‌لاری‌نینك
[14]* A — [15]* Λ تاریغ ایکالاری آیتب تورورلار [16] (и всюду) T_1 قاضی

کاروان کیندی کوب کیچ قالدینك * آلب‌لار بیکلار کوران بارمو قزان کبی
یولغه کیرکیل
ایمدی اوکورجیق‌نینك حکایتین ایتالینك[1] اول زماندا عراق‌نینك کوچلی
خلقی[2] بایندر ایلی[3] ایردی اوکورجیق آلب بایندر بیکی‌نینك[4] حکمینی توتمادی
بایندر بیك[5] اوکورجیق برلان یمان بولدی اوکورجیق‌نینك
بایندر برلان * اورشغو تك[6]
[Λ. 36a] قوتی[7] یوق ایردی مینك ایولیك ایلی برلان عراق‌دین قاچیب شماخی[8]
کلدی توقوز یوز ایولوکی[9] سالور و یوز ایولوکی[9] قارقین ایردی اندا هم
اولتورغالی بایندردین قورقوب قریم[10] کلدی اندین کوچوب اتل[11] سوی‌نی
کچیب یایق سوینه کلدی اول وقتدا اله کنك و قرا قاش تیکان یردا
قانغلی خلقی اولتوروب ایردی انلارنینك خانلارینینك آتی کوك تونلی
تیکان[12] ایردی انینك قاتیغه کلیب بر نیچه ییل‌لار اولتوردی عاقبت
انینك برلان هم یمان بولوب کوچوب قاچتی کوك تونلی[13] کینیندین
یتیب یتی یوز ایولکین الیب قالدی اوچ یوز ایولیك برلان قاچیب
مانکقشلاق باریب قرا خان تیکان یردا اوچ ییل اولتوردی کوك تونلی[13*]
اوکورجیق‌نینك قیدا کیتکان‌ین بیلمای تورور ابردیلار اوچ ییل‌دین سونك
ایشتیب آتلاندی[14] آنینك آتلانغانین اوکورجیق ایشتیب ایلی
برلان قاچیب قورتلوب ابوالخان تاغیغا باردی اول وقتدا
اوکورجیق‌نینك اینغان تاریخی[15] بو تورور * دوندوم قاچیب[16] قانقلی
خاندین قبله سوردوم[17] * *قر یل اشیب[18] کلکان آر[19] اونکندین
دوندوم[20]

---

[1] T_3 ایتالیق [2] A ایلی [3] A خلقی [4] A سوزین [5] A بیکی [6]* A اوروشماقغه
[7] $T_2 T_3$ حالی [8] Λ شماق T_1 شامخه T_2 شماقه [9] Λ ایولیك [10] Λ خریم T_2 حریم
[11] Λ آدیل $T_1 T_2$ ادیل T_3 اتیل [12] A — [13] A + خان [14] T_1 اطلانیب T_1 قایغرم
[15] A ДК تاریخی Это — силлабическое (12-ти слоговое) стихотворение جیبقدی
[16]* так Λ; $T T_1 T_3$ — A قاجیب T_3 — все стихотворение — опущено. [17] так Λ;
$T T_1$ A سوکدوم T_2 سولدوم [18]* $T T_1 T_3$ A قرتلداشیب Λ قریل داشیب [19] $T T_1 T_2$ A ارا
[20] Λ جقدیم

باریب حاجی بولوب کلدی بس * سالور قزان آلتی آرقه‌دا اوغوز خانغه
نجوك يتار و تقی[1] سالور قزان قایی قورقوت آتا برلان بر زماندا ایردی
قورقوت آتانینك سالور قزان آلب‌نی ماختاب ایتغان تارتیسی[2] بو تورور[3]
* قازغورت تاغدین اونکر تاشنی * سالور قازان اوترو باریب قریاب یوغارلاندی تونِدی[4]
ایت بجنه کوروب آنی ایسی کیتدی * آلب‌لار بیکلار کوران بارمو قازان کبی
[A. 356] برقازانغه قرق بیر آطنینك اتین سالدی * اول قازاننی سول الیکی برلان آلدی
ساغ الیکی برلان ایلکا اولاشتوردی * آلب‌لار بیکلار کوران بارمو قزان کبی
کوك آساندین اینیب کلدی تینلی یلان * هر آدمنی یوتار ایردی کورکان زمان
سالور قزان باشین کسدی برمای آمان * آلب‌لار بیکلار کوران بارمو قزان کبی
اوتوز قرق مینك لشکر برلان قزان * ایت بجنه ایل‌لاربنی کلدی قیریب باریب
بر نجاسی قتولدیلار کوب یالباریب * آلب‌لار بیکلار کوران بارمو قزان کبی
ترك و ترکمان عرب عجم رعیت‌لار * قزان قیلدی مسلمانغه تربیت‌لار
کافرلارنی قردی اوشال کوب فرصت‌لار * آلب‌لار بیکلار کوران بارمو قزان کبی
اندین هنر کوتاردی‌لار بارچا اولی * بعضی‌لارغه اوروب بردی ساغلی سوللی
بزکا بولدی قموغ ایلینك اورنی دینکلی * آلب‌لار بیکلار کوران بارمو قزان کبی
سیام قورقوت اولار بولدونك ایندی * اول قزانینك دولتینه دعا قیلغیل بیلکیل

---

*[1] A — [2] A تاریخی ДК (стр. XXVII) شعری [3] A + اشتینك‌لار *[4] ДК
(стр. XXVII). قازان اعوددین اوتکور داشنی یوغلاتدی * سالور قازان قارشی باروب
قرری بابا توتدی

Стихотворение воспроизведено по семи спискам и корректировалось по сводному тексту, опубликованному А. Н. Самойловичем в статье „Один из списков «Родословного древа туркменского» Абуль—Гази—хана“ (ДАН-В, 1927, стр. 41—42).

Это стихотворение по ротокопии Ленинградского списка (см. Şecerei Terakime, л. 48а) и по изданию O. Ş. Gökyay. Dede Korkut (стр. XXVII—XXVIII) в транскрипции турецким (латинизированным) алфавитом (с рядом неточностей) приведено в статье: F. Sümer. Bayındır, Peçenek ve Yüreğir, стр. 324—325.

بر بر ایناليننک[1] اوکورجیق‌نینک[2] آلتی اوغلی بار ایردی هر ایکیسی بر ایکیز بولوب ایردی اوچ یولی بری بری‌نینک کینیندین[3] ایکیز بولوب آتلاری بو توروز بردی بوقا[4] بر ایکیز * اوسار قوسار بر ایکیز یایجی[5] دینکلی[6] بر ایکیز بردی‌نینک ایکی اوغلی بار ایردی بری‌نینک آتی قلمی و بری‌نینک آتی قل حاجی قلمی‌نینک[7] اوغلانلاری یموت و قلتاق * ابلی تورور[8] ⊗ اما یموت‌نینک ایکی اوغلی بار ایردی بری‌نینک آتی اوزلی تیمور ایردی بری‌نینک آتی قوتلی تیمور اما اوزلی تیمورنینک اوچ اوغلی بار ایردی آتلاری بو توروز عیسی و موسی و * بهرام شاه[9] قوتلی تیمورنینک اوچ اوغلی بار ایردی آتلاری بو توروز * جونی و شران و قوجیق[10] قل حاجی اوغلی آرساری بای انینک اوچ اوغلی بار ایردی اینلغازی[11] و زینلغازی[12] و مصطفی غازی[13] اینلغازی‌نینک ایکی اوغلی بار ایردی بری‌نینک آتی تورا و بری‌نینک آتی سوقمان[14] * لاینا و جارشانقی بو ایکی‌سی‌نینک اوغلانلاری تورور زینلغازی‌نینک اوغلانلاری قرا و بکاول[15] تورور

---

*1 Λ انشاء الله تعالی بربر اینالی T1 انشاء الله اینتورمزلار T2 بربر اینتورمیز انشا
الله تعالی 2 так ΛA; T اوکورجیق . 3 Λ ایزیندین 4 T3 A بوغا 5 Λ یاچی
*6 T2 دنکلی یایجی بز ایکیز اوشار قسار 7 так T3; T Λ A قلمی *8 T1 T2 T3 A —
*9 так T1 *10 T2 اول چونی ایکنجی شرق اوجونجی غوجوق T3 جونی شرب قوجیق
⊗10 так T1 T2 T3; T Λ A — 11 T1 T3 آینال قاضی 12 T1 T3 زینال قاضی 13 T1 T3 قاضی
14 T1 T2 A سوقماق *15 T2 امّا توره‌نینک ایکی اوغلی بار ایردی بری‌نینک آتی که و
بری‌نینک آتی جهار شنکغو سوقماندین فرزندین (!) قالغانی معلوم ایرمس
5 T1 قره بوکاویل A قرا اوبکاول T3 قرا و بر لوکاویل ابلی

قرچی[لار]کا[1] یرچی[لار]کا[2] یول * قایلی قارلی ایکی قولا[3] یول[4] باشلاتدوم . یومشاتدوم

ارقیت ارقیت قرلارغه تورجم[5] سالدوم * آرت اونکومکا[6] بزکا[7] سالیب کوجم تارتدوم

*قر اتیمدا[8] [تاغ] یولیندین آشیب * قباقلی‌دین آلتجه[9] یورت یورتلاتدوم باردوم

[Λ. 366] کورلداشیب[10] آرتیمدین یاغی یتدی[سه] * قایقی[11] باشلی قاتی یایغه ایش بویوردوم

قانلی[12] ایرنکلی‌قا ینك[13] اوقغا[14] قان * چاپسه[16] کسار قورج پولادغه طوغ یورکوتدوم[15] باغلاتدوم

قلجم[17] سیریب[18] * بیل[19] اکشامدا[20] * آوا قیشلاب قر[دا] یایلاب بلقان قویی قازدوم[21] اشدوم

اکسه یاسین[22] قرا تاغغا اوغراب[23] * قانقی کروه[25] طوی توتمادی اندا کلدوم[24] بولدوم[26]

التون کوزلی تیوشقاننی[27] کیتوردی تیب * *قاز ایاغی اوج آبری طامغا[28] بردوم

قرا غازی[29] بیك‌نینك تورت اوغلی بار ایردی اول اوکورجیق آلب ایکنجی سوارجیق

اوجونجی دودق[30] تورتونجی قباجیق بو تورتی‌نینك اوغلانلاری *تنکرم بیورسا

---

[1] TT_2 قجرجیغه T_1 قاجیرجیغه [2] TT_2 برجیکا [3] T_1 قوله T_2 قله [4] Λ قول [5] T_2 توجیم A تورچوم T_1 A — قراتیغه [6] так T_2; $T\Lambda T_1$ اونکوما [7] Λ قاینترك [8]* Λ قراتیغه T_1 قراتو T_2 قواتغا A قراتیوه [9] T_1 التجه‌دین A الینجه [10] ΛA کرداشیب T_1 کرلداشیب T_2 کورلاشیب [11] ДК قایق [12] Λ قانیلی [13] Λ, ДК ینبیکه [14] Λ اوقه [15] Λ, ДК پوکورتدوم T_1 یورکوتدوم T_2 بورکاتدوم [16] так ДК; $T\Lambda T_1 T_2$ جالسا A رچالسه [17] ДК قیلجم‌نی [18] ДК بسریب [19] T_2 بال [20] T_1 اینکسام‌ده [20]* ДК بیلاکیشانده A بیلاکشام‌دا [21] T_2 قوزلاتدوم [22] ΛT, ДК یاتان A یابین [23] T_1 اوغرای [24] Λ + قورج قولوم [25] $T_1 T_2$ فولاتغه طوغ باغلاتدوم قیلجم سیریب بیلا کشادین قویی قازدوم ДК کون‌ده [26] Λ کوردیم A کوردوم [27] T_1 تاوشقان‌نی [28]* $T_1 T_2$ قاینارملی قاز ایاقنی تاغمه ДК (стр. XVI) это стихотворение приведено в несколько иной редакции.
[29] $T_1 T_3$ قاضی [30] T_1 دوریق

[A. 376] اوسار[1] اوغلانلاری تراکمه[2] سالور تورور دینکلی اوغلانلاری
جایی[3] خلقی تورور یایجی اوغلانلاری بو وقتدا آمو سوی‌نینك
یقاسندا *قرا قول[4] یتیندا اولتوروب تورورلار[5] بو جاقدا هم انلارنی
یایجی دیتورورلار اوکورجیق‌نینك بش اوغلی‌نینك نسلینی بیان قلدوق
اما قسار آتلی اوغلیندین نسل قالغانی معلوم ایرماس ایمدی اوکورجیق‌نینك
اینی‌لاری‌نینك نسلین بیان قلالینك[6] سوارجیق‌نینك بر اوغلی بار ایردی
خورشید آتلی الام[7] *اورکنجلی[8] ایلی[9] خورشید‌نینك اوغلانلاری تورور
ازلار[10] اوروغی دودق‌نینك نسلی تورور سقر ایلی قباجیق نسلی
تورور اوکورجیق‌نینك اینی‌لاری و اوغلانلاری‌نینك نسل‌لارینی ایتوق
ایمدی اوزکا ایل‌لارنی ایتالینك آغار و ایمقلی ایلی اویغوز ایرقیل
خواجه کیم اوغوز خان‌نینك اوغلی[11] کون خان‌نینك وزیری ایردی انینك
اوغلانلاری تورور *یمر ایلی[12] خلقی‌نینك اصلی مونداق تورور کم
مانکقشلاقدا ایجکی سالوردین بر کشی بر *ایجکی سالورنی[13] اولتوروب
قاجیب دروندا[14] اولتورغان سالور ایلی‌نینك ایجنه کلیب تورور
تقی انلاردین بر قز الیب اندا وطن قیلیب اولتوروب تورور **بارجا[15]
یمر ایلی[16] خلقی اول کشی‌نینك اوغلانلاری تورورلار[17] بورقاس[18]
سالور ایلیندا تیمور توغلی خان تیکان بار ایردی و تقی سالوردین
اسق[19] اسماعیل آتلی بر کشی *بار ایردی[20] بر یردین *کلاتورور ایردی
**کوردی ایرسا تیمور توغلی خان‌نینك ایوی[21] کوجا تورور آطدین
توشوب اولتوردی کوچ اوزاب کتکاندین[22]

---

1 A اوسار قسار 2 Λ ترکیمه $T_1 T_2$ ترکمه 3 Λ چاپبی T_1 جایبی T_2 جافی A چایبی
*4 A قرا کول 5 T تورور 6 T_2 قیلالی 7 Λ اورام T_1 اول A اولام 8 Λ اورکنج
*9 A اورکونجلی 10 Λ (на полях) A درازلار T_2 دراز 11 A وزیری و *12 Λ یمرالی
A یمرلی T_2 یمیرلی ایلی *13 A کشی‌نی 14 Λ دوروندا T_1 دوران‌دا 15 T بارجامیز
*16 A یمرلی **17 T_2 — 18 T_2 بو،قاس‌نینك اصلی 19 A — *20 T T_1 A —
20 T_2 + اسماعیل بر کون 21 T ایوی کم *22 T_2 کلاتورغانداه کورسه تمور توغلی خان
کورسه تمور T_3 **22 کوجوب بارور ایرسه اسماعیل‌نینك یورتیغه کاسه کوردیکم
توغلی خان کوجوب بارور ایرسه اسماعیل‌نینك یورتیغه کاسه

[Λ. 37a] مصطفی غازی‌نینك اوغلانلاری اولغ توپه و کونش تورور بوقا [1] اوغلانلاری ایجکی سالور تورور [2] و بنا بر نامه‌دا موندااق دیمش‌لار کیم سالور ایلیندا بر کشی بار ایردی انکش آتلی خاتونی‌نینك آتی جاقلی [3] اوغلی‌نینك آتی قزان سالور قزان آلب تیکان اول تورور * اول زماندا [4] بجنه ایلی‌نینك بر پادشاهی بار ایردی طویمادوق آتلی اول کلیب انکش‌نینك ایوین جابیب جاقلی‌نی اسیر اینیب آلیب کیتدی اوج ییل‌دین سونك انکش مال بریب آنی قایتا الدی جاقلی ایوکا *کلکاندین آلتی آی [5] سونك [6] بر آیرکك [7] اوغل تابدی [8] *قزان آلب [9] آناسینه بو اوغلان‌نی سن قیدان الدینك نیب یغاج برلان اوروب باشین یاردی جاقلی ایتدی یاغی کلدی قراریب [10] قاجیب کیتدینك بوزاریب تیوه‌کا مینب کیننکدین [11] بارا [12] ایردم قباریب ایت بجنه ایزم‌دین یتدی تیوه‌م‌نینك باشین توتدی ایجی قاینادی تاشی یاینادی اوستوم‌کا مینب اوینادی اختیارمنی آلدی بو اوغلان‌نی ایجمکا سالدی تیدی اول [13] اوغلان‌نی ایت بجنه ایلیندین بولدی تیب آتینی ایرك قویدیلار ترك ایجندا رسم بو تورور ایت‌نینك آتینی ایرك [14] سرك قویماق ایرکنینك بر اوغلی بار ایردی آریقلی آتلی ایجکی سالور *آریقلی‌نینك اوغلانلاری تورور دیب تورورلار [15] اول زماندا بز یوق ایردك جنین و یلغانین خدای بخشی بیلور اکر یلغان بولسا کناهی برونغی ایتقان‌لارنینك بوی‌نیغا [16]

---

[1] T یوقارو (?!) [2] $T_1 T_2 T_3$ начиная с этого места большой пропуск. [3] (и всюду) Λ سجاقلی A چچاقلی [4]* T — [5]* TA آی‌دین [6]* Λ کلکانده آلتی آیدین سونك [7] A — [8] A توفوردی [9]* Λ سالور قازان A سالور قازان‌الب [10] Λ + قاچیب قانیم [11] Λ آرتنکدین [12] Λ بارور [13] Λ بو [14] Λ — [15]* Λ ایجندا ارسلان [16] (2—16) $T_1 T_2 T_3$ — ساراریب بولاکی تیب آت قویوب تورورلار

[Λ. 38б] سوزینه کونکلی‌نی بریب بر کیجه غافل یاتغاندا سانقلی سین‌نی
اولتوردی خواجه‌سی‌نینك مالیندین ایازغه بر اوغلاق هم
تیکمادی هر یردا قویغان مال‌لارغه کیم یاقین بولسا انلار تیلاب
الدیلار سانقلی سین‌نینك نوکرلاری جانی بیك خان قاتیغه قایتب
کیتدیلار ایاز قورقانیندین کیتابیلمای ابوالخان تاغیندا اولتورغان
ترکمان‌لارنینك ایچندا قالدی اوشول ییل جانی بیك خان آتل[1]
سوی‌نینك یقاسیندا سرای شهریندا حق رحمتینه کیتی و بارچا
اسکی خلقی شول ایازنینك اوغلانلاری تورور ⊗ خضر ایلی
سالور ایلیندین ابوالخان‌دا آرساری بای تیکان بار ایردی
اوزاق عمر تابقان دولتلی و مسلمان‌لیققه کوشش قلاتورغان
کشی ایردی بو سوزمیزنینك دلیلی بو کیم اول زماندا اورکنجدا
بر عزیز کشی بار ایردی شرف آتلی شیخ‌لیق مسندیندا
اولتورغان و هم ملا ایردی آرساری بای باریب شیخ مذکورکا
قرق تیوه نیاز بریب انابت قیلیب التماس یوزیندین
عرض قلدیکم بیز ترك خلقی توروربز عربی کتاب‌لارینی اوقوب
معنی‌سیکا یتشیب عمل قلماقلیق بسی مشکل بولاتورور
اکر عربی مسئله‌لارنی ترکی ترجمه قیلیب عنایت قیلسانکیز
ایردی ثوابغه شریك بولور ایردینکر تیدی ایرسا شیخ
شرف خواجه تقی بارچا مسئلهٔ دینی‌نی ترجمه قیلیب بر
کتاب ایتیب معین‌المرید آت قیوب آرساری بایغه بردی
اول وقتدین تا بو کون‌غاچا بارچا ترکمان‌لار اول کتاب‌نینك
مسئله‌لاریغه عمل قلاتورورلار[2]
[Λ. 39a] اول وقتدا ایران پادشاهی خراسان‌نی *قما بیك تیکان‌کا بریب

---

[1] Λ آدیل T_1 ادیل   ⊗ [2] Этот отрывок со всеми разночтениями приведен А. Н. Самойловичем в ЗВОРАО, т. XVIII, стр. 0162—0163.

[Λ. 38a] *سونك شاید بر نیمرسا قالغان بولغای تیب یورتقا باردی ایرسا[1] کوردیکم[2] اوجاق ایچندا بر *یاش ایرکك[3] اوغلان یاتیب تورور *اول کشی‌نینك[4] اوغلانی یوق ایردی[5] *آنی اوزیکا[6] اوغل *قیلیب ساقلادی[7] و آتینی برقاس[8] قویدی بارچا برقاس ایلی[9] انینك نسلی تورورلار *تکه و ساریق سالور ایلندا بر کشی بار ایردی طوی توتماز تکه و ساریق ایلی انینك اوغلانلاری[10] تورورلار سونك ترکمان بولوب ترکمان‌کا قوشولغان ایل‌لارنینك ذکری اسکی اول زمانده کیم اورکنج‌دا ابوالخان و مانکقشلاق اوزبك خان‌نینك اوغلی عادل جانی بیك خانغه تعلق ایردی *جانی بیك خان[11] اویغور *سانقلی سین[12] تیکان‌نی ترکمان ایچینه یباردیلم تا اولارنینك عیب‌لی و کناه‌کارلارینی سورسون تیب اول کلیب ایل ایچندا بر بیل توردی هر بردا کناه‌کار و عیب‌لی بولسا *سورای تورور ایردی[13] نوکری و قل‌لاری کوب ایردی ایاز آتلی بر قلی بار ایردی بارچا قل‌لاردین *بش قدم اول ایردی ترکمان‌نینك کناه‌کارلاری کیم باشدین پا مالدین ایریلورمن تیکانلاری بارجاسی بر یرکا یغلیب ایازغه[14] کوب رشوت‌لار بریب ایتدیلار کیم اکر سن بیکینك‌نی اولتورسانك بر[15] ایلدین آلغان مال‌لارنی و ایودین کلتورغان قوشینی بارجاسین سنغا برالنك[16] هر قاجان جانی بیك خان کشی یباریب سنی تیلاسا بز خلق سنینك اوجون *قریلالی و یوقالالی[17] سنی توتوب برماکالی[18] تیدیلار ایاز کوب مال‌غه و بولارنینك شرین

*1 T_3 — 1 A — 2 T_1 — *3 T_2 — *4 T_2 اسماعیل‌نینك 5 T_2 + ایرسه *6 T_2 اول اوغلانیبنی اوزی الیب *7 A قیلدی 8 (и всюду) Λ T_1 A بورقاس T_2 بوزقاس T_3 بوز قابیل 9 A خلقی *10 A تکه ساریغ ایرساری بای‌نیك بر قلی بار ایردی توی طوتمار اتلی تکه ساریغ اول کشی‌نیك حرم ایردی *11 A — *12 T_2 سانغیسین *13 Λ سوررار ایردی A سورادی *14 Λ ترکمان‌لارنینك کدخدالاری 15 Λ بو A + یلدین بری 16 Λ + تیدیلار بارجه اتغاق قیلیب *17 Λ بك قرلالی و یوق T_1 قیریلالی و یوق بولالی 18 Λ T_1 برمالی

[Λ. 39б] * اولغ بای[1] بولدی اول وقتدا اوزبکنی مغول دیرلار ایردی
تورت[2] مغول کلیب خضر جورەغه یتیم بولوب مال‌لارین باقدی[3]
انده‌ین سونك آلتی سالور کلیب یتیم بولدی آنلارنینك بارجاسی
دولت‌مند بولدیلار اطراف و جوانب‌دین آج آرق و جابتورغان[4]
الدرغان کلیب بولارغه قوشلوب اولتوردیلار کوب ایل[5] بولدیلار
انلارنینك یورت‌لاری‌نینك[6] یوقاریسی تون[7] قری و[8] ایاغی قری
کیجت[9] ایردی هر کشی انلاردین نی خلق‌سیز تیب سورسا
خضر بای‌نینك کشی‌لاری‌بیز[10] دیرلار ایردی بارا بارا خلق
انلارغه خضر ایلی تیدیلار خضر ایلیندا بر اوروغی بولور
انغا کونلار[11] دیرلار انلار خضر جورەنینك نسلیندین تورورلار ایمدی
خضرنینك اینیسی علی‌نی اینالینك علی جوره تقی اقاسی‌تك[12]
آمو سوی‌نینك یقاسیندا یورت توتوب اولتوردی و دولتلی
بولدی اوزبك و ترکمان‌نینك فقیری و مسکینی انینك قتیندا[13]
اولتوردیلار انلارنینك بارجاسیغه علی ایلی تیدیلار علی ایلی‌نینك
ایچیندا بر اوروغی بولور مغول‌جیق‌لار تیکان انلار[14] علی جورەنینك
نسلیندین تورورلار اولارنینك یورتی آمو سوی‌نینك ایکی
طرفیندا یوقاریسی قاری کیجت آیاغی آقتام اوجونجی اینیسی
ایك بیك آزاد بولغاندین سونك ارساری بای اوغلانلاری‌نینك[15]
قاتیندین ایرلیب[16] اوزکا یرکا کیتمادی انینك اوغلانلاریغه قل‌لار
تیدیلار انلار هم ایکی * بولك بولدیلار[17]
[Λ. 40а] بریسینه قل‌لار دیرلار و بریسینه جغتای قل‌لار دیرلار
جغتای دیماکنینك معنی‌سی اولتورولاکم خراسان تیمورلی‌نینك

---

*[1] так ΛA; T اولغ اوغلی بای $T_1 T_2$ اولی کشی بای [2] Λ — [3] T_2 بقار ایردیلار
[4] $T_1 T_2 T_3$ + و [5] T_2 ییل [6] T یورت‌لاری [7] $\Lambda T_1 T_2 A$ توز T_3 تور [8] Λ — [9] T_1 کیشت
[10] $\Lambda T_1 T_2$ کشی‌لاری‌میز T_3 کشی‌لاری بولورمز [11] $\Lambda T_2 T_3$ کورتلار [12] T اقاسینك
[13] T_1 قاشیندا [14] T انلارغه A — [15] T — [16] T_2 — *[17] Λ بولیم بولورلار T_1 بولاك
بولاك بولورلار $T_2 T_3$ بولورلار ایردی

ایردی اول خراسان[1] کلکاندین سونك اشتدیکم ابوالخان‌دا
ارساری بای‌نینك[2] ماما آتلی کورکالی[3] یخشی قزی بار *ایرمیش تیب
کشی یباریب[4] کوب مال براین تیب *تلاتدی[5] بای برمادی
برماسین بیلکاندین[6] سونك قما بیك کوب جریك برلان آتلانب
ابوالخان‌دا دوکر تیکان قودقدا[7] آرساری بای‌نی[8] شهید قیلیب
ایلینی جابیب[9] ماما بیکه‌نی آلیب باریب نکاح قیلیب کوب
بیل‌لار سقلادی ماما بیکه‌دین هیچ اوغلان[10] بولمادی اول سبب‌دین
آرساری بای‌نینك اوغلانلاری‌غه کشی یباردی قریناش‌لارینی
آلسون‌لار تیب بولار قولتاق[11] قراجه میرکان تیکان‌نی یباردیلار[12]
قما بیك ماما بیکه‌کا کوب مال بریب قراجه میرکان‌کا تابشوروب
یباردی بر ایولی قل نقی بریب ایردی اول قل‌نینك تورت
اوغلی و ایکی قزی بار ایردی اولغ اوغلی‌نینك آتی خضر[13] و
ایکنجی اوغلی‌نینك آتی علی[14] و اوجونجی اوغلی‌نینك آتی ایك[15] بیك و
تورتونجی اوغلی‌نینك آتی قاشغه[16] ماما بیکه قاری بولغاندین
سونك مال‌لاری‌نینك بارجاسینی خدای یولیغه بردی قما بیك
برکان قل‌نینك اوزی و خاتونی اولوب ایردی تورت اوغلی و ایکی
قزی‌نی[17] آزاد قیلیب یباردی تورتوسی هم ایولی *و کوب[18] مال‌لی
کدخدای‌لار بولوب هر قایسی[19] بر بردا اولتوردی‌لار خضر جوره
آمو سوی‌نینك یقاسندا کردش[20] تیکان یردا ایکین ایکیب و
هم جهارپای‌دارلیق[21] قیلیب

---

*1 так Λ; $T_1 T_2 T_3$ — 1 T_2 خراسانغه A خراساندین 2 Λ A بای تیکان‌نینک
3 Λ کورمکای A کورکلی *4 T_2 ایردی ایرسه قما بك آنی اشیتب بر کشی یباردیکم
5 Λ تیلاب آیتوردی *6 T_2 تلاتدیکم ایرسه آرساری بای هم بو سوزنی اشیتدی
ایرسه قبول قیلمادی اندین 7 Λ قودوقدا T_1 قدوقده T_2 قویوغداه 8 T بای
9 Λ باسب 10 Λ T_2 فرزند 11 Λ قلتاق 12 T_3 до сих пор большой пропуск
13 T_3 خضر جوره 14 T_3 علی جوره 15 (и всюду) Λ $T_1 T_2$ A ایکی 16 Λ قاشغه جوره
17 A قیز بار ایردی بارجه‌سینی *18 Λ — 19 Λ T_1 A قایسی‌سی 20 Λ کردوش
T_2 کوروش 21 T_1 جارودارلیق T_3 جاردارلیق A چهار بادارلیق Λ چهار باغ‌دارلیق
T چهار یار پای‌دارلیق конъектура : چهارپای‌دارلیق < چاروادارلیق

Эпизод сражения Арсари и Кома в T_1 излагается более пространно, чем в других списках.

اوزبك خان علیه الرحمه ایردی اول آتل[1] سوی‌نینك یقاسندا سرای شهریندا وفات تابدی اوغلی جانی بیك خان آتاسی تختندا اولتوردی اورگنج و باشی قارغالی[2] ایلك و ایاغی استرابادقاچا اولتورغان ترکمان جانی بیك خانغه تعلق ایردی خانغه ایتدیلار کم ابوالخان تاغی تیوه اوسکالی عجایب بخشی یر توروړ تیب بو سببدین خان اوتوز ایولی ساربان‌نی[3] کوچوروب ابوالخان تاغیغه یباردی انینك ایچندا هر اوروغدین بار ایردی بارچاغه معلوم توروړ کم پادشاه‌لار خدمتیندا هر طائفه‌دین بولور[4] انلار هم شونداق ایردیلار جانی بیك خان‌نینك بیرکشی‌سی ابوالخان ترکمانیغه[5] کلیب ⊗هر یلدا الاتورغان مال‌لاری‌نی آلیب کوب *تیوه‌نی ایتلغان اوتوزلی[6] تیوه‌چی‌غه[7] تابشوروب کیتدی[8] تا[9] جانی بیك خان اولکونچه[10] ابوالخان‌دا اولتوردیلار انلارغه تیوه‌چی‌لار تیدیلار جانی بیك خان هم حق رحمتی‌غه باردی[11] و اوغلی بیردی بیك خان بولدی

[Λ. 41a] انینك زمانیندا هم تیوه‌چی‌لار خانلیق تیوه‌نی باقیب اولتوروب ایردی‌لار بردی بیك خان اولکاندین سونك اوزبك‌نینك[12] ایچی بوزوق بولدی آنی[13] ابوالخان[7] ترکمانی اشیتب خان‌نینك[14] تیوه‌لارینی تلادیلار[15] تیوه‌چی‌لارنی چابدیلار اندین سونك تیوه‌چی‌لار آجلیق سببیندین[16] بالیق آولاریز[17] تیب قاشغه جوره‌نینك اوغلانلاری قرا ایولی‌لار قاتیغه[18] باریب اولتوردیلار بر نیچه ییلدین سونك تیوه‌چی‌لار کوب خلق بولدیلار انلارنینك یورت‌لاری‌نینك یوقاریسی اقتام ایاغی اوغورچه ایردی[19] قرا ایولی‌لار تیوه‌چی‌لار ایچندا کوب آرقه اولتوردیلار

---

1 Λ آدیل T_1 ادیل   2 T قرغالار Λ غرغالی T_3 A قرغالی   3 $T_1 T_2$ ساروان Λ سالور یابنز A ساربان   4 Λ بولوب   5 Λ ایلنه   6 T_1 اوتوز اویلی A اوتوز ایولی   7 * T_2 خان‌نینك ساروانیغه تیوالارینی   8 T_2 قایتار ایودی   9 ⊗ — Λ   10 Λ + مقرار مال قیلدیلار   11 A کیتدی   12 Λ اوزبك   13 T —   14 Λ جانی بیك   15 A آلدیلار   16 T_1 بولوب   17 Λ یوروِرمیز اولاب T_1 A اولارمیز   18 T_1 قاشیغه   19 A до строки 1436—

اولادی‌نینك قولیندا ایرکاندا اولغ توبه خلقی ابوالخاندا آمو سوی‌نینك یقاسیندا اولتورغان ایرکان تورورلار آمو[1] سوی‌نینك قبله طرفیندین بر کوك اطلی کشی کلیب فریاد قیلیب ایتیب تورور منی اوتکازینکیزلار[2] تیب اولغ توبه‌لار کیمه بیاریب اوتکازیب[3] سوروب تورورلار *کم[4] بولورسن و قیدین[5] کلاتورورسن تیب اول یکیت ایتیب تورور جغتای‌نینك آرلات تیکان اوروغیندین بولورمن بر کون خراسان‌نینك دورون[6] تیکان ولایتندا بر نچه یکیت‌لار برلان شراب ایچیب اولتوروب ایردوك[7] ایچیمیزدا بر یخشی کشی بار ایردی اول مینینك برلان اورشتی من آنی *بچاق برلان[8] سنچتیم اول کشی شول زمان اولدی کیچه ایردی اولکانین قرینداش‌لاری *خبردار بولماسدین[9] برون قاچیب سیزنینك خلقنی یتب کلیب‌من تیدی تقی کوب ییل‌لار اولغ توپه ایچندا یورودی[10] هیچ کشی انکا قز برمادی آخر ایك بیك جوره‌نینك *اوغلانلاریندین بریسی انکا قز بردی[11] اندین توغغان‌لارغه[12] جغتای قل‌لار تیدیلار[13] تورتونچی قاشغه جوره اول تقی آمو سوی‌نینك یقاسیندا آجی تینکزنینك یقینیندا یورت توتوب اولتوردی‌لار انینك اوغلانلارینه[14] قرا ابولی‌لار تیدیلار

[Л. 406] اولغ اقالاریندای دولتلی بولوب مونینك قاتیغه هیچ کشی[15] کلیب قوشولمادی انینك اوچون[16] اولتورغان یری یمان ایردی[17] ایکین ایکار یری یوق ایردی مال اوتلار اوتی هم آز ایردی تیوه‌چی ایلی سایین[18] خان اولادی‌دین اول کشی کیم مسلمان بولدی[19]

---

[1] TT_1T_2A —   [2] ΛT_3A اوتکاریننكلار   [3] Все списки اوتکاریب   [4] T_1T_3 + نه یردین
[7] T_3A ایردیم   [6] Λ دورون   [5] A نه یردین T قیدان   [5] * T_2 سن کم‌سن و قایدین
[8] * Λ بیچاقلاب   [9] * A بولماس‌دین   [10] ΛT_1 یوردی   [11] * Λ آنکا اوغلی‌نینك قیزینی
[15] A کم   [14] A اوغلانلارنی   [13] Λ + آت بردیلار   [12] TT_1 توغان‌لارغه بردی‌لار
[19] Λ ایردی   [18] T_1 صاینخان A سوین   [17] T —   [16] Λ — A + کم

سقرینینك معنی‌سی بر تورور[1] اوغوز ایلنه بیك‌لیق قلغان

قزلارنینك ذکری *ترکمان‌نینك تاریخ بلاتورغان یخشی‌لاری[2] و

یخشی‌لاری[3] ایتب تورورلار[4] یتی قز بارجا اوغوز ایلینی

اغزینه باقیندورب[5] کوب بیل‌لار[6] بیك‌لیك قیلدیلار انلارنینك

بریسی آلتون کوزکی[7] *سوندون بای‌نینك[8] قزی

[Λ. 42a] و سالور قزان آلب‌نینك هلیی[9] بویی اوزون بولار[10] ایردی

ایکنجی قارمش بای‌نینك قزی و مامش بیك‌نینك هلیی[9]

بازجین سالور[11] ایردی انینك قبری سر سوی‌نینك یقاسیندا

تورور و خلق‌غه[12] مشهور تورور اوزبیك انغا بارجین‌نینك[13] کوك

کاشانه دیر[14] کاشین‌کارلی یخشی کنبز تورور اوجونجی قایی

بای‌نینك قزی و جاولدر بلا آلب‌نینك هلیی[9] شاباتی[15] ایردی

تورتونجی قوندی بای‌نینك قزی بیاکان الب‌نینك هلیی[9]

کونین کورکلی[16] ایردی بیشنجی یوماق[17] بای‌نینك قزی قارقین

قوناق آلب‌نینك هلیی[9] *نقی بر کونین کورکلی ایردی[18] آلتنجی آلب

ارسلان‌نینك قزی کستان قرا آلب‌نینك هلیی[9] کرجه بولادی

ایردی یتینجی[19] قنق[20] بای‌نینك قزی دودال بای‌نینك اوغلی

و ایلکا آغالیق قیلاتورغان + $T_1 T_2$ 2 — A 1* تمت الکتاب و الله اعلم بالصواب + Λ 1

انداق + A آنداغ + $T_1 T_2$ تاءریغ حوان Λ 3* ، و ایل‌که ارقالیق قیلاتورغان + A

اولتورب + Λ 6 قراتیب T_3 باقدوریب T_2 قتوروب T_1 باقدورب Λ 5 کم + A 4*

خاتونی T_1 هیلی Λ (и всюду) 9 سوندوز بای‌نیك A 8* کوزلی $T_1 T_2$ A کورسلی Λ 7

خلق‌ایجندا $A\ T_1 T_3\ Λ$ 12 سلوه A صلی Λ سلور $T\ T_3$ 11 یوزلاری آیدیك 10 هیلالی T_3

کورکای Λ 16 بیشاباتلی T_3 A شاه‌باتی $T_1 T_2$ 15 دیرلار Λ 14 — Λ بارجین‌سلونینك T_3 13

قوناق $T^1 T_3$ 20 یدلانجی T_2 19 — A 18* یوه ن T_2 A یومیق T_1 17

انلاردین خلیل اتلی بر توغشلی یکیت پیدا بولدی اول وقتدا قرا ایولی‌لار یارلی بولوب ایردی‌لار اول سبب‌دین خلیل باشلیق بارجاسی آرساری خلقی‌نینک *اون بکی.و یخشی‌لاری‌نینک[1] الدیغه کلیب ایتدیلار کم اوزونکیز خذمتکارلارینکز ایردوك كوب آج و آروق بولوب تورورمیز سزلاردین اوتونیمز اول تورور کم اولغ ابوالخان و کچك ابوالخان تاغی‌نینک قوشلاریں و ایکین ایکاتورغان چشمه‌لارین بزکا برسانکیز سز هر نمرسا تیسانکیز هر یل‌دا انی بز سیزکا برالنك تیدیلار آرساری یخشی‌لاری یغلیب اولتورب ایتدیلار کم اولغ آتامیز آرساری بای ساتقون الغان اولغ ابوالخان‌دا آلتی آقر چشمه اون ایوا لاچین و اون سکیز ایوا *یت الغو[2] و کچك [Λ. 416] ابوالخان‌دا تورت ایوا لاچین و آلتی ایوا *ایت الغو[2] بار تورور چشمه‌لاردین هم نیچاقلی آشلیق[3] حاصل بولسا انینك یارینی بزکا برینك و تقی آران تیکماك اوجون ایکی مینك قامیش برینك اون اولغ لاچین و تورت جره لاچین و اون سکیز اولغ *ایت الغو[4] و آلتی ساریجه *هر یالدا کلتوروب برینك تیدیلار قرا ایولی خلیل قبول قیلدی و تقی ایتدیکم بزنینك قوشلاری‌نی[5] الغالی اورغانی‌میز یوق و آزوقی‌میز یوق تیدیلار *اون بیکی و یخشی‌لار ایلدین[6] یغیب ایب[7] ایشتوروب یوز قلاچ آرغمچی[8] و آلتی اوغلاقلی ایچکی و ایکی توام جوکالیك و بر اشك بردیلار انلار کوب ییل‌لارغاچا بو ایتلغان نمرسالارنی برورلار ایردی[9] .بو وقتدا انلارنی تاغ سقری دیتورورلار انینك اوجون قاشغه جوره‌نینك اوغلانلاری تورور *قاشغه برلان

---

1 Λ *اولغلاری‌نینک و آق سقالی* 2 Λ *ایت‌الکو* 3 T_1 دانه 4 Λ *ایت‌الکو*
5 Λ —* 6 Λ *اولغ اکسقال‌لار ایلیدین* 7 Λ — 8 Λ T_2 ارغان 9 A с того места начинается прерванное повествование.

* Ссылки даются на номера строк.

قیماج‌نینك ملیی قوغادلی[1] ایردی ⊗تاریخ مینك تقی
یتمیش بردا خوارزم مملکتندا تحریر تابدی 1455
تمت کتاب بتلدی
قال النبی علیه السلام القلم عز الدنیا و شرف الآخره[2]

تمت الکتاب الخلایق کتاب آخری الفقیر A [2]⊗ قوشاولی T_1 [1]
الحقیر ملّا قربان کلدی اوراز محمد ملّه اصلی قایی خان نسب چاریق . . . درتاریخ
تاریخ مینك‌ده اوچیوز اون تورت‌ده T_1 سنه ۱۲۳۷ ماه رجب روز یکشنبه تمام شد
خوارزم مملکتینده اویغور زیلی قریه‌سینده ترتیب و هم تحریر تابدی شهر ذوالحجه
تاویق ییلیده بتلدی تمت الکتاب بعون الملك الوهاب و الله اعلم بالصواب اوشبو
شجرۂ تراکمه‌نی آصلی نسخه‌سیدن هیچ‌ده تعغیر و تبدیل‌سز زیاد نقصان‌سز ایتوب
کوب وقت احتیاطلار برلان اوتکاریشمه ایلان توفری کوچوردوم: ۱۹۲۵اینجی ییل
اوکتابرنینك ۲۵نجی‌سیده: ۱۳۴۴نجی ییل ماه ربیع‌الاول‌نینك اخریده: کاتب خوارزم‌ده
خیوه‌ده ایمان قلعه‌لی اوزبك طائفه‌سیدین محمد شریف خواجه محمد جان اوغلی
اوشبو کتاب خوارزم‌ده ملابك جان رحمن اوغلی‌نینك بویروقی برلان یازیلیب اتمام‌غه
تمت الکتاب بعون الملك الوهاب T_2 ییتدی مذکور رحمن اوغلی‌نینك کتابی تورور
بر بر بیان قیلیب آخر اوستونده اورناشیب . . . T_3 . . . غلم بالصواب سنه ۱۲۱۴
واصل بولدی‌لار قالور ایمدی بو تاریخ تمام بولدی آنجه بیلکانمیزنی ایتدوق بیلماکانغه
علاج یوق تورور هر کمرسه کورسه و اشیتسه اندین دعا امید قیلورمیز بار تورور
دعای‌میزده یاد قیلغایلار آمین و رب العالمین تمت الکتاب بعون الملك الوهاب تمام
یافت این نسخۂ شریفه که مسمی شجرۂ تراکمه در ولایت بخارادا تاریخ شهر رجب
المرجب سنه ۱۳۴۱ مطابق سنه ۱۹۲۳ عیسی‌وی علی ید فقیر الحقیر میرزا امان ابن
ایسن خذاری بادوره اوقاف اللهم اغفرلی کاتبه‌دا لوالدینه و الاوستادیه و لمن نظر فیه
تمت تمت A تم تم تم

İNCİ'Yİ İSTEYİNİZ
Halk'a ve olaylara
Tercüman
ESMA'Ü'L-HÜSNA
4 BÖLGEYE AYRILAN TÜRKİYE'DE ASGARİ ÜCRETLER TESPİT EDİLDİ
İŞÇİ YEVMİYESİ EN AZ 22-25 LİRA
Doğan, demir işçilerine moral verdi
Sizler çalışırken de ibadet ediyorsunuz
Tercüman
1001 TEMEL ESER
İLK KİTAP 1 KASIM'DA ÇIKIYOR
Başbakan "Hedef milliyetçi gençlik
TÜRKAN ŞORAY DA TEMEL ATTI

FİYATI: 10 TL.